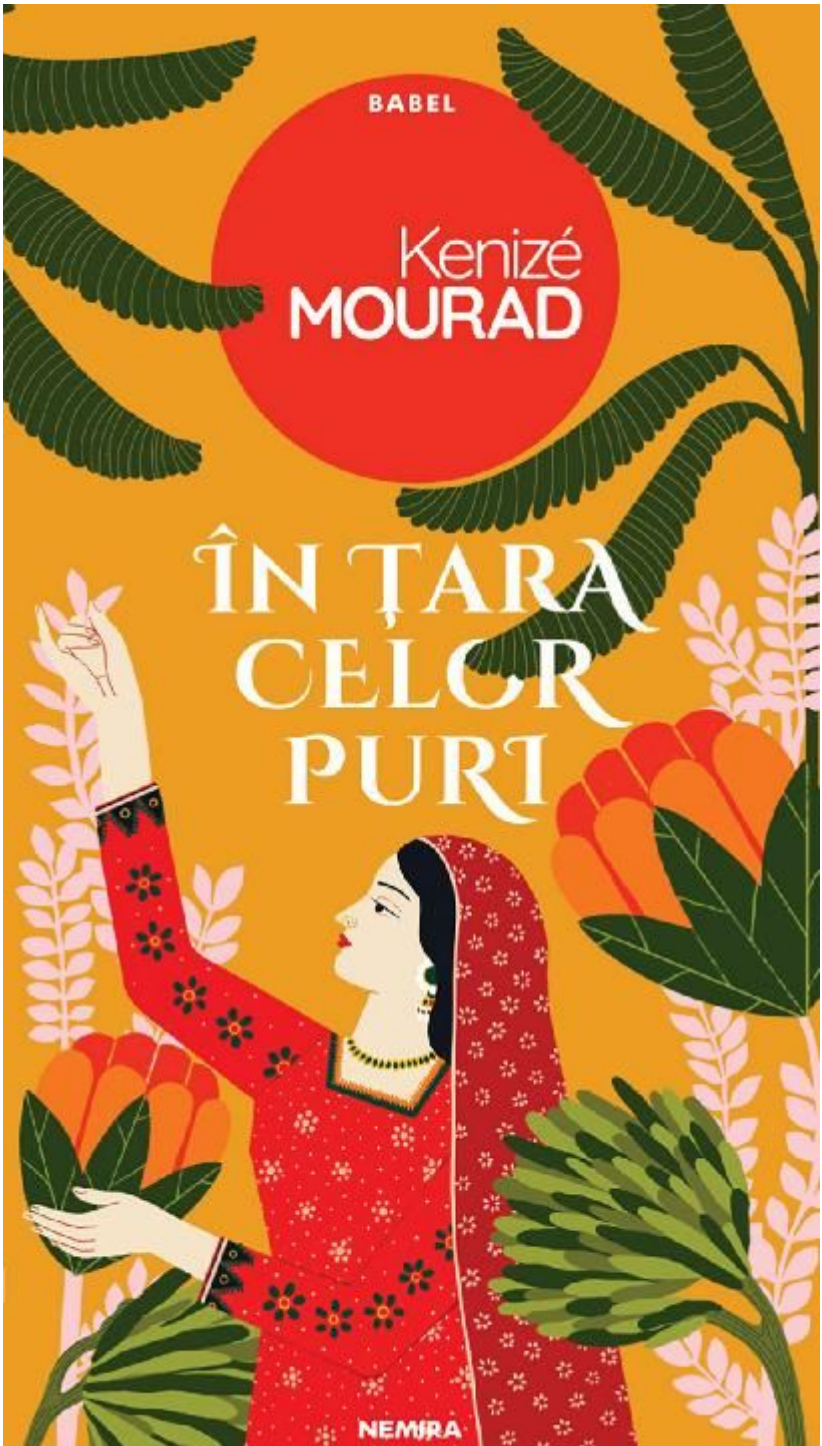
BABEL
Kenizé
MOURAD
ÎN ȚARA
CELOR
PURI
NEMIRA

KENIZÉ MOURAD

ÎN ŢARA CELOR PURI

Traducere din limba franceză de

Mihaela Stan

EDITURA NEMIRA

2020

BABEL

Kenizé Mourad
AU PAYS DES PURS
Copyright © 2018

Librairie Arthème Fayard, 2018

© Nemira, 2020

Ilustrație copertă: KADNA
Layout copertă: KADNA, Alexandru CSUKOR
Redactor: Oana IONAŞCU
Tehnoredactor: Magda BITAY
Lector: Irina CERCHIA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MOURAD, KENIZÉ
În țara celor puri / Kenizé Mourad;
trad. din lb. franceză: Mihaela Stan.
— Bucureşti: Nemira Publishing House, 2020
ISBN print 978-606-43-0677-7
ISBN epub 978-606-43-0862-7
ISBN emobi 978-606-43-0863-4
I. Stan, Mihaela (trad.)
821.111

Orice reproducere, totală sau parțială,
a acestei lucrări şi închirierea acestei cărți
fără acordul scris al editorului sunt strict interzise
şi se pedepsesc conform Legii dreptului de autor.

Scriitoare şi jurnalistă de origine turco-indiană, KENIZÉ MOURAD s-a născut la Paris, în 1940. Este fiica prințesei Selma Raouf – nepoata lui Murad al V-lea, căsătorită cu un rajah şi apoi refugiată la Paris. Kenizé Mourad a studiat psihologia şi sociologia la Sorbona, apoi a devenit jurnalist independent. În 1970, a început să scrie pentru Le Nouvel

Observateur, ca specialist în Orientul Mijlociu. A fost corespondent de război în Etiopia, Liban, Iran. În 1987, a publicat De la part de la princesse morte (În numele prințesei moarte, Nemira, 2012). Cartea a devenit bestseller internațional, s-a vândut în milioane de exemplare şi a fost tradusă în 34 de limbi. Au urmat, printre altele, Le Jardin de Badalpour (1998), Le parfum de notre terre: Voix de Palestine et d'Israël (2003), Dans la ville d'or et d'argent (2010; În oraşul de aur şi argint, Nemira, 2014) şi Au pays des purs (2018; În țara celor puri, Nemira, 2020). În 2012, a primit Medalia pentru Ordinul Artelor şi Literelor de la Guvernul Franței.

— Spioană!

Cuvântul a răsunat ca o lovitură de bici. Bărbatul în negru s-a ridicat amenințător.

— Ai crezut că poți să mă păcălești, nătângo! Nu cunoşti puterea lui Jamaat-ud-Dawa, avem antene peste tot. Ştim exact cine eşti, dar acum trebuie să ne spui pentru cine lucrezi!

— Păi... lucrez pentru ziarul meu, *L'Observateur du Monde*, se bâlbâie Anne lividă. Nu sunt spioană, sunt jurnalistă!

— Jurnalistă! rânjeşte bărbatul în negru. Aşa spun toți! Şi, la fel ca toți ceilalți, o să mărturiseşti şi tu până la urmă!

Apoi se întoarce spre cei doi bărbați care aşteaptă în picioare lângă el.

— Duceți-o în celulă! Să stea acolo până îşi aminteşte pentru cine lucrează.

Bărbații o înşfacă pe tânăra femeie şi, surzi la protestele ei, o forțează să coboare o scară în spirală, apoi o târăsc pe un culoar lung, până la o încăpere întunecoasă, în care o geană de lumină abia pătrunde prin ferestruica îngustă.

Anne urlă îngrozită. Zgârie, muşcă, se zbate. Degeaba. Bărbații o îmbrâncesc înăuntru şi închid uşa grea de fier în spatele ei.

În penumbră, Anne distinge un pat vechi, acoperit cu o pătură de culoare nedefinită şi o găleată galbenă, de plastic într-un colţ. Acesta-i tot mobilierul.

Rămasă în picioare în mijlocul încăperii, Anne încearcă să stăvilească spaima violentă care-o cuprinde. Respiră rar, închide ochii şi îşi imaginează că se plimbă pe o câmpie înverzită din Franța... Treptat îşi recapătă calmul, se concentrează şi reconstituie pas cu pas evenimentele după-amiezii, străduindu-se să înțeleagă cum de-a ajuns prizonieră. A fost imprudentă? Dar, pentru o jurnalistă care lucrează într-o zonă de risc, unde începe şi unde se termină prudența?

— Vă băgați nasul peste tot, îi zisese într-o zi un prieten pakistanez. Aveți grijă, pe aici nu ne prea place asta.

Dar nu-şi făcea decât meseria...

Pe cine deranja?

Aşezându-se pe marginea patului, cu capul în mâini, Anne rememorează ultimele săptămâni...

Capitolul 1

Astăzi e Basant, sărbătoarea primăverii. În văzduh, ca nişte păsări mari, mii de zmeie de toate formele şi culorile se mişcă grațios. Pe acoperişurile şi terasele vechiului oraş Lahore, oamenii se grăbesc să participe sau doar să admire somptuosul balet care celebrează soarele ce va coace

recoltele de porumb şi de grâu, asigurând hrana pentru întregul an.

Sărbătoare hinduistă la origine, Basant este o tradiție milenară, celebrată de toate comunitățile, iar Lahore, capitala Punjabului, se mândreşte că e centrul incontestabil al festivităților.

Sosită în ajun dintr-un Paris cenuşiu şi ploios, Anne Le Guennec observă fermecată puzderia de zmeie strălucitoare pe cerul azuriu şi se miră să vadă grupuri de bărbați şi de femei cu decolteuri mari sporovăind şi râzând într-o atmosferă veselă şi destinsă. Nu e chiar imaginea pe care o avea ea despre Pakistan...

Publicația pentru care lucrează ea, un prestigios săptămânal parizian, i-a comandat o serie de reportaje despre această țară prea puțin cunoscută de occidentali şi totuşi aliata lor de zece ani, de când trupele NATO în Afganistan luptă cu al-Qaida şi cu talibanii. Oare chiar era aliata lor? Mulți se îndoiau de asta, acuzând țara de joc dublu şi făcându-şi griji. Fiindcă Pakistanul deține bomba. Puteau pune islamiştii mâna pe ea? În ciuda asigurărilor date de Islamabad, coşmarul ținea în alertă toate serviciile secrete din lume. Mai ales că inundațiile din ultimii ani agravaseră sărăcia: în ce măsură țăranii, care primeau ajutor în principal de la organizațiile islamiste, s-au radicalizat? Sute de mii lâncezeau în taberele de refugiați, teren de recrutare ideal pentru extremişti.

Pe terasa acestei case patriciene, bărbați şi femei, cu eşarfe şi şaluri galben-aprins, culoarea soarelui de primăvară, privesc zmeiele ce se ating în treacăt, într-un dans senzual, se apropie şi se depărtează, etalându-şi culorile ca nişte păuni conştienți de fascinația pe care o exercită. Cu capul dat pe spate, Anne le urmăreşte vrăjită, sunt mii, unul mai frumos decât altul – locuitorii din Lahore fac o chestiune de onoare din a le transforma în veritabile

opere de artă –, însă în primul rând e cucerită de armonia spectacolului, de blândețea şi poezia lui... Însă brusc blândețea devine agresivă: iute ca fulgerul, un zmeu se repede asupra prăzii pe care părea s-o curteze şi, cu o lovitură scurtă, ucigătoare, îi retează coarda ce-o ținea legată de pământ. Dezechilibrată, frumoasa pasăre se clatină, plonjează rotindu-se în jurul propriei axe şi, în mijlocul aclamațiilor, cade greoaie pe sol.

Trezită din visare, Anne se adresează persoanei de lângă ea.

— Ce s-a întâmplat? Un accident?

— O, nu! Sosirea primăverii se celebrează cu dansuri, dar în special cu lupte între zmeie. De la o vreme, luptele fac mai multe victime fiindcă tehnica a evoluat şi corzile sunt tot mai distrugătoare. În mod tradițional, sunt înmuiate în albuş şi presărate cu bucăți de sticlă tăioase ca lamele de ras, dar recent, în ciuda interdicțiilor, unii au început să folosească fire de oțel deosebit de periculoase.

Şi ea care credea că recunoaşte în coregrafia celestă un simbol al păcii...

În timp ce servitori cu veste albe aduc chebapuri şi *pakora*[1] pe tăvi de argint, un bătrân oftează:

— Când mă gândesc că sigur e ultima dată!

— De ce? protestează cei din jur.

— Guvernul vrea să interzică sărbătoarea sub pretextul că provoacă prea mulți morți: în fiecare an, corzile zmeielor retează beregata motocicliştilor care circulă cu viteză.

Izbucnesc râsete sarcastice.

— Noroc că ridicolul nu ucide! Conducătorii noştri o să dea o lege împotriva corzilor de la zmeie, dar nu iau nicio

[1] *Pakora*: pateuri mici, umplute cu carne sau cu legume (n. a.).

măsură contra grupurilor extremiste care, de ani întregi, fac mii de victime!

— În realitate, vor să le ofere garanții morale acelora dintre *maulvi*[2] care tună şi fulgeră din cauza acestei sărbători hinduiste, adoptate de secole de către musulmani.

O mulțime de glasuri se ridică evocând cu nostalgie oraşul Lahore de odinioară, dinaintea divizării Indiei şi a Pakistanului, buna înțelegere ce domnea între diferitele comunități religioase, viața artistică rafinată pe care o întreținеau bogații mecena. Acum Lahore nu mai e decât propria lui umbră. Pe atunci era cel mai strălucit centru din tot nordul Indiei grație elitei sale hinduiste, musulmanii fiind mai ales proprietari de pământuri adesea neinstruiți.

— Astăzi avem într-adevăr o clasă de oameni de afaceri musulmani, declamă o femeie, dar, în afară de zgârie-nori şi şosele, ce fac ei pentru Lahore?

Urmează proteste, gălăgie, iar Anne se îndepărtează.

Ieri, imediat ce-a coborât din avion, i-a telefonat mai întâi lui Rashid Khan, un jurnalist renumit, pe care l-a cunoscut la Washington, unde el se afla la post.

— Ai picat la fix, mâine e Basant, te duc acasă la un prieten. În fiecare an, dă o petrecere splendidă la care se adună toată elita. În felul ăsta, o să iei contact direct cu înalta societate pakistaneză şi o să întâlneşti oameni care ți-ar putea fi utili. Gândeşte-te că aici nimic nu se face fără relații. Mai departe, depinde de tine!

Rashid are patruzeci de ani, e sportiv, oacheş şi expert în materie de talibani – de vreo zece ani. Motiv pentru care a devenit răsfățatul presei occidentale şi în special al americanilor, care se consultă cu el regulat. Faptul că e căsătorit cu o portugheză încântătoare nu-l împiedică să

---

[2] *Maulvi*: preot musulman sunnit, care se ocupă de ritualuri (n. a.).

aibă o slăbiciune pentru femeile frumoase, iar silueta zveltă a tinerei jurnaliste nu-l lasă indiferent. Gabrielle ştie şi nu-şi pierde timpul cu gelozia. Cu toate că şi ea, cu părul negru, tuns băieţeşte şi ochii de un albastru intens...

Anne a fost prezentată atâtor oameni, că se simte oarecum pierdută printre femeile mondene de aici şi bărbaţii cu priviri insistente. Ca să nu şocheze pe nimeni în Pakistanul renumit ca ultraconservator, a avut grijă să se îmbrace într-o tunică largă, cu guler drept şi mâneci lungi, aşa că se simte ridicol acum printre splendidele creaturi în rochii mulate sau în sariuri transparente, care nu le ascund câtuşi de puţin formele perfecte. Tare i-ar plăcea ca prietenele ei franţuzoaice, care văd în Pakistan un bârlog plin de bărboşi primitivi, femei acoperite de văluri şi terorişti, să se afle acum lângă ea, în mijlocul acestor bărbaţi eleganţi în *kurtah*[3] imaculate şi al acestor femei sofisticate, a căror piele arămie contrastează cu nuanţele vii ale corsajelor cu decolteuri adânci, pe jumătate ascunse de un şal transparent. Cele mai tinere nu au astfel de timidităţi: frumuseţi cu păr ca jaisul şi ochi conturaţi cu creion dermatograf sunt cel mai adesea îmbrăcate după ultima modă de la Londra sau de la Paris, cu blugi mulaţi, cu strasuri şi bluze scurte, înnodate pe spatele gol. Cu ţinuta ei pakistaneză clasică, Anne se consideră complet nepotrivită în peisaj.

Din fericire, privirea admirativă a gazdei, un bărbat suplu şi distins, la vreo cincizeci de ani, o linişteşte.

— E o onoare pentru noi să vă primim, doamnă! exclamă el cu căldură.

Ea zâmbeşte fără să-i spună că greşeşte. A înţeles de mult că, în Orient, nu e bine să fii numită „domnişoară” odată ce-

---

[3] *Kurtah*: tunică lungă, de bumbac sau de mătase, purtată atât de bărbaţi, cât şi de femei (n. a.).

ai trecut de 25 de ani: apare imediat bănuiala că ai metehne care fac imposibilă căsătoria ori că eşti o femeie uşoară care, întrucât refuză legăturile căsătoriei, nu poate fi decât o stricată, o pradă uşoară.

După ce a salutat în persoana lui Anne „farmecul franţuzoaicelor”, gazda s-a îndreptat spre extremitatea vastei terase ca să întâmpine alţi oaspeţi.

Jawed Khan este ministru în guvernul actual, cum a fost în mai toate guvernele de douăzeci de ani încoace, îi explică Rashid. E moştenitorul uneia dintre marile familii feudale din Punjab. După un scurt popas în rândurile opoziţiei, astăzi reprezintă un stâlp al guvernului pe care înainte l-a combătut, fapt ce nu miră pe nimeni într-o ţară în care deseori fraţii se împart între diferite partide politice cu scopul ca, orice s-ar întâmpla, să apere interesele familiei.

— Grozav! se amuză Anne care nu are cu adevărat convingeri politice. Îmi închipui că măcar e un bun tehnocrat, nu?

— Deloc! E un mare feudal, lucru mult mai important, fiindcă aduce cu el miile de voturi ale ţăranilor săi.

— Pakistanul e o democraţie aparte! comentează Gabriella ironică. Ca multe alte ţări, de altfel. În India, de exemplu, unde nu mai există mari feudali, partidele politice cumpără voturile ţăranilor cu un sac de orez!

— Crezi că e mai bine în Europa, unde votaţi nu atât în funcţie de programe, niciodată respectate, cât mai ales în funcţie de discursurile frumoase ale unui candidat ai cărui prizonieri veţi rămâne câţiva ani, indiferent ce va face el? reacţionează prompt Rashid.

Ah, nu, nu din nou! Anne se îndepărtează, e sătulă de asemenea discuţii sterile în care se implică prietenii ei şi aici, şi în Franţa.

Cu un pahar de whisky în mână – piaţa neagră înfloreşte în această ţară unde alcoolul este strict interzis –, Anne

remarcă aşezat pe un divan un domn în vârstă, foarte slab, purtând o *kurtah churidar*[4] albă, cu broderii fine. Lumea se înghesuie în jurul lui, unii îl îmbrăţişează cu efuziuni, alţii se înclină într-un salut respectuos. Lângă el, stăpânul casei îşi face griji: îi este foame, sete, e obosit?

Bătrânul domn zâmbeşte cu mare blândeţe şi murmură:

— Prietene, ştii bine că, atunci când mă aflu în Lahore, sunt prea fericit ca să simt oboseala.

Anne primeşte explicaţii de la un tip de lângă ea:

— E Sri Nanda, un hindus dintr-o foarte veche familie din Lahore. Era cel mai bun prieten al tatălui gazdei noastre. În 1947, când a avut loc divizarea, a trebuit să plece la Delhi, împreună cu sute de mii de hinduişti. Avea optsprezece ani pe atunci. Însă de când s-au redeschis frontierele în 1955, vine aici în fiecare an, de Basant. Zice că nu se poate obişnui la Delhi, că veritabila sa patrie este Lahore.

Se pare că în India sunt mii de Sri Nanda, care păstrează în inimă dorul după ţara de origine, continuă el, la fel cum mulţi pakistanezi regretă amarnic pierderea prietenilor şi a unei societăţi deschise, în care nu existau bariere religioase. În primul an când hinduiştilor şi credincioşilor sikh li s-a permis să se întoarcă – pentru patru zile, cu ocazia unui meci de crichet –, întregul Lahore a ieşit să-i întâmpine. Veniseră oameni chiar şi din sate îndepărtate cu speranţa de a-şi regăsi vechile cunoştinţe. Prietenii cădeau unii în braţele altora cu strigăte de bucurie, râdeau şi plângeau de emoţie amintindu-şi de zilele fericite când trăiau laolaltă. Furia ucigaşă a divizării, aţâţată de politicieni, lăsase loc de mult nostalgiei cauzate de pierderea tovarăşilor de-o viaţă, iar reîntâlnirea cu ei însemna o bucurie de nedescris. La

---

[4] *Churidar*: pantaloni din care nu se vede decât partea inferioară, foarte strânşi şi încreţiţi pe picior, după cum se obişnuia la curtea mogulă. Sunt purtaţi atât de bărbaţi, cât şi de femei (n. a.).

principalele intersecții fuseseră ridicate arcade pe care scria în hindi: „Bun venit fraților noştri indieni!” Pe lângă centrele comerciale se întinseseră mese mari, cu gustări şi cu răcoritoare. Timp de patru zile, tot oraşul nu se gândise decât să-şi sărbătorească foştii locuitori cărora le simțise atât de tare lipsa.

Drama divizării... De nenumărate ori, Anne îl auzise vorbind despre asta pe Yannick, bunicul ei, care, în 1947, era al treilea secretar al consulatului din Lahore. Tragica naştere a Pakistanului, brutala separare a populațiilor care trăiau de secole împreună, absența oricărei pregătiri – englezii retrăgându-se cu un an înainte de data prevăzută –, masacrele care urmaseră, trenurile care soseau de-o parte şi de alta a frontierei încărcate de cadavre, despre toate îi povestise. Ascultându-l, Anne trăise oroarea şi înțelesese ura ce se transmitea din generație în generație; dar azi percepea încă şi mai profund durerea unei relații amoroase distruse.

Lahore, numit cândva „Parisul Indiei”, atât de dulce şi de sofisticată era viața aici, nu şi-a revenit niciodată. Situat la 30 de kilometri de graniță, este primul bastion în fața surorii inamice, puternica Indie, ce îi trezeşte spaima, dar după care păstrează şi o nesfârşită nostalgie.

Anne se gândeşte iar la bunicul pe care-l adora şi care îi vorbea despre Lahore cu entuziasm. Dar, abia când o anunțase pe bunica ei că pleacă în Pakistan, descoperise legăturile foarte personale care o apropiau de acest oraş.

La scurtă vreme după sosirea în Lahore, Yannick se îndrăgostise de o tânără musulmană, Rekha, o splendoare de femeie. Săptămâni la rând se întâlniseră în secret, cu complicitatea prietenilor. Yannick voia să meargă la părinții ei şi să-i ceară mâna, însă Rekha ezita, temându-se de reacția lor; intenționa să aştepte momentul potrivit. Moment care nu avea să sosească niciodată deoarece, pe 15 august

1947, a fost declarată oficial separarea dintre India şi Pakistan, iar Lahore, capitala culturală despre care toată lumea credea că trebuie să rămână în India, s-a pomenit în Pakistan.

Odată trecut şocul, violența a cuprins întregul oraş.

— Bunicul tău avea întâlnire cu Rekha, dar un val de oameni ce implorau ajutor pentru a scăpa din acel infern îl reținuse la consulat. Când a reuşit într-un târziu să se elibereze, a alergat la ceainăria unde obişnuiau să se vadă. Localul era închis, grilajul metalic, coborât, ca la toate magazinele din oraş. Neliniştit, s-a dus într-un suflet acasă la Rekha. Locuința era pustie, vecinii nu ştiau unde plecase familia. I-a întrebat pe toți prietenii lor, dar niciunul n-a putut să-i dea vreo informație. Trei zile a umblat prin oraşul în flăcări, căutând-o cu disperare. Până când a fost anunțat că urma să se închidă consulatul şi că toți francezii trebuiau să părăsească țara. A plecat cu inima îndoită. Luni întregi i-a scris Rekhăi, dar n-a primit niciodată răspuns. Apoi... m-a cunoscut pe mine.

Stupefiată, Anne îşi ascultase bunica povestindu-i cu calm că bărbatul ei fusese îndrăgostit nebuneşte de alta. Apoi bătrâna adăugase cu glas blând:

— Dacă tot te duci în Pakistan, ai putea încerca s-o găseşti.

— Ce rost ar avea? protestase Anne.

— Era cea mai mare dorință a bunicului tău şi sunt sigură că, acolo sus, ar fi fericit s-o vadă îndeplinită. Voia nu numai să afle dacă Rekha a scăpat cu viață, ci mai ales să-i spună că nu a trădat-o şi că a făcut totul ca să dea de ea.

— Dar tu nu erai geloasă, bunico?

Bătrâna îi răspunsese zâmbind.

— Eu şi bunicul tău ne-am iubit profund patruzeci de ani. Rekha însemna altceva, era visul lui legat de Orient, care-i satisfăcea latura aventuroasă şi pasională, dar ştia că visul

s-ar fi spulberat odată confruntat cu realitatea. Am iubit-o pe Rekha, am iubit visul lui, fiindcă am iubit totul la bunicul tău.

Glasul lui Sri Nanda o smulge pe Anne din amintirile ei.

— Ce bucurie să vă revăd, scumpa mea Samiah! Cum merge şcoala de dans?

— Uimitor de bine, Sri Nanda! Închipuiţi-vă că, în ciuda blestemelor rostite de *maulvi*, am din ce în ce mai multe eleve. Adesea, fete care pe stradă poartă văl. Prin dans înfloresc, respiră, au nevoie de acest spaţiu de libertate.

Samiah are patruzeci de ani, pieptul rotund şi talia fină ale sculpturilor din templele hinduiste. În Pakistan, este una dintre cele două dansatoare profesioniste de kathak, dans tradiţional din nordul Indiei. Primeşte regulat ameninţări din partea fundamentaliştilor, dar refuză să se lase intimidată.

Un tânăr deşirat, cu păr des şi negru, se apropie.

— Vă rog, Sri Nanda, spuneţi-i să înceteze. O să fie omorâtă până la urmă!

Şi întorcându-se spre Samiah, continuă:

— Eşti de-a dreptul nebună! Islamiştii sunt indignaţi, te acuză de coruperea tineretului şi au jurat să te oprească.

Samiah s-a îmbujorat.

— Ai prefera, desigur, să stau în casă cu braţele încrucişate, nu? îi aruncă ea sarcastic.

Rashid se strecoară cu diplomaţie între ei şi îl ia de braţ pe tânăr.

— Las-o în pace, Karim! Nu eşti nici fratele, nici soţul ei. Samiah n-are nevoie de tine ca să ştie ce trebuie să facă.

Apoi încearcă să-i distragă atenţia.

— Ţi-o prezint pe Anne, o colegă jurnalistă care a sosit ieri. Trebuie să scrie o serie de articole despre frumoasa noastră ţară, „cea mai periculoasă ţară de pe planetă”, cum a numit-o *Newsweek* – un veritabil titlu de glorie! Anne, ţi-l prezint

pe Karim, om de teatru. Iar despre Samiah ştii deja aproape totul!

— Şi îi dau pe deplin dreptate. Dacă, sub pretextul pericolului, te limitezi la o existenţă măruntă şi comodă, viaţa devine plictisitoare!

— Vorbiţi serios?

Tânărul în blugi s-a postat în faţa lui Anne, afişând o expresie de perplexitate.

— Sunteţi cumva vreo idealistă? Mai există aşa ceva în ţările voastre? Ori jucaţi obişnuitul teatru al moraliştilor occidentali, care ne spulberă ţările cu bombe, strigând sus şi tare că e pentru binele nostru?

Îşi bate joc de ea, încearcă s-o facă să pară o gâsculiţă, însă Anne nu cade în capcană.

— Descoperiţi singur, domnule cinic! îi dă ea replica privindu-l în ochi.

Şi fără a-i lăsa timp să răspundă, se întoarce cu spatele la el, gata-gata să dea peste o fată înaltă şi blondă, care s-a apropiat însoţită de un bărbat, ceva mai retras, cu chip melancolic, luminat de nişte ochi verzi, pătrunzători.

— Sylvie! Tu, aici! exclamă Samiah mirată. Ce cauţi la asemenea mondenităţi? Şi împreună cu un critic al burgheziei, unde mai pui!

Nou-venita izbucneşte în râs:

— Ca să-i fac plăcere gazdei noastre. M-a ajutat foarte mult! Fără el n-aş fi putut niciodată să trec de numeroasele capcane ale birocraţiei voastre.

— Ajutorul lui e o nimica toată pe lângă munca ta formidabilă! Anne, ţi-o prezint pe Sylvie, reprezentanta Medicilor Fără Frontiere pentru regiunea Lahore. Se ocupă de o tabără de refugiaţi. Iar el e Taher, fostul meu soţ, odinioară militant, actualmente directorul unui institut de studii despre condiţia muncitorilor şi a sindicalismului din Pakistan.

— Încântată, Anne! spune zâmbitoare Sylvie. Dacă vă interesează astfel de tabere, ca jurnalistă, pot să vă duc acolo într-una dintre zilele acestea. Dar vă previn, o să vedeți un cu totul alt Pakistan.

Ultimele raze de soare fac să vibreze cu scânteierile lor roşietice arabescurile covorului. Astă-seară, în onoarea prietenului venit din India, se ține o *mushaira*, un concurs poetic în care cei mai buni poeți din Lahore se întrec să trezească iar spiritul oraşului de odinioară şi să readucă la viață tradițiile rafinate ale curții mogule, unde împăratului Jehangir îi plăcea să-şi petreacă nopțile compunând versuri cu însoțitorii săi şi îmbătându-se cu muzică şi cu cele mai delicate nectaruri.

Unul după altul, poeții improvizează pe o temă dată, zugrăvind îndelung imagini, folosind sonorități bogate în fața unui public care toarce de plăcere şi care uneori, nemaiputându-se stăpâni, îl întrerupe pe orator ca să repete cele mai frumoase rime. Sri Nanda stârneşte cel mai mare entuziasm şi are dreptul la ovații puse de Anne pe seama recunoştinței celor din Lahore pentru acest bătrân fragil, care, în ciuda tuturor obstacolelor, stăruie să se considere un copil al oraşului. Samiah, aşezată alături, îi arată că se înşală:

— Aici poezia e o chestiune prea importantă ca să intervină alte considerente. Poemele lui Sri Nanda sunt extraordinare fiindcă tratează subiecte esențiale cu lejeritate. Lucru rar mai ales azi, când oamenii consideră că despre chestiunile grave trebuie să se discute pe un ton grav, ca actorii care exagerează cu grimasele de teamă că spectatorii nu înțeleg textul sau ca politicienii noştri care vorbesc cu atât mai pompos, cu cât n-au nimic de spus.

Aproape două ore Sri Nanda şi-a ținut ascultătorii cu sufletul la gură, şi când, în cele din urmă, se înclină copleşit

de aplauze, este atât de palid, încât Jawed Khan, îngrijorat, se repede spre el.

— Trebuie să vă odihniți, sunteți epuizat!

Bătrânul clatină din cap.

— Nu pricepi, fiule, că dorința mea cea mai fierbinte este să mor aici, în oraşul *meu*? Iar dacă o să am această fericire, să nu îndrăzneşti să-mi trimiți trupul în India! Vreau să-mi fie aruncată cenuşa chiar aici, în râul Ravi, unde eu şi taică-tău ne scăldam când eram adolescenți.

Poeții se succedă pe scenă, printre ei fiind şi câteva femei, foarte apreciate. Apoi brusc – Anne nu-şi crede ochilor – înaintează spre scenă o siluetă ascunsă sub o burka neagră. E întâmpinată cu o tăcere respectuoasă. Femeia se aşază încet. Nu se grăbeşte deloc, îşi cunoaşte puterea: vede fără a fi văzută, stârneşte toate fanteziile.

Prin împletitura de mătase ce-i acoperă fața, răzbate o voce caldă, în care se manifestă liber întregul farmec al acestei femei – tânără, bătrână, frumoasă, urâtă? – debordând de senzualitate şi cu atât mai dorită, cu cât rămâne inaccesibilă.

Captivată, asistența îşi ține respirația. *Mushaira* o să se prelungească până dimineață, nu i-ar trece prin minte nimănui să plece.

În zori, servitorii, cu mănuşi albe şi ochii încercănați, se grăbesc să servească ceaiul. Invitații beau în tăcere ca să nu risipească vraja ce încă îi stăpâneşte. Treptat însă, încep să se facă auzite zgomotele oraşului care se trezeşte, sărbătoarea se încheie, e vremea ca fiecare să se întoarcă acasă.

— Cum vi s-a părut marea noastră poetă? întreabă o voce în spatele lui Anne.

Anne se întoarce şi dă cu ochii de Karim, însoțit de o doamnă cu păr alb, foarte frumoasă.

— V-o prezint pe bunica mea, *begum* Nusrat Sagid Khan. Nani[5], dânsa este Anne, o jurnalistă din Franța care a venit să scrie despre Pakistan, o țară în derivă, populată de islamişti şi de femei cu văl. Sărmana de ea este crunt dezamăgită fiindcă până acum n-a zărit niciun bărbos şi singura femeie cu văl, printre atâtea creaturi cu decolteuri adânci, nu este o victimă a machismului musulman, ci o vedetă admirată de toți!

Fără să dea atenție cuvintelor nepotului ei, bătrâna doamnă se uită la Anne cu ochii scânteietori.

— Veniți din Franța? Țara la care visăm toți! Am citit atâtea despre patria libertăților, a drepturilor omului... şi ale femeii! Şi despre Paris, capitala culturii. Dacă aveți timp, treceți pe la mine zilele acestea ca să-mi vorbiți despre țara dumneavoastră. Iar eu o să vă povestesc cum era Lahore cândva.

Se îndepărtează grațioasă, sprijinindu-se de brațul nepotului, aplecat afectuos spre ea.

Samiah îi urmăreşte cu privirea.

— Ce ciudat e şi Karim ăsta! În fața bunicii, cinismul i se transformă în tandrețe şi mândrie!

— Are şi motive. Dacă ar fi existat mai multe femei ca *begum* Nusrat, Pakistanul n-ar fi ajuns unde e acum! comentează Rashid care s-a apropiat de ele.

Apoi se întoarce spre Anne şi continuă:

— Poți să fii în holul hotelului Intercontinental peste două ore? O să găseşti acolo trei jurnalişti americani care au închiriat un elicopter pentru a survola zonele inundate. Mai au un loc liber, le-am vorbit despre tine. Sunt de acord să te ia cu ei. Plecarea e la ora 7. Desigur, asta dacă nu cumva plănuieşti să dormi...

---

[5] *Nani*: bunică.

La auzul protestelor tinerei jurnaliste, declară cu un zâmbet maliţios:

— Glumesc, ştiu că eşti o profesionistă înainte de orice!

Oare era o critică?

Capitolul 2

La joasă înălţime, elicopterul survolează pământurile devastate, care seamănă cu un lac imens din care ici şi colo răsar câte un arbore sau ruinele unor case de chirpici. Nicio urmă de viaţă, doar apă, ape noroioase cât vezi cu ochii. Lipiţi de hublouri, cei patru jurnalişti fac fotografii. Zeci de mii de hectare inundate, peste un milion de oameni rămaşi fără adăpost... nişte cifre abstracte până când ajungi în faţa tragicei realităţi.

Anul acesta, ca şi în precedenţii trei, musoni de o violenţă nemaiîntâlnită în regiune au răscolit ţara. Săptămâni la rând, ploi torenţiale au făcut ca puhoaiele să se reverse dinspre zonele muntoase din nord până în sud, măturând totul în calea lor. Pagubele cele mai mari s-au înregistrat aici, explică ghidul, pe câmpiile din Punjab şi din Sindh, unde apele stagnează şi se acumulează de luni întregi, fiindcă nicio denivelare a terenului nu le permite să se scurgă spre mare. Înainte erau pământuri bogate în grâu, se

cultiva, de asemenea, bumbac, porumb şi trestie-de-zahăr, dar nimic nu va mai putea creşte aici un an sau doi.

— Au fost mulţi morţi? întreabă Anne.

— Câteva mii au pierit înecaţi fiindcă a durat ceva timp până să sosească ajutoarele.

Confruntată cu amploarea dezastrului, administraţia, şi aşa nu prea eficientă, s-a trezit complet depăşită. Doar militarii erau bine organizaţi: zi şi noapte, elicopterele lor au căutat oameni împresuraţi de apele ce nu încetau să crească.

— Am participat la operaţiunile de salvare, comentează pilotul. Oamenii, tremurând, cu hainele ude pe ei, se îngrămădeau împreună cu animalele lor pe orice ridicătură de pământ, pe orice terasă, cât de mică, a vreunei case de cărămidă rămase în picioare. Unii se urcaseră în copaci. Ne făceau semne disperate cu mâinile, însă noi nu puteam să salvăm pe toată lumea, aşa că se îmbulzeau încercând să apuce scara de frânghie. Am văzut nişte scene pe care n-o să le uit niciodată... Şi peste tot pluteau animale moarte şi umflate, uneori vedeai şi cadavre umane...

— Armata a fost extraordinară, recunoaşte ghidul, dar cele mai eficiente s-au dovedit organizaţiile islamice.

Anne îşi aminteşte că a citit despre miile de voluntari care nu ezitau să-şi rişte viaţa ca să-i ajute pe cei aflaţi în necaz. Mergeau cu barca până în cele mai izolate locuri, unde nimeni nu îndrăznea să se aventureze.

— Pot să vă asigur, continuă ghidul, că oamenii au observat diferenţa dintre ei şi organizaţiile guvernamentale aproape absente şi au fost impresionaţi.

— Vreţi să spuneţi că de-acum terorişti sunt aici ca la ei acasă? se indignează un tip înalt, cu accent texan puternic.

— Vă rog, încetaţi să vedeţi terorişti pretutindeni şi mai ales să-i confundaţi pe islamişti cu terorişti!

Pakistanezul nu-şi ascunde exasperarea.

— Deşi islamiştii visează să impună o versiune strictă a islamului, doar o mică parte dintre ei vor s-o impună cu armele!

— Dar o minoritate foarte activă! intervine Anne.

— Fără îndoială...

Glasul tânărului şovăie.

— Însă noi, musulmanii, suntem principalele victime, ei îi atacă nemilos pe toţi cei care nu aderă fără rezerve la ideile lor. Suntem prinşi între ciocan şi nicovală, între Occidentul care ne acuză că suntem prea musulmani şi islamiştii care ne acuză că nu suntem destul. Dacă vreţi ca imensa majoritate să nu-şi piardă speranţa, dacă vreţi să găsim forţa de a rezista, încetaţi să ne respingeţi şi să ne puneţi pe toţi în aceeaşi oală!

Abia întoarsă la hotel, Anne aude ţârâitul telefonului. E Olivier, redactorul-şef, care o sună de la Paris.

— E totul în regulă? Te-ai instalat? Eu fac sumarul, ce ne pregăteşti pentru săptămâna viitoare?

— Am survolat dimineaţă sute de kilometri de câmpuri inundate, există peste un milion de persoane fără adăpost, un dezastru umanitar! Mâine o să mă duc într-o tabără de refugiaţi. Ce-ai zice de un reportaj amplu?

— Glumeşti! S-a scris deja despre refugiaţi la începutul inundaţiilor, acum cinci luni!

— Dar acum e altceva, sunt complet abandonaţi de guvern, zeci de mii o să moară de foame!

— Ascultă, scumpo, la ora actuală, în lume sunt o mulţime de drame, sute de mii de imigranţi care sosesc de peste tot, o grămadă de morţi care, scuză-mă, atrag mai multă simpatie decât pakistanezii tăi.

— Pentru că sunt musulmani şi, deci, potenţiali terorişti?

— Exact! Chiar dacă doar puţini dintre ei fac porcării, oamenii generalizează, nu e vina mea.

— Dar tocmai asta e datoria noastră, a jurnaliştilor, să explicăm...

— Termină, Anne! Ai fost trimisă să te ocupi de subiectul care obsedează pe toată lumea: e vreun pericol ca talibanii sau al-Qaida să pună mâna pe bombă? Ori poate chiar ISIS, care pare să se infiltreze în regiune? Găseşte-ne informaţii! În taberele de refugiaţi, de ce nu? Cu siguranţă există printre ei şi terorişti, în orice caz, taberele sunt un bun teren de recrutare! Dar axează-te pe bombă! Haide, dă-i bătaie!

Bomba este în perfectă siguranţă? Asta-i întrebarea de zece milioane de dolari! Şi doar militarii pot să răspundă la ea, însă, dacă încerc să le iau un interviu, o să mă aburească sau o să-mi râdă în nas!

Anne se învârte de colo până colo prin cameră... Cine ar putea să-i furnizeze informaţii acceptabile? Poate ar trebui să se ducă la consulul Franţei, nu că şi-ar pune mari speranţe în el – diplomaţii se îndepărtează rareori de versiunea oficială –, dar măcar i-ar oferi câteva contacte.

Taxiul a lăsat-o în faţa unei clădiri mari, albe, cu colonade, una dintre casele impunătoare, construite în secolul al XIX-lea de ocupantul britanic, cum nu mai găseşti multe acum în Lahore. Consulul, un bărbat mărunt şi rotofei, o întâmpină cu amabilitate. Însă, de la prima întrebare, tresare ca scos din sărite.

— Bomba? Adevărata bombă, care o să arunce curând totul în aer în ţara asta nefericită, este sărăcia. Şaizeci de milioane de pakistanezi – unu din trei – trăiesc sub pragul sărăciei, în timp ce clasele conducătoare trăiesc într-un lux insolent şi nu plătesc impozite! Dacă bomba asta explodează, atunci da, poate că şi cealaltă, până acum ţinută în siguranţă de înaltul comandament, ar putea să cadă în mâinile teroriştilor, cu ajutorul unor militari care le împărtăşesc ideile.

Anne îşi spune în sinea ei că într-adevăr scenariul irakian care a dus la naşterea ISIS – asocierea dintre sărăcie, agitatorii islamişti şi militarii nemulţumiţi – s-ar putea repeta. Doar că în Pakistan ar fi mult mai grav. Tocmai pentru că are bomba!

Consulul cel mărunţel pare în pragul apoplexiei.

— Voi, jurnaliştii, nu căutaţi decât senzaţionalul! Dar ţara, dar oamenii? Pe ei trebuie să încercaţi să-i cunoaşteţi, doar atunci vom avea şansa de a schiţa un răspuns la întrebarea care, pe bună dreptate, preocupă întreaga lume: bomba pakistaneză ar putea să reprezinte într-o zi un pericol pentru Occident sau nu e decât un răspuns local la bomba indiană?

Ghemuită în fotoliu, Anne simte o vie satisfacţie: iată începutul articolului ei, asta o să-i închidă gura redactorului-şef. Doar n-o să cenzureze interviul luat unui diplomat pe motiv că vorbele lui sunt ale unui simpatizant al stângii inconştient!

Trebuie însă spus că acesta e o pasăre rară. În general, în cancelarii, auzi mai degrabă un limbaj de lemn. Însă consulul îşi făcuse stagiul în tinereţe la Karachi timp de doi ani, în care învăţase urdu[6] şi călătorise prin toată ţara. Cunoaşte bine Pakistanul şi îl iubeşte.

— Uitaţi-vă la ziarele de dimineaţă.

Apucă un teanc de tipărituri şi le agită sub ochii tinerei femei.

— O bombă într-o moschee şiită: 30 de morţi! Fiul unui miliardar, răpit! O creştină linşată pentru blasfemie! Încă un medic şiit asasinat! Dacă guvernul continuă să stea cu

---

[6] Urdu: limba oficială în Pakistan, unde este scrisă cu caractere arabe, folosită de asemenea în nordul Indiei, unde este numită hindi şi este scrisă cu caractere devanagari. Aparţinând grupului de limbi indo-europene, urdu prezintă elemente din arabă, persană şi turcă (n. a.).

mâinile în sân, Pakistanul se va adânci într-un război civil. Dar poate nu-i problema lui...

Jurnalista ridică din sprâncene. De zeci de ani, o lămureşte consulul, guvernul şi clasa conducătoare, a cărei principală grijă este să-şi umple buzunarele cât mai rapid, supun ţara la privaţiuni de tot felul.

— Aici poţi să devii miliardar în doi sau trei ani. Când lucrurile o să meargă cu adevărat foarte prost, cei bogaţi vor părăsi corabia. Toţi au paşapoarte şi vize, conturi grase în străinătate şi un apartament confortabil la Londra, New York sau Dubai. O să se alăture elitei bogaţilor exilaţi, lăsându-şi ţara şi poporul să cadă într-un coşmar interminabil.

Evident, domnul consul are inima grea din această cauză. Anne n-o să scape o ocazie atât de grozavă.

— Este adevărat că, în timpul marilor inundaţii din 2010, preşedintele Asif Zardari, fostul soţ al lui Benazir Bhutto, era la Londra ca să-şi cumpere o casă somptuoasă? Şi că n-a considerat necesar să-şi întrerupă şederea acolo, ba, dimpotrivă, a făcut şi un popas în Franţa ca să petreacă puţin timp la castelul lui din Normandia?

— Aşa este! Şi-a cumpărat în cartierul Mayfair o locuinţă de 14 milioane de lire, sumă suficientă pentru a reconstrui zece mii de case şi a oferi adăpost unei bune părţi din refugiaţi.

— Dar familia lui n-avea nicio avere. Toţi aceşti bani proveneau din faimosul 15% pe care-l percepea din tot ce se făcea în ţară?

— Categoric. Şi vă pot spune că astăzi poporul nu-şi mai face nicio iluzie despre conducătorii săi! Astă-toamnă, când, după mai multe săptămâni de inundaţii, câţiva miniştri şi deputaţi s-au hotărât într-un final să-şi părăsească saloanele climatizate ca să viziteze taberele, populaţia exasperată i-a primit cu pietre.

Noroc că există caritate. Consulul evocă societatea pakistaneză, una dintre cele mai generoase din lume. La momentul inundațiilor, oamenii bogați au donat enorm. Însă, odată trecut grosul catastrofei, eforturile au slăbit. Fiecare s-a întors la ocupațiile lui. Armata a revenit, în mod firesc, la funcțiile ei de bază: paza frontierelor şi lupta contra talibanilor. Singurii care continuă să se intereseze de milioanele de persoane fără adăpost sunt islamiştii.

— Pakistanul a fost multă vreme o societate moderată şi tolerantă, continuă consulul, dar astăzi oamenii îşi îndreaptă atenția spre cei care-i ajută. Cum spune proverbul: când te îneci, nu te uiți la culoarea bățului care ți se întinde!

Anne se strâmbă sceptică.

— O societate moderată? Pakistanul este totuşi cunoscut drept un cuib de terorişti!

— Necazul cu voi, jurnaliştii, este că ştiți totul înainte de a fi pus piciorul în țară. Vă asigur că până la invazia sovietică în Afganistan, în 1979, extremismul islamic era necunoscut aici. Cel mai mare partid musulman, Jamaat-e-Islami, lua maximum 5% la alegeri. A trebuit ca Statele Unite să aibă strălucita idee de a folosi un islamist saudit, Osama bin Laden, ca să organizeze rezistența contra sovieticilor atei, a trebuit să finanțeze cu Arabia Saudită sute de madrase, care au format mii de militanți în spiritul islamului celui mai retrograd, pentru ca totul s-o ia razna.

— Asta s-a întâmplat acum aproape treizeci de ani! Sovieticii au părăsit Afganistanul în 1989, iar terorismul n-a încetat să se extindă de-atunci.

— Oare de ce? Pentru că, odată sovieticii alungați, americanii au plecat, lăsând în urma lor nişte țări în ruină. Pakistanul s-a trezit cu trei milioane de refugiați şi cel puțin o sută de mii de tineri fanatici, care de atunci pârjolesc țara

ca să-şi impună interpretarea delirantă pe care ei o dau islamului.

Clatină din cap, dezamăgit.

— Astăzi, aceşti fanatici, sub diferite nume, sunt cu milioanele în lume. Pentru ei, democraţia şi valorile Occidentului, ale cărui nedreptăţi şi dublu limbaj îl denunţă, reprezintă diavolul cu care trebuie să lupţi prin orice mijloace. Ca întotdeauna, Statele Unite s-au jucat de-a ucenicul vrăjitor şi au fost întrecute de monstrul la crearea căruia au contribuit. Acum lumea întreagă suferă. Şi, credeţi-mă, nu-i decât începutul!

Consulul i-a oferit limuzina sa jurnalistei ca s-o ducă înapoi la hotel. Afundată în tapiţeria de piele, Anne descoperă cu surprindere că se bucură că nu se află într-un taxi murdar şi urât mirositor. Însă chiar şi aceste taxiuri sunt un lux inaccesibil pentru 99% din populaţie, care se deplasează pe jos, sub un soare de plumb, sau se înghesuie în autobuze instabile, riscând în orice moment un accident. E uşor să denunţi corupţia, dar e la fel de uşor să rămâi cinstit când duci o viaţă de mizerie, să rezişti tentaţiei de a le oferi copiilor o educaţie ce le-ar permite, poate, să scape de aici?

Maşina o lasă în faţa hotelului. Recunoscând plăcuţa de înmatriculare a corpului diplomatic, portarul cu turban s-a înclinat şi mai adânc decât de obicei.

De cum păşeşte în cameră, Anne are o senzaţie ciudată. Nu e sigură, dar i se pare că, în lipsa ei, cineva a intrat aici. Un hoţ? Se uită peste tot, în dulapuri, în valize, nu lipseşte nimic, dar impresia persistă. Cineva îi umblase prin hârtii? Să fi fost serviciile secrete care în această ţară – după cum a fost prevenită – sunt omniprezente? *Să nu cădem în paranoia, de altfel, n-am nimic de ascuns, îmi fac doar meseria.* Totuşi, nu suportă gândul că i se scotoceşte prin lucruri. Mâine, înainte să plece, o să pună nişte semne, dar

ce semne? Încearcă să-şi aducă aminte ce-a citit în romanele polițiste... Un fir de păr în încuietoare? Râde. E dificil şi ridicol! În fond, cel mai simplu ar fi să-şi lase notițele pe masă, aşezate într-o anumită ordine.

Însă îşi regăseşte cu greu linişstea interioară şi abia noaptea, târziu se apucă de lucru. Zorii mijesc când pune punct final articolului: „Adevărata bombă e sărăcia. Interviu cu un diplomat."

Capitolul 3

Soneria telefonului o smulge pe Anne dintr-un somn greu. Din nou, redactorul-şef.

— Două biserici din Lahore au fost atacate în timpul slujbei de duminică. Nu eşti la curent? Cei care aveau sarcina să păzească intrarea se uitau la televizor, la un meci de crichet...

— Credeam că latura umană nu vă interesează.

— Dar sunt creşt... Nu mai face pe proasta! Ne trebuie urgent un articol.

— În fiecare zi se înregistrează victime printre hinduişti şi mai ales printre musulmani.

— Printre musulmani?

— Da, în special şiiți.

— A, da... şiiţii... – o pauză – OK, poţi să aminteşti de hinduişti şi de şiiţi, dar axează-te pe creştini, pe Bibi...

— Adică Asia Bibi? Femeia condamnată pentru blasfemie?

— Exact, Bibi şi creştinii! Ne trebuie articolul miercuri, ai trei zile la dispoziţie.

Biserica lui Hristos se află în Youhanabad, un cartier din Lahore locuit în principal de creştini. Construită după divizarea Indiei, e o clădire din cărămizi roşii, situată pe o platformă înconjurată de un zid înalt de beton.

Ajutoarele au sosit repede, ambulanţele au luat morţii şi răniţii, însă solul acoperit de sânge e încă presărat cu resturi calcinate, printre care Anne, îngrozită, crede că recunoaşte rămăşiţe umane. Înarmaţi cu găleţi cu apă şi cu mături, angajaţii primăriei se străduiesc să cureţe totul până nu mai rămâne nicio urmă. Oamenii au venit în fugă de pe străzile învecinate – din curiozitate sau din simpatie – şi se îmbulzesc în jurul supravieţuitorilor, încercând să-i îndepărteze de scena spectacolului atroce, însă cei mai mulţi refuză să se mişte. Încremeniţi, par să privească fix moartea. Câteva femei plâng în hohote, strângând în braţe copii ce urlă de spaimă. Anne stă retrasă, ezită să pună întrebări, să se amestece în durerea lor. Scrupule inutile, fiindcă femeile simt nevoia să vorbească, vor să-i explice jurnalistei străine prin ce-au trecut, sunt dornice să se exprime.

— Eram aşezată în primele rânduri, povesteşte una dintre ele, îmbrăcată cu un *shalwar kameez*[7] amplu, mov cu flori roz. Am avut noroc. Când mă gândesc câte victime ar fi putut face teroristul dacă nu era oprit! Dacă ar fi reuşit să pătrundă în biserică, plină ochi duminica, ar fi fost sute de morţi!

---

[7] *Shalwar kameez*: ţinută naţională pakistaneză, alcătuită dintr-o tunică lungă şi pantaloni bufanţi, purtată în special de bărbaţi, dar şi de femei din mediile populare (n. a.).

— Bine că tinerii noştri vegheau afară, insistă o altă femeie. Poliția pakistaneză nu face nimic ca să ne protejeze!

— Fireşte că nu face nimic! Sunt invidioşi fiindcă simt că le suntem superiori.

— Superiori? se miră Anne.

O femeie de vreo cincizeci de ani, care se prezintă ca fiind învățătoare, îi întăreşte spusele.

— Noi, creştinii, facem tot ce putem ca să le dăm copiilor noştri o educație bună. În plus, vorbim engleza acasă, asta ne oferă un avantaj față de vecinii noştri care nu vorbesc decât urdu şi ne permite să obținem posturi mai bune.

— Dar mai ales avem reputația de a fi harnici şi cinstiți, spre deosebire de musulmani, rânjeşte o femeie mărunțică şi slabă.

Un bărbat se apropie de ele şi le dojeneşte în şoaptă.

— Nu mai stați de vorbă cu o străină. Sunteți văzute. E periculos! A sosit poliția secretă, forfoteşte pe aici. Şi în ochii lor toată lumea e suspectă!

— Alo, părintele Da Souza? Bună ziua, sunt corespondenta unui mare săptămânal francez şi aş vrea să vă pun câteva întrebări în legătură cu atentatele.

— Îmi pare rău, doamnă, n-am timp.

— Dar...

— N-are rost să insistați. La revedere, doamnă!

Şi-i închide telefonul în nas lui Anne, care rămâne perplexă.

O jumătate de oră mai târziu, cineva ciocăneşte la uşă. Un adolescent de la catedrala Preasfânta Inimă a venit după ea.

Spre deosebire de modesta biserică a lui Hristos, catedrala e impunătoare. Ridicată în cartierul central al oraşului, pe vremea britanicilor, e un edificiu magnific din cărămidă roşie şi piatră, un amestec de fleşe gotice şi cupole bizantine.

Bine strâns în sutana lui, preotul, un bărbat cu ten măsliniu, se tot scuză.

— Îmi pare rău, doamnă, dar cum voiați să vă răspund la telefon? Nu trebuie să se ştie că discut cu jurnaliştii.

Totuşi, e absolut necesar să explice situația minorității creştine, care de ani întregi trăieşte în teamă, deşi înainte lumea convietuia în general fără probleme. Existau, firesțe, certuri între vecini, dar erau simple certuri, nimic mai mult, nu se afirma ca astăzi că era vorba despre un conflict între creştini şi musulmani, cu repercusiunile catastrofale ce decurg de aici, precum atacarea bisericilor şi linşajele.

— Mai sunt mulți creştini în Pakistan? se interesează Anne.

— Circa trei milioane, aproape 2% din populație, şi majoritatea locuiesc în Lahore. Oraşul numără o sută treizeci de biserici, anglicane sau catolice. Avem şi şaizeci de şcoli şi colegii ținute de călugărițe, unde celor din înalta societate pakistaneză le place să-şi trimită fetele, considerând că acolo vor primi cea mai bună educație.

Anne clatină din cap, pierzându-şi răbdarea.

— Nu pricep... De ce, atunci, aceste atacuri împotriva creştinilor?

— Pakistanul e o societate schizofrenică. Elitele, crescute după sistemul englez, adoptă sau încearcă să adopte aerul şi manierele înaltei societăți britanice. Pentru asta, şcolile noastre le sunt foarte utile. Apreciază, de asemenea, devotamentul infirmierelor creştine, numeroase în spitale. Dar, exceptând munca din spitale şi învățământul, avem un acces redus în alte domenii. În realitate, ei ne disprețuiesc.

Nu doar dispreț, ci şi un puternic resentiment, îşi spune Anne. Îşi aminteşte discuțiile cu prietenii ei indieni: ca şi în Pakistan, aceştia îi considerau pe creştini „colaboraționişti”. Fapt ce îşi avea rădăcinile în vremurile când britanicii

guvernau India şi preferau să le ofere posturi celor convertiți, pe care îi credeau mai demni de încredere.

— Astăzi, majoritatea pakistanezilor consideră că un non-musulman nu e un cetățean întreg, continuă părintele Da Souza. Au uitat că pe drapelul verde-alb-roşu, dorit de fondatorul țării, Mohammed Ali Jinnah, porțiunea albă simbolizează comunitățile creştine, dar şi hinduiste şi Ahmadiyya[8], persecutate ca şi noi. Însă la ora actuală sunt vizați mai ales musulmanii şiiți, extremiştii sunniți îi urăsc, fiind de părere că ei au trădat islamul. În ultimii ani, extremiştii sunniți au ucis sute de medici, ingineri şi profesori universitari şiiți. Vor să distrugă elita pentru a dezintegra comunitatea şi a o forța să plece. Aşa cum vor să-i facă să plece şi pe creştini. În felul acesta, şi-ar vedea împlinit visul unui Pakistan sunnit pur şi riguros.

Preotul răsuflă zgomotos, sunt atâtea de spus, vrea din tot sufletul ca această jurnalistă să înțeleagă cum stau lucrurile.

— Ajutați-ne, doamnă! o imploră el. Scrieți că, de când islamismul capătă amploare, trăim sub amenințarea nu doar a atentatelor, ci şi a teribilei legi împotriva blasfemiei: oricine dă dovadă de lipsă de respect față de Profetul Mahommed e închis şi poate fi condamnat la moarte.

Preotul râde cu amărăciune, apoi continuă.

— Spuneți-mi ce nebun, în asemenea condiții, ar îndrăzni să rişte? În realitate, legea e folosită abuziv: dacă cineva doreşte să pună mâna pe bunurile vecinului său sau să se

---

[8] Ahmadiyya e o comunitate religioasă apărută în India în secolul al XIX-lea, de sorginte islamică, însă pentru membrii săi ultimul profet nu este Mahomed, ci profetul lor, Ahmad, motiv pentru care sunt considerați eretici de către musulmani (n. a.).

răzbune pe el, îl acuză de blasfemie. E un mijloc uşor şi infailibil de a-l elimina.[9]

Îi face semn servitorului care aşteaptă în picioare la uşă, ţinându-şi privirea în pământ cu modestie.

— Du-te după Chandananda şi spune-i că am un oaspete pentru ea.

Peste câteva minute, apare o femeie înaltă, înfăşurată într-un şal galben-muştar, care abia îi ascunde formele pline.

— Chandananda a venit să ne ceară protecţie acum trei luni. O ascundem aici, Dumnezeu ştie pentru cât timp!

— Şi vă sunt profund recunoscătoare, părinte.

— Spune-i povestea ta musafirei noastre, e jurnalistă, poate reuşeşte să te ajute.

Femeia dă din cap aprobator. Şi-a spus povestea de nenumărate ori, dar nu poate să-i refuze nimic binefăcătorului ei.

Anne îi zâmbeşte larg ca s-o încurajeze.

Provenind dintr-un sat de lângă Lahore, populat de musulmani, dar unde locuiau şi zece familii creştine, Chandananda nu avusese niciodată probleme. Fiecare îşi vedea liniştit de propriile treburi. Ea lucra împreună cu soţul ei, zidar. Achiziţiona scânduri folosite pentru acoperişuri, le depozita acasă şi le vindea. Într-o zi, soţia lui *maulvi* i-a cerut scânduri pentru acoperişul unei moschei, promiţându-i să le plătească mai târziu. Însă zilele treceau şi ea nu plătea.

Într-o dimineaţă, Chandananda i-a spus să-i dea banii sau să-i înapoieze cheresteaua. Soţia lui *maulvi* a refuzat

---

[9] În realitate, cifrele arată că există de trei ori mai mulţi musulmani acuzaţi de blasfemie decât creştini. Între 1987 şi 2015, au fost acuzaţi 730 de musulmani, faţă de 205 creştini, 26 de hinduişti şi 501 credincioşi Ahmadiyya. Ceea ce dovedeşte că acuzaţia este folosită fraudulos, pentru răzbunare sau însuşirea bunurilor unui vecin (n. a.).

categoric. Au țipat una la alta, s-au insultat. Vecinii au ieşit să le potolească. „Cum îndrăzniți să vă certați în fața unei moschei!” s-au indignat ei.

Chandananda s-a întors acasă supărată.

Pe la miezul nopții, nişte oameni au bătut la uşă. Erau vreo cincizeci şi zbierau: „L-a insultat pe Profet!” Chandananda a urlat de la fereastră: „Nu-i adevărat!” Însă ea şi soțul ei începeau să se teamă.

Văzând că nu le deschide uşa, grupul s-a dus la moscheea principală şi, prin difuzor, le-a cerut tuturor bărbaților să iasă în stradă. Mulțimea, înarmată cu bastoane, s-a îndreptat apoi spre casa Chandanandei.

Sosiți la fața locului, polițiştii au intrat cu forța. Chandananda a încercat să le explice cum se petrecuseră lucrurile, crezând că ei o vor ajuta. Însă fără s-o asculte, polițiştii au declarat-o vinovată şi au aruncat-o în închisoare, singură în celulă.

— Asta ca s-o protejeze, fără îndoială, intervine preotul. În cazuri de blasfemie, se întâmplă ca deținuții ceilalți să facă ei înşişi „dreptate”.

Chandananda rămăsese patru luni la închisoare. În cele din urmă, o familie de creştini bogați îi plătise cauțiunea şi ea reuşise să iasă.

— Dar nu pot să mă întorc în sat, mă ascund. Cazul meu va fi judecat curând, mi s-a spus, dar mi-e teamă chiar şi să apar la Curtea de Justiție fiindcă *maulvi* au jurat să mă ucidă. Iar în procesele de „blasfemie” s-a întâmplat ca acuzatul să fie asasinat în plin tribunal sau pe scările palatului.

— E aproape aceeaşi poveste ca a Asiei Bibi! constată Anne.

— În țara asta sunt sute de Asia Bibi închise pe baza unor mărturii false, confirmă părintele Da Souza. Şi vor fi tot mai multe câtă vreme legea privind blasfemia nu se va schimba.

Un lucru pe care Salman Taseer, guvernatorul Punjabului, îl înțelesese. A vrut să modifice legea şi a plătit cu viața.

Anne îşi aminteşte de moartea guvernatorului, care apăruse pe prima pagină a ziarelor în ianuarie 2011. Cazul Asiei Bibi, o creştină condamnată la moarte pentru blasfemie, stârnise proteste în toată țara şi chiar în străinătate, deoarece se vedea clar că mărturiile împotriva ei erau false. Guvernatorul Salman Taseer, cunoscut pentru ideile sale progresiste, vorbise în diferite ocazii despre necesitatea de a modifica legea, adoptată în anii 1980, sub dictatura generalului Zia, ca să nu mai poată fi folosită în interes personal. Se dusese chiar s-o vadă pe Asia Bibi în închisoare, gest cu greutate, transmis de toate posturile de televiziune.

După aceea, islamiştii răspândiseră zvonul că guvernatorul voia să abroge legea. Câteva zile mai târziu, când ieşea dintr-un restaurant cu nişte prieteni, una dintre gărzile sale de corp îl împuşcase, trăgând în el douăzeci şi nouă de gloanțe, fără ca vreo altă gardă să intervină.

Asasinul, Mumtaz Qadri, se predase imediat, declarând că a acționat astfel pentru a apăra onoarea Profetului. Condus sub escortă la Curtea de Justiție, fusese primit cu ghirlande de flori de miile de admiratori, printre care şi zeci de avocați. Nici nu existase vreun proces, întrucât judecătorii, îngroziți, plecaseră în concediu. Paralizat, guvernul bătuse în retragere şi renunțase să schimbe legea.

— Şi cu asasinul ce s-a întâmplat până la urmă? întreabă Anne.

Preotul dă din umeri, vizibil dezamăgit.

— Acum e la închisoare în Lahore, în condiții foarte bune. E un erou pentru o parte din populație, un sfânt apărător al

islamului. Primeşte numeroase vizite, taţii îşi duc fiii la el ca să-şi exprime respectul.[10]

După ce i-a mulţumit părintelui Da Souza şi i-a promis că-i va trimite articolul, Anne coboară spre parcul Lawrence Gardens, un frumos spaţiu verde în centrul oraşului. Merge cu pas rapid, dar curând are impresia că e urmărită. Se întoarce. Nimeni. Imaginaţia îi joacă feste, trebuie neapărat să se relaxeze, are nevoie să respire puţin, are nevoie să se scuture de greutatea care o apasă. Văzuse prea multe nenorociri? Sau de vină era sentimentul de neputinţă în faţa atâtor nedreptăţi? Nu ştiuse niciodată să păstreze distanţa faţă de drame, distanţă ce-l caracterizează, se pare, pe jurnalistul profesionist. În realitate, nici nu-şi dorea asta, simţea nevoia să fie aproape, să empatizeze cu suferinţa celorlalţi pentru a putea să o transmită cititorilor, să-i facă să înţeleagă şi să le schimbe, poate, ideile preconcepute sau prejudecăţile.

„Nu-i vorba să judeci, ci să înţelegi."

Această frază a lui Spinoza, dată spre comentariu de către profesorul de filozofie atunci când ea avea optsprezece ani, i-a fost mereu ghid.

Anne merge de o oră, când simte iarăşi o prezenţă. De astă dată nu încape îndoială, o urmăreşte un bărbat. Iuţeşte pasul, neliniştită. În spatele ei, bărbatul se grăbeşte şi el. Se înnoptează şi aproape că nu mai e nimeni în parc. Bărbatul continuă să se ţină după ea, nici măcar nu mai încearcă să se ascundă. Sub nicio formă nu trebuie să-şi dea seama că o sperie. Mergând tot mai repede, tânăra femeie ajunge în sfârşit la poarta parcului. Noroc că tocmai atunci apare un taxi. Anne îi face semn să oprească şi se grăbeşte să urce. Pe geamul din spate, îl vede pe bărbat stând nemişcat,

[10] În 2016, sub presiunea militarilor, Mumtaz Qadri a fost executat. Însă mormântul lui, un superb mausoleu, a devenit loc de pelerinaj (n. a.).

privind-o cum pleacă. Cine ar putea fi? Un individ în căutare de aventură? Asta dacă nu cumva e supravegheată şi filată după vizita la biserică...

Întoarsă în camera de hotel confortabilă, Anne se pregăteşte să facă o baie – remediu suprem contra angoaselor –, când telefonul începe să sune.

La celălalt capăt al firului, o voce caldă trâmbiţează:

— Bună ziua, draga mea!

— O, Julien, ce mă bucur să te aud! De fapt, aici nu-i bună ziua, e bună seara. Suntem în avans cu patru ore faţă de voi.

— Singurul domeniu în care Pakistanul are un avans! râde Julien.

— Termină cu glumele astea dubioase. Dacă ai vedea seratele din înalta societate, ai rămâne uimit! Te-ai crede la Paris sau la New York.

— În „înalta societate" da, dar în cea „joasă"?

— Ei, asta-i altă poveste...

Anne îi povesteşte amănunţit despre tabere, despre sărăcie, despre teama minorităţilor...

— Nu-mi închipuiam că o să fie atât de dur, mărturiseşte ea.

— Nu pune totul la inimă! Când te întorci?

— Abia am venit de câteva zile. Mă gândesc să stau o lună sau două.

— Nu mai mult! Îmi lipseşti, draga mea!

— Şi tu mie... Dar ştii că aşa se întâmplă în meseria mea, sunt adesea plecată. Va trebui să te obişnuieşti. Oricum, te consolezi foarte bine cu pietroaiele tale.

Râd amândoi. E subiectul lor de glumă. Julien fiind arheolog, Anne pretinde că el preferă pietrele în locul oamenilor. Iar el răspunde că da, e adevărat, dar că Anne reprezintă excepţia care confirmă regula.

După încheierea convorbirii, lungită voluptuos în cadă, Anne continuă să savureze îndelung acest moment de tandrețe. Există ceva mai minunat decât să te simți iubită? Se cunosc de trei ani, iar Julien îşi doreşte o viață împreună cu ea. Dar de fiecare dată când el vorbeşte despre viitor, Anne schimbă subiectul, argumentând că e prea devreme. Oare chiar îl iubeşte? În tot cazul, ştie că nu vrea să-l piardă, are nevoie de el, poate să se bazeze pe el în orice împrejurare, îi oferă linişte. Şi tânăra femeie îşi înăbuşă un uşor sentiment de culpabilitate, spunându-şi că este egoistă, fără îndoială, dar că, în definitiv, Julien pare foarte fericit să-i fie sprijin...

Interludiu

Într-un mic birou ticsit cu dulapuri metalice, care se clatină sub greutatea dosarelor, trei bărbați în shalwar kameez de culoare cenuşie beau ceai şi discută.

— Ancheta despre jurnalista franceză avansează? întreabă cel care pare a fi şeful, un bărbat cu mustață neagră, bine dată cu ceară. Ceva îmi spune că nu-i jurnalistă. Diplomat sau jurnalist sunt acoperiri comode pentru toți agenții secreți străini! Continuați s-o supravegheați, notați unde se duce şi cu cine se întâlneşte. O s-o prindem până la urmă!

Capitolul 4

— Ah, dumneavoastră sunteți? Nu credeam că veniți aşa devreme!

Sylvie, doctorița de la Medici Fără Frontiere, o întâmpină pe Anne cu un zâmbet uimit.

— Mi-ați spus la 8:00...

— Da, însă aici ora 8:00 înseamnă în general 9:00 sau chiar 10:00, îi răspunde Sylvie invitând-o să bea o cafea. Şi mie mi-a fost greu să mă obişnuiesc, dar am înțeles repede că nu-mi foloseşte la nimic să mă enervez, dimpotrivă. Pakistanezii nu încetează să se critice între ei – vedeți ziarele care îi defăimează pe oamenii politici –, dar nu tolerează critici din partea unui străin, cu atât mai puțin a unei străine. Nu uitați că au îndurat două sute de ani de colonizare, asta te face susceptibil.

Un sfert de oră mai târziu, timp necesar pentru strângerea materialului medical şi a dosarelor, cele două femei sunt într-un 4x4 condus de Hamid, de cincisprezece ani şoferul ONG-ului.

— Tabăra se află chiar la ieşire din Lahore, la jumătate de oră de casă. Însă MFF nu ne permite să conducem, nici aici, nici în India sau în alte țări din zona de sud, fiindcă, în

cazul unui accident, lucrurile pot lua o întorsătură urâtă pentru şofer.

— Mai ales dacă e alb? Ăsta-i rasism pe dos!

— Poate-i o consecinţă logică după secole de umilinţe... Dar e şi o reacţie la aroganţa noastră actuală: cei mai mulţi occidentali, inclusiv cei din asociaţiile umanitare, cred că le ştiu pe toate, dau verdicte despre orice şi, când nu se poartă făţiş disprețuitor, sunt paternalişti într-o manieră insolentă.

— Nu există ONG-uri pakistaneze?

— Ba da, fireşte! De exemplu, alaltăieri l-aţi cunoscut pe Taher. Conduce un ONG care studiază condiţiile de lucru şi mijloacele de a apăra drepturile muncitorilor. Ar trebui să staţi de vorbă cu el. Unii nu au încredere în Taher, dar eu cred că e un tip OK.

— De unde această neîncredere?

În urmă cu zece ani, Taher era un veritabil revoluţionar, îi explică Sylvie, un lider important al clasei muncitoare. Reprezenta un real pericol pentru guvern şi industriaşi. A fost arestat şi ţinut mai multe luni în închisoare, unde se pare că l-au torturat groaznic. După ce-a ieşit, n-a mai fost acelaşi. Nu şi-a reluat vechile activităţi; de altfel, ar fi fost şi greu fiindcă aici se crede că militanţii eliberaţi din închisoare au legături cu poliţia, altfel n-ar fi fost eliberaţi. Aşa că Taher s-a consacrat unei munci teoretice, foarte utilă, dar care pentru el nu-i decât un compromis.

— Bietul Taher, trebuie să fie dificil să ajungi un simplu observator după ce te-ai aflat în miezul acţiunii. Şi eu sunt un simplu observator, deşi visam să fiu, ca dumneavoastră, medic într-o ţară din lumea a treia. Am făcut chiar şi anul preparator pentru medicină, dar am eşuat lamentabil din cauza matematicii. În copilărie, am fost traumatizată de o călugăriţă care mă pălmuia când nu înţelegeam ceva. În consecinţă, înţelegeam tot mai puţin. Mi-a venit greu să admit eşecul visului meu, dar într-un final mi-am zis că,

dacă nu pot să ajut direct, măcar să fac cunoscute problemele scriind despre ele.

— Un lucru esențial! aprobă Sylvie. Grație vouă, jurnaliştilor, reuşim să atragem atenția asupra dramelor umane şi obținem ajutoare ce ne permit să funcționăm.

Nu-i mai puțin adevărat că lui Anne i-ar fi plăcut să lucreze pe teren pentru a se simți realmente utilă: un copil pe care părinții nu l-au iubit suficient are permanent nevoie să-şi justifice existența. Anne a putut să treacă peste lipsa lor datorită tandreței bunicilor, însă fisura lăuntrică, fragilitatea şi sensibilitatea ei exacerbată față de suferințele semenilor îşi aveau rădăcinile în indiferența celor pe care îi iubea. După divorț, tatăl ei, inginer, plecase să lucreze în țări îndepărtate, Anne îl vedea o dată pe an, când el se întorcea în Franța. Mama ei se recăsătorise şi încercase să uite eşecul cuplului lor dedicându-se complet noii familii. De Crăciun şi de zilele de naştere ale fiicei sale, apărea cu brațele încărcate de cadouri, o ducea la un restaurant şic să ia prânzul împreună, îi punea câteva întrebări despre şcoală, apoi conversația lâncezea până când, cu un oftat de uşurare, se despărțeau.

Glasul lui Sylvie o trezeşte pe Anne din amintiri.

— De la inundațiile din 2010, care au acoperit o suprafață cât a Italiei şi au lăsat douăzeci de milioane de persoane fără adăpost, fiecare muson provoacă noi distrugeri. Statul nu mai furnizează ajutor şi condițiile de viață sunt catastrofale.

— Şi, totuşi, această dramă a trezit atât de puțin interesul mass-mediei, încât redactorul meu şef ezita să mă trimită aici.

— Asta-i nenorocirea cu biata țară! Având o reputație de cuib de terorişti, lumea a început să creadă că, cu cât există mai puțini pakistanezi, cu atât e mai bine.

— Exagerați!

— Doar puțin. De ce ajutorul internațional e aproape insignifiant în timp ce spre alte țări donațiile curg?

— Din cauza corupției claselor conducătoare!

Sylvie oftează. Ştie şi ea foarte bine, nimeni din Occident n-a uitat că sumele trimise după marele cutremur din 2005 au dispărut în buzunarele miniştrilor şi că la inundațiile din 2010, când nu s-au mai trimis bani, o parte dintre corturile Crucii Roşii, cutii cu medicamente, saci cu grâu şi cu zahăr trimişi pentru victimele catastrofei au ajuns în piețele din Karachi şi din Lahore.

Maşina soseşte în tabăra de refugiați. În lungul şoselei, se înşiră sute de corturi de toate mărimile şi culorile, unele din pânză groasă, altele, simple folii de plastic, susținute de patru țăruşi.

La apariția maşinii, cete de copii vin în fugă şi, cu strigăte de bucurie, o înconjoară pe Sylvie. Ştiu că mereu are bomboane pentru ei şi, în ciuda scatoalcelor împărțite de responsabilii taberei, se agață de tunica ei. Abia după ce ea se preface furioasă şi, urmând un scenariu bine exersat, le dă pachetele cu bomboane responsabililor ca să le împartă, copiii se învoiesc s-o lase în pace. Însă nu înainte de a protesta că împărțirea era incorectă şi se făcea după preferințe personale sau grade de rudenie.

— E adevărat? se îngrijorează Anne.

Sylvie ridică din umeri.

— Cu siguranță. Şi dacă eu nu sunt aici, se întâmplă la fel cu tot ce se distribuie, hrană, apă, îmbrăcăminte. Dacă încerc să-i pedepsesc, e şi mai rău, cei bănuiți că s-au plâns plătesc scump pentru asta. Pe de altă parte, nu pot să-i tratez cu asprime fiindcă am nevoie de ei, în ciuda unor nereguli, fac treabă bună per ansamblu. Aici nu poți să ai pretenția ca lucrurile să funcționeze 100%, nici măcar 80%, trebuie să te consideri norocos cu 50%.

În timp ce Sylvie discută despre problemele curente cu echipa ei, Anne circulă prin tabără însoțită de Hamid, care-i servește drept traducător. Cu experiența lui de șofer și cu engleza pe care o stăpânește destul de bine, Hamid ar putea să-și găsească ușor o slujbă unde să câștige dublul salariului actual.

— Am avut mai multe propuneri, dar prefer să-i ajut pe oameni, îi mărturisește el lui Anne. Zâmbetul de recunoștință al unui om sărac, pe care-l duc la spital, mă face mult mai fericit decât un bacșiș gras pe care mi l-ar da un bogătaș fără măcar să-mi arunce o privire.

Mult mai întinsă decât i s-a părut la prima vedere, tabăra adăpostește circa douăzeci de mii de oameni, veniți din aceeași regiune a Punjabului, după ce satele lor au fost distruse de inundații. Au pierdut tot, case, recolte, animale, chiar și pământurile acoperite acum de apele stătătoare, pământuri care, după cum se estimează, vor avea nevoie de doi ani ca să se usuce și să redevină cultivabile.

Purtând rochii în culori vii și o pânză trasă neglijent peste păr, femeile din sate o privesc insistent pe nou-venită, fără pic de timiditate, iar Anne se miră să le vadă arătând atât de diferit de femeile simple de la oraș, care se ascund sub văl.

— Ca să lucreze pământul, trebuie să fie libere în mișcări, îi explică Hamid. De altfel, în popor, vălul corespunde ascensiunii sociale, înseamnă că femeia nu mai are nevoie să muncească și că este o comoară pe care soțul o ține ascunsă de pofta altora.

Curând, întrebările țâșnesc din toate părțile: „Ești doctor? Nu? Atunci lucrezi pentru guvern? Trebuie să le spui să nu închidă tabăra!” Femeile o înconjoară pe Anne, strângându-i mâinile.

— Dar nimeni nu vrea s-o închidă.

— Ba da! Ieri au venit aici alți refugiați să ceară adăpost, responsabilul i-a refuzat pentru că nu mai sunt locuri.

Plângeau. Femei, dar şi bărbaţi în vârstă. E cumplit să vezi bărbaţi plângând. Stăteau într-o tabără la cinci kilometri de-aici, pe care guvernul a închis-o. De câteva săptămâni, mâncarea era puţină, femei şi copii cu greu salvaţi de ape riscau să moară de foame. Se pare că guvernul vrea să închidă toate taberele ca să ne forţeze să ne întoarcem acasă. Dar noi nu mai avem casă, totul e sub apă. Să ne trimită acolo înseamnă să ne condamne la moarte!

Văzând adunarea, nişte bărbaţi în *shalvar* şi cu turbane s-au apropiat.

— Nu cerem bani, nu suntem cerşetori, vrem doar să muncim ca să ne hrănim familiile până când putem să ne întoarcem în satele noastre.

Ţăranul care i s-a adresat astfel lui Anne este un ins înalt şi robust, cu privire directă. Tovarăşii săi îl aprobă:

— Mereu ne-am câştigat cu sudoare traiul, niciodată n-am cerut nimic de la nimeni!

Umilinţa acestor bărbaţi e un spectacol dureros. Cândva capi de familie respectaţi, care făceau legea în propriile case şi erau răspunzători de supravieţuirea alor lor, erau acum reduşi la neputinţă, complet dependenţi de bunăvoinţa şi de mila altora. Şi toate astea, sub ochii soţiilor şi ai fiicelor.

— Prefer să mor decât să mai trăiesc aşa, murmură un bărbat slab, cu faţă frumoasă de patriarh. Cel mai rău e că ei ne pervertesc ce avem mai preţios, fiii noştri! Traficanţii de droguri şi organizaţiile criminale găsesc printre tinerii noştri, prea naivi, terenul de recrutare perfect.

Însă în faţa unei străine, n-o să aducă în discuţie oroarea, subiectul tabu, soarta unora dintre adolescenţii înşelaţi de ofertele tentante de muncă şi forţaţi de mafii să se prostitueze. N-o să pomenească nici despre fiicele vândute pentru căsătorie, unele având unsprezece sau doisprezece ani. Ce să faci când nu mai ai nimic? E mai bine să laşi toată familia să moară de foame?

— Militanții islamişti încearcă să recruteze şi tineri? riscă jurnalista.

Întrebarea e urmată de o tăcere apăsătoare. Anne insistă:

— Nu vorbesc de instituțiile caritabile, ci despre terorişti, cei care pun bombe şi asasinează.

— Eu, dacă fiul meu se bagă în aşa ceva, îl omor, mormăie un țăran în timp ce alții încuviințează din cap, dureros de conştienți că şi-au pierdut nu doar bunurile, ci şi reperele transmise din generație în generație şi că fiii lor le scapă din mâini.

Luminile şi luxul metropolei îi orbesc pe tinerii care nu au cunoscut decât viața simplă şi monotonă din satul lor. Însă când înțeleg că lumea respectivă le este inaccesibilă, că niciodată această societate închisă în privilegiile sale nu le va acorda nicio şansă, că, orice-ar face ei, sunt condamnați la sărăcie, atunci, fascinația se transformă în revoltă şi unii devin prăzi uşoare pentru jihadişti.

În strădania de a-i încuraja pe aceşti bărbați descumpăniți, Anne promite să vorbească despre situația lor imediat ce se va întoarce în Lahore. Ei îi mulțumesc, ochii lor strălucesc iar, oamenii ca ea sunt singura lor legătură cu lumea celor puternici. Anne se simte ruşinată de această încredere, fiindcă ştie prea bine că are puține şanse să-i ajute.

În dispensarul improvizat, Anne o găseşte pe Sylvie.

— Încercăm prin toate mijloacele să obținem donații ca să păstrăm deschise taberele pe care guvernul nu le mai finanțează, îi explică doctorița. Susțin că nu mai au bani, dar pentru alte proiecte se găsesc mereu! În realitate, guvernanții intenționează să curețe oraşele de toți amărâții ăştia care, precum o oglindă, le reflectă egoismul şi incompetența. Dacă o să crape pe câmpurile lor, nimeni s-o să ştie, n-o să iasă niciun scandal.

Sylvie ridică din umeri şi continuă:

— Oricum, marii proprietari cer insistent să-şi recupereze mâna de lucru. Dacă guvernul nu le mai asigură provizii refugiaților, aceştia vor fi nevoiți să se întoarcă acasă.

Dusă pe gânduri, Anne continuă să viziteze tabăra, precedată de o droaie de copii cu părul tern şi ochii spălăciți, caracteristici ale malnutriției. O fetiță de vreo zece ani s-a apropiat timid şi şi-a strecurat mâna într-a ei, o fetiță cu privire serioasă şi cu fruntea prea bombată, cum au adesea copiii rahitici. Spre deosebire de ceilalți, îmbrăcați pestriț, ea poartă o uniformă frumoasă, albastru cu alb. Când o zărise dimineață, Sylvie o complimentase, iar fetița roşise de plăcere.

— Am făcut o şcoală în tabără şi încercăm să le dăm uniforme, cum e regula în toate şcolile din Pakistan. Însă avem prea puțini bani, aşa că am început cu cei mai buni elevi, îi explicase doctorița lui Anne, care se mirase că există un asemenea lux când lipsesc lucruri de bază.

— Nu vă dați seama ce importanță are uniforma pentru aceşti copii! Aşa învață ce e curățenia, respectul de sine, dorința de a ieşi din mediul lor sărac şi speranța că, dacă studiază, vor reuşi.

Părinții, analfabeți, au o încredere fără limite în această educație ce le va permite fiilor să aibă o viață mai bună decât a lor. În cazul fetelor, situația e diferită, educația le-ar împiedica să-şi găsească un soț, cred ei, unui bărbat nu-i place ca o femeie să-i țină piept. Totuşi, unii dintre ei încep să-şi pună întrebări de când în Nord, în valea Swat, nişte fetițe au sfidat moartea ca să meargă la şcoală, de când o adolescentă de 11 ani, Malala, s-a ridicat împotriva regulii talibanilor şi, laureată cu Premiul Nobel, este astăzi admirată pretutindeni, ca o eroină.

Anne merge încet pe potecile de pământ, tot timpul e oprită de femei care o invită în cortul lor. Ea refuză zâmbitoare, nu trebuie să stârnească invidii. Femeile

insistă: un pahar cu ceai sau măcar un pahar cu apă? Prețioasa apă, adusă sporadic cu cisternele şi vândută cu o rupie litrul, după cum i-a povestit Sylvie. Un preț prohibitiv, fixat de mafie, dar care nu garantează că e potabilă: mulți copii s-au îmbolnăvit şi mamele trebuie sfătuite regulat s-o fiarbă.

În timp ce Anne înaintează pe drumurile colbuite, înconjurată de o sumedenie de femei şi copii bucuroşi de această distracție neprevăzută, un bărbat tânăr răsare dintr-un cort şi, împreunându-şi mâinile, o imploră să intre. Înăuntru, o femeie lividă zace ghemuită pe un aşternut.

— De aseară suferă, explică soțul ei.

— Trebuie dusă urgent la dispensarul taberei ca să fie consultată.

Omul îşi pleacă fruntea.

— Imposibil, e prea multă lume, trebuie să vină doctorul aici.

— Dar nu poate! Are cincizeci de pacienți de văzut. Trebuie să-ți duci soția acolo!

Bărbatul rămâne cu privirea fixată în pământ, ochii i se umplu de lacrimi, dar continuă să clatine din cap cu obstinație. Până la urmă, Anne înțelege că el o să-şi lase soția să moară mai curând decât să rişte s-o expună privirilor altor bărbați.

Anne se întoarce în grabă la cortul unde lucrează Sylvie. Zeci de persoane stau la coadă. Asta e, o să aştepte.

Ajunsă la fața locului, doctorița pune rapid diagnosticul: avort spontan şi, având în vedere condițiile de igienă, un început de septicemie. Trebuie chemată ambulanța ca s-o ducă de urgență la spitalul din oraş. Aşteptarea e lungă, tânăra femeie se chirceşte de durere. Într-un final, după o oră, apare şi ambulanța care o ia de acolo împreună cu soțul ei.

— O să scape?

Sylvie face o grimasă de amărăciune:

— E foarte târziu, avortul a avut loc acum douăzeci şi patru de ore... Din păcate, se întâmplă adesea ca stupida onoare a soţului să fie mai importantă decât viaţa soţiei!

După-amiaza se apropie de sfârşit. Toată ziua, fetiţa în uniformă a ţinut-o de mână pe Anne, este foarte mândră că doamna albă o priveşte şi vorbeşte cu ea. Mai târziu, o să se facă doctoriţă, i-a mărturisit doamnei. Toate fetiţele sărace din Pakistan visează să devină doctoriţe sau învăţătoare.

— Părinţii tăi ce zic?

Fetiţa îşi ridică spre Anne ochii mari, melancolici.

— Au murit înecaţi, pe mine m-a salvat bunicul.

Apoi întreabă cu un glas ce abia se aude:

— O să mai veniţi să mă vedeţi?

— Bineînţeles că o să vin! o linişteşte Anne luând-o în braţe. Dar până atunci, ca să ajungi doctoriţă, trebuie să înveţi bine la şcoală.

Cu inima strânsă, Anne se urcă în maşină. Nemişcată, fetiţa o priveşte plecând. Pare tristă, atât de tristă... Ca şi cum ar presimţi că n-o s-o mai vadă niciodată, ca şi cum ar şti că nu va fi niciodată doctoriţă...

Capitolul 5

Dimineață, Anne traversează recepția hotelului uitându-se în grabă la titlurile din *Dawn*, marele cotidian pakistanez de limbă engleză, când cineva o strigă. Se întoarce şi dă peste un tânăr înalt, a cărui față i se pare familiară.

— Bună ziua! Nu mă recunoaşteți? Nu vă amintiți de Karim, tipul insuportabil pe care l-ați întâlnit în seara când ați sosit? Bunica ar dori să vă invite să-i vizitați şcoala, apoi să luați ceaiul la ea acasă. Sunteți liberă după-amiază? Da? Atunci vin să vă iau fix la ora 14.00.

Anne s-a cam pripit când a zis da, acum trebuie să-l convingă pe redactorul-şef că un articol despre educația din Pakistan intră în cadrul anchetei pe care o desfăşoară: nu-i educația cea mai bună apărare contra ispitei islamismului?

După ce-a urcat în cameră, se concentrează o clipă, inspiră adânc, apoi pune mâna pe telefon.

— Alo, Olivier, te-am trezit? Bun, ascultă, m-am gândit bine şi, referitor la pericolul reprezentat de bomba pakistaneză, există, de fapt, două întrebări. Prima: beneficiază extremiştii de suficientă complicitate în sânul armatei pentru a reuşi să pună mâna nu pe arma atomică, prea bine apărată, ci pe mici bombe tactice, mai uşor de transportat şi care pot cauza pagube mari, sau chiar pe o cantitate de uraniu îmbogățit suficient cât să fabrice o „bombă murdară", la fel de periculoasă?

— Îți bați joc de mine? Tocmai despre asta te-am trimis să faci cercetări.

— Ştiu, dar ca să avem un început de răspuns, singura metodă este, cum recomandă consulul, să studiez societatea pakistaneză.

Apoi, fără a-i da posibilitatea interlocutorului s-o întrerupă, continuă:

— De aceea îți propun o serie de reportaje nu doar în taberele de refugiați, ci şi în şcoli, în cartierele mărginaşe şi în satele inundate, unde țăranii au început să se întoarcă.

Care este în prezent gradul de radicalizare islamistă în rândul diferitelor straturi ale populației?

Linişte la celălalt capăt al firului. Apoi...

— Nu renunți niciodată, nu-i aşa? Dar trebuie să-ți spun că reacțiile la primele tale articole au fost foarte bune, aşa că... de ce nu? Aici oamenii n-au nicio idee despre Pakistan şi pare să-i intereseze ce povesteşti tu. Însă axează-te în reportaje pe posibilitatea ca extremiştii să pună mâna pe bombă sau nu!

— Evident!

Anne închide, zâmbind triumfător. În sfârşit o să poată lucra aşa cum crede ea de cuviință.

Şcoala „Fatima Jinnah", după numele surorii fondatorului Pakistanului, se numără printre cele mai mari din Lahore. Împărțită între mai multe clădiri pe o suprafață întinsă, situată într-un cartier din nordul oraşului, şcoala găzduieşte şapte mii de elevi, băieți şi fete.

— Am început acum treizeci de ani cu o şcoală de cinci sute de copii, îi povesteşte *begum* lui Anne, şi ne-am dezvoltat treptat. Dar încă avem atâtea cereri, că trebuie să ne mai extindem. Momentan suntem în negocieri pentru a cumpăra o parcelă învecinată.

— Nu vă lăsați înşelată, intervine Karim. Bunica vorbeşte la plural din modestie. Ea a construit totul aici. De altfel, nu reuşesc să pricep cum tocmai ea, care în viața de zi cu zi n-are deloc simțul banului, este capabilă să discute cu băncile şi cu antreprenorii ca o veritabilă femeie de afaceri, adaugă el râzând. Bun, şi acum trebuie să vă las, am o întâlnire la teatru. Pe diseară, Nani!

— Presupun că nu ştiați că nepotul meu e regizor, remarcă *begum*. În prezent pune în scenă *Aşteptându-l pe*

Godot[11]. Ei bine, da, Pakistanul nu corespunde mereu ideii pe care oamenii o au despre această țară.

O ia de mână pe Anne.

— Vă conduc într-un tur al locurilor.

În fața lor, se ridică opt clădiri de un alb strălucitor, cu trei etaje.

— Din cauza climei, totul se deteriorează foarte rapid, așa că zugrăvim în fiecare an, după muson. Dar uitați-vă în spate! E noul teren de sport de care sunt foarte mândră!

Pe terenul cu zgură, Anne zărește niște fete în trening roșu, care joacă o partidă de fotbal.

Observându-i mirarea, *begum* zâmbește malițios, explicându-i că fotbalul a devenit foarte popular după ce o femeie, Sadia Sheikh, a fondat în 2003 primul club „Diya". Până în prezent s-au înființat 16 cluburi și Pakistanul are acum o echipă națională feminină.

— Avem chiar și o supercampioană, Diana Baig, originară din Hunza, din nordul țării. La 20 de ani, este campioană atât la crichet, cât și la fotbal. În plus, își continuă și studiile. Este o extraordinară sursă de inspirație pentru fetele noastre. Iar de anul trecut avem chiar și femei care participă la cursele automobilistice.

Partida se încheie și fetele își pun o burka neagră peste trening înainte de a se îndrepta spre ieșire.

— Le este mai ușor să meargă cu transportul în comun dacă poartă văl. Fotbal și burka, o asociere paradoxală, însă Pakistanul e o țară a paradoxurilor, după cum ați putut observa.

---

[11] Autentic: în ciuda tuturor atentatelor, burghezia pakistaneză continuă să frecventeze teatrele, unde se joacă piese moderne, precum cele ale lui Samuel Beckett, care se bucură de mare succes (n. a.).

Traversează amândouă un hol larg spre care dau sălile de clasă. Prin uşile deschise, Anne vede fete şi băieți aplecați studios peste caiete.

— Nu credeam că în Pakistan educația mixtă ajunge până la şaisprezece ani, remarcă ea.

— În şcoli de acest gen, da, însă din păcate ele sunt rare. Elevii noştri provin din familii modeste, angajați ai guvernului sau mici comercianți, care vor să le ofere copiilor cea mai bună educație. Cheltuielile de şcolarizare sunt minime – 2 000 de rupii[12] pe lună – şi, dacă au vreo problemă, nu îi punem să plătească. Dar mi se rupe inima când văd că în fiecare an avem mii de cereri de înscriere pe care nu le putem satisface.

— Nu există şcoli de stat gratuite?

— O, ba da... însă cele mai multe sunt şcoli-fantomă.

— Cum adică?

— Aşa li se spune. La ora actuală, se înregistrează peste 12 000 de şcoli-fantomă.

Aceste şcoli de stat, odinioară acceptabile, se degradaseră treptat, bugetul pentru educație reprezentând abia 2% din bugetul total de stat, de treizeci de ori mai puțin decât al armatei, explică *begum*. Majoritatea lor nu au altceva decât patru pereți. Nici cărți, nici învățători, fiindcă salariile sunt atât de mizere, încât nu le permit să-şi întrețină familiile. În consecință, cadrele didactice vin să semneze fişa de prezență pentru a-şi încasa cele câteva mii de rupii, apoi se duc să muncească în altă parte.

— Nici oamenii săraci nu-şi trimit copiii la aceste şcoli. La ce le-ar folosi să stea pe pământul umed, fără bănci şi cărți, furate de mult?

---

[12] 125 de rupii valorează 1 euro (n. a.).

— Deci îi trimit în madrese mai degrabă din această cauză decât din motive religioase?

— Categoric. În şcolile religioase ţinute de imami, copiii învaţă măcar să citească. Fireşte, nu înţeleg ce citesc, Coranul fiind în arabă, dar ştiu alfabetul. În plus, li se oferă hrană şi adesea cazare. Însă ce nu văd părinţii e că în majoritatea acestor şcoli, finanţate de Arabia Saudită şi de alte monarhii din Golf, se predă wahhabismul, o interpretare extremistă a islamului. Acolo băieţii sunt despărţiţi de mame, lipsiţi de orice companie feminină, li se spune că femeile sunt fiinţe inferioare, periculoase, care trebuie ţinute în frâu. Unele madrese sunt chiar şcoli de talibani, acolo se învaţă mânuirea armelor, copiilor li se inculcă ideea în Coran că se porunceşte uciderea necredincioşilor.

— Dar de ce nu intervine guvernul?

— Ani la rând le-a ignorat fără să-şi dea seama de gravitatea situaţiei sau poate din calcul electoral... Mişcările islamiste s-au întărit şi de ceva vreme guvernul încearcă să le controleze. Însă islamiştii urlă că, sub presiunea Occidentului, autorităţile atacă islamul, unii miniştri au fost asasinaţi, conducătorii noştri se tem.

Begum clatină din cap, părând descurajată, însă îşi revine repede:

— Să mergem să vedem copiii!

Abia pătrund în curtea de recreaţie, că o grămadă de copii în uniforme albastru cu alb le înconjoară, în ciuda chemărilor la ordine ale profesoarelor, „adesea foste eleve care nu vor să ne părăsească", mărturiseşte *begum*. Acestea o salută pe bătrâna doamnă cu respect, dar din atitudinea lor răzbat mai ales afecţiunea şi admiraţia.

— Asistaţi la repetiţie? o întreabă ele cu speranţă.

— Desigur, le linişteşte *begum*, apoi se apleacă spre Anne. Mâine e sărbătoarea şcolii şi elevii dau un spectacol, ca în

fiecare an. Să rămânem măcar la repetiția celor mici, vor fi tare mândri.

În fundul curții a fost montată o estradă. Anne şi *begum* sunt poftite să se aşeze pe cele mai bune scaune din plastic. Spectacolul poate să înceapă.

Mai întâi, dansuri folclorice. Nişte prichindei de cinci–şase ani stau față-n față şi bat ritmul cu picioruşele, apoi, la semnalul profesoarei, băieții scot batiste colorate şi le agită, învârtindu-se în jurul fetelor.

— Un dans din Nord, comentează *begum*, dar mă tem că în contextul actual nu mai e deloc practicat.

Urmează alte dansuri ilustrând folclorul divers atât din Sindh, Punjab, de la frontiera de nord-vest cât şi din Baluchistan, cele patru provincii ce alcătuiesc Pakistanul.

Acum e rândul elevilor de şapte–zece ani să joace o piesă de teatru scrisă de profesoarele lor.

Nevenindu-i a crede, jurnalista priveşte cum o fetiță este răpită de tâlhari sub ochii părinților ei disperați. Înconjurat de complicii săi, şeful tâlharilor, un băiat de nouă ani, cu un turban mare pe cap, o amenință cu sabia lui de lemn pe fetița ce stă în genunchi. Polițiştii apar brusc, îi dezarmează pe tâlhari şi îi arestează. Apoi o duc pe micuță la părinții ei, care le mulțumesc plângând de bucurie.

Toată lumea aplaudă frenetic, însă Anne nu-şi revine.

— Nu-i traumatizant pentru nişte copii atât de mici? riscă ea să întrebe.

— Dimpotrivă, o asigură *begum*. Copiii aud vorbindu-se despre aşa ceva mereu, aud la părinți, la vecini, la televizor. Trăiesc într-o atmosferă de dramă, nu înțeleg şi sunt angoasați. Noi trebuie să calmăm această angoasă, să le explicăm. Aici, teroristul e arestat de poliție, totul se termină cu bine, le arătăm că sunt protejați şi ei se liniştesc.

Pe drum spre locuința ei, *begum* îi mărturisește lui Anne că menținerea unei școli mixte în acest cartier popular nu-i atât de simplă precum pare.

— Primim scrisori de amenințare, dar nu se pune problema să cedăm și să ne abandonăm țara în mâinile acestor islamiști ignoranți. Totuși, ne-am luat măsuri de precauție și am dublat numărul de paznici de la intrare.

— Vă admir forța!

— O, eu nu sunt nimic, există multe femei simple mult mai puternice. Mukhtar Mai, de exemplu. N-aș fi avut niciodată curajul ei.

— Mukhtar și mai cum?

Și *begum* se apucă să-i spună povestea acestei femei de treizeci de ani, analfabetă, dar care cunoștea Coranul pe de rost și le învăța și pe celelalte fete din satul ei. În 2002, consiliul tribal o condamnase să sufere un viol colectiv drept pedeapsă pentru presupusa legătură a fratelui ei mai mic cu o fată dintr-un trib considerat superior. După ce mai mulți bărbați o violaseră, o forțaseră să meargă goală pe stradă. Indignat, *maulvi* informase presa locală. Cazul stârnise o asemenea emoție, încât poliția fusese nevoită să înregistreze plângerea, ceea ce arareori făcea când era vorba despre violențe împotriva femeilor. Însă mai târziu Curtea de Apel ordonase eliberarea violatorilor.

— De atunci, Mukhtar Mai n-a încetat să lupte pentru a obține pedepsirea lor, în ciuda batjocurii, a insultelor și chiar a amenințărilor cu moartea. În general, violatorii scapă nepedepsiți pentru că în societatea noastră femeilor le este rușine să vorbească despre astfel de lucruri. Oricum, de multe ori, familiile victimelor le consideră pe acestea dezonorate și se întâmplă să le ucidă „ca să spele onoarea”.

Cu toată împotrivirea bărbaților și aproape a întregii societăți, Mukhtar Mai a format o asociație a femeilor violate și bătute, care luptă să sfărâme legea tăcerii.

Bătrâna doamnă o apucă de mână pe Anne.

— Scrieți despre femei în articole, este esențial. Lumea musulmană nu se va schimba decât prin femei. Fiindcă ele, mamele, îi educă pe bărbați.

Au ajuns acasă la *begum*, o clădire patriciană, cu tavane înalte şi cu încăperi mari, pardosite cu dale, ce dau spre o verandă plină de plante verzi. Deşi cam vetustă azi, trebuie să fi avut şi momentul ei de glorie. Un servitor bătrân le întâmpină.

— Vi-l prezint pe Djelil, e în familia noastră de şaizeci de ani, se afla deja aici când am sosit eu, proaspăt căsătorită.

Anne încearcă să şi-o imagineze pe Nusrat proaspăt căsătorită. E încă foarte frumoasă, pe atunci trebuie să fi fost fascinantă.

Au luat loc pe verandă. La acest sfârşit de martie, vremea e încă plăcută, aerul, înmiresmat. Djelil le serveşte cu ceai în ceşti fine de porțelan englezesc, vestigii dintr-o altă epocă.

— Când mă gândesc la tinerețea mea... Țara era plină de promisiuni, o construiam cu entuziasm, convinşi că o să învingem sărăcia şi obscurantismul. Însă toți aceşti *maulvi* ignoranți, iar acum grupările criminale... În niciun caz islamul nu permite asemenea masacre. Coranul este foarte clar în această privință.

Îi face semn lui Djelil.

— Adu-mi Coranul meu, te rog! Acum ascultați! Versetul 62, sura 2 proclamă: „Cei care cred, evrei, nazareeni, sabeeni, care cred în Dumnezeu şi în Ziua de Apoi şi săvârşesc fapte bune, aceştia îşi vor afla răsplata la Domnul lor.”[13] Şi, ca să nu existe neînțelegeri, Coranul insistă în versetul 136 din aceeaşi sură: „Spuneți: Credem în Dumnezeu şi în ceea ce ne-a fost pogorât nouă, în ceea ce a

---

[13] *Coranul*, traducere de George Grigore, Editura Herald, Bucureşti 2009, p. 24 (n. tr.).

fost pogorât lui Abraham, lui Ismail, lui Isaac, lui Iacob, triburilor, în ceea ce i s-a dat lui Moise, lui Iisus, în ceea ce li s-a dat profeților de la Domnul lor şi nu facem nicio deosebire între ei, căci noi Lui îi suntem supuşi."[14] În sfârşit, versetul 256 din aceeaşi sură conchide: „Nicio stricăciune în Credință! Calea cea Dreaptă se deosebeşte de rătăcire."[15]

Begum închide Coranul şi se întoarce spre Anne.

— Vedeți bine că atacurile jihadiştilor, masacrele comise de extremiştii hinduişti contra musulmanilor şi a creştinilor în India, măcelărirea musulmanilor la îndemnul călugărilor budişti în Birmania, toate acestea n-au nicio legătură cu religiile. Sunt doar lupte pentru putere.

— Cum v-ați petrecut după-amiaza, doamnelor?

Karim se apropie de ele binedispus.

— Actorul care joacă în Godot este genial! Închipuiți-vă că era secretarul unui notar, l-am descoperit întâmplător când am fost după nişte acte pentru mama. N-a urcat pe scenă în viața lui.

— Dar dumneavoastră cum ați ajuns să vă ocupați de teatru? întreabă Anne intrigată.

— Nu vedeți că în sufletul meu sunt un comediant?

Şi cu un gest afectat, îşi trece degetele lungi prin coama neagră şi deasă.

— Însă, fiind şi modest, prefer să nu mă etalez pe scenă.

— Dar ați urmat o şcoală ca să deveniți regizor? insistă Anne, fără să dea atenție ironiei.

— Urăsc şcoala.

— Chiar şi pe a bunicii dumneavoastră? Sau acolo ați făcut clasele primare?

---

[14] *Ibidem*, p. 30 (n. tr.)

[15] *Ibidem*, p. 44 (n. tr.)

— Mi-ar fi plăcut, dar mama era prea snoabă ca să mă lase să frecventez „şcolile populare”. A ţinut neapărat să mă ducă la o şcoală particulară pentru miliardari.

Dă din umeri râzând şi pentru prima dată Anne se trezeşte zicându-şi că tânărul nu-i lipsit de farmec. Evident, e departe de a avea o frumuseţe clasică, însă trăsăturile ascuţite, ochii traşi spre tâmple, dinţii strălucitori îl fac destul de atrăgător.

— E vorba de şcoli pentru copiii din înalta societate, costul e de zece ori mai mare decât la noi, explică *begum*. Karim nu spune, dar a studiat la foarte elegantul colegiu Aitchison, fondat în 1886 de britanici pentru a-i educa după metoda englezească pe fiii prinţilor indieni şi ai marilor familii din Punjab. În aceste instituţii există aceleaşi cicluri de studii ca în şcolile occidentale. 85% dintre elevii care le absolvă sunt admişi la cele mai bune universităţi din Anglia şi din Statele Unite.

— Nişte instituţii care perpetuează sistemul elitist ce guvernează dintotdeauna Pakistanul, subliniază Karim. Cu excepţia câtorva oi negre ca noi, cei care le frecventează sunt rupţi de realitatea ţării. Sunt convinşi că au dreptul la toate privilegiile şi că menirea poporului e să-i slujească. Credeţi-mă, lipsa educaţiei pentru majoritatea populaţiei nu-i rodul hazardului, e cel mai bun mijloc de a consolida împărţirea în clase şi de a păstra puterea.

E rândul lui Anne să-l ironizeze.

— Sunteţi cumva marxist?

El o priveşte cu răceală.

— Nu, doar umanist.

— Să mai luăm puţină prăjitură cu ciocolată, intervine *begum*, dornică să destindă atmosfera. E adusă de la hotelul Faletti, cel mai vechi din Lahore, construit în 1880 de un italian, Andre Faletti. Înainte de independenţă, n-aveam dreptul să intrăm acolo. Nici în Punjab Club, frecventat

exclusiv de britanici. Însă nu ne păsa, aveam cluburile noastre, Gimkana, Cosmopolitan, unde întâlneai familii hinduiste, musulmane şi creştine. Ne distram copios.

— Mi-ar plăcea foarte mult să-mi vorbiți despre Lahore dinainte de divizare.

— Cu plăcere, însă altă dată, dacă doriți. Ziua a fost obositoare şi se face târziu. Karim o să vă conducă. La revedere, scumpă Anne!

În maşină domneşte o tăcere stânjenitoare. Fiecare este conştient de propria stângăcie, dar niciunul nu se gândeşte să-şi ceară scuze. În cele din urmă, Karim vorbeşte primul.

— Ați vizitat o tabără de refugiați, dar un sat ați vizitat vreodată?

— Nu încă, dar intenționez s-o fac.

— Am o idee. O să văd dacă e realizabilă şi o să vă sun peste câteva zile.

— Foarte amabil din partea dumneavoastră!

— Nu-i nicio amabilitate. Vreau doar să înțelegeți că țara mea nu-i gaura neagră pe care voi, occidentalii, v-o imaginați!

Îşi dă seama imediat de asprimea exprimării şi începe să râdă, de astă dată fără urmă de ironie.

— Probabil chiar credeți că sunt un sălbatic! Data viitoare o să încerc să-mi refac imaginea.

Se despart aproape împăcați.

Capitolul 6

Peste câteva zile, întorcându-se de la un interviu, Anne găseşte pe telefonul mobil un mesaj de la Karim.

„Mi-ați spus că vreți să vizitați un sat. Am o veche cunoştință, un mare feudal, care mă invită mereu la *shikar*[16], dar eu nu merg niciodată fiindcă sunt categoric împotriva vânătorii. Satul lui, Khanawal, se află aproape, tipul se duce ziua acolo ca să organizeze ajutoarele pentru aceia dintre țăranii lui care au pierdut tot. Va fi încântat să ne primească. Dacă plecăm mâine-dimineață devreme, ne întoarcem până se înnoptează. Anunțați-mă dacă sunteți de acord."

Ocazia nu putea fi ratată, aşa că Anne acceptă bucuroasă.

Confortabilul 4x4 străbate drumul şerpuitor de pământ, plin de hârtoape, trecând pe lângă arbori acoperiți de praf. Nu-i nici măcar ora opt, şi soarele deja dogoreşte în această dimineață de aprilie. E începutul verii, în Pakistan aproape că nu există anotimpuri intermediare.

Binedispus, Karim glumeşte:

— Aveți grijă, prietenul meu Osman e un cuceritor. Băiat chipeş, campion de crichet, foarte bogat pe deasupra. Puține femei îi rezistă.

Anne nu se poate abține să nu-l provoace:

— Sunteți gelos?

Karim se uită la ea uluit.

— Chiar vorbiți aiurea! Nu ştiu care sunt obiceiurile în Franța, dar oamenii de aici nu văd cu ochi buni astfel de ieşiri. Față de mine, bineînțeles, nu contează, dimpotrivă, mă amuzați.

— Ah, vă amuz? Dar cine vă credeți? se revoltă Anne.

---

[16] *Shikar*: vânătoare (n. a.)

Însă atenția îi este atrasă brusc de inscripțiile cu roşu de pe zidurile unui cătun.

— Ce sunt? Sloganuri politice?

Karmi ezită.

— Într-un fel... Sunt sloganuri ISIS apărute de curând în cartierele sărace ale marilor oraşe şi în câteva sate.

— Deci ISIS caută să prindă rădăcini în Pakistan? Pe lângă talibani şi al-Qaida?

— În orice caz, încearcă. S-au găsit pliante în care ei anunță că autoproclamatul califat din unele părți din Irak şi din Siria se va extinde pe întregul teritoriu al vechiului Khorassan, adică Iran, Afganistan şi țările musulmane din Asia Centrală. ISIS afirmă că, pornind din Khorassan, se va purta ultima bătălie ce va face islamul să domine lumea. Şi se pare că au decis să-şi stabilească baze în Pakistan, ce are frontiere cu aceste țări, unde grupurile jihadiste sunt active de ani buni. De curând, şase şefi talibani le-au jurat credință.

— Dar e foarte grav! O să se infiltreze în toată țara?

Karim îi aruncă o privire agasată.

— Credeți că trăim într-o grădină de trandafiri?

Ajung în fața unui gard înalt din fier şi discuția se încheie. Două gărzi în uniforme kaki salută milităreşte şi deschid porțile grele. Maşina intră pe un drum mărginit de câmpuri unde lucrează sute de țărani. La trecerea autovehiculului, oamenii ridică privirile şi salută respectuos.

După ce parcurg aşa un kilometru, Karim şi Anne poposesc lângă o clădire mare, cu țigle roşii, balcoane de fier forjat şi obloane din lemn vopsite în verde, care contrastează bizar cu peisajul.

— Bun venit la *Casa Linda*!

Stăpânul casei îi întâmpină călduros. Se înclină în fața lui Anne şi îi sărută mâna.

— Încântat, domnişoară!

Apoi se întoarce spre prietenul său.

— Cum ți se pare noua mea casă, Karim? O preferai pe cea veche? Din păcate era prea greu de întreținut. Aceasta are aer condiționat, tot confortul modern şi, fiindcă ador Spania, am botezat-o *Casa Linda*, adaugă el, oferindu-i lui Anne cel mai frumos zâmbet.

Au luat loc toți trei pe terasa umbrită, înconjurată de superbe tufe de bougainvillea. În timp ce un servitor aduce diverse sorbeturi, Anne trage cu coada ochiului la gazda lor: într-adevăr, e un bărbat chipeş, cu trup de atlet şi cu trăsături fine. Însă aerul ăsta de băiat de familie bună... nu, categoric nu-i genul ei.

După ce s-au schimbat câteva cuvinte despre Franța, care gazdei „îi place aproape la fel de mult ca Spania", Anne atacă subiectul cel mai important.

— Aveți multe terenuri sub ape, în urma inundațiilor?

— Cele mai multe au fost cruțate, Slavă Cerului, dar dintre satele mele – am opt –, unul a fost complet luat de ape. Noroc că armata a putut să-i evacueze pe țărani la timp, i-a dus într-o tabără de lângă Lahore. Acum s-au întors, mă rog, nu chiar toți...

— Nu chiar toți?

— Unii tineri au rămas acolo, par să fi prins gustul oraşului, asta dacă nu cumva...

Nu-şi termină fraza. Anne nu insistă, îşi aminteşte cuvintele refugiaților din tabăra MFF: pentru mafii sau organizații jihadiste, aceşti tineri constituie pepiniera ideală.

Dimineața a trecut de mult, e momentul să viziteze Khanawal. Însă cererea ei pare să-l mire pe stăpânul casei.

— Ce vreți să ştiți? Vă pot da toate informațiile.

— Mulțumesc, dar prefer să mă întâlnesc cu oamenii, să vorbesc cu ei.

Osman ridică din sprâncene:

— N-au nimic interesant de spus. Şi oricum le-ar fi teamă să stea de vorbă cu o femeie străină. Nici eu nu mă duc în sate, îl chem pe responsabil, discutăm problemele şi găsim soluții.

Văzând expresia contrariată a musafirei, adaugă:

— Am o idee. Dat fiind că vreți să vorbiți cu țăranii, o să-l chem pe şeful satului. E tot țăran, o să vă povestească el despre orice doriți.

— Cred că nu înțelegeți munca unui jurnalist, insistă Anne. Avem nevoie să vedem, să mirosim...

— Ah, de mirosit o să mirosiți!

Schimbă câteva cuvinte în urdu cu Karim şi amândoi izbucnesc în râs.

E prea mult pentru ea. Anne se ridică.

— N-am făcut trei ore cu maşina pe un drum imposibil ca să stau pe o terasă şi să...

Când să spună „să îndrug prostii", se stăpâneşte.

— ... să discut, oricât de plăcută ar fi compania. Am prea mult de lucru. Mulțumesc pentru sorbeturi.

Se răsuceşte spre Karim.

— Cred că e timpul să ne întoarcem.

— Aşteptați un moment.

Karim o trage deoparte.

— Duceți-vă să vă plimbați câteva minute în grădină, o să aranjez eu.

Fără nicio tragere de inimă, Anne consimte să se îndepărteze, iar Karim încearcă să-şi convingă prietenul:

— Recunosc că e ciudată, dar fă-i hatârul ăsta. Dacă n-o laşi să viziteze satul, o să-şi imagineze ce-i mai rău. Şi Dumnezeu ştie ce-ar putea scrie!

Şi chiar atunci apare un bărbat pântecos, cu o mustață impresionantă. Mustafa, şeful satului, ştie cât de cât engleză.

Posomorât, Osman îi ordonă să se întoarcă la el acasă şi să pregătească vizita lui *mem sahab*[17], apoi să vină s-o conducă. Nu-şi doreşte decât un lucru: să scape cât mai repede de franţuzoaica asta nesuferită!

Mergând spre Khanawal, Anne îl felicită pe Mustafa că a fost ales de adunarea bătrânilor, după cum e obiceiul, însă acesta clatină din cap.

— N-am fost ales, *sahab* m-a numit. E mult mai bine aşa, fiindcă evităm problemele şi reuşim mereu să ne înţelegem, explică el ipocrit.

Satul e o adunătură de case de pământ cu acoperiş de paie, înconjurate de ziduri suficient de înalte ca să ferească familiile de priviri indiscrete, un ansamblu de culoarea prafului, presărat cu arbori pipernicіţi, vreo două sute de locuinţe în mijlocul cărora iese în evidenţă o clădire urâtă, de cărămidă, cu două etaje.

Mustafa arată cu degetul într-acolo.

— Casa mea! Cea mai mare şi singura cu fundaţie. Veniţi, soţia mea v-a pregătit *gulab jaman* şi *gar jar halva*[18].

Anne nu poate să refuze. Îi mulţumeşte, zâmbind forţat.

— Dar numai pentru câteva clipe!

Adunată în curtea interioară, familia lui Mustafa îşi întâmpină oaspetele de vază cu mare entuziasm. O femeie planturoasă, sigur soţia, o strânge pe Anne în braţe, iar fiicele, nurorile şi copiii îmbrăcaţi în culori vii se îngrămădesc în jurul ei. Sunt vreo treizeci cu toţii, o familie

---

17 *Mem sahab*: literal, „soţia stăpânului”, care se referă la o femeie albă (n. tr.)

18 *Gulab jaman*: preparat dulce cu miere. *Gar jar halva*: halva de morcov, halvaua fiind un desert răspândit de la subcontinentul indian până în Maghreb (n. a.)

extinsă care trăieşte sub acelaşi acoperiş, aşa cum cere tradiția.

Anne e poftită în salon, o încăpere goală, cu podeaua acoperită de covoare şi perne mari de catifea – încăpere folosită în mod evident doar la marile ocazii. I se aduce un scaun, găsit Dumnezeu ştie unde, fiindcă se ştie că doamnelor albe nu le place să stea pe jos. Anne refuză politicos şi se aşază pe o pernă, în timp ce o tânără se apropie cu o tavă cu coca-cola şi fanta.

Mustafa se aşază lângă musafiră.

— Câți copii aveți? se interesează Anne.

— Patru copii, patru băieți, răspunde el mândru.

— Nicio fată?

— A, ba da! Am şi fete. Cinci.

Anne strânge din buze, dar se abține să comenteze. Constată că aici, ca şi în India, doar băieții sunt văzuți drept copii, fetele fiind considerate o cantitate neglijabilă. În India e chiar mai rău: potrivit tradiției hinduiste, invers față de tradiția musulmană, fetele trebuie să aibă zestre şi, deci, sunt o povară pentru familiile sărace. Prin urmare, de multe ori o mamă spune: „Am adus pe lume un pietroi."

Felurile de mâncare se succedă, *samozas*[19] de pui şi de miel, orez biryani şi, la sfârşit, dulciuri de toate culorile. Gazda insistă, Anne e foarte slabă, nu cumva e bolnavă? Nu? E asaltată de întrebări din toate părțile. E rândul lor să afle câți copii are ea. Nu e căsătorită? Toată lumea amuțeşte, iar femeile o privesc consternate, de parcă tocmai le-ar fi mărturisit că are o boală ruşinoasă.

— Atunci, trebuie să mâncați, declară una dintre ele servind-o iar cu un *gulab jaman* îmbibat de miere, bărbaților le plac femeile grase!

---

[19] *Samoza*: pateu cu carne (n. a.)

— Nu vă îngrijorați, o liniştește alta, la urma urmei nu sunteți atât de bătrână, încă puteți să vă găsiți un soț. Am o vecină care s-a măritat la douăzeci şi şase de ani.

Anne nu îndrăzneşte să le spună că are aproape douăzeci şi opt; îi vine să râdă, dar totodată se simte oarecum vexată de compasiunea lor. Nu-i obişnuită să stârnească milă. De-acum înainte, îşi promite în sinea ei, o să-şi inventeze un soț şi vreo doi-trei copii.

E momentul să facă un tur al satului. Cu toată reticența lui Mustafa – o să se murdărească pe drumurile pline de praf, şi ca să vadă ce?, nu-i nimic interesant de văzut –, Anne se ridică, le îmbrățişează pe rând pe femei, le mulțumeşte călduros, promite să mai vină, apoi se îndreaptă hotărâtă spre ieşire.

Afară, pâlcuri de copii în haine jerpelite s-au adunat s-o vadă pe doamna *englezoaică* – pentru țăranii din regiune, orice femeie albă este englezoaică. Şeful satului ridică mâna ca să-i împrăştie, dar Anne protestează.

— Lăsați-mă să vorbesc cu ei!

— Sunt copiii unor țărani săraci, ce vreți să vă spună?

La insistența jurnalistei, bărbatul acceptă în silă să-i servească drept translator. Anne se aşază pe o bucată joasă de zid, deschide geanta şi scoate o pungă mare cu bomboane. Cu ochii scânteindu-le, copiii se îmbulzesc în jurul ei, vin de peste tot. Ea începe să le împartă bomboane, întrebându-l pe fiecare cum îl cheamă şi câți ani are. Copiii sunt fericiți că doamna englezoaică se interesează de ei.

— Merg la şcoală? întreabă ea.

— Bineînțeles, răspunde Mustafa, însă Anne are impresia clară că minte.

Cu cele câteva cuvinte pe care le-a prins de când a sosit, repetă întrebarea în anglo-urdu, un amestec de limbi foarte răspândit în toată țara.

— *School jahange*? (Mergi la şcoală?)

Băieții clatină din cap, însă doi sau trei îndrăznesc să vorbească:

— *Ji, madrassa*. (Da, la şcoala de la moschee.)

— Dar fetele?

— A, nu! protestează Mustafa. Fetele trebuie să rămână acasă, să ajute la treburile casnice şi să se ocupe de cei mici.

— Aşa scrie în Coran? îl iscodeşte Anne, făcând ochii mari cu falsă naivitate.

— Bineînțeles, răspunde bărbatul fără a sesiza ironia.

Împărțirea bomboanelor se încheie. Anne vrea să mai dea la trei copii care, crede ea, n-au primit nimic. Însă ei clatină din cap şi, cu un zâmbet frumos, desfac mâna în care se află bomboana. Tinerei femei nu-i vine a crede. *Oriunde în lume, când e vorba de dulciuri, copiii încearcă să trişeze. Iar cei de aici, care n-au nimic, aceşti copii amărâți pe care mulți îi consideră hoți, aceşti copii atât de săraci şi de inocenți...* Anne nu-şi poate stăpâni emoția şi, sub privirea scandalizată a lui Mustafa, îi ia în brațe instinctiv şi îi sărută.

Turul satului se desfăşoară rapid. Prezența lui Mustafa le intimidează pe femei, care nu îndrăznesc să răspundă la întrebările jurnalistei. Anne nu insistă, de altfel, nici n-are nevoie de explicații, sărăcia e pretutindeni evidentă, pe chipul marcat de boală al copiilor, în ochii trişti şi obrajii descărnați ai femeilor, în spatele încovoiat al bărbaților încă tineri. Cât despre case... Oare cum puteau să trăiască într-o singură încăpere, unde nişte pături vechi, strânse teanc peste zi, sunt aruncate seara pe jos pentru a servi drept aşternut întregii familii?

— Vara dormim afară, explică o femeie.

— Şi iarna?

Femeia ridică din umeri.

— Nopțile de iarnă sunt reci, ne strângem ca să ne ținem de cald...

Pe drumul de întoarcere spre *Casa Linda*, Anne, pierdută în gânduri, nu se oboseşte să răspundă la discursul şefului satului, care caută să-i demonstreze că „aceşti țărani nu au aceleaşi nevoi ca dumneavoastră, occidentalii, ei sunt foarte fericiți aşa, cu puțin".

Soarele dispare treptat la orizont cu licăriri purpurii. Osman şi Karim beau whisky pe terasă. O invită şi pe Anne, dar ea refuză.

— Mulțumesc, e târziu, trebuie să mă întorc.

— Sunteți mulțumită de vizită? Sper măcar să nu fi luat purici, i se adresează Osman ironic.

— Vizita a fost captivantă, am aflat multe, i-o întoarce Anne fără să stea pe gânduri.

Văzând expresia de îngrijorare a lui Osman, îşi dă seama că a nimerit drept la țintă, însă el nu o mai întreabă nimic.

Se despart în fața *Casei Linda*, politicoşi.

În maşină, Anne explodează de indignare.

— Prietenul dumneavoastră e imposibil, iar satul lui, absolut mizerabil. Spuneți că se ocupă de țăranii lui, mă întreb cum ar fi dacă nu s-ar ocupa!

— Pot să vă asigur că toate satele sunt mai mult sau mai puțin ca acesta şi că Osman nu-i mai rău decât alții. De fapt, e chiar mai omenos decât marii proprietari. Măcar el nu-şi ține țăranii în sclavie din cauza datoriilor.

— Sclavie? Ce tot îndrugați?

Pe aceste proprietăți, există mulți țărani înrobiți pentru datorii neplătite, îi dezvăluie Karim. Au fost nevoiți să se împrumute pentru vreun tratament sau pentru o nuntă şi, cum dobânda este de 10-15% pe lună, nu mai pot restitui suma luată. Ajunşi la mila creditorului, adesea feudalul local, trebuie să muncească gratuit pentru el până la rambursarea totală a împrumutului. În general, mor înainte

şi copiii lor moştenesc datoriile. Şi totul se poate întinde pe generaţii întregi, sclavi din tată în fiu, pentru o datorie. Unii fug, dar majoritatea sunt prinşi, gărzile proprietarului au ordin să tragă la picioare. Schilodiţi pe viaţă, nu vor mai putea munci, dar vor fi un exemplu pentru ceilalţi. Singura cale de scăpare e să fugi şi să te pierzi în anonimatul marilor oraşe.

— N-au niciun sprijin? se indignează jurnalista. Nu există legi în ţara asta?

— Legile sunt făcute de marii proprietari, cei mai mulţi fiind membri ai parlamentului – aleşi de ţăranii lor. De ce şi-ar tăia craca de sub picioare? Cât despre alegeri, ţăranii n-au încotro, în sate se ştie tot şi vai de cel care încearcă să se răzvrătească!

— Chiar nu se poate face nimic?

— Nu mare lucru, mă tem, răspunde Karim flegmatic.

Tânăra femeie nu mai suportă. Acest bărbat care începea să i se pară simpatic nu-i nici el mai breaz în realitate decât prietenul lui, feudalul!

— Cum puteţi fi atât de blazat?

Karim se răsuceşte spre ea şi-i aruncă o privire urâtă.

— Şi voi? Voi, cei din Occident, fixaţi preţurile pentru tot ce cumpăraţi de la noi, pentru tot ce ne vindeţi şi contribuiţi astfel la ruinarea ţării şi la căderea în mizerie a populaţiei! Burghezia noastră este coruptă, de acord, dar în parte şi de voi! Când cumpăraţi pe nimica toată un obiect lucrat manual, o minunăţie artizanală, nu v-aţi întrebat niciodată cât primeşte copilul sau femeia care îl produce? Vă spun eu: două sute de rupii[20] pentru douăsprezece ore de muncă, doar cât să-şi plătească o porţie de linte şi legume, câteva *chappatti* şi un pahar de ceai. Fiindcă, desigur, comerciantul

[20] 200 de rupii: 1,50 euro (n. a.)

trebuie să aibă profit. Cu cât cumpărătorii voştri trag de preţuri în favoarea lor, cu atât muncitorul e plătit mai prost.

Şi continuă aproape şuierând:

— La ce servesc sentimentele măreţe şi declaraţiile frumoase? Toată lumea vorbeşte, dar foarte puţini acţionează. Iar, dacă nu acţionează, trebuie măcar să aibă decenţa de a tăcea.

Apoi adaugă pe un ton dispreţuitor:

— Eu sunt om de teatru, saltimbanc, nu om de acţiune. Dar dumneavoastră, care scrieţi, aţi fi capabilă să acţionaţi pentru o cauză la care ţineţi din toată inima?

— Acţionez informând şi credeţi-mă că am avut multe necazuri fiindcă am denunţat anumite abuzuri. Ca să nu mai zic de scrisorile jignitoare, de ameninţările voalate şi mai ales de presiunile făcute asupra redactorului-şef ca să mă dea afară sau să mă mute la rubrica de fapte diverse.

El o priveşte gânditor.

— Vă cred, nu sunteţi unul dintre gazetăraşii ăia cărora nu le pasă. De fapt, tocmai pentru onestitatea dumneavoastră vă apreciez.

Anne îşi ascunde zâmbetul, deşi îi vine să riposteze: doar pentru onestitatea mea?

Karim a înţeles la ce se gândeşte ea şi întoarce capul jenat.

Continuă să ruleze spre Lahore când brusc, de pe marginea şoselei, din faţa unor corturi încropite din tot felul de resturi, un grup de ţărani le face semn să oprească. Sunt refugiaţi dintr-un sat din apropiere, devastat de ape. ONG-ul care le aducea zilnic provizii n-a venit de două zile, oamenii n-au nimic de mâncat, nici de băut.

Karim se grăbeşte să le dea două bidoane cu apă, pe care le păstrează mereu de rezervă în maşină, şi câteva sute de rupii, pentru ca oamenii să-şi cumpere cele necesare din satul vecin.

— Sardarul[21] vostru nu vă ajută? întreabă el.

Oamenii clatină din cap şi se lansează într-un lung discurs din care rezultă că stăpânul lor i-a gonit fiindcă au îndrăznit să se plângă autorităţilor. La începutul musonului, când apele s-au năpustit de pe colinele verzi spre câmpuri, măturând totul în cale, sardarul i-a chemat pe ţărani şi, ameninţându-i, i-a forţat să facă breşe în canalul principal pentru a devia apele. Pământurile lui au fost cruţate, însă satul aflat mai jos a fost luat de puhoaie.

— Nu se poate aşa ceva!

— Ba da, din păcate... Am auzit poveşti asemănătoare petrecute în diferite districte din Punjab. Organizaţiile umanitare au adus aceste cazuri în faţa tribunalelor. Degeaba. Cât atârnă cuvântul unui ţăran pe lângă al unui mare proprietar, adesea membru al parlamentului?

— E o infamie! Ce-o să se aleagă de biata ţară?

— Nu-i totul atât de negru! Există şi ceva pozitiv: oamenii care luptă şi reuşesc împotriva oricăror piedici să îmbunătăţească anumite lucruri. De altfel, pe unii dintre ei i-ai cunoscut: bunica mea, dar şi Samiah, Taher... Mergeţi să vedeţi ce fac ei, e de natură să redea speranţa. Dar există în primul rând poporul nostru, muncitor, inventiv, descurcăreţ, capabil să-şi găsească fericirea în tot felul de chestii mărunte. Un popor ce mă uimeşte prin eroismul lui cotidian şi prin extraordinara capacitate de supravieţuire. Capitalul uman e bogăţia şi speranţa Pakistanului.

Tot restul drumului, fiecare se adânceşte în propriile gânduri. Karim pune un CD şi, spre marea ei mirare, Anne recunoaşte Concertul pentru vioară a lui Mendelssohn, care în condiţiile actuale pare de pe altă lume.

---

[21] Sardar: mare proprietar de pământuri, care stăpâneşte adesea zeci de sate (n. a.)

— E una dintre piesele mele preferate, murmură ea şi, afundându-se în scaun, se lasă purtată de sunetul senin al viorii departe, foarte departe...

Glasul lui Karim o trezeşte din reverie.

— Am ajuns.

O conduce tăcut până la uşa hotelului, dar, când să se despartă, se apleacă spre ea şi îi zâmbeşte.

— Măcar avem ceva în comun: acest concert se numără şi printre preferatele mele.

Capitolul 7

În dimineața aceasta, Anne e într-o dispoziție leneşă. Sprijinită comod de perne, rememorează ultimele momente ale serii cu Karim, un tânăr atât de enervant, dar care o intrigă totodată. E diferit de bărbații pe care i-a cunoscut, nu încearcă să-i intre în grații, o persiflează mereu. Totuşi... felul în care o priveşte uneori... Anne ridică din umeri, poate nu-i decât imaginația ei! Însă nu poate să se mintă singură, Karim o interesează.

Încă pierdută în visuri, ia ziarul. Titlul de pe prima pagină îi atrage atenția:

„Atentat împotriva unui convoi de camioane al NATO: trei morți şi zece răniți.”

Atentatul a avut loc în trecătoarea Khyber, un coridor mărginit de munți înalți, colțuroşi, arizi, care desparte Pakistanul de Afganistan. Folosit pentru transportarea proviziilor către trupele ONU, acest drum reprezintă ruta istorică a invaziilor venite din Orientul Mijlociu, de la Alexandru cel Mare în 326 î.Hr. până la perşi, afgani şi turkmeni, atraşi cu toții de fabuloasele bogății ale Indiei. Lungă de 58 de kilometri, trecătoarea Khyber numără 34 de tuneluri şi 92 de poduri, locuri potrivite pentru atentate. În ultimii ani, i se spune „drumul fricii". Există şi un alt itinerar, prin Baluchistan, dar este şi mai periculos din cauza războiului civil latent, care afectează această provincie din sud-vest. Aşa că americanii s-au resemnat să le plătească gras triburilor ce controlează „drumul fricii", pentru ca acestea să protejeze, fără a se atinge de ele, sutele de tone de material – armament, carburant, hrană – care se îndreaptă în fiecare zi spre bazele lor afgane.

Anne pune ziarul la loc pe masă. E al doilea atentat într-o săptămână. O violență ca răspuns la violență. În aceste prime luni din 2014, a existat o creştere accentuată a atacurilor cu drone, atât în regiunile tribale din Pakistan, cât şi în Afganistan. Se pare că forțele ONU vor „să curețe" la maximum înaintea plecării lor prevăzute pentru sfârşitul anului. Însă înmulțirea bombardamentelor lor duce la o sporire tragică a numărului de victime civile. *Dawn* estimează că, în mai puțin de patru luni, s-ar fi înregistrat peste două mii de morți doar în Pakistan.

Trebuia să-i telefoneze neapărat lui Rashid. Este recunoscut ca expert în problema talibanilor, poate deja are date mai exacte.

— Tocmai am vorbit cu consulatul Statelor Unite, îi mărturiseşte el colegei sale. M-au chemat la o discuție, au nevoie de cunoştințele mele...

Râde cu poftă.

— Bieții de ei nu pricep nimic, gândesc în alb şi negru, binele contra răului. Cu toată voința din lume, sunt mereu pe lângă subiect!

— Pot să te însoțesc? se hazardează Anne să întrebe, deşi nu prea crede că are sorți de izbândă.

— Imposibil! Chiar dacă ei ar accepta, n-ar vorbi liber, sunt suspicioşi. Întrețin relația cu ei de zece ani. Au nevoie de mine pentru a încerca să se orienteze în haosul ăsta, aşa că joacă cu cărțile pe masă... Mă rog, mai mult sau mai puțin.

— Spune-le că sunt secretara ta!

— Glumeşti! Dar îți promit că trec după aceea pe la tine şi-ți povestesc tot.

Consulatul Statelor Unite la Lahore, o veche clădire colonială albă, îngreunată de cele două aripi moderne ce adăpostesc birourile, este un veritabil fort. Înconjurată de ziduri înalte de beton, cu sârmă ghimpată deasupra şi cu posturi de observație, e păzită zi şi noapte de zeci de polițişti. Pe o sută de metri se întind baraje, supravegheate din turnuri de soldați înarmați cu mitraliere, care protejează poarta grea din fier de la intrare. Aceasta nu se deschide decât după ce vizitatorul s-a legitimat la trei posturi de control succesive.

Pentru Rashid nu-i decât o formalitate, toată lumea îl cunoaşte aici, e tratat ca un VIP. Consulii care se succedă îi prețuiesc analizele şi pozițiile pro-occidentale. E invitat des în Statele Unite pentru turnee de conferințe despre talibani şi diverse grupuri extremiste. Şi de fiecare dată este primit la Washington la cel mai înalt nivel al Departamentului de Stat.

Imediat ce ajunge, este condus în biroul consulului, o încăpere mare, luminoasă, unde, adânciți în fotolii de piele, vreo şase bărbați discută aprins. Sunt reprezentanții serviciilor de securitate şi de informații pe care consulul i-a

convocat la o reuniune de urgență. Fac mici semne prietenoase către Rashid, dar nu-şi întrerup conversația.

— Ce s-a putut întâmpla cu acest convoi? Şi când mă gândesc ce sume le dăm şefilor triburilor care controlează drumurile pentru a ne asigura trecerea! se indignează un diplomat.

— Oare vor să ridice miza? riscă altul să întrebe. Nu au limite bandiții ăştia!

— Dar dumneata, Rashid, ce crezi despre ultimul atac? i se adresează consulul nou-venitului.

— Cred că e mai degrabă o acțiune a talibanilor care vor să răzbune morții cauzați de dronele voastre. De la venirea la putere a preşedintelui Obama, raidurile cu drone sunt de trei ori mai numeroase. Populația e indignată, ceea ce face ca teroriştii să câştige teren şi le aduce noi recruți. De altfel, mie mi se pare oarecum paradoxală această înmulțire a raidurilor când Statele Unite anunță că se vor retrage la sfârşitul anului şi au început discret să negocieze cu talibanii.

— Nu-i paradoxal, ci normal! sare unul dintre participanți. Ca să negociem în poziție de forță, trebuie să-i provocăm cât mai multe pierderi inamicului.

— Permiteți-mi să vă spun că urmați o cale greşită, i-o întoarce Rashid. Cu pathanii nu merge aşa. Codul onoarei le cere să răzbune orice moarte. Cu cât voi o să ucideți mai mulți, cu atât ei o să vă atace mai des.

Se lasă o tăcere apăsătoare. Majordomul îi serveşte discret cu un lichid închis la culoare, cafea americană, rezervată oaspeților privilegiați în această țară unde nu se bea decât ceai.

— Se pare şi că sunt furioşi fiindcă lăsăm 12 000 de oameni să sprijine noua armată afgană, remarcă un diplomat. Îşi închipuiau că o să plecăm de tot şi ei o să pună

mâna uşor pe putere. Oare cred că prin atacurile lor ne fac să ne răzgândim?

— Atunci, se înşală! se indignează consulul. Nici nu intră în discuţie ca Statele Unite să lase terenul ruşilor şi chinezilor. Imaginează-ţi, Rashid, s-a descoperit că ţara asta numai deşerturi şi stânci este unul dintre cele mai bogate centre miniere din lume. Are nenumărate zăcăminte neexplorate de fier, cupru, cobalt, aur şi metale industriale cruciale precum litiu, materie primă cheie pentru industria electronică modernă. Potrivit unui raport intern al Pentagonului, Afganistanul ar putea deveni „Arabia Saudită a litiului"!

Rashid râde sarcastic.

— Eu ştiu de mult asta şi mă miră că nici Statele Unite, nici Europa nu erau la curent. Sovieticii, care au descoperit aceste fabuloase resurse, şi-au publicat rezultatul cercetărilor încă din 1984. Totuşi, Afganistanul continuă să fie prezentat drept una dintre cele mai sărace ţări din lume. Dezvăluirea extraordinarului său potenţial minier ar fi alimentat fără îndoială bănuielile privind adevăratele motive ale războiului...

— Dragul meu Rashid, pot să te asigur că nimeni din Departamentul de Stat n-avea habar de asta! protestează consulul. Doar raţiunile umanitare ne-au împins să-i ajutăm pe afgani. Şi apoi, bineînţeles, poziţia strategică a ţării, la frontierele Rusiei, ale Chinei şi ale Iranului. Un post de observaţie esenţial, pe care nu suntem pregătiţi să-l abandonăm.

— Fără a mai pune la socoteală că Afganistanul se găseşte şi la întretăierea viitoarelor conducte şi gazoducte care trebuie să lege ţările de la Marea Caspică şi golful Oman, precizează un diplomat.

— Înainte de a construi conductele sau de a exploata minele, ar trebui să fie pace în blestemata asta de ţară. Ceea

ce n-o să se întâmple de azi pe mâine! adaugă ironic un altul.

— Trebuie să recunoaştem că luptă bine. Tot nu reuşesc să înţeleg cum aceşti desculţi în zdrenţe pot să ţină piept celor mai puternice armate din lume! bodogăneşte consulul.

Pakistanezul nu mai poate suporta atâta aroganţă inconştientă.

— Nu încape îndoială că oamenii care luptă pentru a-şi apăra pământul sunt mai motivaţi decât atacatorii care nu prea ştiu ce caută acolo! reacţionează el, îndulcindu-şi vorbele cu un zâmbet amabil. Nu ne învaţă istoria că pathanii n-au fost niciodată învinşi? Trupele britanice care s-au aventurat pe teritoriul lor în secolul al XIX-lea au fost spulberate. Doar câteva zeci de soldaţi abia au scăpat din masacru.

— Ce mă uimeşte pe mine e precizia informaţiilor pe care le au, intervine un bărbat spân, pe care Rashid nu l-a mai văzut niciodată, dar pe care îl bănuieşte a fi un reprezentat CIA. Exclud posibilitatea ca atacurile să vină de la şefii triburilor cu care negociem. Dacă vor mai mulţi bani, nu s-ar jena să ceară, ei ştiu că nu ne-am asuma riscul de a-i refuza. Livrarea materialului cu avioane-cargou, aşa cum am făcut când armata pakistaneză, după o regretabilă greşeală, a închis drumurile, ne costă de zece ori mai mult. Atentatele sunt comise în mod evident de talibani, dar cum naiba ştiu exact ziua şi ora la care trece convoiul? Sigur au complici printre responsabilii din portul Karachi, acolo unde e descărcat materialul înainte de a porni spre nord, şi poate chiar în sânul armatei pakistaneze sau al ISIS, puternicul său serviciu de informaţii.

— Ah, ăia şi jocul lor dublu! protestează primul consilier. Am auzit că nici măcar şeful de stat-major nu reuşeşte să-i controleze. Ce crezi, Rashid?

— Cred că sigur există câțiva islamişti printre soldați şi subofițeri. În fond, oamenii sunt influențați de mediul familial şi social... Deci pot exista scurgeri de informații. Însă generalii noştri sunt deosebit de atenți la această problemă, fac regulat epurări.

— Desigur, dar sunt acestea suficiente? Chiar şi în afara armatei, unii rămân foarte activi. Potrivit informațiilor noastre, generalul Hamid Gul, de exemplu, fostul şef al serviciilor voastre secrete, i-ar susține activ pe talibani şi al-Qaida împotriva noastră.

Rashid izbucneşte în râs.

— Permiteți-mi să vă spun că serviciile voastre sunt în urmă cu zece ani! Să nu mai piardă timpul cu bătrânul general, azi nu mai e în joc, nu face decât să vorbească, nimeni nu-l ia în serios.

— Dar, insistă un diplomat, nu există tineri mai activi care, din interiorul armatei, pot să ofere informații duşmanilor noştri?

— Vreți să fiu sincer? răspunde Rashid aproape brutal. De asta m-ați chemați aici, nu? Aşa că da, în armată, ca în toată societatea pakistaneză, există simpatie pentru talibanii afgani care luptă contra NATO, văzut aici ca o forță de ocupație. Dacă jumătate din banii cheltuiți pentru a strivi rebeliunea afgană i-ați fi cheltuit ca să reconstruiți țara, să clădiți şcoli şi spitale, ați fi câştigat simpatia populației, iar talibanii n-ar mai fi aici „ca peştele în apă”!

La auzul unei asemenea critici directe, diplomatul se înroşeşte de furie.

— Vorbiți de parcă talibanii ar fi nişte naționalişti care se bat să elibereze țara de imperialiştii cei răi! Uitați, se pare, că s-au alăturat al-Qaida pentru a promova revoluția islamistă şi mai ales pentru a se război fără milă cu Occidentul pe care îl acuză de toate relele.

Rashid face eforturi să-şi ascundă exasperarea. O să le spună iar ceea ce le-a mai explicat de nenumărate ori. De câțiva ani, talibanii sunt împărțiți în două mişcări. Una o reprezintă organizația talibanilor din Pakistan sau TTP, influențată de al-Qaida, care preconizează o revoluție islamistă mondială. Împotriva acestora, armata pakistaneză luptă îndârjit. De cealaltă parte, sunt talibanii afgani, care le reproşează amarnic primilor că deturnează lupta lor naționalistă spre o luptă mondială, care e foarte departe de preocupările lor şi pe care o consideră o himeră.

Se lasă tăcerea, unii îşi iau notițe, în timp ce alții, căzuți pe gânduri, beau sirop de fructe cu gheață.

— Pe mine mă îngrijorează o altă chestiune.

Bărbatul care se întoarce spre Rashid abia dacă a scos câteva cuvinte până acum.

— Ați admis că armata pakistaneză nu-i un tot unitar, că tinerii militari sunt vrând-nevrând influențați de mediul lor şi îndeosebi de curentele islamiste care străbat societatea. Ar putea ei să pună la cale o lovitură şi să aibă astfel acces la forța nucleară?

— Nu-i niciun pericol!

Armata pakistaneză, explică Rashid, formată după sistemul englez, este extrem de ierarhizată şi disciplinată – două sute de ani de prezență britanică au lăsat urme. În plus, serviciul său de informații interior este foarte activ: un militar bănuit fie şi de cea mai vagă legătură cu integrişti este dat afară imediat.

— La noi, spre deosebire de Orientul Mijlociu sau de America Latină, este de neconceput o lovitură dată de colonei.

— Dar chiar dacă nu pot pune la cale o lovitură, insistă diplomatul, unii militari cu simpatii pentru jihadişti le-ar putea furniza informații despre locurile unde sunt depozitate bombele?

— E aproape imposibil. În acord cu Pentagonul, înaltul comandament a luat măsuri stricte de securitate: diferitele elemente ale forței nucleare sunt stocate în locuri diferite, pentru a ajunge la ele sunt necesare nişte coduri care se schimbă regulat. Nu vă neliniştiți, totul este sub control.

— Să sperăm că aşa e, aprobă consulul, făcându-i semn majordomului să aducă iar cafea şi fursecuri, care-i sunt trimise periodic de la New York, dulciurile pakistaneze fiind groaznice pentru diabetul lui.

Apoi se întoarce spre jurnalist.

— Rashid, am o întrebare referitoare la cu totul altceva, care pe mine mă frământă. După ultimele inundații, noi am furnizat Pakistanului ajutoare în natură în valoare de milioane de dolari, făină, zahăr, ceai, în saci cu ştampila SUA. Colegii mei mai tineri au făcut turul taberelor de refugiați, dar n-au văzut nicăieri vreo urmă a ajutorului american, nici măcar la vânzare în piețe, cum e cazul de multe ori. Aveți idee ce s-a putut întâmpla?

Luat prin surprindere, Rashid bălmăjeşte că o să se intereseze. Cum ar putea să-i mărturisească acestui om plin de bunăvoință că americanii sunt detestați azi în asemenea măsură, încât organizațiile umanitare au preferat să şteargă sigla SUA ca să nu stârnească furia populației? Poate să-i spună că dorința lor de a „câştiga inimile şi mințile” donând câțiva saci de grâu după ce au ucis zeci de mii de civili – pagube colaterale, potrivit părerii lor – este considerată o ipocrizie monstruoasă? „Ne masacrează femeile şi copiii şi îşi închipuie că o să compenseze asta oferindu-ne nişte zahăr! Drept cine ne iau?” Pe pakistanezi şi pe afgani îi scot din minți nu doar crimele americanilor, ci şi conştiința lor împăcată, certitudinea că acționează corect.

— Ca să revenim la atentatele împotriva convoaielor noastre cu provizii, ce-am putem face? întreabă consulul după ce fiecare dintre cei prezenți a fost servit.

— Nimic mai mult decât faceți deja, răspunde Rashid. Aceste pierderi sunt „pagube colaterale”, cum ziceți voi, şi vor continua atâta timp cât va continua şi prezența voastră în regiune.

— Şi dacă atentatele nu sunt comise de talibani, ci de ISIS? se hazardează reprezentantul CIA. Oamenii noştri ne spun că organizația e pe cale să pătrundă în țară.

Rashid are informații că delegații ale ISIS au vizitat recent Pakistanul. Încearcă să se infiltreze în organizațiile jihadiste, promițându-le bani şi arme. Şi şi-au ales bine momentul, întrucât actualmente talibanii pakistanezi sunt complet dezorientați. În ultimele luni, au suferit lovituri grele din partea armatei, unii dintre şefii lor au fost ucişi, iar certurile pentru succesiune nu se mai sfârşesc. Însă, cu toate acestea, nu vor să cedeze teren în fața ISIS.

— Chiar dacă grupurile jihadiste sunt divizate, aparțin țării lor, nici afganii, nici pakistanezii nu-i iubesc pe „arabi”, cum îi numesc ei, le explică Rashid interlocutorilor. Am aflat că partea afgană i-a scris recent califului lor, Al Bagdadi, interzicându-i să vâneze pe pământurile sale. A fost îngrozită de un film al ISIS înfățişând nişte prizonieri, bătrâni şefi de trib, aruncați în aer. Totuşi, având în vedere disensiunile interne ce caracterizează aceste grupuri, nu se ştie niciodată ce se poate întâmpla mâine.

— Şi cu asta am încheiat. Mulțumesc, domnilor!

Grăbit să ajungă la masa de prânz, consulul a pus capăt şedinței.

— Şi mulțumesc mult, scumpul meu Rashid, ca de obicei ne-ai fost de mare ajutor!

Chiar după-amiază, va trimite o telegramă la Washington, unde analizele lui pertinente vor fi încă o dată extrem de apreciate.

Rashid nu şi-a uitat promisiunea. După ce a ieşit din ambasadă, a invitat-o pe Anne la masă ca să-i relateze

discuția, mai ales partea despre măsurile de securitate ce vizează forța nucleară.

— De acord cu tine că nu-i uşor să sustragi componentele unei bombe, dar cu nişte contacte bune în interiorul armatei trebuie să fie totuşi posibil, obiectează jurnalista.

Rashid ridică din umeri.

— Nicăieri nu există securitate 100%! Şi va fi cu atât mai puțină, cu cât guvernul nostru va continua să ducă o politică dezaprobată de majoritatea populației. Dacă armata are impresia că este împinsă să poarte războiul Americii şi că asta e contra intereselor Pakistanului – aşa cum şi crede tot mai des –, atunci, da, se poate întâmpla ca unii ofițeri să se apropie de jihadişti. Şi în acest caz... doar Dumnezeu ştie unde o să ajungem!

Interludiu

Într-o cameră dintr-un mic hotel ieftin din sudul oraşului Lahore, un bărbat cu barbă căruntă stă aşezat, înconjurat de patru tineri în blugi.

— Acum trebuie să organizăm viitoarea operațiune. De câți oameni dispunem?

— La Peshawar avem trei echipe experimentate, de câte zece oameni.

— Bine înarmați?

— Ştii că găsim tot ce vrem la Darra. Oraşul ăsta pathan este un arsenal sub cerul liber. Sătenii sunt capabili să copieze orice, inclusiv kalaşnikovuri şi lansatoare de rachete. Sunt nişte armurieri fără pereche.

— Bun, acum nu ne mai rămâne decât să aşteptăm mesajul de la informatorul nostru: ziua, ora aproximativă a trecerii următorului convoi, numărul de camioane şi ce trupe le apără.

Tinerii se uită unul la altul. Într-un târziu, cineva îndrăzneşte să vorbească.

— Eşti absolut sigur de el?

Bărbatul mai vârstnic se încruntă.

— Ce-i cu această întrebare? Până acum ne-a dat doar informaţii exacte, nu?

— Da, dar... ezită tânărul. Data trecută când ne-am întâlnit, sunt două luni de-atunci, am avut o discuţie lungă. El nu-i de acord cu scopul luptei noastre.

— Cum aşa?

— Zice că misiunea noastră e să-i ajutăm pe afgani să-şi elibereze ţara, şi nu să răspândim revoluţia islamică în lume! Nu-i musulman adevărat. N-ar trebui să avem încredere în el.

— În orice caz, acum ne este de folos, i-o retează şeful. E singurul dintre noi care are intrări peste tot şi poate să ne dea informaţii precise. De altfel, să nu uităm că a fost recrutat de însuşi comandantul nostru, maiorul Haroon, căruia îi făcuse o impresie foarte bună. Deocamdată nu se pune problema să ne lipsim de el. Mai târziu o să vedem.

Capitolul 8

Azi după-amiază, Anne are întâlnire cu Samiah la Casa Cafelei, o căsuță cu două etaje datând din anii ’30. E situată la colțul bulevardului principal, The Mall, pe o străduță cu ateliere de reparații auto de-o parte şi de alta, plină de pneuri şi piese vechi. Fațada ei galben-pai, decorată cu volute albe de stuc, contrastează frapant cu murdăria din jur.

Intrând în cafenea, jurnalista constată că toate mesele sunt ocupate de tineri pletoşi, în blugi, prinşi în discuții însuflețite, şi are impresia că se află într-o cafenea din Cartierul Latin. Din fundul sălii, o femeie îi face semne cu mâna. E Samiah, în compania fostului ei soț, Taher.

— Bun venit în bârlogul intelectualilor de stânga! strigă acesta ca să acopere vacarmul. Ce vreți să beți? Nu există alcool, bineînțeles, dar vă recomand un espresso sau un cappuccino, sunt cele mai bune din tot oraşul.

În timp ce toți trei gustă din espresso, Taher îi arată jurnalistei zecile de fotografii ce împodobesc pereții.

— Sunt scriitorii, poeții, filozofii şi oamenii politici care, din 1935 încoace, au frecventat acest local, cu toții revoluționari sau măcar oameni de stânga.

— Scriitorii de dreapta erau interzişi? întreabă Anne râzând.

— Ei se strângeau la câteva sute de metri de aici, la Casa Ceaiului care, după cum se ştie, este o băutură pentru oameni respectabili. Din când în când, unii se aventurau în Casa celorlalți ca să-şi caute vreun prieten, dar se întâmpla rar.

— De unde provine deosebirea dintre băutorii de ceai şi de cafea? insistă Anne tot mai amuzată.

— Păi, e un lucru bine ştiut! Încă din secolul al XVII-lea, în Anglia, cafenelele erau locuri de întâlnire unde se vorbea despre mersul lumii în mod extrem de liber şi chiar radical. Astfel încât, în 1654, Cromwell a ordonat închiderea tuturor acestor „locuri ale răzvrătirii”. Efectul n-a fost de durată. Oamenii s-au întors foarte repede la obiceiul de a pune ţara la cale în jurul unei ceşti de cafea.

Acestea fiind spuse, Taher se ridică.

— Trebuie să vă las, sunt aşteptat la centrul meu de studii. Ne faceţi o vizită într-una din zile? i se adresează lui Anne.

— Cu siguranţă, am o mie de întrebări despre condiţiile de lucru din Pakistan.

— Perfect! Pe curând, atunci!

Apoi se întoarce spre Samiah:

— La revedere, scumpa mea fostă soţie!

Imediat ce Taher s-a răsucit pe călcâie să plece, Samiah şopteşte exasperată:

— E imposibil!

— Poate încă e îndrăgostit de dumneavoastră?

— Mă tem că da.

— Sunt indiscretă dacă vă întreb cum v-aţi cunoscut?

— O, e o întreagă aventură...

Samiah se întinde în scaun.

— Tata era general, foarte strict în privinţa educaţiei fetelor, dar voia ca odraslele lui să fie crescute în cultura occidentală. Ca toţi oamenii din mediul său, o considera superioară celorlalte. Aşa se face că am practicat tot felul de sporturi şi am devenit interesată de arte, mai ales de muzică; Haydn şi Mozart erau preferaţii mei.

Învăţase la mănăstirea Iisus şi Maria – şcolile creştine fiind cele mai bune pe atunci, şi chiar şi azi. Însă elevele nu aveau dreptul să vorbească în propria limbă, urdu, erau complet rupte de cultura lor. Odată şcoala terminată,

Samiah dorise să-şi continue studiile în Anglia şi, după discuţii interminabile, părinţii consimţiseră.

— Asta se întâmpla la sfârşitul anilor ’80, a fost punctul de cotitură al vieţii mele. La Londra, profesorii mei erau toţi marxişti, însă am aderat şi la mişcarea feministă, eroinele mele erau Germaine Greer şi Kate Millet!

— Ele erau şi eroinele mamei, care a militat în mai ’68 la Sorbona, o aprobă Anne.

— Da, nişte pioniere, au influenţat mai multe generaţii!

Întoarsă în Pakistan sub influenţa unor asemenea idei revoluţionare, Samiah se apropiase în mod firesc de mediul de stânga. La întâlnirile sindicale ale muncitorilor, îl cunoscuse pe Taher, un tânăr lider strălucit. Evident, astfel de grupuri erau clandestine şi mulţi oameni o priveau bănuitor: ca fată de general, nu putea fi decât o spioană.

— A fost foarte greu, dar Taher m-a susţinut, avea încredere în mine. Fiindcă nu prea ştiam urdu, s-a oferit să-mi dea lecţii acasă. Părinţii mei nu bănuiau nimic. Până într-o zi când a venit poliţia după el. L-am ascuns într-un dulap din camera mea. Aşa a început idila noastră.

Între timp, familia ei îi aranja căsătoria, făcând planuri pe care Samiah le respingea unul după altul. Nemaiputând să rabde, decisese într-un final să plece şi să stea la Taher.

— Fiica unui general şi un revoluţionar marxist! Trebuie să fi fost un mare scandal!

— Mai mare decât vă imaginaţi, aprobă Samiah, dar nu-mi păsa, nu mai suportam această societate convenţională şi eram convinsă că fac alegerea bună. Ca să-mi câştig existenţa, m-am angajat ca secretară, dar restul timpului militam. Clandestin, evident. Aveam în comun cu Taher angajamentul politic, amândoi lucram pentru revoluţie. Însă după ce ne-am căsătorit, Taher a devenit un „soţ”, iar n-am tolerat să mi se ştirbească libertatea. Pe deasupra, el nu mai dovedea un angajament la fel de activ. Dezamăgit de URSS

şi a sa „realpolitik”, care nu mai susţinea mişcările revoluţionare din lume, a început să aibă îndoieli. Şi s-a schimbat şi mai mult după ce a fost închis şi torturat. Spunea din ce în ce mai des: „Sunt pacifist, nu mai cred în lupta armată. Lupta trebuie să continue prin acţiuni sociale şi prin dialog.” Mi se părea că se teme, nu mai aveam încredere în judecata lui politică şi după ce ani la rând fusese eroul meu... Nu-l mai admiram. Şi aşa m-am îndepărtat de el.

— Bietul Taher! oftează Anne. Şi-a pierdut şi iluziile, şi iubirea vieţii...

Jurnalista se preface că nu observă expresia de iritare a lui Samiah, care ezită să răspundă şi, într-un târziu, decide să schimbe subiectul.

— Să vorbim despre lucruri mai interesante. Cum a fost vizita în sat cu Karim?

— Dezastruoasă! În afară de marele proprietar şi de şeful satului, n-am văzut aproape nimic.

Şi îi povesteşte păţania ei lui Samiah, care o ascultă înţelegătoare.

— Nu mă miră. Dar aţi fi interesată de ceea ce facem noi? Am organizat recent un program de educaţie prin teatru. Mergem din sat în sat cu mica noastră trupă şi dăm reprezentaţii pentru femei. Punând în scenă situaţii cu care ele se confruntă zilnic, le învăţăm că au drepturi şi cum să nu se lase călcate în picioare. Dacă doriţi, veniţi cu mine poimâine, îmi încep turneul teatral în satele din împrejurimi. O să întâlniţi femei curajoase, care, pentru că mă cunosc, o să vă vorbească sincer. Plecăm la ora 9 dimineaţa, mergeţi?

— Evident! acceptă Anne cu entuziasm. Nici să nu vă gândiţi să plecaţi fără mine!

Mica trupă numără douăsprezece persoane, şapte actori şi cinci muzicanţi.

— Şi actorii sunt capabili să cânte şi să danseze, explică Samiah, întrucât, dacă se mulţumesc doar să declame, sătenii găsesc spectacolul neinteresant şi pleacă. Am trăit această experienţă neplăcută la începutul turneelor noastre. Miza e să scriem o piesă care tratează cântând probleme serioase.

— Cine o scrie?

— E o operă comună, realizată de femei care-şi spun poveştile şi de mine. Şi nu ducem lipsă de material!

Au plecat cu două maşini şi o camionetă ticsită cu costume şi câteva elemente de decor – cortină, perne, ustensile de bucătărie, un bebeluş de celuloid şi chiar o vacă de carton, „personaj esenţial în viaţa unui ţăran, uneori în aceeaşi măsură ca soţia lui”, precizează Samiah pe un ton cât se poate de serios.

Primul sat se află la doar şaizeci de kilometri, trei ore de mers pe nişte drumuri aglomerate, unde se îngrămădesc tot soiul de vehicule. Pe lângă maşini, vezi motociclete transportând în echilibru instabil familii de patru până la şase persoane, scutere ce umplu aerul de fum urât mirositor, biciclete din alte vremuri, dar şi care cu boi, încărcate până la refuz cu fân, femei ascunse sub văl şi copii veseli, cotigi trase de bravi măgăruşi şi, bineînţeles, stăpânii drumului, superbele camioane ale Pakistanului, acoperite de sus până jos cu picturi naive, înfăţişând munţi înzăpeziţi, păduri de brad şi lacuri azurii, şi ornate chiar şi pe osii cu lanţuri, plăcuţe şi clopoţei de mare efect.

Odată ajunsă în sat, trupa se îndreaptă spre curtea şcolii, unde e întâmpinată de Yasmina, tânăra învăţătoare. Ea a chemat-o pe Samiah, ea a auzit despre teatrul acesteia de la o învăţătoare dintr-un alt sat. Trupa încearcă întotdeauna să aibă o persoană de legătură la faţa locului.

— Poate fi periculos să ne aventurăm fără a evalua riscurile. Odată am fost atacaţi de bărbaţii dintr-un sat şi a

trebuit să fugim abandonându-ne toate lucrurile. Să ne fi văzut alergând machiați şi costumați ca să scăpăm de turbații ăia!

Noroc că bărbații renunțaseră să-i urmărească. Goniseră trupa şi o ridiculizaseră în ochii populației şi mai ales îşi reafirmaseră întreaga putere față de femei, ființe inferioare. Mai mult nu voiau.

— Dar nu se leagă de femeile care vă primesc? întreabă Anne.

— Ba da, uneori. Însă ele rezistă. Recent, într-un sat, bărbații le-au interzis femeilor să asiste la reprezentația noastră. Ei bine, ele au privit de pe terase, iar noi ne-am străduit să vorbim tare, astfel încât ele să ne audă. Nici nu vă imaginați cât de curajoase sunt femeile aici! Vor să învețe şi în special vor să lupte pentru ca fiicele lor să meargă la şcoală şi să nu mai fie, ca ele, complet dependente de bărbați.

Samiah se ridică.

— Bun, a venit momentul să ne schimbăm, în curând e vremea paradei.

Bătând în tobe, suflând în fluiere şi schițând paşi de dans, trupa începe turul satului, urmată de un alai de copii ce strigă încântați. Femeile privesc nedumerite din pragurile caselor, iar bărbații râd şi fac comentarii pe care Anne le ghiceşte a fi deloc politicoase. Brusc, un personaj cu barbă, îmbrăcat într-o robă lungă şi cu tichie pe cap, se proțăpeşte în fața trupei, oprind-o. Este *maulvi* din sat, roşu de indignare.

— Terminați! Satul ăsta e un loc respectabil, vă interzic să veniți să ne stricați femeile şi copiii!

Învățătoarea se strecoară între el şi trupă.

— Eu i-am invitat, cu acordul bătrânilor noştri. Nu vă temeți, *maulvi* sahab, au purtări diferite fiindcă sunt tineri

de la oraş, dar pot să vă asigur că sunt buni musulmani, iar piesa lor o să vă placă mult.

— Buni musulmani care se dau aşa în spectacol! Dansul şi muzica sunt interzise în religia noastră! Trebuie să plece imediat!

Femeile se apropie protestând:

— Şi cu nunţile cum rămâne? Acolo nu se dansează? Nu se cântă? Şi de când e interzis aşa ceva la sărbători? De unde ideile astea?

Îl înconjoară pe mullah[22] ca un roi de viespi şi, întărâtându-se una pe alta, strigă tot mai tare până când bărbatul bate în retragere mormăind blesteme.

Bărbaţii n-au intervenit.

Anne nu-şi crede ochilor.

— Femeile l-au învins pe mullah! Ce se întâmplă?

— O, e ceva frecvent în satele noastre, explică Samiah. Aceşti *maulvi* din mediul rural nu se bucură de mare respect fiindcă sunt la fel de săraci şi de ignoranţi ca ţăranii. Se află aici doar pentru a spune rugăciunea, dar nimeni nu le ascultă sfaturile. Până în prezent, partidele islamiste care susţin instaurarea shariei n-au obţinut niciodată mai mult de 5-6% din voturi. Şi amintiţi-vă că nu în Franţa, ci aici, în Pakistan, o femeie, Benazir, a fost aleasă de două ori în mod democratic în fruntea statului. Oamenii sunt credincioşi, dar în viaţă ştiu să vadă diferenţele, nu votează după ideologie, ci pentru cei pe care-i consideră apţi să-i ajute.

Samiah îşi ţuguie buzele.

— Mă rog, aşa a fost până în ultimii ani. Azi numeroşi pakistanezi, mai ales tineri, se întorc spre o versiune

---

[22] Mullah: echivalent cu *maulvi*, are în Pakistan un sens peiorativ, fără îndoială din cauză că e vorba de un titlu din islamul şiit (n. a.).

violentă a salafismului[23]. E rezultatul sărăciei şi al lipsei totale de speranţă, asociate cu propaganda şi banii saudiţi. Opusul islamului tolerant, practicat în această parte a lumii de secole.

Din păcate, îşi exprimă ea regretul, azi în India, ca şi în Pakistan, toleranţa seculară pierde tot mai mult teren în faţa extremismului, deşi subcontinentul indian a fost mereu influenţat de sufişti, acei mistici musulmani pentru care diferitele religii nu erau decât căi diferite pentru a ajunge la Dumnezeu, acelaşi pentru toţi.

Ora spectacolului se apropie. O mică estradă a fost instalată în curtea şcolii, unde au fost aranjate bănci şcolare. Publicul se înghesuie, sunt mai multe sute de femei şi copii, plus câţiva bărbaţi care se aşază în primul rând, evident.

Piesa are ca temă „kari karo", crimele de onoare comise pentru o simplă bănuială. Peste o mie au avut loc anul trecut în Pakistan şi nici măcar un ucigaş n-a fost condamnat. Cei arestaţi au fost eliberaţi rapid pentru că, atunci când trebuie să-şi apere onoarea, un bărbat are toate drepturile.

Subiectul este pe cât de fierbinte, pe atât de sensibil. Cu dibăcie, Samiah aduce în scenă o tânără fată pură, denunţată din invidie. Plângând, ea îşi susţine inocenţa, mama ei o crede şi îl imploră pe tată s-o cruţe. Însă vecinii clevetesc, fraţii trebuie să răzbune onoarea familiei şi îşi

---

[23] Salafism: mişcare religioasă sunnită, ce susţine întoarcerea la practicile în vigoare pe vremea profetului Mahomed şi a primilor săi discipoli, cunoscuţi drept „înaintaşii pioşi" (*salaf*). În salafismul contemporan se disting trei mişcări: una chietistă, care se consacră educării musulmanilor în doctrina salafită, una politică şi una jihadistă, care foloseşte salafismul ca bază ideologică pentru a justifica terorismul (n. a.).

ucid sora. La final, este adusă dovada nevinovăției sale. Atunci mama îşi blestemă public fiii care, copleşiți de vină, părăsesc satul. Însă vor fi prinşi de poliție.

Cât ține spectacolul, femeile comentează, râd, strigă, îi întrerup pe actori ca să le dea sfaturi. Când celor trei frați li se pun cătuşele în sfârşit, ele îi aclamă pe polițişti şi aplaudă din răsputeri, pe când bărbații se ridică zgomotos şi părăsesc locul ca să-şi arate dezaprobarea.

— Mereu e aşa, o asigură Samiah pe Anne, neliniştită de eventualele violențe. Se înfurie pe moment, apoi uită, atât sunt de convinşi că dominația lor nu poate fi contestată. Important e că acum femeile discută, îşi împărtăşesc liber ideile, contează că nu se mai simt izolate, fiecare cu problemele ei, şi că se dezvoltă un sentiment de solidaritate ce le dă forța să reacționeze.

Femeile din sat vor dezbate până seara târziu. Această piesă scurtă le-a impresionat mai profund decât nişte discursuri lungi, le-a permis să se vadă ca într-o oglindă. Pentru multe dintre ele, reprezintă un soi de catharsis ce le ajută să pună în discuție condițiile de viață pe care până acum le-au acceptat ca pe o fatalitate. Unele plâng povestind experiențe pe care le-au îngropat în adâncul sufletului, altele întreabă: ce putem face? Câteva sunt atât de agitate, că ar vrea să treacă imediat la fapte. Samiah trebuie să le calmeze.

— Le spun să fie prudente, să nu se pună în pericol. Însă deseori îmi răspund că ele sau surorile lor ori fiicele lor sunt în pericol zi de zi şi că va fi necesar până la urmă să acționeze. Nu pot să nu le dau dreptate.

Anne nu-i convinsă:

— Vă asumați totuşi o răspundere teribilă!

— Ştiu, admite Samiah cu un aer preocupat, dar dacă noi nu facem nimic, lucrurile nu se vor schimba niciodată. Guvernul nu îndrăzneşte să modifice legea, se teme să nu ia

foc toată țara. De aceea trebuie ca noi, femeile, să luăm asupra noastră riscul. Nicăieri în lume lucrurile nu evoluează fără o avangardă gata de sacrificii.

— Dar femeile acestea de la sat îşi riscă viața! protestează Anne.

— Nu vă faceți griji, păstrăm legătura cu toate satele în care am fost. În fiecare stabilim cu o persoană de încredere să ne telefoneze dacă apare vreo problemă cât de mică. Aici persoana respectivă e învățătoarea. Femeile au încredere în noi, ştiu că nu le vom abandona.

O fată se apropie şi-i şopteşte ceva la ureche lui Samiah. Aceasta încuviințează din cap şi strecoară în mâna fetei o hârtie, după care răspunde la întrebarea mută a lui Anne:

— Se simte amenințată, i-am dat datele mele şi o s-o rog pe Yasmina să stea cu ochii pe ea.

E ora opt, s-a înnoptat, iar femeile s-au întors la casele lor. Anne o ajută pe Samiah să strângă recuzita, amândouă sunt tăcute, duse pe gânduri.

— Ştii că nu sunt credincioasă, dar trebuie să recunosc că, prin comparație cu obiceiurile triburilor, legea islamică reprezintă un progres, zice brusc Samiah, tutuind-o instinctiv pe Anne.

— O sută de lovituri de bici pentru adulter! Un progres foarte relativ!

— În primul rând, există o diferență: au parte de bici şi bărbatul, şi femeia. Dar contează că pedeapsa se aplică doar dacă patru martori jură că au văzut actul în plină desfăşurare. Or, exceptând cazul în care faci dragoste în stradă...

— Martorii pot minți, obiectează Anne.

— Da, însă dacă nu pot să-şi dovedească spusele, primesc ei douăzeci şi patru de lovituri de bici! Oricum, sunt rare țările, precum Arabia Saudită şi Afganistan, care aplică această pedeapsă. Nu s-a pomenit niciodată o femeie

biciuită şi cu atât mai puțin lapidată[24] în Egipt şi în tot Orientul Apropiat.

Au stat de vorbă până târziu în noapte. Anne trebuie să plece a doua zi, fiindcă redactorul-şef îi aşteaptă articolul. Va merge cu un muzicant din trupă care se întoarce în Lahore, în timp ce Samiah îşi va continua turneul prin sate. Anne e îngrijorată pentru ea, a observat privirile ostile ale bărbaților.

— Fii atentă, Samiah, există oameni care îți poartă ranchiună!

— Ştiu... Dar suntem chemați în sate, femeile se bazează pe noi. Trebuie să continuăm cu orice preț. În plus – schițează un zâmbet ironic – sunt, totuşi, atentă. De exemplu, „Lysistrata”, piesa lui Aristofan despre femeile care fac greva sexului ca să-i oblige pe bărbați să înceteze războiul, ei bine, am prezentat-o în Lahore, nu într-un sat!

— Măcar atât!

Izbucnesc în râs şi se despart cu o îmbrățişare.

Capitolul 9

[24] Lapidarea nu este menționată nicăieri în Coran (n. a.).

Anne urmează să viziteze împreună cu Taher cartierul tăbăcarilor din partea veche a oraşului pentru a observa condiţiile de muncă ale meşterilor. Taher apare brusc, foarte tulburat, şi nu mai conteneşte cu scuzele: trebuie să se ducă la Karachi să-l caute pe unul dintre colaboratorii săi care a dispărut.

— Said a lansat o campanie pentru protejarea copiilor care lucrează în industria marmurei şi de două zile nimeni nu l-a mai văzut.

— Ce vârstă au aceşti copii?

— De la opt ani în sus, uneori mai puţin.

— Copii foarte mici! Sunt mulţi?

— Milioane. Unii sunt angajaţi la ţesutul covoarelor, alţii, pentru tăierea pietrelor preţioase sau şlefuirea marmurei.

Taher îşi ia geanta, apoi încheie:

— Bun, acum trebuie să plec. Said locuia în Orangi, un cartier sărac din Karachi, unde există multe ateliere pentru prelucrarea marmurei. O s-o caut pe Parveen, ea lucrează acolo de peste cincisprezece ani, oamenii o adoră, dacă ştiu ceva, o să-i spună.

— Parveen? tresare Anne. Samiah mi-a vorbit despre ea, zice că-i o persoană extraordinară, o mână de fier într-o mănuşă de catifea. Chiar voiam s-o cunosc. Pot să vin cu tine?

L-a tutuit fără să-şi dea seama. Taher nu comentează, dar ochii lui verzi sclipesc.

— Nimic nu mi-ar face mai multă plăcere!

Râde de ea? E sincer sau doar politicos? Anne nu reuşeşte niciodată să ştie cum stau lucrurile cu bărbaţii pakistanezi care folosesc cu atâta uşurinţă ironia. Să fie un mod de apărare? Aceşti machişti se tem, în fond, de femei?

La aeroport, fata de la ghişeu îi anunţă că avionul e plin, însă după o scurtă discuţie tainică, Taher obţine două locuri. La întrebările lui Anne, se mulţumeşte să răspundă

cu un zâmbet misterios, ceea ce nu face decât s-o irite pe tânăra femeie.

— Ştiu, i-ai propus s-o iei de nevastă şi, ca să scape de tine, ţi-a găsit locurile astea! îi aruncă ea ironic.

Are o relaţie relaxată cu Taher, se simte în siguranţă lângă el. Ar vrea să-i vorbească despre impresia ei că e spionată, dar se teme să nu pară ridicolă. Totuşi, el ar fi cel mai în măsură să-i ofere un sfat, are multă experienţă. Într-un final, riscă să-i povestească despre hârtiile răscolite şi bărbatul ciudat care a urmărit-o.

Nici pomeneală ca el să râdă de ea, dimpotrivă, o ascultă cu atenţie.

— Pare evident că serviciile secrete te supraveghează, dar nu-ţi face griji, toţi jurnaliştii străini sunt ţinuţi sub observaţie. Vor să te intimideze ca să nu mai investighezi. Dacă insişti, ar putea încerca să te şi sperie, în speranţa că vei părăsi ţara. Însă nu tu eşti în pericol, n-ar îndrăzni, dar cei cu care te întâlneşti pot fi interogaţi.

— Şi riscă să aibă probleme? întreabă Anne neliniştită.

— Nu, sunt doar interogatorii de rutină.

Taher consideră inutil să precizeze că interogatoriile de rutină sunt adesea brutale. La ce-ar folosi să-i spună? Ea nu are cu ce să ajute, trebuie să-şi facă meseria. Important e să continue să descrie cât mai exact situaţia din Pakistan.

Ajunşi la aeroportul din Karachi, se urcă într-un taxi. Maşina se îndreaptă spre partea de vest a oraşului, părăsind şoselele late, asfaltate, din cartierele frumoase, pentru a apuca pe nişte drumuri pline de praf, unde camionete şi *rickshaw*[25] se strecoară cu abilitate printre hârtoape. Taher

---

[25] *Rickshaw*: ricşă, mic vehicul cu două roţi, tras de un ciclist, în care încap două sau trei persoane. Tot mai des, bicicleta este înlocuită de un scuter (n. a.).

îi explică lui Anne că se teme ca prietenul lui să nu fi fost săltat de poliție.

— Se întâmplă frecvent aici să dispară oameni. Câteva zile mai târziu, li se descoperă cadavrul mutilat, băgat într-un sac şi aruncat la un colț de stradă.

— De unde ştii că la mijloc e poliția?

— Uneori, poliția. Uneori, serviciile secrete. Uneori, mafiile, adesea în complicitate cu poliția. Nu întotdeauna e vorba de reglarea unor conturi politice, de multe ori e doar un mijloc de a obține bani. În astfel de cazuri, familia celui dispărut primeşte o cerere de răscumpărare. Oamenii săraci fac cele mai mari sacrificii ca să plătească fiindcă ştiu că, dacă nu reuşesc, o să primească înapoi doar un cadavru.

Au ajuns la Orangi. Acest cartier sărac din Karachi, aflat lângă Site, principala zonă industrială, este un *bidonville* dintre cele mai mari din Asia. Întins pe şaizeci de kilometri pătrați, el adăposteşte un milion şi jumătate de persoane, muncitori în domeniul prelucrării pieilor, al textilelor, al marmurei, mici meşteşugari, vânzători de ceai care se agită pe lângă ceainicele lor, comercianți vârâți în dughene minuscule de unde se pot cumpăra țigări şi bomboane la bucată, o întreagă populație care supraviețuieşte sortând şi vânzând gunoaiele cartierelor bogate.

Şi bineînțeles, mafiile! Mafia drogului, a armelor, a prostituției, a apei, precum şi mafia terenurilor, nou-venită într-un cartier care, pe măsură ce Karachi se extinde, este inclus în oraş şi capătă valoare.

Taxiul înaintează cu dificultate, în depărtare se zăreşte o pâclă alburie.

— Ajungem la atelierele de marmură, anunță Taher.

De-a lungul drumului, pe sute de metri, se succedă ateliere în care lucrează mici făpturi albe.

— Să ne oprim aici, i-am făcut cândva un serviciu şefului de echipă, n-o să ne interzică să intrăm. În general, oamenii

nu-i privesc cu ochi buni pe vizitatorii străini, mai ales pe jurnalişti. E mai bine să spui că reprezinţi un ONG.

Aplecaţi deasupra unor bancuri, vreo zece copii şlefuiesc cu spor plăci mari de marmură. Au faţa, părul, sprâncenele, mâinile şi hainele acoperite de o pulbere fină, albă, care se depune peste tot. Ai zice că sunt nişte spectre, dacă n-ar fi ochii, umbriţi de gene ca neaua, care îi studiază cu mare curiozitate pe necunoscuţi. Câţiva au o cârpă murdară care de bine, de rău le acoperă gura şi nările, dar cei mai mulţi nu poartă nimic.

Taher n-a exagerat, găseşti aici copii şi adolescenţi ce par să aibă între 7 şi 15 ani.

Cu un zâmbet larg, la care nimeni nu răspunde, Anne începe prin a se prezenta: este membră a unui ONG ce se ocupă de sănătatea copiilor, pretinde ea. Dacă îi doare ceva, un medic o să-i trateze gratuit.

Copiii clatină din cap, se simt bine, afirmă ei, chiar şi cel care se ascunde în spatele colegilor, încercând să-şi înăbuşe accesele de tuse.

Jurnalista îşi dă seama imediat de greşeală: niciun copil nu va recunoaşte că are o problemă, ar risca să-şi piardă locul de muncă.

Aşa că, rămânând pe un teren mai neutru, Anne le pune întrebări despre familie, meseria tatălui, numărul de fraţi şi surori. Copiii încep să se destindă. Provin toţi din familii numeroase şi de multe ori ei sunt primii născuţi. Au fost la şcoală?

Nu, trebuie să muncească pentru a-şi ajuta părinţii şi sunt mândri să contribuie la supravieţuirea familiei.

Cât câştigă? Copiii ezită: între 200 şi 300 de rupii pe zi...

— În cazul începătorilor, precizează şeful de echipă.

— Pentru câte ore de muncă? vrea să ştie Anne.

Pentru cele opt ore legale, se grăbeşte să răspundă şeful de echipă fără ca vreun copil să îndrăznească să-l

contrazică. Anne nu insistă, mai ales că a ajuns la întrebarea cea mai sensibilă.

— Tu de cât timp lucrezi? se adresează ea unui puşti isteț, care părea să aibă cel mult zece ani.

— De un an.

— Ce vârstă ai?

Puştiul trage cu ochiul la şeful de echipă.

— Am cincisprezece ani.

Minciuna este evidentă, deşi şeful de echipă sare să explice că întotdeauna aceşti copii par mai mici deoarece încă de la naştere au fost prost hrăniți.

De altfel, bărbatul începe să-şi piardă răbdarea şi Anne simte că e vremea să plece. Mai multe întrebări i-ar pune pe copii într-o situație delicată. Şi oricum a văzut destul. Le spune la revedere copiilor care, indiferenți, o privesc cum se îndepărtează. Au văzut atâtea *mem sahab* care au venit să stea de vorbă cu ei şi le-au promis că-i ajută... Însă nimic nu se schimbă niciodată.

După ce urcă din nou în taxi, Taher îi explică lui Anne cum încearcă ei să intervină pe lângă părinți pentru a-i convinge să nu-şi trimită copiii la o muncă atât de dăunătoare pentru sănătate.

— Necazul este că ei ştiu cât e de periculos, ştiu că micuții respiră tot mai greu şi că după câțiva ani unii pot să şi moară cu plămânii perforați din cauza pulberii. Însă au de ales între a-şi sacrifica întâiul născut şi a-i lăsa pe ceilalți să moară de foame. De altfel, copilul însuşi vrea să continue. Se mândreşte că e sprijinul familiei.

— Dar tatăl nu munceşte?

— Dacă e norocos să aibă o slujbă, nu câştigă niciodată destul. În orice caz, pentru genul acesta de muncă, unde e nevoie mai degrabă de îndemânare decât de forță, angajatorii preferă copiii. În primul rând, îi plătesc mai puțin, iar în al doilea rând, sunt docili. Obişnuiți să se

supună, ei nu ştiu să se apere în faţa adulţilor. Angajatorul îi poate pune să muncească până la cincisprezece ore pe zi, pentru acelaşi salariu, evident!

— Şi asistenţii sociali ce fac?

— Se întâmplă ca administraţia să trimită un inspector de muncă. Însă aceşti inspectori, ca toţi funcţionarii mărunţi, sunt atât de prost plătiţi, încât e suficient ca angajatorul să le strecoare 5 000–6 000 de rupii şi întocmesc un raport pozitiv.

Taxiul a încetinit, Taher aruncă o privire afară.

— Am ajuns.

La intersecţie, se ridică un ansamblu de clădiri albe, mărginite de peluze largi şi de tufe înflorite, înconjurate de ziduri, o veritabilă oază în mijlocul învălmăşelii de sunete stridente, mirosuri grețoase şi urâţenie agresivă. E centrul Orangi Pilot Project, domeniul lui Parveen Rehman.

Femeia îi întâmpină călduros. Subţirică, cu ochi mari şi privire ironică, în contrast cu părul împletit cuminte la ceafă, degajă o poftă de viaţă molipsitoare.

— Scuzaţi-mă, trebuie să trimit un proiect. Aşteptaţi un moment, apoi sunt cu totul a voastră.

În jurul ei se agită vreo zece tineri. Relaţiile dintre Parveen şi echipa ei sunt directe şi stau sub semnul zâmbetului, fără pic din servilismul obişnuit în lumea a treia, în raportul dintre angajat şi angajator. Pe jurnalistă o uimeşte această autoritate firească şi extrem de blândă care guvernează cu uşurinţă un furnicar zgomotos de activităţi, unde iau naştere sau se dezvoltă zeci de proiecte pentru îmbunătăţirea vieţii locuitorilor din Orangi şi din numeroase sate şi oraşe ale Pakistanului.

Când Parveen se întoarce la ei, Taher îi explică scopul vizitei lor. Parveen se întristează.

— Îl cunosc pe Said, face o muncă formidabilă! Cel mai bine, Taher, ar fi să te duci cu un băiat de aici şi să stai de

vorbă cu bătrânii din cartier. Dacă cineva a văzut sau a auzit ceva, ei sunt la curent şi o să-ţi spună, fiindcă ştiu că eşti prietenul meu şi n-o să-i denunţi.

Anne a rămas să-i ia un interviu lui Parveen. În faţa unei ceşti de ceai cu lapte bine îndulcit, după cum se obişnuieşte aici, ea îi povesteşte că actualmente OPP (Orangi Pilot Project) se ocupă de ajutorarea refugiaţilor alungaţi din case de inundaţii, furnizându-le o parte din materiale, dar mai ales tehnica necesară pentru a-şi construi locuinţe mai solide.

— Îi ajutăm, dar de construit construiesc singuri, întrucât principiul nostru e să nu dăm nimic. Îi responsabilizăm pe oameni, le arătăm că, doar cu puţin sprijin, sunt capabili să se descurce. Trebuie ruptă relaţia ierahică şi de dependenţă dintre cel care, aflat sus, împarte cunoştinţe şi ajutor material şi cel care primeşte se simte dator şi continuă să aştepte o soluţie de la ceilalţi. Stabilim un dialog, îi îndemnăm pe oameni să-şi exprime nevoile reale, încurajăm iniţiativele locale. De multe ori au idei mai practice şi mai simple decât noi, care nu ne lovim zi de zi de problemele lor.

— Şi funcţionează? întreabă Anne sceptică.

— O, şi încă cum! În 1980 nu existau la Orangi decât nişte canale de scurgere descoperite şi niciun sistem sanitar în case, aşa încât apele erau poluate şi epidemiile, frecvente. Discutând cu oamenii din cartier, ne-am dat seama că, pentru a-şi îmbunătăţi condiţiile de viaţă, erau gata să finanţeze parţial şi mai ales să întreţină sistemul sanitar din propria casă şi de pe propria stradă, distribuirea apei, strângerea gunoaielor, precum şi şcolile primare şi dispensarele. Până azi sistemul nostru a fost adoptat în 44 de oraşe şi în 93 de sate şi a schimbat viaţa a milioane de oameni. Cu toate că, la început, guvernul nu voia nici măcar să audă de el.

— Totuşi, voi faceţi munca în locul lui şi el nu cheltuieşte aproape nimic!

— Nu uitaţi că în regiunile noastre corupţia este endemică şi că un guvern, cu cât cheltuieşte, cu atât îşi umple buzunarele.

Şi povesteşte cum ea şi echipa ei de arhitecţi au trebuit să lupte din răsputeri ca să fie aprobat sistemul lor de canalizare. O mare companie norvegiană voia – în cadrul unui ajutor – să le furnizeze un sistem de zece ori mai scump şi deloc adaptat la condiţiile locale. Chiar ameninţa, dacă guvernul nu accepta proiectul ei, că n-o să mai furnizeze unele piese industriale de care Pakistanul avea nevoie.

— Ne-au trebuit luni întregi de lobbying şi o mulţime de articole în presă pentru ca proiectul norvegian să fie abandonat.

— Dar dacă era chiar un ajutor?

— Ceea ce se numeşte „ajutor” este de cele mai multe ori un credit ce trebuie până la urmă rambursat.

Anne încuviinţează din cap. Cunoaşte bine problema. Acceptând un astfel de „ajutor”, ţările din Sud s-au îndatorat foarte mult faţă de Nord. Dobânzile au sfârşit prin a deveni atât de uriaşe, încât, de mai mulţi ani, Sudul finanţează Nordul. Pakistan, de exemplu, este sufocat: suma de rambursat anual înghite jumătate din buget.

Doi tineri intră în birou cu nişte foi mari de hârtie împărţite în nişte pătrate ce par a fi planuri.

— Scuzaţi-mă!

Parveen se apleacă peste ceea ce este într-adevăr un ansamblu de planuri ale cartierului, cu schiţe ale diferitelor căscioare şi ale terenurilor. Fixate pe pereţi, schiţele oferă o imagine foarte precisă a situaţiei teritoriului din Orangi. Documentele întocmite minuţios de echipe de voluntari constituie dovada că parcelele de pământ au fost cumpărate

şi că ocupanţii lor nu pot fi forţaţi să plece. Asta, contrar a ceea ce pretinde mafia terenurilor, care încearcă să-i alunge pe bieţii oameni ca să le dărâme casele şi să construiască blocuri.

— Acum douăzeci de ani, pământul de aici nu valora nimic, explică Parveen, dar, ca urmare a creşterii populaţiei, Orangi face parte acum din Karachi, iar terenurile au devenit foarte scumpe. Oamenii nu se pot apăra singuri, aşa că facem aceste schiţe topografice pentru a le stabili drepturile şi a le permite avocaţilor noştri, tot voluntari şi ei, să-i apere.

— Şi mafiile cum reacţionează?

Parveen schiţează o expresie poznaşă.

— Ne ameninţă din 2007, ne-am obişnuit. Important e să nu ne lăsăm intimidaţi. Râvnesc în special la terenul pe care ne-am instalat noi. Anul trecut, o lună întreagă, s-au străduit să ne terorizeze: au înconjurat clădirile şi au intrat în ele înarmaţi. Le-am spus: „Omorâţi-ne, noi nu plecăm!” Erau tare uimiţi că refuzam să cedăm. De fapt, ne-am amuzat pe cinste văzându-i cum se înfoaie şi-şi încordează muşchii crezând că ne sperie.

— Şi cum s-a terminat?

Parveen izbucneşte într-un râs cristalin.

— În final, am chemat un bandit mai mare decât ei ca să-i facă să plece. Unul dintre asistenţii noştri sociali, care se ocupă de educaţie şi de microcredit, are un frate în PPP[26], care este şi mafiot, şi are şi oameni la dispoziţie. A venit şi i-a ameninţat pe ceilalţi, afiliaţi la partidul ANP[27], şi i-a

---

[26] Partidul Poporului din Pakistan, fondat de Zulfikar Ali Bhutto în 1967 (n. a.).

[27] Partidul Naţional Awami: partid pakistanez de stânga, laic, susţinut în principal de minoritatea pathană (n. a.).

determinat să plece. Ne aşteptăm ca ei sau alții să revină, însă nu ne vom da bătuți.

Anne se uită la această femeie atât de calmă. De unde îşi trage curajul incredibil? Prietenii lui Parveen i-au povestit doar că este originară din Bengalul de Est, azi Bangladesh, dar că nu vorbeşte niciodată despre trecutul ei.

Jurnalista încearcă s-o descoasă puțin, însă Parveen clatină energic din cap.

— Nu e interesant. Mai bine ați scrie despre dispariții, precum cea a bietului Said.

— Pentru asta ar trebui să fac o anchetă. Credeți că familia lui ar sta de vorbă cu mine?

— Rudele lui locuiesc foarte aproape de-aici. O să le întreb.

Între timp, a reapărut Taher, posomorât. Nimeni n-are nici cel mai mic indiciu sau nu îndrăzneşte să spună... Cu speranțele spulberate, Taher pleacă spre Lahore. Anne îl priveşte îndepărtându-se, gârbovit, cu capul îndesat între umeri. I se pare că Taher a îmbătrânit cu zece ani în câteva ore.

În schimb, familia lui Said a acceptat s-o primească pe jurnalista străină. Pentru ei reprezintă o speranță, poate i-ar ajuta dacă ea ar scrie despre fiul lor.

Aşezați pe perne, chiar pe podeaua de pământ bătătorit, măturat cu grijă, discută îndelung. Hassan, 17 ani, fratele mai mic al lui Said, ştie puțină engleză şi serveşte drept interpret. Povesteşte cum fratele lui mai mare primise mesaje de amenințare, somându-l să înceteze campania pe care o ducea. El încercase să se întâlnească cu reprezentanți ai uniunii lucrătorilor în marmură pentru a cere măcar măşti etanşe pentru copii. Nimeni nu acceptase să-l primească. În fața acestui refuz, Said se hotărâse să provoace un scandal şi, în urmă cu trei zile, plecase de acasă înarmat cu aparatul de fotografiat.

De atunci nu-l mai văzuse nimeni.

După ce promite că va face cunoscută întreaga poveste, Anne iese din casă. E o noapte întunecată. Anne remarcă o maşină parcată în apropiere, o prezenţă nepotrivită în acest cartier unde cei mai bogaţi posedă cel mult o bicicletă. Doi bărbaţi sprijiniţi de portieră o urmăresc cu privirea. Ea se gândeşte la ce i-a spus Taher. Sigur o spionează, dar e normal, nu trebuie să se îngrijoreze.

La Mahran, un hotel de trei stele unde Parveen i-a rezervat o cameră, tânăra femeie îşi petrece o parte din noapte scriindu-şi articolul. Îi lipsesc însă unele precizări, trebuie să se întoarcă în Orangi.

La telefon, Parveen o anunţă că n-are rost, familia lui Said nu mai vrea s-o vadă.

— De ce?

— Aseară, după plecarea ta, au apărut nişte bărbaţi care l-au luat pe Hassan.

— Poftim? Vin acum!

Închide telefonul fără să mai asculte protestele lui Parveen.

Coboară repede în stradă şi cheamă un taxi. Nu îi e greu deloc să găsească drumul, toată lumea ştie de Orangi Pilot Project.

Găseşte familia lui Hassan adunată în jurul lui Parveen. I-au adus o scrisoare lăsată în faţa uşii lor:

„Fiul vostru în viaţă, în schimbul a 30 000 de rupii.”

— 30 000 de rupii!

Mama lui Hassan se vaită şi îşi zgârie obrajii.

— Cum am putea să strângem o asemenea sumă? Cu toate economiile noastre, abia ajungem la 5 000. Nimeni nu ne-ar împrumuta 25 000, toţi ştiu că n-am reuşi în veci să înapoiem atâţia bani.

Copiii mici plâng. Tatăl hohoteşte cu capul în mâini: în trei zile, şi-a pierdut cei doi fii mai mari.

— Nu trebuie să plătiți, nu trebuie să cedați şantajului! exclamă Anne.

Şi cuprinsă de o inspirație bruscă, adaugă:

— Mâine trebuie să-i iau un interviu guvernatorului din Lahore, o să-i spun toată povestea. În fața unei jurnaliste străine, se va simți obligat să intervină. Nu vă alarmați, o să-l recuperăm pe Hassan şi poate şi pe Said.

Anne nu înțelege de ce tânguielile se întețesc, de ce toată familia o roagă în genunchi să nu-i dezvăluie nimic guvernatorului.

— Dacă-i spui, guvernatorul o să-i ceară socoteală şefului poliției, într-adevăr, explică Parveen. Pe moment, asta o să facă valuri, dar afacerea va fi clasată foarte repede, fiindcă nimeni n-are interes să agite apele în care toată lumea se bălăceşte. În schimb, polițiştii, enervați, se vor răzbuna. Chiar dacă sunt nevoiți să-l elibereze pe Hassan, nu vor trece nici 24 de ore până se vor întoarce să-l aresteze iar, împreună cu toată familia. Şi nici nu vreau să mă gândesc la ce i-ar supune pe nefericiții ăştia înainte de a-i ucide.

Anne a promis să tacă şi, fără tragere de inimă, s-a întors la hotel. Însă îi e greu să-şi găsească somnul, prin minte i se perindă imagini cu Hassan, adolescentul slăbuț, cu privire iscoditoare. Hassan torturat, Hassan descoperit mort într-un sac de iută. Nu, aşa ceva nu e posibil! Ar putea să plătească ea răscumpărarea, a pus deoparte exact 30 000 de rupii ca să-şi cumpere o superbă *garara* brodată cu aur, ținuta tradițională la care visează. Probase una şi nu se recunoscuse, ai fi zis că era o regină! Îşi aminteşte cu nostalgie cât de splendid arăta... Dar îşi revine imediat: *Eşti la fel de putredă ca societatea pe care o denunți! Cum poți să eziți? E viața unui adolescent în joc. În plus, a fost arestat din vina ta.* Chiar mâine o să-i ducă banii lui Parveen.

Se culcă la loc, mai calmă. Însă treptat furia creşte iar, i se pune un nod în gât, se sufocă. Ce intenționează să facă? E

gata să cedeze şantajului, să calce în picioare orice morală, să-şi renege principiile! Să le dea dreptate unor brute, unor poliţişti veroşi? Ce umilinţă! Anne se perpeleşte în pat, cu pielea arzându-i, furia îi provoacă febră, furia de a se simţi prinsă în capcană. Nu mai rezistă, aşa că se dă jos din pat şi începe să umble încoace şi încolo prin cameră, călcând apăsat de parcă ar vrea să facă ţăndări podeaua. Are porniri ucigaşe, dar pe cine să omoare?

Ea, Anne, va intra în jocul corupţiei pentru că un băiat pe care-l cunoaşte a fost răpit. În cazul unui necunoscut, nu s-ar fi abătut nici pic de la principiile ei. O să cedeze... şi îi e teamă că se va dispreţui singură. Oare chiar nu există altă cale? Caută întruna, însă mintea i se învârte în gol, o altă cale, un alt... până la urmă, epuizată, adoarme.

A doua zi se trezeşte târziu, dar cu gândurile uimitor de limpezi. Îşi dă seama că, de fapt, orgoliul o chinuise seara trecută. Onestitatea ei! Principiile ei! Cât atârnă aceste principii pe lângă viaţa unui adolescent pe care ea l-a pus în pericol? O să-i ducă imediat banii lui Parveen.

Lângă balcon, în faţa cerului albastru, Anne se întinde leneş. Viaţa... A ales viaţa! Hassan va trăi!

Peste câtva timp, Anne va primi un bilet stângaci, scris pe o filă de caiet dictando, câteva cuvinte de mulţumire pe care le va păstra cu mare grijă.

Anne s-a întors s-o vadă pe Parveen, care o primeşte ca pe o veche prietenă. Gestul franţuzoaicei a mişcat-o, n-a mai văzut niciodată vreun membru al presei care să se comporte aşa. În general, aceştia poposesc aici, îi conving pe bieţii oameni să vorbească fără rezerve şi apoi pleacă. Păcat pentru „pagubele colaterale”, dar nu-i răspunderea lor, ei nu şi-au făcut decât meseria. Însă jurnalista aceasta e altfel, se gândeşte Parveen, la ea profesionalismul n-a distrus omenia.

Au discutat amândouă pe larg despre evoluția societății pakistaneze, despre progresul tinerei generații şi mai ales al femeilor care în număr tot mai mare exercită o profesie şi se fac auzite, despre curajul lor în confruntarea cu multiplele obstacole ridicate de un sistem patriarhal.

— Şi pentru tine trebuie să fi fost greu când ai început să lucrezi. Povesteşte-mi! o roagă Anne care, în ciuda refuzului inițial al lui Parveen, n-a renunțat la ideea de a-i face portretul.

Însă Parveen se eschivează din nou. Are încredere în această jurnalistă față de care simte o reală afinitate, dar detestă sistemul vedetismului ce se infiltrează în toate domeniile, politic, academic, umanitar, şi reuşeşte să corupă până şi inițiativele cele mai frumoase, proiectele cele mai altruiste.

Lui Anne nu-i va fi deloc uşor s-o convingă că poate constitui o formidabilă sursă de inspirație, în special pentru tinerii care vor să-i ajute pe cei mai defavorizați, dar nu ştiu cum să procedeze. Nu va ezita s-o abordeze mai brutal: e Parveen atât de egoistă, încât refuză să-şi împărtăşească experiența, îndoielile, entuziasmul şi să vorbească despre obstacolele de care s-a lovit până a devenit persoana zâmbitoare de acum, salvatoarea a zeci de milioane de dezmoşteniți?

În realitate, Anne e complet fascinată de interlocutoarea ei, ar vrea să înțeleagă de unde provine forța care o face să nu se teamă de nimic. Cum a fost viața ei?

Au stabilit să se întâlnească la cină, la cafeneaua Flo, un mic restaurant franțuzesc ținut de Florence, o pariziancă măritată de douăzeci de ani cu un pakistanez. Situată în Zamzaman, cartier frecventat de tinerii de bani gata din Karachi, cafeneaua Flo, ceva mai retrasă față de alte restaurante şi buticuri de lux, deschise până la trei

dimineața, este unul dintre puținele locuri unde se poate discuta în liniște.

Așteptând-o pe Parveen, Anne s-a așezat sub umbrar, la o masă acoperită cu o pânză în carouri albe și roșii. În lumina difuză din grădină, Anne își închipuie că e la Saint-Germain-des-Prés, într-o seară frumoasă de vară, cu Julien... Julien? Spre marea ei surprindere, simte un nod în gât. Oare atât de dor îi este de Julien? Și totuși, nu s-a prea gândit la el în ultima vreme. N-o fi mai curând nostalgia după Franța, după viața agreabilă de acolo, pe care o apreciază mai ales când se află departe? Ori este epuizată după tot ce a trăit în ultimele săptămâni?

Sosirea lui Parveen o smulge din meditație. Parveen poartă o *kurtah* roz-fucsia, care-i dă aerul unei fetișcane.

— Ce idee bună să alegi locul ăsta, de mult n-am mai fost aici! exclamă ea entuziastă. Am atât de puțin timp liber ca să ies.

Se adâncesc amândouă în studierea meniului, o listă impresionantă de specialități franțuzești, și după o atentă cercetare se decid pentru un tournedos Rossini.

— Fără vin, din păcate, se strâmbă Parveen.

— Greșești! Am adus un bordeaux venit direct de la consulatul Franței. Un cadou de la atașatul de presă pe la care am trecut de dimineață. Nu știu ce prostie mi-o fi ieșit din gură, însă el trebuie să-și fi închipuit că am nevoie...

Pufnesc în râs amândouă.

— Aici, spre deosebire de alte restaurante, dacă vii cu sticla ta, ei ți-o servesc la masă.

Tournedos Rossini stropit cu bordeaux, ce festin! Atât pentru Anne, care, deși apreciază mâncărurile pakistaneze, începe să se sature de chebapuri și de curry, cât și pentru Parveen, căreia îi aduce aminte de un îndepărtat sejur la Paris.

— Am fost acolo cu părinții mei, care dintotdeauna şi-au dorit să vadă Franța. Aveam 13 ani, era în 1970, chiar înainte de războiul din Bangladesh...

— Povesteşte-mi, Parveen, o îndeamnă Anne afectuos.

După o ultimă ezitare, cu glasul ei blând şi calm, Parveen începe:

— M-am născut la Dhaka în 1957, fiind cea mai mică dintre cei patru copii. Tata, care era inginer, ne-a dat la cele mai bune şcoli, învățase din experiență că educația este lucrul cel mai important. El era de fel din Bihar, dar, la o săptămână după ce s-a căsătorit cu mama, a avut loc împărțirea Indiei şi au trebuit să fugă spre Pakistanul de Est. Au lăsat tot în urmă, s-au urcat degrabă în tren şi au scăpat în ultima clipă de masacru. Din fericire, tata avea o pregătire solidă, a putut să muncească şi să-şi refacă viața.

Parveen evocă nostalgică Bengalul, atât de frumos cu apele şi florile sale. Familia ei locuia într-o casă mare, înconjurată de o verandă ce dădea spre golf. Frații şi surorile îşi petreceau timpul liber înotând, pescuind, culegând fructe din pomi: o copilărie idilică.

Parveen studia la o şcoală de limbă engleză şi avea mulți prieteni bengali. Aşa că n-a înțeles de ce, în decembrie 1971, familia ei a trebuit să părăsească brusc tot. Nu-şi dădea seama că, fiind vorbitori de urdu, limba pakistanezilor din vest şi a biharilor, deveniseră duşmani şi erau în pericol.

— Gândeşte-te la harta ciudată a Pakistanului rezultată după divizarea Indiei în 1947. Țara era împărțită în două, Pakistanul de Vest şi Pakistanul de Est, separate de 1 500 de kilometri de teritoriu indian. Capitala era Karachi, în Pakistanul de Vest. La alegerile din 1970, Mujibur Rahman, liderul charismatic al Pakistanului de Est, a primit cel mai mare număr de voturi. Normal, fiindcă locuitorii părții estice erau mai numeroşi. În plus, votaseră ca un singur om,

exasperați de atitudinea pakistanezilor din Vest cărora le reproşau că-i tratează ca pe o colonie.

— Şi aşa era?

— Fără îndoială, erau exploatați, dar mai ales se simțeau disprețuiți. Acesta era fondul problemei.

Întrucât câştigase alegerile, Mujibur Rahman trebuia să devină prim-ministru. Or, pakistanezii din Vest, în majoritate punjabi şi pathani cu ten deschis la culoare, nu puteau lua în calcul, pe lângă pierderea controlului, să fie guvernați de nişte bengali, oameni mărunți, negricioşi şi certăreți. Manifestațiile din Est s-au înmulțit, a intervenit armata. A urmat o represiune teribilă, condamnată unanim de Occident. India nu putea să scape o asemenea ocazie, şi-a trimis trupele să elibereze provincia şi să-i permită să dobândească independența. Astfel s-a născut Bangladesh în 1971.

— Şi cu voi ce s-a întâmplat atunci?

— Eu aveam 13 ani, sora mea, 21. Într-o dimineață, Mukti Bahini – forțele paramilitare bengali – ne-au încercuit cartierul, i-au separat pe bărbați de femei şi i-au urcat pe bărbați, printre care şi tata, într-un autobuz. Cei mai mulți nu s-au mai întors niciodată.

În fiecare noapte, Mukti Bahini intrau în case, atingeau femeile ca să vadă dacă nu cumva ascunseseră bani în corsaj, dar şi ca să le pipăie sânii. În final, când toată familia a fost alungată din casă sub amenințarea armelor, au împuşcat sub ochii lor un vecin care încerca să protesteze.

— Ne-au furat tot, mi-au luat chiar şi ochelarii spunând că sunt un lux. Am plecat doar cu hainele de pe noi. Îmi aduc aminte că Mukti Bahini le puneau pe femei să treacă în şir indian printre două rânduri de bărbați înarmați cu bastoane şi pumnale, aceştia încercau să ne atingă şi să le

ia pe cele care le plăceau. Era groaznic! Ca să ne protejeze, cele mai vârstnice ne înconjurau şi ne strângeau foarte tare.

Femeile şi copiii se refugiaseră la început pe câmpuri. O femeie născuse, soldaţii se îngrămădiseră în jurul ei, privind şi râzând.

Femeile ştiau că, dacă rămân pe câmp, vor fi violate şi ucise. Un grup s-a adăpostit într-o moschee care nu avea ziduri, doar coloane. Grupul în care se afla Parveen, vreo treizeci de familii adunate ca să se protejeze reciproc, s-a ascuns într-o casă abandonată, situată puţin mai departe; optzeci de persoane înghesuite într-o cămăruţă. Însă noaptea Mukti Bahini le-au găsit. Intrau regulat şi luau câte o tânără.

— Îmi amintesc că una dintre ele s-a întors cu minţile parcă rătăcite, se dădea cu capul de pereţi. Cele mai vârstnice au format un zid de apărare, punându-i pe copiii mici în faţă, iar pe noi ne-au ascuns în spate, sora mea de 21 de ani se vârâse sub pat. De fiecare dată când Mukti Bahini intrau, femeile strigau foarte tare: „Allahu Akbar!" A doua zi dimineaţă a sosit un soldat indian. Eram salvate! Da, paradoxal, duşmanul devenise salvator. Când am trecut pe lângă moschee, am văzut că toate femeile care se adăpostiseră acolo fuseseră violate şi ucise.

Anne se înfioară.

— Ce cruzime!

— Armata Pakistanului de Vest s-a purtat la fel cu femeile bengali, continuă calmă Parveen. Dar ştii ce este cel mai ciudat? Nu ne era frică, n-aveam altă soluţie decât să înfruntăm pericolul şi să găsim o cale de scăpare.

Au fost suite într-un autobuz, trebuiau să pretindă că sunt văduve bengali ca să nu fie atacate. Apoi trebuiau să urce pe un vapor, însă femeile ştiau că era foarte posibil ca, odată ajunse la bord, bengalii să le ucidă şi să le arunce în apă.

— De aceea, când autobuzul a oprit într-o tabără unde se aflau oameni de la Crucea Roşie, sora mea a strigat: „Suntem bihari, ajutați-ne!” O femeie de la Crucea Roşie ne-a însoțit şi astfel n-am sfârşit înecate ca atâtea altele.

Parveen s-a oprit din vorbit şi a luat-o de mână pe Anne.

— Vezi, am trăit asemenea orori, încât nu mă mai tem de nimeni şi de nimic!

Şi-au terminat cina în tăcere, Parveen pierdută în amintirile ei, iar Anne, neîndrăznind s-o deranjeze.

La plecare, Anne o întreabă totuşi:

— Şi acum ce-o să faci? Zici că alți mafioți o să vină şi o să încerce să pună mâna pe terenurile voastre?

— Fără îndoială, dar – Parveen zâmbeşte maliții os – cunosc alți bandiți pe care să-i chem în ajutor. Şi apoi, în definitiv – o priveşte pe Anne drept în ochi –, ce pot să-mi facă mai mult decât să mă ucidă?[28]

Capitolul 10

— Sylvie! Ce plăcere să vă văd! Intrați!

În pragul camerei stă doctorița de la Medici Fără Frontiere, neobişnuit de elegantă într-un taior din pânză de in grej.

[28] Personajul şi biografia lui Parveen sunt autentice (n. a.).

— Nu am timp, am trecut doar să vă întreb dacă vreți să mergeți la o paradă de modă organizată de doamnele din înalta societate în beneficiul refugiaților. Ar putea fi subiect de articol?

— De ce nu? Parcă şi văd titlul: „Moda în țara talibanilor.” O să se înghesuie lumea să-l citească!

În centrul oraşului Lahore, Gulberg este un cartier vechi, cu locuințe frumoase, înconjurate de grădini umbroase, departe de modernismul afectat sau de casele cu coloane greceşti şi balustrade pseudo-Trianon din cartierele noilor îmbogățiți. Aici domnesc măsura şi armonia.

Maşina opreşte în fața unei case cu copertină de lemn sculptat, ce protejează o uşă superbă, în stil mogul, recuperată, în mod evident, din ruinele unui palat.

— Şi-ar fi avut locul într-un muzeu, comentează Sylvie, dar măcar n-a folosit drept lemn de foc, ca atâtea altele!

Un servitor le conduce într-un salon mare, unde femei îmbrăcate după specificul pakistanez sau în pantaloni, după moda europeană, toate de o eleganță rafinată, sporovăiesc şi sorb băuturi reci.

În trecere, Sylvie îi arată lui Anne câteva soții de miniştri sau de membri ai parlamentului.

— Toată lumea bună din Lahore se află aici. Este evenimentul monden prin excelență, dar de astă dată pentru o cauză nobilă. Fiecare casă de modă – sunt vreo treizeci – a donat una sau două rochii de seară care vor fi vândute la licitație. Un gest generos, dar şi un mijloc de a-şi face publicitate, fiindcă întreaga presă e aici.

Începe defilarea. Pe muzică de Gershwin, nişte creaturi fermecătoare par să plutească înveşmântate în satin greu, brodat cu perle şi cu strasuri, sau în museline diafane în culorile curcubeului, care le pun în evidență formele perfecte.

— Chiar se poate purta aşa ceva în Pakistan? şopteşte Anne spre vecina sa.

— Aţi fi surprinsă să aflaţi ce se poate face în această ţară, răspunde Sylvie. Fireşte, nu oriunde.

Defilarea se încheie, licitaţia e gata să înceapă.

Unul după altul, manechinele revin în salon şi se lasă admirate în voie în timp ce gazda evenimentului anunţă un preţ. Mâinile se ridică şi preţurile cresc vertiginos: 300 000, 400 000, 500 000 de rupii. Lui Anne nu-i vine a crede.

— 500 000 de rupii înseamnă salariul pe patru ani al unui mic funcţionar, şuşoteşte ea către Sylvie.

Doctoriţa comentează încântată:

— Înseamnă şi finanţarea taberei mele de refugiaţi timp de trei luni. Gazda mi-a promis preţul unei rochii.

Licitaţia durează aproape două ore, rochiile ating preţuri de zece, chiar de douăzeci de ori mai mari decât preţul real. O rochie de seară brodată cu cristale Swarovski este adjudecată pentru două milioane de rupii! Femeile se prind în joc, pentru fiecare e o chestiune de onoare să-şi întreacă vecina, mai ales că toată lumea observă, iar mâine ziarele vor menţiona numele celor mai generoase.

Însă există şi un veritabil elan de solidaritate. Prin ecranele televizoarelor, sărăcia s-a revărsat pentru prima dată în saloane. Vederea sutelor de mii de refugiaţi, a femeilor şi a copiilor numai piele şi os, a constituit un adevărat şoc pentru această societate restrânsă, confortabil izolată. Până acum, tot ce ştiuse despre sărăcie se rezumase la cerşetorii de la semafoare, de care te fereai închizând geamul, sau de cei postaţi la colţul magazinelor şic, cărora le dădeai o monedă, în ciuda criticilor şoferului: „N-ar trebui, doamnă, sunt bande organizate.”

O femeie frumoasă, de vreo patruzeci de ani, se apropie de ele. Este Nishat, stăpâna casei, soţia unui mare industriaş din domeniul construcţiilor, unul dintre cele mai înfloritoare

sectoare de activitate din țară. Încântată de prezența unei jurnaliste occidentale, Nishat se apucă să-i explice tot ce se face de câțiva ani pentru a veni în ajutorul celor fără adăpost.

Se apropie şi alte femei, dornice să povestească şi ele cum încearcă să compenseze prin inițiative private insuficiența strigătoare la cer a acțiunii guvernamentale. Unele finanțează şcoli, dispensare, altele pun la punct colecte de haine sau de produse neperisabile din industriile alimentare, altele organizează concerte sau recepții la care locul costă 10 000 de rupii.

— Am apelat în special la producătorii de ulei care ne-au donat zeci de tone, la fel şi producătorii de făină. Decembrie a fost cea mai bună lună. Pe lângă donațiile în natură, ghiciți câți bani am strâns din inițiative private doar în Lahore? Optsprezece milioane de rupii! Odată cu începutul căldurilor, evenimentele s-au mai rărit, evident, dar pentru alte proiecte oamenii continuă să doneze mult.

Nickie şi Nina, două surori care au fondat una dintre cele mai apreciate case de modă din Lahore, au o veste importantă de comunicat:

— Industria modei a decis să adopte un sat. Într-o lună am strâns fonduri ca să asigurăm apă potabilă, să construim o şcoală primară unde dimineața vor învăța băieții, iar după-amiaza, fetele şi să instalăm un dispensar unde să existe permanent o asistentă medicală. După ce un sat va fi refăcut, vom adopta altul şi aşa mai departe. Toate casele de modă îşi aduc contribuția. Scopul nostru e să obținem două milioane de rupii pe lună şi să acordăm împrumuturi fără dobândă pentru ca oamenii să poată înjgheba un mic negoț, să o ia de la capăt după ce au pierdut tot.

— Minunat! aplaudă asistența. Trebuie să cerem şi altor sectoare industriale să facă acelaşi lucru. Să creăm un

comitet care să studieze diverse posibilități şi să informăm şi ziarele. În felul acesta, cei refractari nu vor îndrăzni să refuze.

— Însă va fi necesar un control atent al modului în care sunt cheltuiți banii, remarcă o femeie. Apropo de asta, pun pariu că nu ghiciți ce-a inventat ambasada Turciei ca să evite corupția: a anunțat că va da săracilor un sac de cinci kilograme de orez. Bineînțeles, doar cei mai nevoiaşi şi-au dat osteneala să se ducă acolo. Ei bine, închipuiți-vă că în fiecare sac erau 50 000 de rupii!

După-amiaza e pe sfârşite, Sylvie trebuie să ajungă la o întâlnire în interes profesional. Gazda o linişteşte:

— Una dintre doamnele aici de față se va bucura foarte mult s-o conducă pe Anne la hotel.

Şi într-adevăr, o tânără femeie se oferă imediat.

— Locuiesc alături şi aş fi încântată să mai pot discuta cu dumneavoastră. Vă deranjează dacă o să conduc eu? Şoferul meu e liber azi.

Urcă amândouă într-un splendid coupé Mercedes gri-metalizat.

Începe să se însereze, luminile din Lahore se aprind una câte una, în curând domurile moscheilor, fațadele clădirilor oficiale şi ale vechilor palate vor străluci, însă acum e momentul preferat al lui Anne, ora când ziua se îngână cu noaptea, când formele se estompează pentru a lăsa loc umbrelor, când totul pare să ezite înainte să dispară. Ca prin vis, o aude pe tânăra de la volan vorbindu-i despre angajamentul ei în favoarea dezmoşteniților. Deodată o frână bruscă aproape că o proiectează prin parbriz. În fața maşinii stă un bărbat cu un pistol-mitralieră în mână. În lumina farurilor, Anne abia apucă să zărească un chip tânăr, îngrozit, că şi aude lângă ea: „Țineți-vă bine!" Şi până să-şi dea seama ce se întâmplă, şoferița apasă cu putere pe

accelerație şi, cu un scrâşnet urmat de un şoc violent, maşina îşi continuă drumul.

— Sunteți nebună! L-ați stri... strivit!

Anne se bâlbâie stupefiată, se uită îngrozită la vecina ei.

— Cum ați putut? E o crimă!

Tânăra a încetinit, cu mâinile crispate pe volan, priveşte drept înainte fără să răspundă.

E mai mult decât poate suporta Anne, care o apucă de umăr, furioasă.

— Mă auziți? De ce ați făcut asta? Băiatul ăla voia doar bani!

— Era care pe care, ori el, ori noi, îi replică tânăra cu glas slab.

— De unde ştiți?

— Uneori se mulțumesc cu bani, câteodată violează şi ucid. Nu puteam să risc.

Atâta calm, atâta stăpânire de sine... Anne se simte rău, o să...

Vomită un jet lung şi galben peste tabloul de bord din lemn nobil şi pernele albe de piele.

Consternată, tânăra se repede s-o ajute, însă Anne o respinge.

— Lăsați-mă în pace! Voi şi discursurile voastre caritabile îmi faceți greață.

Coboară repede din maşină, dar înainte de a trânti portiera, adaugă în semn de răzbunare, deşi derizorie:

— Doreați să scriu despre voi? Aşa va fi, dar nu sunt sigură că o să vă placă!

În ciuda somniferelor luate, Anne se chinuie toată noaptea să adoarmă. Vede iar şi iar chipul îngrozit al tânărului care tremură cu mitraliera în mână, iar peste chipul lui se suprapun chipurile disperate, marcate de foame ale tinerilor refugiați. Oare şi el este unul dintre aceştia? Ce altă soluție au ei?

În zori se aşază la birou, dar nu reuşeşte să scrie, mintea îi este ca paralizată. Până la urmă aţipeşte lângă computer.

Cineva bate la uşă din ce în ce mai tare. Anne sare din somn şi se grăbeşte să deschidă. E Karim. A aflat tot. Ca o dâră de praf de puşcă ce ia foc, povestea s-a răspândit în mica lor comunitate.

— Sunteţi bine? o întreabă el îngrijorat.

Anne încuviinţează în tăcere.

Încruntat, Karim străbate camera cu paşi mari. A renunţat la masca de cinism, şi-a ieşit din sărite.

— Forţa acestor burgheze e că au conştiinţa împăcată! O conştiinţă exacerbată a drepturilor lor. Şi nu ezită deloc, se aruncă drept înainte, strivesc orice! Iar după aceea n-au nicio remuşcare de genul: poate voia doar geanta mea, poate familia lui murea de foame. Nici pomeneală de aşa ceva. Sunt incapabile să se pună în locul altuia, n-au pic de imaginaţie. Ele îi iubesc pe săraci doar dacă sunt umili, recunoscători şi le oferă o imagine minunată despre ele însele. Dacă însă se revoltă, atunci sunt nişte bandiţi care trebuie pedepsiţi.

Se învârte de colo până colo, alb la faţă de furie.

— Şi totuşi, din vina acestei aşa-zise elite oamenii sunt forţaţi să fure ca să nu crape. În ţara asta, plătim mizerabil mâna de lucru, o exploatăm la maximum, apoi, când nefericiţii ăştia sunt storşi de toată vlaga, ne lepădăm de ei. Aşa devii miliardar în doi sau trei ani, mai ales că nu plăteşti impozite. „Doar proştii şi amărâţii care n-au relaţii îşi plătesc impozitele”, asta este atitudinea. Şi ca să se disculpe, adaugă: „De ce să finanţez călătoriile de lux şi hotelurile de cinci stele ale domnilor din guvern? Prefer să donez direct în scopuri caritabile.” În astfel de condiţii, pot să-şi permită să se arate generoşi. Dar săracii nu cer milă, ci dreptate!

Se opreşte brusc şi se uită fix la tânăra femeie.

— Vă gândiți că-i susțin pe hoți? Nu, mă întreb doar ce-aş face în locul lor. Cred că, dacă ai un dram de îndrăzneală, reacționezi în loc să cerşeşti sau să aştepți să mori. Există oameni slabi, care se dau bătuți, şi oameni care au curajul să reziste – prin toate mijloacele aflate la dispoziția lor. Pentru burghezia conservatoare, ei sunt nişte criminali, pentru mine, sunt oarecum o elită.

Anne nu-l mai ascultă, ultimele evenimente au bulversat-o. Izbucneşte în hohote de plâns.

— Ce trebuie făcut? icneşte ea. Să-ți înăspreşti sufletul ca să poți continua să trăieşti? Cum să rămâi deschis, să dai dovadă de empatie față de cei care suferă, fără să fii afectat de toate aceste drame?

Impresionat de tulburarea ei, Karim se apropie. Îi cuprinde cu blândețe mâinile într-ale sale.

— E un echilibru greu de păstrat, dar e singurul posibil.

În timp ce ea plânge, el îi ridică bărbia delicat, o priveşte drept în ochi şi-i şopteşte:

— O să reuşiți, ştiu că sunteți în stare.

Capitolul 11

Portarul i-a înmânat lui Anne un mesaj de la *begum* Nusrat: „Dacă sunteți liberă, vă aştept la hotelul Intercontinental, unde se desfăşoară un ciclu de conferințe

despre islam şi femei. Cred că ar trebui să vă intereseze. Apoi vom lua ceaiul împreună şi vom putea vorbi pe îndelete despre oraşul Lahore de altădată."

Begum şi Anne intră cu o mică întârziere în sala înțesată de lume – numai femei. Cele mai multe poartă văl, unele au chiar şi fața acoperită, cu o deschizătură la nivelul ochilor.

— Reținеți că la Intercontinental vin nu femeile din popor, ci cele bogate, explică *begum* în şoaptă. Acum patru sau cinci ani, niciuna nu purta văl... Sectanta asta, care ține anual o serie de conferințe, este finanțată fără îndoială de monarhiile din Golf, altfel cum ar putea să-şi plătească hotelul de lux? Vin aici pentru prima dată, vreau să înțeleg cum de are o asemenea influență asupra femeilor noastre, de ce se lasă păcălite prostănacele astea!

Prezența lui *begum*, o celebritate în Lahore, le bucură foarte mult pe organizatoare, care, din respect pentru părul ei alb, le mută pe câteva mai tinere ca să elibereze două locuri pe primul rând.

Pe podium tronează o siluetă masivă înfăşurată în negru, dinspre care se face auzită o voce uimitor de armonioasă.

— Surorile mele, Profetul nostru Mahomed – binecuvântat fie-i numele –, transmițându-ne cuvântul lui Allah, insistă asupra faptului că întâia datorie a femeilor este pudoarea. Ele nu trebuie să fie un obiect al tentației pentru bărbați, riscând astfel să distrugă familiile şi, mai departe, întreaga societate. Pudoarea femeilor este stâlpul pe care se sprijină societatea musulmană.

Un murmur aprobator în rândurile asistenței îi întâmpină vorbele.

— Uitați-vă la țările din Occident unde femeile se plimbă pe jumătate goale, uitați-vă la familiile destrămate, la copiii lipsiți de repere morale, care cad în delincvență, ajung la droguri şi la sinucidere. Vrem să semănăm cu ei? Nu, surorile mele! Noi ne bucurăm de şansa de a avea sfântul

Coran, care ne arată clar ce e binele şi ce e răul, care ne spune că femeia trebuie să-şi ascundă corpul şi faţa pentru a fi păzitoarea echilibrului familiei şi al societăţii. Cum am putea să respingem deosebita onoare pe care ne-o acordă Preaînaltul, făcându-ne să purtăm pe umerii noştri firavi răspunderea păcii lumii? Căci tocmai de pacea lumii e vorba. Cu siguranţă, din pacea în familii decurge pacea în societăţi, iar din aceasta decurge pacea universală!

Tace o clipă, parcă pentru a-i lăsa fiecărei femei prezente timpul necesar să asimileze imensitatea misiunii pe care Dumnezeu i-a încredinţat-o.

— Văd cu bucurie că, de la vizita mea de anul trecut şi până acum, multe dintre voi au reflectat şi au înţeles, continuă ea. În schimb, unele se mulţumesc să-şi acopere doar părul şi văd chiar câteva care încă îşi vopsesc faţa! – ridică glasul – Nu pricepeţi că toate aceste tertipuri menite să atragă bărbaţii şi să-i facă să cadă în păcat sunt o greşeală de neiertat?

— În orice caz, ea nu riscă să-i atragă în păcat, îi şopteşte *begum* lui Anne, care îşi muşcă buzele ca să nu râdă.

Forma înveşmântată în negru începe să tremure, proferează acum imprecaţii violente, care se rostogolesc cu vuiet de tunete peste asistenţa înmărmurită.

— Voi, impurelor, voi, ispitelor, o să fiţi răspunzătoare pentru pierzania bărbaţilor creduli, Dumnezeu n-o să vă ierte, pe veci o să ardeţi în flăcările iadului!

Îngrozite şi ruşinate, vinovatele lasă capul în pământ sub privirea severă a femeilor de lângă ele.

Mulţumită de teama pe care a reuşit s-o insufle, conferenţiara îşi continuă discursul cu glas din nou blând şi învăluitor:

— Allah ştie că suntem fiinţe slabe, dar dacă ne căim sincer, ne va primi în căldura iubirii Sale. Ah! Să te cufunzi în lumina iubirii Domnului fiind în armonie cu El,

urmându-l cu credință poruncile... Pot să vă asigur, surorile mele, că nu există nimic mai dulce, că nicio iubire de pe pământ nu ne poate aduce mulțumire ca iubirea nesfârşită pe care ne-o dăruieşte Domnul, Preabunul, Generosul.

Ultimele cuvinte au fost primite într-o pioasă tăcere. Femeile oftează uşurate. Chiar şi cele care aveau îndoieli se simt împăcate, problemele şi întrebările lor par atât de artificiale în fața căii simple şi limpezi ce li se deschide înainte: să nu se mai zbuciume, să nu mai fie nefericite, să se retragă din clocotul acestei lumi plămădite din contradicții şi să se încreadă în legea divină.

O voce se înalță brusc, spărgând tăcerea:

— Doamnă, vă rog să iertați o femeie în vârstă, căreia îi e greu să urmărească toate subtilitățile discursului dumneavoastră, dar nu înțeleg de ce noi, femeile, suntem cele care trebuie să se ascundă. Oare bărbații, recunoscuți drept mai puternici şi mai raționali, să fie în realitate atât de slabi, încât să-şi piardă stăpânirea de sine la simpla vedere a unei şuvițe de păr? Dacă-i aşa, atunci n-au decât să nu se uite la noi.

În sală răsună câteva râsete.

Enervată, conferențiara adoptă o atitudine sfidătoare.

— Nu se cuvine ca eu, doamnă, sau dumneavoastră să punem în discuție cuvântul lui Dumnezeu. Sfântul Coran ne spune că femeia trebuie să poarte văl. Iar noi, ca musulmane, trebuie să respectăm acest precept. Îmi închipui că sunteți musulmană, nu?

Begum zâmbeşte la auzul insultei abia mascate.

— Sunt musulmană practicantă, la fel ca mama care era foarte evlavioasă, însă nici ea, nici eu n-am purtat niciodată văl. Mama spunea că nu o bucată de pânză pe cap te face o bună musulmană, ci faptele tale.

Fără a ține seama de murmurele dezaprobatoare din jurul ei, *begum* continuă:

— Nicăieri în sfântul Coran nu scrie că femeia trebuie să se acopere cu un văl. Şi nu mă refer nici măcar la acoperirea feţei, care este un obicei tribal venit din Arabia. Şeicul de la Al-Azhar[29], cea mai înaltă autoritate a islamului, a declarat recent că vălul nu trebuie niciodată să ascundă figura, că e un obicei local fără legătură cu religia. Şi a amintit că la Hajj, marele pelerinaj la Mecca, milioanele de femei prezente au chipul descoperit... în faţa a milioane de bărbaţi! Chiar a precizat că...

Când conferenţiara, în culmea agitaţiei, încearcă s-o oprească, *begum* rosteşte cu glas ferm:

— Lăsaţi-mă să termin, vă rog, toată lumea de aici are dreptul să se exprime. Nu suntem sub dictatură, cel puţin nu încă! Spuneam, deci, că nicăieri Coranul nu-i cere femeii să-şi acopere faţa, nu-i cere nici să-şi acopere părul.

Furioasă, forma în negru strigă spre auditoriu:

— N-o ascultaţi, caută să vă păcălească! Femeia asta e Satana!

Însă publicul nu-i mai acordă atenţie. Să nu-ţi acoperi părul? Cum o să justifice *begum* o afirmaţie atât de nebunească? Femeile ard de curiozitate să afle.

— Vorbesc despre Coran, cuvântul lui Dumnezeu, şi nu despre *hadith*-uri[30], care sunt amintirile sau relatarea relatării amintirii cuiva care l-a auzit sau l-a văzut pe Profet. Există zeci de mii de *hadith*-uri, trei sferturi dintre ele au fost recunoscute ca false şi, dintre cele „adevărate", unele sunt suspecte, întrucât contrazic spiritul Coranului – foarte progresist pentru vremea aceea. De asemenea, contrazic tot

---

[29] Mare imam al moscheii Al-Azhar din Cairo şi director al Universităţii Al-Azhar, principalul centru de studii de teologie sunnită (n. a.).

[30] *Hadith*-uri: cuvinte şi fapte ale Profetului Mahomed, relatate de martori. Ansamblul *hadith*-urilor constituie „sunna", a doua sursă de referinţă după Coran (n. a.).

ce se ştie despre Profet. Întâia lui soție, Khadija, era, de fapt, o importantă femeie de afaceri, dispunea de caravane care traversau deşertul. Profetul şi ea aveau o relație de totală încredere, el îi cerea adesea sfatul. Cum să ne închipuim că el s-ar fi gândit să le închidă pe femei în casă, aşa cum mulți aşa-zişi specialişti în islam vor s-o facă astăzi? Cât despre cea mai tânără soție a sa, Aisha, ea stătea la masă în prezența tovarăşilor Profetului şi obişnuia să discute cu oaspeții despre treburi politice. După moartea Profetului, ea a luat chiar conducerea armatei ca să lupte cu duşmanii comunității musulmane. Este ceea ce se numeşte „Bătălia Cămilei".

— Ce legătură are cu vălul? protestează o voce, aprobată imediat de altele.

— O legătură evidentă: statutul pe care Profetul nostru îl acorda femeilor! De altfel, dacă citiți atent Coranul, nu veți găsi decât trei versete referitoare la văl. Ceea ce, între noi fie spus, arată importanța lui relativă comparativ cu exagerările din prezent.

— Vorbiți prostii! Se vede că n-ați citit niciodată sfântul Coran! îi aruncă disprețuitor conferențiara.

Fără s-o bage în seamă, bătrâna doamnă scoate un Coran din geantă şi-l deschide.

— Permiteți-mi să vă citesc versetele 30 şi 31 din sura 24: „Spune credincioşilor să-şi plece privirile, să-şi păzească ruşinea." Observați că admonestarea se adresează atât bărbaților, cât şi femeilor. „Spune credincioaselor să-şi plece privirile, să-şi păzească ruşinea, să nu-şi dea la iveală frumusețea în afară de ceea ce apare, să-şi pună văluri peste piept."[31] Nicăieri nu se menționează să-şi acopere părul, ci pieptul. De fapt, la vremea respectivă, sclavii, în

[31] *Coranul*, traducere de George Grigore, Editura Herald, Bucureşti 2009, p. 246 (n. tr.).

general prizonieri de război, mergeau cu pieptul gol, semn că era permis să-i atingi. Un alt verset, 59 din sura 33, clarifică acest aspect: „Spune-le soțiilor tale, fiicelor tale şi femeilor credincioşilor să se acopere bine cu *gilbaburile*[32] lor, căci numai aşa vor fi recunoscute şi nu vor fi necăjite."[33]

— Vedeți bine că femeile trebuie să poarte văl! o întrerupe conferențiara triumfătoare.

— Ba deloc! Coranul le recomandă femeilor să-şi ascundă „ceea ce apare", noțiune schimbătoare în funcție de epocă. Iar unele traduceri înlocuiesc „văl" cu mantie sau capă, haine ce acoperă pieptul şi nu neapărat părul. Însă, pentru rigorişti, precum salafiții şi wahhabiții, tot corpul femeii înseamnă tentație, trebuie, deci, acoperit în întregime. Datorită petrodolarilor lor, ei reuşesc să răspândească această concepție falsă despre islam în rândul populațiilor sărace şi ignorante. Dar nici măcar ei nu pot pretinde că este o obligație. În Coran, orice obligație nerespectată atrage o pedeapsă. Or, nu există nicio pedeapsă asociată cu faptul de a nu purta văl. Rigoriştii pot cel mult să declare că e o recomandare.

— Blasfemie! Blasfemie! Insultați sfântul Coran, îl insultați pe Profetul nostru! urlă femeia în negru.

Larma devine asurzitoare în sală. Unele femei se indignează din cauza acestor cuvinte scandaloase ce trebuie pedepsite înainte să otrăvească spiritele naive; altele, mai indulgente, susțin că bătrâna doamnă nu e în toate mințile. Majoritatea însă tac, multe sunt impresionate de argumentele lui *begum* Nusrat, dar nu îndrăznesc să

---

[32] *Gilbab*: îmbrăcăminte largă şi lungă în care se înfăşoară femeile musulmane (conform George Grigore, *Coranul*, Ed. Herald, Bucureşti, 2009) (n. tr.).

[33] *Ibidem*, p. 296 (n. tr.).

recunoască de teamă să nu se creadă că şi ele rostesc blasfemii.

— Nu şi-au declarat deschis poziția, dar cele care au înțeles sunt în număr mare, constată *begum* pe drumul de întoarcere. Cred că de-acum multe nu vor mai merge la seminarele acestei fanatice periculoase. Vor adopta o rezistență pasivă, e maximumul la care poți spera în această biată țară măcinată de extremism.

— Dar dumneavoastră? V-ați asumat un risc enorm! De-acum sunteți o țintă pentru oricare dintre aceşti fanatici!

Anne nu-şi ascunde îngrijorarea. Reuniunea a fost violentă şi ea s-a temut un moment ca unele femei mai exaltate, îndârjite de imprecațiile conferențiarei, să n-o agreseze fizic pe bătrâna doamnă.

Însă *begum* e prea cunoscută în societatea din Lahore ca să îndrăznească cineva s-o atace direct. Un accident, un atentat, asta-i cu totul altceva...

— O să vedem! Dar trebuia să-i răspund acestei şarlatance. De ani întregi perverteşte spiritele femeilor noastre. Când am auzit-o debitându-şi minciunile cu atâta convingere, mi s-a urcat sângele la cap. Era de datoria mea să-i răspund şi să încerc să luminez asistența. M-aş fi disprețuit singură dacă aş fi tăcut.

Cu mare uşurare Anne redescoperă pacea casei lui *begum* Nusrat care nu pare prea tulburată.

— Cred că merităm o ceaşcă de ceai, glumeşte ea, conducând-şi invitata pe veranda deschisă spre o grădină cu trandafiri şi iasomie care-şi răspândesc mireasma la ceas de seară.

Aşezate comod în fotolii adânci de ratan, savurează amândouă licoarea aurie, pe care Djalil le-a adus-o împreună cu o tavă cu fursecuri asortate. Ce moment ar fi fost mai potrivit pentru ca Anne să-i amintească lui *begum* de promisiunea pe care i-o făcuse?

— N-aş vrea să vă obosesc, riscă Anne, dar mi-ar plăcea mult să-mi vorbiți despre Lahore din tinerețea dumneavoastră, dinaintea divizării.

— Pare greu de imaginat azi, oftează *begum*, dar pe atunci Lahore era un centru al păcii şi al toleranței. Toate comunitățile, hinduistă, sikh, creştină, musulmană, trăiau în armonie. Cei mai mulți dintre prietenii noştri erau hinduişti, eram o familie musulmană foarte deschisă, tata era sunnit, iar mama, şiită.

Observând aerul surprins al jurnalistei, *begum* precizează că la vremea respectivă asemenea căsătorii nu erau rare. Mai au loc şi acum, în ciuda fanatismului înconjurător, însă, bineînțeles, doar în mediile numite „educate”.

— Au existat mereu printre şiiți mulți intelectuali şi artişti, subliniază bătrâna doamnă. Ca şi evreii, ei acordă o importanță deosebită educației. Primul lor imam, Hazrat Ali, vărul şi ginerele Profetului – prin căsătoria cu fiica acestuia, Fatima –, era un intelectual şi un mistic. Unii îl consideră primul dintre sufiți, misticii islamului care nu se mărginesc la lectura literală a Coranului, ci caută sensul profund, semnificația esoterică – căci ar exista, se spune, şapte grade de lectură a Cărții Sfinte. Un mistic iranian, Data Ganj Bakhsh, a introdus sufismul în regiune. De la moartea lui în 1072, mormântul său a devenit loc de pelerinaj, iar Lahore, un centru spiritual pentru credincioşii veniți din Iran, Afganistan şi Asia Centrală. Cu prilejul zilei lui, sunniții, şiiți şi chiar hinduiştii se adună la mausoleul său şi, timp de trei zile, se roagă, cântă şi dansează.

— Chiar şi azi? se miră Anne.

— Da, şi după cum bănuiți, nu e pe placul tuturor. Acum trei ani, doi terorişti s-au aruncat în aer printre pelerini, făcând cincisprezece morți şi aproape o sută de răniți. Ei bine, imaginați-vă că după ce li s-a oferit ajutor victimelor, procesiunea a continuat, ca o sfidare! Se scrie despre

Pakistan că e o țară de fanatici, însă imensa majoritate rezistă extremismului cu un curaj admirabil.

Begum Nusrat tace, dusă pe gânduri.

— Dar dumneavoastră, insistă Anne, ca tânără fată la începutul anilor ’40, ce viață duceați?

— Ei, o viață foarte liberă, în comparație cu tinerii din prezent!

După şcoală, la optsprezece ani, intrase la universitate, unde se număra printre puținele fete. Tatăl ei era favorabil educației mixte. Împreună cu prietenele ei, se deplasa cu bicicleta. După-amiaza mergeau să vadă ultimele filme englezeşti şi americane la cinematografele Regal şi Plazza sau se plimbau pe Mall, marele bulevard mărginit de arbori seculari, unde se găseau magazine elegante. Se duceau şi pe Queen’s Road ca să admire vitrinele bijutierilor. Duminica, Nusrat îşi însoțea tatăl la hipodrom. Ca un bun musulman, el nu paria, însă îi plăcea la nebunie să vadă caii alergând.

Toate comunitățile se adunau la sărbătorile religioase, musulmanii asistau la ceremoniile hinduiste, iar hinduiştii, la ceremoniile musulmane. Bunicul ei îşi primea deseori prietenii în casa lui mare, dar avea mare grijă ca mâncarea servită, cum ar fi fost carnea de vită de exemplu, să nu-i ofenseze.

— Dar relațiile dintre băieți şi fete? Existau flirturi sau chiar căsătorii între tineri din comunități diferite?

— Începutul unor flirturi, cu siguranță, dar în secret, răspunde zâmbind bătrâna doamnă. Îndrăgostiții se întâlneau de-a lungul canalului, într-un loc pustiu la capătul oraşului. În schimb, căsătoriile erau foarte rare. Fiindcă, deşi la creştini căsătoriile se încheiau din dragoste, la hinduişti şi la musulmani căsătoriile erau aranjate de părinți, ca şi în Europa, de altfel, până acum vreo optzeci de ani.

— Dar cu britanicii ce relații aveați?

Begum se întristează.

— Niciuna. Locuiau într-un cartier rezervat lor, cu vile impunătoare, înconjurate de grădini, aveau cluburile lor, precum Punjab Club, un edificiu enorm, cu colonade unde noi, indienii, nu eram primiți. Îi întâlneam doar la garden-party-ul anual de la palatul guvernatorului. Nu-i iubeam, dar le apreciam filmele şi uneori urmam moda lansată de ei. Veniți să vă arăt câteva fotografii.

Cele două femei au intrat în salon. Pe un gheridon se afla fotografia unui bărbat foarte elegant, în frac, alături de o încântătoare tânără femeie în sari.

— Părinții mei mergând la o serată. Puteți vedea că tata e îmbrăcat în stil european, ca toți bărbații din cercul său pe atunci.

Alături, o altă fotografie înfățişează o fată cu fustă plisată, pe bicicletă.

— Eu la 14 ani, iar aici e mama pe cal, continuă ea arătând spre fotografia unei amazoane zvelte, în pantaloni de echitație *jodhpurs*. Era o fire sportivă, dar mai ales un spirit liber!

— Am auzit că Lahore era pe atunci nu doar un centru al modei, ci şi centrul mişcărilor progresiste, aşa e? intervine Anne.

— Categoric! Mai ales al organizațiilor feministe. Mama îmi povestea, îşi aminteşte *begum*, că în 1931 a participat la o conferință internațională a femeilor asiatice care s-a ținut aici, cu paisprezece ani înaintea înființării Națiunilor Unite. S-a discutat despre drepturile femeilor, ale prostituatelor printre altele, se cerea deja ca bărbatul, şi nu prostituata, să fie pasibil de condamnare în justiție. Însă Lahore era înainte de toate capitala culturală a nordului Indiei. Aici se găsea cel mai mare număr de editori, de ziare şi reviste literare. Mulți hinduişti şi sikh ajutau la apariția ziarelor urdu.

Intelectualii hinduişti, musulmani, sikh colaborau fără probleme.

— Dar dacă totul era aşa de idilic, cum explicaţi masacrele din 1947? protestează Anne, uşor agasată.

— O, în plan politic, lucrurile nu erau câtuşi de puţin idilice! admite bătrâna doamnă, coborându-şi şalul de pe umeri. După alegerile din 1946, care indicaseră o puternică polarizare între comunităţi, izbucneau mereu incidente, hinduiştii şi sikh refuzau ferm planul divizării Indiei. Cu cât se apropia independenţa, cu atât violenţele sporeau. Totuşi, Lahore rămânea relativ calm, toată lumea fiind convinsă că oraşul va rămâne în India. Era un oraş hinduist, chiar dacă majoritatea populaţiei era musulmană. Marile averi, comerţul se aflau în mâinile hinduiştilor, locuiau în case splendide, erau avocaţi, doctori... Musulmanii bogaţi locuiau mai degrabă la ţară, unde posedau domenii întinse.

Begum se opreşte şi umple iar ceştile cu ceai. Pare obosită, dar după câteva clipe îşi revine.

— Independenţa a fost proclamată pe 15 august. Până pe 17, hinduiştii şi sikh au rămas în oraş având încă speranţe, dar când pe 17 seara s-a anunţat la radio că Lahore va face parte din Pakistan, vestea a fost primită într-o tăcere mormântală.

Bătrâna doamnă se întrerupe iar, ochii ei părând aţintiţi asupra unor imagini cumplite. Revede valul de violenţe, casele incendiate, oamenii înspăimântaţi care fugeau din calea bandelor care urlau, înarmate cu săbii, suliţe, topoare, cuţite mari de bucătărie. În câteva ore, Lahore devenise un infern. În special membrii comunităţii sikh, nebuni de furie că provincia lor Punjab e împărţită în două şi că-şi pierd capitala în folosul Pakistanului, i-au atacat pe musulmani cu o cruzime ieşită din comun. Iar hinduiştii şi musulmanii nu s-au lăsat mai prejos. Oameni care trăiseră mereu

alături în pace nu se mai gândeau decât să-şi ia gâtul unul altuia.

— Zilele şi săptămânile de după declarația de independență au însemnat o tragedie oribilă, de o parte şi de alta a graniței soseau trenuri încărcate cu cadavre, iar masacrele reîncepeau pentru a răzbuna alte masacre. Oraşul s-a golit. Înainte de 15 august, în Lahore erau 300 000 de hinduişti şi sikh, iar la sfârşitul lunii, nu mai rămăseseră decât 1 000. Iar sute de mii de refugiați musulmani terorizați soseau în Pakistan.

— Da, murmură Anne, bunicul mi-a povestit cât de groaznic a fost...

— Bunicul?

— Pe atunci era diplomat la consulatul Franței. Primul lui post. Iubea Lahore şi-mi vorbea de multe ori despre oraş. Şi mai ales – Anne ezită, poate *begum* va fi în măsură s-o ajute? – se îndrăgostise de o tânără musulmană a cărei urmă a pierdut-o în momentul divizării şi, cu toate eforturile lui, n-a mai aflat nimic despre ea niciodată. Se gândea deseori la ea întrebându-se dacă supraviețuise masacrelor. În amintirea lui, aş vrea să încerc s-o găsesc pe această femeie.

Begum Nusrat a pălit şi, fără să-şi dea seama, începe s-o tutuiască pe Anne.

— Cum îl chema pe bunicul tău?

— Yannick Le Guennec, iar pe tânără, Rekha.

Bătrâna doamnă tresare.

— Ați cunoscut-o? exclamă Anne.

— Da... eram foarte apropiate... Îmi amintesc că iubea un francez, plângea fiindcă el plecase. Aşa că a acceptat să se căsătorească, dar a murit în ziua nunții...

— A murit?

— Scuză-mă, sunt amintiri vechi pe care e dureros să le răscolesc. Rekha a murit, e tot ce pot să-ți spun.

Karim a apărut în pragul uşii.

— Scumpule, poţi s-o conduci pe prietena noastră? Am vorbit despre trecut şi am evocat atâtea drame, că nu mă simt prea bine.

— Cu mare plăcere. Să mergem, Anne, dacă rabla mea nu vă repugnă prea tare.

Unde naiba descoperise acest Citroën 2CV care se clătina continuu?

— Am cumpărat-o de la un tehnician francez care se întorcea în ţara lui, răspunde Karim la întrebarea mută a jurnalistei. E singura din Lahore. Oamenii se uită la mine ca la o lighioană ciudată.

— Şi sigur asta vă amuză!

— Exact! Mai ales atunci când, închipuindu-şi că mă insultă, unii snobi mă întreabă dacă nu cumva conduc un cazan de rufe.

Au coborât pe M.M. Alam Road, una dintre principalele artere ale oraşului, unde mulţimea se îngrămădeşte în faţa magazinelor la modă, Armani, Ralph Lauren, Clarks, Omega... Sunt prezente majoritatea mărcilor internaţionale. Însă Anne abia dacă le remarcă. A căzut pe gânduri, conversaţia cu *begum* i-a lăsat o impresie bizară, de parcă bătrâna doamnă ascundea ceva.

Îi mărturiseşte nedumerirea ei lui Karim, care se grăbeşte s-o asigure că se înşală.

— Era tulburată de amintiri, atâta tot. În general, refuză să pomenească de acea perioadă. Dar credeţi-mă, nu ascunde nimic. Bunica s-ar lăsa omorâtă mai degrabă decât să mintă.

Capitolul 12

În maşina care-i duce la centrul de presă unde baluchi ţin un miting, Taher îi descrie lui Anne situaţia locuitorilor din Baluchistan, cea mai săracă provincie a Pakistanului. O delegaţie alcătuită din bărbaţi, femei şi copii a plecat de jos de la Quetta, a trecut prin Karachi şi a poposit acum în Lahore înainte de a se îndrepta spre capitala Islamabad. Un traseu de 2 000 de kilometri. Se împlinesc trei luni de când mărşăluiesc.

— Reprezintă familiile celor dispăruţi, explică Taher. Potrivit Amnesty International, ar fi circa 14 000 de dispăruţi – deţinuţi sau, cel mai adesea, ucişi de forţele de securitate care luptă împotriva mişcării separatiste din Baluchistan. Periodic sunt găsite cadavre mutilate. Luna trecută s-a descoperit o groapă comună cu 169 de bărbaţi împuşcaţi cu câte un glonţ în ceafă.

— Cum de...

Se întrerupe când şoferul frânează brusc. Înaintea lor, se află un baraj şi trei poliţişti care le ordonă să facă imediat cale-ntoarsă. După câteva minute de discuţii în cursul cărora Taher îşi desfăşoară talentele persuasive, li se permite să-şi continue drumul.

— Ce se întâmplă?

— Sunt demonstraţii ample în faţa centrului de presă şi pe străzile învecinate. Şi imaginează-ţi, draga mea, că manifestează contra voastră!

— Ce tot spui?

— Nu eşti franţuzoaică? Ei bine, manifestează împotriva *Charlie Hebdo* şi a Franţei care permite caricaturizarea Profetului.

Maşina îşi croieşte drum metru cu metru prin mulțimea tot mai densă, până când în cele din urmă se opreşte.

— Trebuie să mergem mai departe pe jos. Haide, nu facem decât zece minute!

Şi iată-i pornind prin mijlocul a mii de bărbați ce strigă sloganuri pline de ură. În toată această mulțime surescitată, Anne e singura femeie şi singura persoană albă... Nu se simte liniştită deloc. *Taher e complet inconştient. Dacă bărbații ăştia ar şti că sunt franțuzoaică, m-ar linşa! Poate ar face-o şi doar pentru că sunt occidentală...*

— Aşteaptă-mă! strigă după însoțitorul ei care înaintează rapid.

Anne se teme să nu se piardă de el, ar vrea să-l apuce de mână, dar cu siguranță ar fi şi mai rău: în Pakistan nu ții de mână un bărbat în public.

La tribună, un individ bărbos urlă în microfon: „Fransa Mardabad!" „Moarte Franței!", repetă mulțimea dezlănțuită. *E nebun că m-a adus aici!* Furia ei e amestecată cu spaimă, aşa că tânăra strigă mai tare:

— Taher!

În sfârşit, el încetineşte pasul şi se întoarce spre ea zâmbitor.

— Nu te teme!

Uşor de zis! Îi vine să-l înjure. *Ce-ar face el dacă bărbații ăştia ar avea chef să mă atace? Nimeni nu se poate împotrivi unei mulțimi dezlănțuite.*

Văzând-o lividă, Taher se apropie.

— Mergi exact în spatele meu, o să-ți deschid eu calea.

Şi, spre marea ei uşurare, Anne vede cum bărbații, care cu o secundă mai devreme tunau şi fulgerau contra Occidentului, se dau brusc la o parte ca să lase să treacă o femeie albă.

În câteva clipe, ajung amândoi la centrul de presă.

— În sfârşit! răsuflă Anne, trântindu-se într-un fotoliu.

— Nu erai în pericol, o asigură Taher. Bărbaţii de aici n-ar ataca o femeie, mai ales dacă e însoţită de un pakistanez.

Anne nu prea e convinsă. Dacă ei i-ar fi aflat naţionalitatea... Nici nu vrea să-şi închipuie ce s-ar fi putut întâmpla.

Centrul de presă e o casă veche de piatră, care cuprinde birouri şi o cantină unde jurnaliştii pot să mănânce orez şi curry pentru suma modică de şaizeci de rupii. Pe vasta peluză, unde ici şi colo sunt puse mese şi scaune de plastic, au loc discuţii aprinse, la un ceai sau la o cola. Oamenii politici din opoziţie care doresc o întâlnire cu presa vin adesea aici, la fel şi toţi cei care au o nemulţumire şi vor s-o comunice. Au înţeles că e mai bine să meargă ei la domnii jurnalişti, decât să aştepte ca aceştia să se deplaseze. Măcar aici există şanse de a găsi o ureche atentă.

Aşa se face că de ani buni centrele de presă din diferite oraşe ale ţării au devenit locurile preferate pentru orice manifestare.

Pe peluză s-a instalat un grup pestriţ, vreo două sute de bărbaţi, femei şi copii. Sunt manifestanţii baluchi, uimitor de proaspeţi după atâtea săptămâni de mers. Fiindcă avansează în etape scurte, îi explică Taher lui Anne, şi pretutindeni populaţia îi primeşte cu braţele deschise. Cine n-ar înţelege durerea unei mame al cărei fiu a dispărut şi ea cere să-i fie dat înapoi, viu sau mort?

Fotografiile a sute de oameni sunt agăţate pe panouri montate în acest scop. Există şi fotografii cu corpuri torturate.

O tânără cu părul fluturându-i pe umeri o abordează pe jurnalista străină. Poartă costumul tradiţional din Baluchistan, tunică de culoare aprinsă, împodobită cu monede de argint şi mărgele multicolore. Engleza ei perfectă dovedeşte că aparţine clasei superioare.

— Nu avem deloc încredere în guvernul pakistanez, declară ea. În ciuda alegerii de anul trecut a unui guvern provincial civil în Baluchistan, nimic nu s-a schimbat, puterea aparține tot armatei. Disparițiile continuă fără a fi pedepsit cineva, se ştie că de vină sunt forțele de securitate. Preşedintele organizației noastre de studenți, Zahid Baloutch, a dispărut recent, arestat de paramilitari în civil. Am făcut tot ce ne-a stat în puteri, dar la ora actuală cu siguranță e mort.

— Dar de ce vreți neapărat independența? riscă Anne s-o chestioneze. Soluția n-ar fi autonomia?

Ochii negri ai interlocutoarei aruncă fulgere.

— Încercăm de şaizeci de ani, dar guvernul central nu-şi respectă niciodată promisiunile. Ne tratează ca pe o colonie.

Şi vorbeşte despre gazul pe care Islamabadul îl cumpără la preț scăzut şi-l distribuie în toată țara, mai puțin către baluchi: 90% dintre sate nu au nici gaz, nici electricitate, nici apă potabilă. Centrul exploatează de asemenea minele de cărbune şi de cupru şi exportă toate bogățiile provinciei care trăieşte în sărăcie.

Anne se abține să obiecteze că – după cum i-a explicat Taher – banii dați de guvernul central trec prin mâinile şefilor de triburi, care îşi opresc cea mai mare parte din ei. Iar Islamabadul închide ochii fiindcă aceşti şefi foarte respectați controlează populația.

O altă problemă îi stârneşte curiozitatea: a auzit vorbindu-se despre o prezență chineză în sudul provinciei.

— E adevărat că Islamabadul a încheiat un acord cu Beijing pentru a transforma micul port pescăresc Gwadar, de la golful Oman, în port internațional? întreabă ea.

— De fapt, chinezii finanțează un proiect gigantic: un port şi o şosea care ar face legătura între Gwadar şi vestul Chinei în patru zile, distanța fiind de doar 3 000 de kilometri. Ceea ce pentru chinezi înseamnă un progres extraordinar, fiindcă

actualmente drumul maritim din Golful Persic până la Shanghai, prin Oceanul Indian şi strâmtoarea Malacca, durează douăzeci şi una de zile. Însă Statele Unite şi, bineînțeles, India sunt ostile unei noi prezențe chineze la intersecția rutelor petrolului.

— Ar putea fi o importantă sursă de venituri pentru Baluchistan, sugerează jurnalista.

— Noi, baluchi, ne opunem categoric.

— De ce?

— Pentru că proiectul Marelui Gwadar o să ducă la dezrădăcinarea a mii de săteni şi, ca de obicei, n-o să ne aducă niciun beneficiu.

Un grup de tineri se apropie şi se amestecă în discuție.

— Am avut încredere prea mult timp, acum s-a terminat! declară unul dintre ei.

— N-o să reuşească să-şi dezvolte proiectul, intervine altul, cei din rezistență se opun. Nu doar că se bat cu poliția şi armata, ci sabotează şi lucrările. Deja au fost ucişi nişte chinezi.

— Chinezi ucişi în Baluchistan? se miră Anne.

— Da, şi asta o să continue.

E clar că afacerea depăşeşte cu mult o luptă locală de gherilă: dincolo de Baluchistan şi de Pakistan, sunt în joc interese mondiale. Instinctul jurnalistei intră în alertă. Trebuie să meargă să vadă ce se întâmplă la Gwadar.

— Imposibil! îi răspund interlocutorii. De ceva vreme zona e interzisă pentru străini în lipsa unui permis special din partea autorităților. Nici măcar diplomații occidentali care veneau în fiecare weekend – chipurile ca să vâneze şi să pescuiască – nu mai au dreptul să pătrundă acolo. Americanii sunt furioşi, dar guvernul îi bănuieşte că încurajează opoziția din Baluchistan şi le refuză accesul. Vă dați seama că voi, jurnaliştii, chiar n-aveți nicio şansă.

— Doar dacă nu vă deghizați cumva în femeie baluchi, glumeşte un tânăr.

— De ce nu?

Izbucnesc toți în râs, apoi înțeleg că Anne vorbeşte serios.

— Dacă doriți să vă asumați riscul, putem desigur să aranjăm ceva...

— Mă ofer să vă servesc drept ghid, intervine alt tânăr care vorbeşte bine engleza. Am studiat la Universitatea din Lahore, dar sunt de fel din Gwadar, v-aş putea ajuta să vă întâlniți cu toată lumea.

— Lăsați-mă puțin să discut cu cei de la ziar şi vă caut eu imediat după aceea.

Anne îl găseşte pe Taher adâncit într-o discuție cu un domn în vârstă, pe care îl prezintă drept un eminent apărător al drepturilor omului. Apoi Taher pricepe că jurnalista vrea să-i vorbească între patru ochi.

— Scuzați-mă un moment, îi spune domnului în vârstă.

După ce rămân singuri, Anne intră direct în subiect.

— Taher, afacerea Gwadar pare enormă. E ceva serios? De ce presa nu vorbeşte despre ea?

— E atât de serios, încât trezeşte îngrijorarea puterilor mari şi mijlocii din regiune, care încearcă s-o împiedice. De aceea pakistanezii şi chinezii lucrează în cea mai mare discreție şi le interzic jurnaliştilor şi diplomaților să meargă la fața locului.

— Dar de ce este atât de importantă strategic?

— Pur şi simplu pentru că pune în discuție supremația Statelor Unite aici.

După toate intervențiile lor catastrofale, americanii sunt deja foarte prost văzuți. Mai ales că Islamabadul îi bănuieşte de mult că-i ajută pe separatiştii baluchi ca să se instaleze în centrul rutelor petrolului, într-un Baluchistan independent care le-ar datora totul. Nişte hărți americane,

păstrate multă vreme secrete, arată o nouă împărțire a regiunii.

Prezența Chinei la Gwadar contracarează acest plan. Iar Beijingul nu-i dispus să renunțe. Pe lângă beneficiile economice, drumul terestru îi este vital: în caz de conflict cu Statele Unite, ruta lor maritimă poate fi blocată uşor la nivelul strâmtorii Malacca de către statele riverane, Indonezia şi Malaysia, aliate ale Washingtonului. China ar fi atunci sufocată.

Taher a schițat în câteva minute întreaga situație.

Anne nu-şi mai găseşte locul.

— Trebuie să sun imediat la ziar ca să le propun un articol. Dar – face o grimasă – mobilul meu sigur e ascultat. Poți să-mi găseşti altul doar pentru cinci minute?

— Şi cum vrei să procedez? Să-l fur?

— Poți să-l împrumuți, spune că ai probleme cu al tău. Te rog, Taher! insistă ea cu un zâmbet dezarmant.

Bărbatul ridică din umeri.

— Ce nu fac eu pentru tine?

Se întoarce peste câteva clipe cu un telefon în mână.

Anne l-ar pupa, dar gestul ei ar fi privit cu ochi răi aici. Aşa că se retrage într-un colț al grădinii.

— Alo, Olivier, am ceva senzațional în exclusivitate, despre un nou port chinez în Baluchistan, Gwadar!

Evident, numele de Gwadar nu-i spune mai nimic redactorului-şef care nu pricepe ce fantezie a apucat-o pe jurnalista lui de vrea să plece la capătul unei provincii deşertice.

Anne se străduieşte să-l convingă. Îi vorbeşte despre micul port de pe coasta pakistaneză, un port de pescari între mare şi munți, un port cu apă adâncă ce dă spre golful Oman, foarte aproape de strâmtoarea Ormuz, zăvorul principalei căi maritime a traficului petrolier din Iran şi statele arabe

din Golf spre restul lumii. Gwadar, un mic port liniştit până când s-a amestecat China...

— Beijingul vrea să facă din el un mare port comercial de unde să exporte mărfuri şi să importe petrol şi gaz. Au început să construiască o autostradă, dublată de o conductă de transport, care va lega Gwadar de Xinjiang, provincia lor de vest. Se va conecta cu şoseaua aflată la cea mai mare altitudine din lume, faimoasa şosea din Karakorum, un lanț muntos în prelungirea Himalayei.

Numită „şoseaua prieteniei sino-pakistaneze", această rută strategică a fost construită acum patruzeci de ani de muncitori pakistanezi şi chinezi cu prețul a sute de vieți omeneşti. Şerpuieşte până la 4 700 de metri altitudine, prin peisaje care-ți taie respirația, fiind considerată a opta minune a lumii.

— Într-adevăr, e interesant pe plan economic, dar poți să pomeneşti de asta într-un articol general despre Pakistan, n-ai nevoie să te deplasezi până acolo.

— Nu înțelegi! Gwadar nu-i doar un port comercial, chinezii au făcut din el un post de observație pentru întreaga regiune şi intenționează să se servească de el ca escală pentru flota lor militară.

Astfel China îşi prelungeşte aşa-numitul ei „colier de perle" în Oceanul Indian, baze de sprijin din Birmania până în Djibouti, trecând prin Bangladesh, Sri Lanka şi Maldive. India, simțindu-se încercuită, e furioasă. Statele Unite sunt îngrijorate de această breşă comercială şi militară într-un loc strategic, aproape de Golful Persic. Au făcut totul pentru a determina Islamabadul să se răzgândească. Degeaba. Alianța cu Beijingul a devenit stâlpul politicii externe a pakistanezilor, experiența dovedindu-le că era un aliat mai sigur decât Statele Unite, cărora le reproşau că îi trădaseră în folosul vecinului lor indian.

— Astăzi, Marele Joc pentru dominația asupra regiunii nu se mai desfăşoară între Anglia şi Rusia, ci între Statele Unite şi China, conchide Anne.

La celălalt capăt al firului se lasă liniştea cât timp interlocutorul ei asimilează informațiile.

— OK, m-ai convins, răspunde acesta într-un târziu. Dar cum o să te duci acolo dacă străinilor le este interzis în lipsa un permis special?

— O să mă deghizez în femeie baluchi. Cel mai greu va fi să ajung la Gwadar fără să fiu arestată. După aceea, o să mă descurc la fața locului.

— Îți asumi un mare risc. Ai mare grijă!

Anne se abține să chicotească. Rar se întâmplă ca marele şef să arate că-şi face griji pentru jurnaliştii săi. Întreține cu el o relație destul de încordată – nu au aceeaşi concepție despre meseria lor –, însă ea îl place fiindcă îl ştie profund onest şi mai ştie că, la rândul lui, el o apreciază.

— Nu te nelinişti! Sunt fetiță mare!

— Bun, programez pentru săptămâna viitoare „Noul Mare Joc”?

Vasăzică nu a pierdut prea mult timp cu grijile. Anne nu se poate împiedica să-i răspundă:

— Aşteaptă, totuşi, să mă întorc vie şi nevătămată!

Capitolul 13

În autobuzul cu echilibru nesigur, care parcurge zilnic cei 700 de kilometri ce desparte Karachi de Gwadar, o femeie înfăşurată într-un şal de bumbac, cu al cărui colţ îşi acoperă pudic gura, stă lângă un tânăr. Pe căldura asta, pantalonii largi, bufanţi şi tunica lungă sunt cu mult mai comode decât hainele occidentale, constată pasagera. Ca să-şi desăvârşească deghizarea, şi-a frecat mâinile şi faţa cu coji de nucă pentru ca pielea să pară mai închisă la culoare.

Au stabilit că Ahmad, care o însoţeşte, prea tânăr ca să-i fie soţ şi prea mare ca să-i fie fiu, se va da drept fratele ei. Cât despre ea, sărmana, e surdo-mută din naştere. În cazul unui control, fratele va răspunde în locul ei.

— Şi dacă îmi cer actele de identitate? a întrebat Anne îngrijorată.

Au liniştit-o imediat: poliţia nu va insista, multe femei de condiţie modestă nu au acte.

Prin geamul galben de praf, Anne observă peisajul ce i se perindă prin faţa ochilor în toate nuanţele de ocru şi brun. Îi place grandoarea acestor întinderi deşertice unde băieţandrii îşi duc turmele de capre să pască printre firavii arbuşti mărăcinoşi, austeritatea satelor cu case din chirpici înconjurate de ziduri înalte, aflate departe de şosea, deasupra cărora se înalţă coline aspre – refugii pentru luptători, îi şopteşte vecinul ei.

Când şi când şoseaua se apropie de mare şi atunci peisajul dezolant lasă loc interminabilelor plaje cu nisip fin, aproape alb, mărginind o mare calmă, turcoaz. Nici picior de om pe kilometri întregi, în afara câtorva bărci de pescari. Un veritabil paradis ferit de turişti, se gândeşte Anne, dar oare cât timp va mai fi aşa?

Călătoria a decurs fără probleme, nu au fost controlaţi decât o dată de către un tânăr militar care a evitat cu grijă să se uite la pasagere sau să le vorbească. În societatea

tribală baluchi, ca şi în triburile de pathani, un bărbat îl poate ucide pe cel care se uită prea insistent la soția lui.

Au ajuns la destinație spre sfârşitul după-amiezii, când soarele începea să apună. Înainte de a-i găsi un hotel, Ahmad a ținut neapărat s-o ducă pe jurnalistă pe o terasă de unde să poată avea o imagine panoramică a zonei.

La picioarele ei se întinde Gwadar, „poarta vântului", un orăşel clădit pe o fâşie îngustă de pământ ce înaintează în golful Oman. O peninsulă în formă de „T" sau de ciocan, cum zic baluchi, al cărei corp legat de coastă adăposteşte un oraş de pescari şi al cărei cap formează două golfuri splendide. Într-o extremitate se vede noul port pe care-l construiesc chinezii, din care e gata doar prima parte: clădiri masive pentru administrație şi un chei unde două cargouri sunt descărcate. Macarale portocalii transportă lent conținutul lor în camioane în jurul cărora forfotesc siluete minuscule. În cealaltă extremitate, în golful estic, un spațiu imens încă gol e prevăzut pentru diverse proiecte comerciale şi un complex hiperluxos pentru turişti.

— De ce Gwadar? Ce are deosebit locul acesta? întreabă Anne nu prea impresionată. Există şi alte porturi de-a lungul coastei.

— Da, există, recunoaşte Ahmad. Odinioară, toată coasta era un adăpost al piraților datorită micilor golfuri primitoare. Însă niciunul nu are o geografie aşa deosebită.

Gwadar, subliniază el, are rarul avantaj de a fi un port cu apă adâncă, apropiat de strâmtoarea Hormuz şi la adăpost de vânturi grație masivelor muntoase ce-l înconjoară. Prin urmare, şi cele mai mari vapoare pot fi descărcate aici direct, ceea ce reprezintă o enormă economie de timp şi de bani. Niciun alt port din regiune, nici Chah Bahar, la 70 de kilometri, nici Dubai, nici porturile din Golf nu beneficiază de condiții atât de favorabile.

Se întunecă, trebuie găsit un hotel pentru Anne. Ahmad îi propune să stea la familia lui, însă Anne refuză, nu vrea să-i pună în pericol. N-a uitat experiența din Orangi.

— Singurul hotel bun e Intercontinental, declară Ahmad. N-aveți rezervare, dar nu-i grav, oricând există locuri.

Hotelul de cinci stele e situat pe o colină ce domină golful. După ce şi-au croit drum prin parcarea înțesată de tot felul de vehicule, Anne şi ghidul ei ajung într-un hol de marmură unde zeci de persoane au luat cu asalt pupitrul de la recepție. Protestele curg. Unii care şi-au făcut rezervare cu mult înainte s-au pomenit fără cameră şi li se promite una abia peste două zile, alții au cameră, dar nu şi apă caldă la baie – se pare că e o problemă cu apa în tot oraşul, care nu e dotat pentru o asemenea afluență –, altora li s-a refuzat un loc la restaurant fiindcă ar fi trebuit, se pare, să şi-l rezerve din ajun. Clienții furioşi înjură personalul de la recepție, depăşit la rândul său de situație.

— Nicăieri în lume nu s-a mai văzut aşa bramburească, vociferează un bărbat roşu la față, cu accent britanic.

Agitați sau trântiți în fotolii, oameni de toate națiile umplu holul, pakistanezi şi, bineînțeles, chinezi, dar poți auzi vorbindu-se şi rusă, germană şi diferite limbi europene.

Ahmad îi face semn unui angajat pe care-l cunoaşte.

— Ce se petrece? E vreun congres?

— Nu mă întreba, e aglomerat de când China a confirmat oficial luna trecută că împrumută Pakistanului 46 de miliarde de dolari pentru dezvoltarea Gwadarului şi a şoselelor adiacente. Pe lângă funcționarii guvernului, găseşti aici oameni de afaceri, antreprenori de construcții, arhitecți şi mai ales agenți imobiliari care câştigă o avere cumpărând şi vânzând terenuri. Oamenii sosesc de peste tot, parcă au înnebunit! Şi când mă gândesc că un an întreg hotelul a fost aproape gol. În unele zile, din două sute de camere, una-două erau ocupate. Directorul îşi smulgea părul din cap.

Abandonând ideea de a obține o cameră în acest haos, Anne şi însoțitorul ei au plecat spre oraş. Cu mare dificultate, Ahmad a găsit într-un final un mic hotel, curat, dar cu confort minim – un singur duş la patru camere. Prețul i se pare astronomic: 4 000 de rupii, deşi acum o lună camera se închiria cu 1 000. Însă proprietarul refuză să negocieze, nu duce lipsă de clienți.

Ahmad urmează să se întâlnească a doua zi cu Anne, la începutul după-amiezii, ca s-o ducă să cunoască „nişte oameni interesanți". Dimineață, ea intenționează să discute cu oficialitățile.

— Duceți-vă direct, o sfătuieşte tânărul. N-o să vă folosească la nimic dacă sunați. Mergeți personal şi afişați un aer important, o să vă primească.

În cămăruța ce serveşte drept sală de mese, Anne mai întârzie puțin ca să bea un ceai. Un bărbat de vreo patruzeci de ani, aflat alături, o priveşte cu atenție. După câteva clipe, nu mai rezistă şi intră în vorbă cu ea.

— Scuzați-mă că vă deranjez, dar de unde veniți?

— Sunt franțuzoaică, jurnalistă, precizează Anne, ca să evite orice confuzie, fiindcă aici Franța e considerată țara dragostei, iar franțuzoaicele, mari iubărețe. Dar dumneavoastră?

— Am venit de la Karachi, lucrez în domeniul imobiliar.

— Îmi imaginez că faceți afaceri grozave aici, nu?

— O, da! se înfoaie el. Am ajuns printre primii acum doi ani, când toată lumea părăsise locul. Cu excepția portului, dezvoltarea Gwadarului părea abandonată, iar investitorii potențiali se retrăgeau. Însă eu am fler, ştiam că lucrurile se vor pune în mişcare din nou într-o bună zi. Am rămas şi am cumpărat numeroase terenuri, pe care astăzi le revând.

— Cu un câştig substanțial, fără îndoială.

Bărbatul pufneşte în râs.

— De cel puțin zece ori prețul de achiziție! Dar asta nu-i nimic pe lângă cele câteva terenuri pe care le-am cumpărat la începutul lucrărilor, în 2007, şi pe care nimeni nu le mai voia. Aparțineau unor țărani şi pescari. Pentru un teren de 300 de metri pătrați, de exemplu, le dădeam 100 000 de rupii. Credeau că fac afacerea vieții lor fiindcă respectivele terenuri sunt semideşertice, lipsite de apă şi nu puteau cultiva nimic. Azi le revând cu sume între două şi patru milioane de rupii, în funcție de amplasare.

— Şi ce zic foştii proprietari?

— Sunt furioşi, dar ăsta-i jocul. Nu le-am furat terenul, l-am cumpărat, n-au ce să zică.

— Şi uite aşa devii miliardar! Nu credeți că e un pic de cinism aici?

— Poate că da, însă aşa e lumea afacerilor, cinică. Nu-mi spuneți că la dumneavoastră în țară oamenii de afaceri sunt nişte sfinți.

A doua zi dimineață, îmbrăcată în blugi şi cămaşă simplă, ținuta clasică a jurnalistei, Anne se duce la centrul de planning al noului Gwadar. Îşi prezintă legitimația de presă la secretariat şi spune că a venit din Franța pentru a face un amplu reportaj despre proiect şi că doreşte să-i ia un interviu unei persoane din conducere.

Câteva minute mai târziu, este dusă în biroul directorului. Acesta, un înalt funcționar ce vorbeşte perfect engleza, a ținut s-o primească personal. De mult n-a mai avut ocazia să întâlnească pe cineva din presă şi este încântat să-i poată explica proiectul acestei jurnaliste drăguțe. E o schimbare după atâtea delegații ale oamenilor de afaceri şi ale birocraților pakistanezi sau chinezi.

— Gwadar va fi noul Dubai! anunță el răspicat, după ce a invitat-o să se aşeze pe o canapea confortabilă şi a ordonat să fie aduse răcoritoare şi dulciuri.

Spre marea uşurare a lui Anne, nu i-a cerut acreditarea, ar fi fost lipsit de curtoazie şi pe deasupra inutil – este evident că jurnalista străină nu poate să fi ajuns aici decât cu acordul autorităților civile şi militare. Anne mizase pe asta şi nu greşise. Trebuie să discute foarte rapid cu cât mai multă lume fiindcă stratagema va fi până la urmă descoperită. Şi va scoate din sărite serviciile secrete locale.

Directorul a întins pe masă o hartă detaliată a ceea ce va fi Gwadar peste zece ani. Arată cu degetul realizările viitoare.

— În afară de portul închiriat Chinei pentru 43 de ani, se vor construi un aeroport internațional şi o zonă liberă pentru atragerea investitorilor străini, iar mai departe, o mare zonă industrială şi un centru comercial gigantic. De asemenea, sunt proiectate un cartier de afaceri cu zgârie-nori de-a lungul bulevardelor largi şi o porțiune rezidențială cu magazine care vor oferi toate mărcile de lux. În sfârşit, pe țărmul mării se va ridica un complex turistic cu hoteluri somptuoase, vile elegante, parcuri, terenuri de sport, cinematografe, restaurante şi chiar o grădină zoologică.

— Magnific! aprobă jurnalista.

— Şi asta nu-i tot! Din Gwadar va porni o rețea de autostrăzi, o cale ferată, o conductă de transport şi un gazoduct legând sudul Pakistanului de China, care astfel va importa petrol şi îşi va exporta produsele manufacturate şi bogățiile miniere mult mai rapid. Totodată, republicile din Asia Centrală vor putea să iasă din izolare grație accesului direct la mările calde.

În mod vizibil directorul urmăreşte s-o impresioneze pe tânăra femeie. Aceasta încearcă să-i pună o întrebare, dar el, purtat de entuziasm, nu se lasă întrerupt:

— Nu doar Gwadar şi populația sa, nu doar Baluchistanul vor profita de această dezvoltare, ci întregul Pakistan, datorită „culoarului economic China-Pakistan”, pe care unii îl numesc „drumul miliardelor”! De-a lungul celor două căi

ce vor uni portul Gwadar şi China, vom clădi întreprinderi şi diferite unităţi, Gwadar va fi plămânul economic al ţării, conchide directorul deschizând larg braţele într-un elan înflăcărat. O să ajute Pakistanul să se relanseze şi-i va permite să devină în sfârşit o mare putere regională!

— Un proiect extraordinar! îl complimentează Anne. Dar apropo de port... Mă miră că e atât de slab animat, n-am văzut decât două cargouri.

— Aşteptaţi să fie terminate drumurile şi să se poată transporta mărfuri. Din diverse motive, am rămas în urmă, dar acum, că s-a confirmat acordul financiar cu chinezii, echipele noastre lucrează 24 de ore din 24 pentru a recupera timpul pierdut.

Bineînţeles, trece sub tăcere faptul că una dintre principalele cauze ale întârzierii o reprezintă numeroasele sabotaje comise de susţinătorii independenţei. Până într-acolo încât chinezii au ameninţat să oprească tot sau să se ocupe cu propriile forţe de securitatea locurilor. Ceva de neconceput pentru Islamabad, care a desfăşurat imediat pe teren zece mii de oameni înarmaţi.

— Şi acum, dacă vreţi să veniţi cu mine, vi-l voi prezenta pe responsabilul tehnic al proiectului.

Îndată ce pătrund în incinta portului, dau întâmplător peste un chinez de vreo cincizeci de ani, în costum sobru şi cu cravată, în ciuda căldurii înăbuşitoare. Directorul îl salută şi grăbeşte pasul, însă celălalt îl prinde din urmă.

— Cine este? întreabă el arătând cu degetul spre Anne. O jurnalistă?

— Nici vorbă! protestează directorul. Este... logodnica fiului meu. Domnişoară, vi-l prezint pe domnul Huang, responsabil din partea chineză cu amenajarea portului.

— Îmi pare bine, domnule, zâmbeşte Anne oarecum derutată.

— Franţuzoaică?

— Da, fiul meu a studiat la Paris, acolo a cunoscut-o pe această domnişoară încântătoare. Să sper, dragă domnule Huang, că ne veţi face onoarea de a asista la căsătorie?

Suspicios, domnul Huang o examinează pe Anne din cap până-n picioare, apoi se întoarce spre director.

— Nu uitaţi înţelegerea noastră: fără străini aici. Am avut destule necazuri cu diplomaţii occidentali care-şi băgau nasul peste tot!

— Ar fi şi greu să uităm, situaţia e destul de jenantă. De trei ani primim telefoane insistente de la ambasade, inclusiv a Statelor Unite, şi suntem obligaţi să inventăm mii de scuze. Spuneţi-mi, dragă domnule Huang, cât va mai dura interdicţia?

— E treaba guvernului nostru să decidă.

Şi cu un semn scurt din cap, domnul Huang pune capăt conversaţiei.

— Ce neciopliţi, chinezii ăştia! Se cred la ei acasă şi ne consideră fiinţe inferioare. Aţi văzut pe ce ton îmi vorbeşte?

— Da... dar aţi riscat invitându-l la nunta fiului.

Directorul râde cu poftă.

— Nu există niciun risc, ei nu acceptă niciodată invitaţiile pakistanezilor. Bun, am ajuns, căpitanul vă aşteaptă. Permiteţi-mi să mă retrag. Dacă aveţi nevoie de mine, nu ezitaţi să-mi daţi de ştire, aş fi bucuros să vă pot ajuta.

— Şi să mi-l prezentaţi pe logodnicul meu, sper!

Căpitanul Jawed este un fost ofiţer din marina comercială. În dimineaţa aceasta e într-o dispoziţie groaznică fiindcă a fost muştruluit de către ministru din cauza desfăşurării lente a lucrărilor, iar asta, în prezenţa subordonaţilor.

Sosirea jurnalistei franceze este o diversiune bine-venită. Însă, când după politeţurile de rigoare aceasta începe să-i pună întrebări despre evoluţia proiectului, căpitanul dă glas amărăciunii pe care a trebuit să şi-o stăpânească în faţa superiorului său. De când le-au acordat concesiunea

chinezilor, oamenii lui muncesc din greu, dar infrastructura e ca şi inexistentă: nu-i suficientă apă, nu-i suficientă electricitate, comunicaţiile telefonice şi internetul nu funcţionează jumătate din timp, iar birocraţia sufocantă pune capac la toate!

— Dacă vrei să comanzi un creion, îţi trebuie acordul Islamabadului, bombăne el, iar ei au nevoie de luni întregi chiar şi pentru cea mai măruntă decizie. În schimb, iau iniţiative ignorând realitatea de pe teren.

Căpitanul o duce pe Anne să viziteze portul. Acesta, nu atât de mare pe cât îşi imagina ea, e aproape gol. Doar primul terminal, echipat ca să primească trei cargouri, e gata. Alte două sunt prevăzute să găzduiască douăsprezece portcontainere. Însă până nu se termină şoseaua ce porneşte din Gwadar, totul rămâne blocat.

— De ce durează atât construirea şoselei? întreabă Anne.

Căpitanul ezită să răspundă, însă Anne insistă:

— Din cauza atentatelor?

Bărbatul ridică din umeri.

— În parte... Mişcarea de independenţă baluchi s-a intensificat mult în ultimii ani, rebelii se ascund în munţi, de unde pun la cale operaţiuni-fulger de sabotaj.

Apoi adaugă coborând vocea:

— Dacă i s-ar recunoaşte drepturile, populaţia nu i-ar mai susţine pe rebeli şi s-ar mulţumi cu o simplă autonomie. Dar guvernul îi ignoră pe oamenii de aici, îi tratează ca pe nişte cetăţeni de mâna a doua.

Anne nu îndrăzneşte să-l întrebe dacă şi el este baluchi, însă căpitanul îi ghiceşte gândurile.

— Să nu credeţi că sunt baluchi. Sunt punjabi, dar de doi ani îi văd ce viaţă duc zilnic şi le înţeleg frustrarea.

Au ajuns la un imens hangar plin de maşini noi-nouţe: atelierul de revizie şi reparaţie ale motoarelor, pompelor şi generatoarelor.

Într-un colț, un grup de chinezi şi pakistanezi discută aprins, sunt inginerii care răspund de ateliere.

— Ce relații aveți cu chinezii? se interesează Anne.

Căpitanul Jawed face o grimasă.

— Dificile, pentru că ei numără fiecare rupie. Cu americanii şi cu europenii putem lucra fără probleme, dar chinezii nu înțeleg că fiecare trebuie să fie mulțumit, vor totul pentru ei. Suntem obligați să dublăm prețul anunțat ca să obținem prețul real, deoarece ei discută cu încăpățânare orice detaliu. Pe de altă parte, lucrează repede, însă calitatea muncii are de suferit.

Cam la fel trebuie să gândească şi chinezii, bănuieşte Anne. Ştie că n-ar folosi la nimic să-i intervieveze, ei n-ar face altceva decât să zâmbească, însă Anne ghiceşte că şi chinezii se plâng de încetineala pakistanezilor şi de corupția sistemului.

Totuşi, chiar dacă acest ansamblu neomogen înaintează anevoios, se va face tot posibilul pentru ca el să nu cedeze, sunt prea multe interese în joc de ambele părți.

La hotel, Anne îl găseşte pe Ahmad aşteptând-o. Jurnalista nici nu şi-a dat seama cum a trecut timpul, e deja ora două.

— Deja suntem în întârziere, ați putea renunța la masa de prânz? îi sugerează el. Am adus un pachet de biscuiți. O să mergem în celălalt capăt al oraşului, un prieten mi-a împrumutat maşina.

— Putem să luăm un taxi.

Ahmad izbucneşte în râs.

— Pe aici aşa ceva e un lux necunoscut.

Gwadar, un oraş de pescari cu case joase şi mici magazine, se întinde pe fâşia îngustă de pământ dintre cele două golfuri. Viața e calmă, iar marea bogată în peşte oferă un venit modest, dar suficient celor aproximativ 50 000 de locuitori.

Însă noul proiect le dă peste cap existența.

Într-o grădină împrejmuită, zece bărbați, pescari cu fața înnegrită de soare şi de sarea mării, o aşteaptă pe jurnalistă aşezați turceşte pe rogojini de paie împletite.

După saluturile de rigoare, trag aproape o ladă acoperită cu iută şi o invită să ia loc.

— Familiile noastre au trăit de pe urma mării secole întregi, spune cel mai vârstnic dintre bărbați. Marea e teritoriul nostru, ea ne oferă mult şi uneori ne ia... E o treabă între ea şi noi. Însă azi străinii vor să schimbe tot. Ni s-a interzis să mergem în golful de vest, acolo unde peştele abundă. Chinezii ocupă golful şi nu vor să ne vadă acolo.

— Şi golful de est, unde se află portul nostru cu şantiere şi sute de vase, o să ne fie interzis în curând, bodogăneşte vecinul lui. Plănuiesc să construiască un complex turistic, cu port pentru iahturi.

Drept compensație, guvernul le-a construit un alt port dincolo de golf, la douăzeci şi cinci de kilometri. În apropierea unui nou oraş, unde intenționează să mute populația.

— Vor să ne gonească din casele noastre. Consideră fără îndoială că nu dăm bine în noul peisaj, comentează ironic un tânăr. În locul oraşului nostru au de gând să amenajeze un fals sat de pescari, curat lună, cu case albe şi flori, cu restaurante şi magazine de lux.

— Eu n-o să-mi părăsesc niciodată casa unde m-am născut şi unde familia mea trăieşte de generații. N-au decât să trimită armata ca să mă mute de-aici! declară un pescar bătrân, aprobat în cor de tovarăşii săi.

Îți făcea şi rău să-i vezi. În ciuda siguranței lor aparente, ştiau foarte bine că, dacă autoritățile folosesc forța, ei nu vor putea rezista prea mult.

Duşi pe gânduri, beau în tăcere ceai îndulcit când unul dintre tineri izbucneşte:

— Orice-am zice noi, guvernului nu-i pasă, de-acum singura noastră speranţă e Allah Nazar.

— Allah şi mai cum? se miră jurnalista.

— Doctorul Allah Nazar. El conduce Frontul de Eliberare Baluchi, în prezent cea mai activă mişcare de independenţă, o informează Ahmad.

Frontul de Eliberare Baluchi nu mai crede în negocieri şi de ani buni duce o luptă de gherilă împotriva forţelor armate. Îi atacă chiar şi pe muncitorii care construiesc şoseaua şi sabotează lucrările de infrastructură ale gazoductului şi ale liniei de cale ferată. Militanţii se ascund în pădurile din apropiere, pe coastele munţilor Makran. De acolo îşi lansează atacurile. Armata are ordin să facă orice ca să-i anihileze şi se înregistrează mulţi morţi în ambele tabere.

— În ciuda atâtor morţi, lipsa de speranţă împinge din ce în ce mai mulţi tineri să se alăture gherilei. Dacă vreţi, pot să vă fac cunoştinţă cu cineva care să vă vorbească despre toate acestea în detaliu, propune Ahmad.

Îşi iau amândoi la revedere de la pescari, iar Anne promite să scrie despre nenorocirea lor. Oare ei chiar cred că ea poate să-i ajute? Anne are impresia că mai degrabă sunt recunoscători că cineva s-a arătat interesat de soarta lor. Un lucru ce li se întâmplă foarte rar.

Anne şi Ahmad şi-au reluat drumul cu maşina. După un kilometru, Ahmad parchează lângă trotuar, cercetează împrejurimile şi, nevăzând nimic suspect, i se adresează lui Anne:

— Hai, continuăm pe jos!

Pornesc pe o străduţă transversală, cotesc la dreapta, apoi la stânga, traversează un teren viran, apucă pe o stradă la dreapta... Soarele e sus, Anne simte că se înăbuşă. O să ajungă vreodată?

După o jumătate de oră de mers, Ahmad se opreşte lângă o poartă de fier pe care se leagănă o plăcuţă emailată: „Dr. Ali Shah. Medic generalist.”

După ce aruncă o privire rapidă în jur, Ahmad împinge poarta care se deschide scârţâind. Avertizat de zgomot, un bărbat mărunt şi subţire, cu expresie amabilă, apare în prag.

— Bine aţi venit! Intraţi, e mai răcoare înăuntru, îi îndeamnă el observând oboseala extremă a tinerei femei. Sunteţi complet deshidratată! Luaţi loc, vă aduc imediat un pahar cu apă.

După ce s-a răcorit, Anne începe să-şi revină. Pe măsuţa joasă, lângă publicaţiile medicale, jurnalista remarcă un vraf de reviste literare.

— Doctorul Shah este unul dintre marii noştri scriitori, îi explică mândru Ahmad. Unele poeme de-ale sale, a căror publicare e interzisă, au devenit strigătul de unire pentru mişcările de independenţă baluchi.

— Şi totuşi, eram un pacifist convins! îşi aminteşte doctorul. Ani la rând am militat pentru autonomie, ca majoritatea celor din Baluchistan, care nu-şi cer decât drepturile lor în cadrul Pakistanului.

Însă astăzi nu mai există încredere fiindcă nicio promisiune n-a fost ţinută. De altfel, guvernul local nu are decât o putere nominală, autoritatea aparţine armatei şi serviciilor secrete. În ultimii zece ani, doctorul Shah a văzut prea multe orori, chiar de curând patru tineri care cereau independenţa au fost torturaţi, corpurile lor au fost găsite într-un şanţ.

— Militarii nu pricep că nu pot câştiga prin forţă, continuă doctorul, poporul baluchi se va răzvrăti mereu. Secole întregi am luptat împotriva mogulilor, apoi a britanicilor şi, de la independenţă, împotriva guvernării punjabi.

Anne se abține să-l corecteze. De mult a înțeles că cele trei provincii se consideră lezate fiindcă sunt guvernate de cea de-a patra, şi nu de capitala federală Islamabad. Lahore, capitala Punjabului, ia cele mai multe decizii. Punjabii, constituind 65% din populație, sunt acuzați că au acaparat majoritatea resurselor şi a pozițiilor, în special în armată.

— Dar Pakistanul nu-i o dictatură, există alegeri democratice. Baluchi nu pot ajunge la o soluție prin intermediul urnelor? sugerează ea.

Medicul schițează un zâmbet dezamăgit: deşi Baluchistanul reprezintă 42% din teritoriul național şi deține cea mai mare parte a resurselor miniere, nu adăposteşte decât 4,5% din populație. Aşa încât în parlament îi revin doar 14 locuri din cele 342.

— În aceste condiții, e aproape imposibil să ne facem auzită vocea. Descurajați, oamenii boicotează alegerile, la ultimul scrutin doar 5% dintre ei au votat. Ei nu mai cred în procesul electoral şi mulți tineri se alătură revoltei.

— M-ați putea ajuta să-i întâlnesc? riscă Anne să-l întrebe.

Doctorul Shah o cântăreşte îndelung din priviri: pe chipul ei cu trăsături fine, ochii sclipesc de inteligență. În final, se hotărăşte.

— E posibil. Evident, contez pe dumneavoastră că nu vă veți dezvălui niciodată sursele.

— Puteți avea încredere deplină.

Doctorul se uită atent la ea.

— Da, cred că pot. Veniți cu mine!

Se ridică, se duce la biblioteca din fundul încăperii, mută o enciclopedie şi cu un gest face ca panoul să alunece într-o parte, dând la iveală o uşiță.

Anne şi doctorul se strecoară înăuntru, urmați de Ahmad, iar panoul se închide după ei.

— Casa are un subsol, explică doctorul Shah, lucru obişnuit în regiune fiindcă îți permite să te bucuri puțin de răcoare. Raritatea constă în faptul că acest subsol are o uşă ascunsă sub o perdea de frunze, uşă care dă într-o stradă mai jos, în spatele casei. Pe acolo îi primesc pe luptătorii care au nevoie de serviciile mele.

După ce au ciocănit la uşă potrivit unui cod bine stabilit, coboară toți trei pe o scară în spirală. Jos, în penumbră, un tânăr stă întins pe o saltea, cu piciorul prins în atelă.

— A fost împuşcat, tovarăşii lui mi l-au adus, peste câteva zile o să se poată întoarce la ei.

Anne s-a aşezat la căpătâiul rănitului şi se interesează de sănătatea lui, gândindu-se cum oare să abordeze subiecte mai sensibile fără ca tânărul să devină ostil. Însă, fericit de vizită, tânărul nu se lasă rugat şi răspunde imediat la întrebări, descriind dificila şi exaltanta viață în clandestinitate, luptele, solidaritatea şi certitudinea absolută că până la urmă vor câştiga.

Folosindu-se de presupuneri ca să afle adevărul, jurnalista riscă să întrebe:

— Se pare că ISIS v-a propus să vă ajute, nu?

— Da, o delegație de trei emisari a venit luna trecută pentru a se întâlni cu doctorul Allah Nazar. S-au oferit să ne furnizeze arme. Dar arme avem destule cu...

Tânărul amuțeşte.

— Cu cele pe care vi le dau indienii? sugerează Anne.

— Oricum ar fi, intervine doctorul Shah, Allah Nazar a refuzat oferta ISIS. Frontul de Eliberare a Baluchistanului este o mişcare laică fără nicio legătură cu aceşti fanatici!

— Totuşi, printre noi sunt unii care îşi pun întrebări, îi atrage atenția tânărul. Armata ne bombardează zilnic şi răscolesc munții unde ne ascundem, pierdem mulți oameni, poate într-o zi vom avea nevoie de ajutor. Cei din ISIS sunt

buni luptători. Şi n-o să le adoptăm ideile doar fiindcă luptăm împreună!

— Şi tu îți închipui că vă vor lăsa de ales! mormăie doctorul Shah. Nu vezi ce se întâmplă în Afganistan? Chiar şi în această țară obişnuită de atâtea decenii cu violența, oamenii din ISIS au depăşit orice limită încălcând tabuurile societății. În districtul Kot, unde s-au instalat, i-au obligat pe locuitori să-şi dea fiicele de soții combatanților şi au masacrat vreo zece şefi de trib, bărbați cu barbă albă, aruncându-i într-o tranşee căptuşită cu exploziv!

Şi întorcându-se spre Anne, continuă:

— Noroc că Allah Nazar îşi struneşte bine trupele. Dar dacă el păţeşte ceva, mă tem că tinerii sunt gata să aducă lupul la stână.

Anne s-a întors târziu în camera ei, epuizată, dar încântată de recolta de informații. Adoarme de cum pune capul pe pernă.

Lovituri violente în uşă o trezesc. Ce se petrece? Abia s-a luminat. Îşi trage iute halatul pe ea şi deschide. Doi militari, uşor jenați, îi fac semn să se îmbrace şi să-i urmeze.

— Şi de ce, mă rog? protestează Anne cu un aer indignat.

— Spionaj!

De asta se temea. În fond, serviciile de informații pakistaneze nu sunt chiar atât de slabe, le-au trebuit doar 24 de ore ca s-o repereze...

Maiorul care o primeşte, impecabil în uniforma kaki, trebuie să aibă vreo patruzeci de ani. Îi cere actele, afişând o expresie severă. Anne îi întinde paşaportul şi legitimația de presă, aplicând strategia de apărare pregătită din timp.

— E o confuzie la mijloc, domnule maior. Sunt prietenă cu ministrul de interne, trebuia să anunțe autoritățile de sosirea mea, poate cei de la secretariat or fi uitat.

— Îmi pare rău, doamnă, dar nu vă pot lăsa să plecați. Trebuie să-l aşteptăm pe general, el va lua o decizie.

— Nu-i grav, stau foarte bine aici.

Şi înainte să fie invitată, Anne se aşază în faţa maiorului, zâmbindu-i seducător.

— Aş putea să primesc un ceai şi eventual o felie de pâine prăjită? Oamenii dumneavoastră au venit aşa devreme, că n-am apucat să iau micul dejun.

Derutat de aplombul ei – poate chiar este prietenă cu ministrul –, maiorul îşi cheamă ordonanţa, care se întoarce curând cu o tavă cu ceai, pâine prăjită, unt şi dulceaţă.

— Mulţumesc, domnule maior, sunteţi foarte amabil.

Şi de parcă ar fi început o conversaţie de salon, doar ca să-şi umple timpul, Anne continuă:

— Ce proiect magnific, Gwadar! Ce ocazie extraordinară pentru Pakistan! Şi când mă gândesc că chinezii ar putea abandona tot din cauza unor probleme de securitate.

— Ba deloc! sare maiorul. Suntem stăpâni pe situaţie. E în joc viitorul ţării, nu vom permite să-l saboteze câţiva rebeli.

— Şi-atunci de ce nu negociaţi cu ei în loc să riscaţi să pierdeţi nişte soldaţi valoroşi? insistă ea văzându-l că a muşcat momeala şi nu-şi dă seama că, de fapt, prizoniera lui îi ia un interviu.

— Nu serveşte la nimic să negociem, India e în spatele rebelilor. Le finanţează taberele şi le furnizează arme sofisticate imposibil de cumpărat de aici. Avem toate dovezile, am şi arestat recent un spion de-al lor.

— Bravo! Ceaiul este excelent! comentează Anne fără ca maiorul să priceapă dacă se referă la ceai sau la arestarea spionului. La fel şi dulceaţa!

Muşcă din tartină cu poftă.

— Oamenii vorbesc aiurea. Imaginaţi-vă că mi s-au dat asigurări că şi americanii îi ajută pe rebeli. În orice caz, au făcut presiuni ca să nu le lăsăm chinezilor portul Gwadar. Odată faptul împlinit, pretind acum că sunt neutri, dar, deşi

nu sunt implicați direct, ştim foarte bine că încurajează India.

— Biet Pakistan! oftează Anne întinzând unt pe o a doua felie de pâine. O țară atât de frumoasă, înconjurată de atâția duşmani! Pe lângă India, mai sunt Dubaiul, care se teme să nu-şi piardă o mare parte din traficul maritim, şi Iranul, care vede în Gwadar un concurent periculos pentru portul său Chah Bahar.

Maiorul începe să-şi dea seama că e tras de limbă, dar, în definitiv, el nu face decât să prezinte poziția țării sale şi să rectifice informațiile inexacte ale acestei jurnaliste destul de simpatice, la urma urmei.

— Chah Bahar nu poate primi nave mari fiindcă apele sale nu sunt suficient de adânci, dar, evident, fără Gwadar ar atrage un trafic mai mare.

Ezită câteva clipe, apoi, îndemnat de expresia atentă şi chiar admirativă a interlocutoarei, adaugă:

— Între noi fie vorba, la început iranienii ne spionau, serviciile noastre secrete cred chiar că ei ar fi în spatele morții inginerilor chinezi în 2004. Dar, desigur, nu-i decât o ipoteză.

Văzând că tânăra femeie îi soarbe fiecare cuvânt, continuă:

— Proiectul noului Gwadar a suscitat un veritabil protest. Din fericire, suntem sprijiniți de China, care ține la proiect tot atât de mult ca noi, şi nu doar din rațiuni economice. Pentru ea, e vital în planul securității, fiindcă, în cazul unui conflict, strâmtoarea Malacca poate fi uşor închisă de statele riverane, aliatele americanilor. China ar fi atunci sufocată, are absolută nevoie de rute alternative.

— Dar... teroriştii pot face ca totul să eşueze, insistă Anne.

— Imposibil! Armata pakistaneză este printre cele mai bune[34] din lume, iar guvernul ne-a dat puteri depline. Nimeni nu se poate opune proiectului Gwadar, la fel de important pentru Pakistan ca forța sa nucleară!

Abia îndrăznind să creadă în şansa ei, Anne se grăbeşte să profite de portița deschisă:

— Fiindcă tot veni vorba de...

Însă nu are ocazia să-l întrebe pe maior mai multe. Generalul tocmai a intrat în birou.

De la prima privire, Anne înțelege că nu e de glumă. Generalul are sprâncene stufoase şi mustață de războinic. Cu un gest scurt, pune capăt explicațiilor ei.

— Securitatea ține exclusiv de forțele armate. Nu aveați permisiunea să veniți la Gwadar, vă aflați aici ilegal. O să vă conduc înapoi la Lahore sub escortă şi o să trimit dosarul dumneavoastră la cartierul general. Ei vor decide dacă trebuie să fiți expulzată în Franța.

— Dar, domnule general...

— Ajunge!

Generalul bate cu pumnul în masă.

— Ați încălcat regulile, suntem autorizați să vă respingem. Considerați-vă fericită că nu vă închidem pentru spionaj.

Au urcat-o în avion, flancată de doi îngeri păzitori voinici.

Dar măcar au cruțat-o de cătuşe.

---

[34] Armata pakistaneză este a patra din lume ca număr: 500 000 de oameni în serviciul activ, 400 000 în rezervă. Beneficiază de echipament modern şi este extrem de profesionistă (n. a.).

Capitolul 14

Ajunsă în Lahore, Anne a aşteptat toată ziua să fie convocată la cartierul general al armatei, dar cum n-a primit nimic, s-a liniştit până la urmă. Fără îndoială, dosarul ei s-a rătăcit în meandrele birocrației. Până când un apel telefonic de la Samiah îi spulberă iluziile: generalul din Gwadar chiar a cerut ca ea să fie trimisă în Franța. Noroc că tatăl prietenei sale are încă relații printre autoritățile militare şi a intervenit explicând că expulzarea jurnalistei franceze ar fi o foarte proastă publicitate pentru țară. Aşa că au decis să-i acorde o a doua şansă. Însă de-acum se află sub supraveghere strictă.

În schimb, Anne a avut tot dreptul la felicitările redactorului-şef. Ziarul o va aştepta totuşi să se întoarcă înainte de a-i publica reportajul. „N-ar trebui să rişti expulzarea înainte de a găsi informații despre bombă şi felul în care este sau nu securizată. Nu uita că în principal pentru asta te-am trimis acolo. Încearcă să sapi puțin! Haide, iubito, curaj!

„Iubito”! Anne n-a reuşit niciodată să se împace cu faptul că redactorul-şef li se adresează tuturor femeilor din redacție cu „iubito”. La început, crezuse în mod naiv că, la un ziar de stânga, femeile erau tratate la fel ca bărbații, însă a înțeles rapid, după câteva decepții profesionale şi sentimentale, că nu există nicio legătură între comportamentul particular şi convingerile intelectuale afişate şi că, în ciuda principiilor frumoase, bărbații de stânga pot fi tot atât de misogini precum cei de dreapta.

Abia a închis, că telefonul sună din nou.

De data asta e Julien, nelinişt it la culme. De peste o săptămână, nu mai ştie nimic de ea.

— Ce se petrece? Te-am sunat de zece ori, dar nu răspunzi! Mi-am făcut sânge rău. Mai ales că ziarele relatează aproape în fiecare zi despre câte un atentat, iar Pakistanul este considerat cel mai periculos loc din lume pentru presă: şaptezeci de jurnalişti au fost ucişi în ultimii zece ani! Lasă naibii blestemata asta de țară, o să dai de necazuri până la urmă!

— Îmi pare rău, n-am avut timp să te sun, protestează Anne. Dar cum poți să numeşti „țară blestemată" un loc despre care tu n-ai nici cea mai vagă idee? Închipuie-ți că e o țară minunată, cu un popor formidabil, curajos, ospitalier, dar care se găseşte într-o situație imposibilă.

— OK, n-o să discutăm despre asta acum. Aş vrea doar să fii prudentă şi să-mi dai periodic veşti. Sper că nu-ți cer prea mult. Ştii cât țin la tine, draga mea!

— Ştiu, Julien, dar nu te teme, sunt prudentă. Acum scuză-mă, trebuie să te las, sunt aşteptată. O să te sun. Te sărut!

Anne a închis, oftând de exasperare.

Niciodată ideile preconcepute ale lui Julien nu o agasaseră în asemenea hal. Ce cunoaşte el despre lume, în afara micului său cerc de prieteni şi a propriilor cercetări despre pietroaie? Cum îşi permite să judece cu atâta siguranță?

În acelaşi timp însă, îşi reproşează că e nervoasă, îngrijorarea iubitului ei o impresionează, e atât de bun, de amabil, îi dă o mie de dovezi delicate de atenție, nu mai ştie ce să inventeze ca să-i facă pe plac. Cu totul opus acestui Karim cu care, Anne nu ştie de ce, aproape de fiecare dată se contrazice. Un tânăr absolut imposibil, dar – Anne zâmbeşte în sinea ei – care stârneşte interesul...

Două bătăi discrete în uşă o aduc la realitate. A sosit ceaiul de dimineață, servit la trezire, înaintea micului dejun, un bun obicei britanic adoptat de cei pe care i-au colonizat. Sorbind cu înghițituri mici lichidul fierbinte, Anne iese pe

balcon. Vremea e splendidă şi cât i-ar plăcea să se plimbe. Din păcate, nu-i momentul, trebuie să se ocupe de reportajul despre bombă. Unde naiba să găsească informaţii? Degeaba a întors problema pe toate părţile, militarii sunt singura sursă credibilă. Dar cum să-i determine pe cei din armată, renumiţi pentru muţenia lor, să vorbească? Oare ar putea Samiah s-o ajute încă o dată?

Are noroc. Prietena ei îl cunoaşte personal pe purtătorul de cuvânt al înaltului comandament militar din Lahore, generalul Hamid. „Un tip de treabă, cred că va accepta să te întâlnească."

După-amiază, Samiah o sună:

— S-a aranjat. Generalul te primeşte mâine, la ora 11, la reşedinţa lui din garnizoană. O face pentru mine. Dar fii atentă, ştii că eşti supravegheată!

Dimineaţă, cât se îmbracă, Anne ascultă ca de obicei radioul pe postul pakistanez în engleză, în general bine informat.

Crainicul pare foarte iritat, vorbeşte despre un bombardament inacceptabil, despre depăşirea limitelor. Anne nu prea pricepe. Dronele NATO bombardează Afganistanul şi regiunile tribale din Pakistan aproape zilnic, ce e aşa de neobişnuit azi?

În timp ce traversează oraşul, taxiul ei se opreşte de mai multe ori. La baraje, poliţişti nervoşi îi controlează minuţios paşaportul, la semafoare, tenul ei alb atrage priviri ostile şi lui Anne i se pare că aude insulte la adresa Americii. Tensiunea e palpabilă, Anne recunoaşte atmosfera zilelor dramatice. În sfârşit, ajunge la cartierul general al forţelor militare, situat în celălalt capăt al oraşului, între Gulberg şi noul aeroport. La indicaţiile plantonului, taxiul apucă pe nişte străduţe umbrite, printre case cu ţigle roşii, înconjurate de mici grădini. Pe Anne o miră simplitatea locurilor, i se povestise despre clădirile somptuoase ale elitei

militare care nu doar că-şi atribuie cea mai mare parte din buget, dar a fondat un enorm trust industrial şi comercial cuprinzând bănci, companii de asigurări, depozite şi terenuri construibile – o elită care ar trăi în lux.

Taxiul se opreşte în faţa unei case albe. Anunţat de planton, un servitor o aşteaptă pe Anne la uşă şi o conduce într-un salon cu pereţi căptuşiţi cu rafturi încărcate de cărţi până în tavan. Apoi, odată cu inevitabila ceaşcă de ceai, îi transmite scuzele lui general sahab[35]: s-a ivit ceva neprevăzut, sahab va veni într-o clipă. Anne are timp o jumătate de oră să cerceteze biblioteca: romane clasice, dar mai ales cărţi de istorie, de strategie militară, de călătorii şi lucrări despre diferite filozofii, religii şi mistici. Un militar mai degrabă atipic. Nu-i deloc o idee rea să alegi un intelectual pentru a sta de vorbă cu presa străină şi a oferi o imagine pozitivă a armatei.

Pe culoar răsună paşi rapizi, apoi uşa se deschide şi apare generalul. Impecabil în uniforma kaki, are acea zveltеţe elegantă a militarilor pakistanezi care îi deosebeşte de funcţionarii pântecoşi. Se înclină în faţa jurnalistei, jenat că a lăsat-o să aştepte, însă a fost chemat la o reuniune de urgenţă.

— Avioanele NATO au bombardat una dintre poziţiile noastre şi au ucis trei soldaţi. Pretind că a fost o eroare. Dar mint! Au harta cu toate posturile noastre!

— De ce ar fi făcut aşa ceva?

— Vor să ne dea o lecţie întrucât consideră că nu-i ajutăm destul. Insistă să lăsăm frontiera cu India şi să ne concentrăm toate forţele pe frontul afgan. Noi refuzăm, fiindcă ştim că India e în stare de orice.

---

[35] Literal: „domnul general” (n. a.).

— Chiar vă temeți de o agresiune din partea Indiei? întreabă Anne sceptică.

Generalul se uită fix la ea, agasat.

— De ce-ar fi cumpărat recent sute de tancuri? Credeți că au de gând să treacă Himalaya şi să invadeze China?

— Trebuie totuşi să recunoaşteți că nu securizați foarte eficient frontierele dintre zonele voastre tribale şi Afganistan, obiectează jurnalista.

— Şi de ce trupele NATO, în zona afgană, fac atât de puțin, deşi dispun de forțe mult mai importante decât ale noastre? Noi trebuie să controlăm peste opt sute de posturi, iar ei, doar o sută cincizeci. În realitate, americanii nu vor să-şi asume riscuri, nu trebuie cu niciun preț să-şi pună în pericol soldățeii. Aşa că se mulțumesc să trimită drone care în jumătate din timp lovesc civili.

Anne a auzit deseori despre scandalul adunărilor bombardate sub pretextul că ar putea fi întruniri ale teroriştilor. De multe ori sunt simple nunți în cursul cărora, potrivit obiceiului, se trag focuri în aer în semn de bucurie. Iar la 14 000 de kilometri de acolo, în Montana, un tip aşezat comod în biroul lui vede asta pe un ecran şi, fără a încerca să afle mai multe, apasă pe un buton.

Şi aşa se face că într-un sătuc afgan, o nuntă se transformă într-o groapă comună cu bărbați, femei şi copii arşi în hainele lor frumoase de sărbătoare. În ultimii ani, Pakistanul a suferit mii de „erori” de acest gen. Începând din 2004, conflictul a făcut 58 000 de victime, o treime fiind civili.

— Pentru ei este ca un joc video, se pare că numesc acest nou sport „bugsplat”, striveşte gângania!

Generalul se sufocă de indignare.

— Americanii neagă, iar dacă lucrurile sunt prea evidente, recunosc cu jumătate de gură nişte daune colaterale. Dar

nu-şi cer niciodată scuze şi nu oferă vreo compensaţie. Apoi se miră că populaţia îi urăşte!

Se aude un ciocănit discret în uşă. Servitorul intră aducând o tavă cu mici sandviciuri cu castravete şi o farfurie mare cu cartofi prăjiţi, alături de nelipsita sticlă de ketchup. Anne, ca o gurmandă adeptă a bucătăriei franceze, simţea un oarecare dispreţ faţă de acest sos condimentat, însă până la urmă s-a obişnuit.

— Şi în legătură cu atacul de azi-dimineaţă, ce intenţionaţi să faceţi? reia Anne discuţia.

— Dacă ei nu-şi cer scuze public, vom închide ruta folosită de camioanele lor pentru aprovizionare. În orice caz, dacă nu reacţionăm, soldaţii noştri nu ne-ar mai asculta. Deja populaţia ne acuză că suntem valeţii americanilor.

— Totuşi, nu luptaţi foarte energic împotriva talibanilor afgani, oricum mai puţin decât împotriva talibanilor pakistanezi, riscă jurnalista să comenteze.

Generalul tresare, vexat.

— N-are nicio legătură! Talibanii pakistanezi au un proiect planetar. Îndoctrinaţi de al-Qaida, ei vor să instaureze un regim islamist radical în lumea musulmană şi să spulbere atotputernicia Occidentului. Iar voi, prin bombardamentele voastre fără discernământ, îi ajutaţi. În schimb talibanii afgani sunt patrioţi care vor să-şi elibereze ţara. Noi am luptat împreună cu ei împotriva sovieticilor, pentru soldaţii noştri ei sunt eroi, uneori chiar camarazi de arme care se cunosc personal.

Fără a-i lăsa jurnalistei posibilitatea de a-l întrerupe, generalul continuă:

— Când afganii luptau contra ocupaţiei sovietice, îi numeaţi „luptători pentru libertate”. Acum, când luptă contra ocupaţiei occidentale, îi numiţi „terorişti”. În timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, în ochii germanilor, oamenii voştri din Rezistenţă erau tot terorişti, dar pentru

francezi erau eroi! La fel e şi aici: orice-ar zice americanii, nu ne vor convinge că talibanii afgani sunt nişte criminali.

Dar acest general, oricât de seducător ar fi el, n-o s-o convingă că sunt nişte îngeri.

Aşezându-se mai bine în fotoliu, Anne trage adânc aer în piept. E conştientă că se aventurează pe un teren alunecos, dar nu se poate abține să pună întrebarea care-i stă pe limbă.

— Poate din cauză că ei consideră, ca şi voi, că talibanii afgani sunt nişte naționalişti pentru care unii ofițeri au demisionat din armată ca să-i ajute să lupte contra ocupantului american.

Generalul se încordează. N-are nicio informație pe această temă. Oricum, pentru el este evident că, imediat după plecarea forțelor străine, talibanii vor lua puterea la Kabul. În fapt, ei aparțin etniei celei mai numeroase, paştunii, care guvernează Afganistanul de peste trei secole.

Generalul se ridică şi se duce să ia din bibliotecă o hartă a regiunii. O întinde pe masă şi se apucă să-i explice jurnalistei motivele atitudinii Pakistanului.

— Există 15 milioane de paştuni în Afganistan. La noi, în Pakistan, sunt 30 de milioane. Li se spune pathani, dar sunt aceiaşi, despărțiți artificial de Linia Durand stabilită de britanici în 1893.

Există sate din care o parte se găseşte în Pakistan şi alta, în Afganistan, şi chiar case care au uşa din față în Pakistan şi uşa din spate, în Afganistan. Dacă Pakistanul ar lupta contra talibanilor afgani, atunci şi i-ar face duşmani pe verii lor, pathanii, ceea ce ar putea duce la război civil şi la divizarea țării.

Anne încuviințează din cap, uimită că niciunul dintre colegii jurnalişti n-a pomenit de acest aspect esențial al conflictului.

— Al doilea motiv de a nu lupta cu afganii, continuă generalul, este atitudinea agresivă a Indiei. Pakistanul nu-şi poate permite să fie prins între doi inamici.

— Dar împotriva Indiei aveţi bomba! Posedaţi deja un arsenal considerabil, circa 120 de focoase nucleare şi se estimează că în zece ani veţi avea 250.

— Din fericire! Altminteri, cu forţele sale convenţionale mult superioare, India ne-ar zdrobi imediat. Astăzi nu poate să repete experienţa cu Bangladesh şi să dezmembreze ce rămâne din ţara noastră. Mai ales că am dezvoltat şi arme nucleare tactice.

— Dar, domnule general, dacă am înţeles eu bine, sub adjectivul „tactic", simpatic şi liniştitor, se ascund nişte mici monştri, bombe miniaturizate, cu un potenţial la fel de periculos ca bombele clasice? Lansate asupra unui oraş, ar avea aceeaşi putere de distrugere ca bomba de la Hiroshima, minimum 100 000 de victime.

— Vă repet că sunt arme de intimidare, destinate câmpurilor de luptă şi bazelor militare. Plasate pe rachetele noastre Nasr, cu o rază de acţiune de doar 60 de kilometri, sunt destinate exclusiv să împiedice India să ne atace.

— Am înţeles. Însă aceste bombe care cântăresc, se zice, mai puţin de o sută de kilograme ar fi uşor de transportat. Organizaţiile teroriste pakistaneze ori al-Qaida sau ISIS ar putea pune mâna pe ele.

Degetele militarului se crispează pe rigla cu care se joacă.

— Scriind prostii de felul ăsta, jurnaliştii iresponsabili le oferă argumente unora mai belicoşi care, la Washington sau aiurea, ar vrea să lanseze atacuri preventive împotriva a numeroase ţări. Fără să le pese nici cât negru sub unghie de milioanele de morţi pe care acestea le-ar provoca.

Inspiră adânc şi-şi recapătă calmul.

— Pot să vă asigur că toate bombele noastre, mari sau mici, sunt securizate perfect, cu ajutorul armatei americane, de altfel.

Văzând grimasa jurnalistei, se hotărăşte să intre în detalii: pentru a evita un accident sau un furt, comandamentul pakistanez păstrează în locuri şi sub autorităţi diferite cele trei elemente componente ale bombelor: materialul fisionabil, corpul bombei şi dispozitivul de aprindere. E nevoie de circa o oră pentru a le asambla.

Anne e sceptică.

— Atunci, dumneavoastră vă asumaţi un risc fiindcă, dacă pericolul este iminent, o oră înseamnă prea mult.

— De aceea preferăm să ţinem elementele bombelor în depozite diferite, dar în aceeaşi bază, recunoaşte generalul.

— Cum se desfăşoară lucrurile concret în cazul unei crize? insistă Anne.

— Înaltul comandament militar, şi nu preşedintele ca la voi, are autoritate asupra armelor nucleare. El anunţă comandamentul nuclear strategic care redirecţionează cererea spre diferite baze. Fiecare ordin trebuie validat de un cod secret. Abia atunci începe asamblarea. Odată bombele asamblate, vor fi plasate în avioane sau pe rachete, mai greu de reperat.

— Mai greu de reperat, dar şi mai puţin precise, de unde şi numeroasele erori care afectează civilii! obiectează Anne.

Generalul îi aruncă o privire furioasă.

— Oricum, mai puţine erori decât cu dronele voastre, care de ani întregi decimează populaţia fără ca guvernele voastre să pară jenate.

Anne îi cedează acest punct. Are altă întrebare.

— Al-Qaida şi-a îndemnat de mai multe ori oamenii să atace bazele nucleare şi să pună mâna pe arsenal ca să-l folosească împotriva unor obiective americane. Şi chiar au reuşit, acum doi ani, să controleze importanta bază militară

Minhas, pe care au stăpânit-o două ore înainte ca armata pakistaneză să reuşească să preia controlul.

Generalul ridică din umeri.

— Faceți o mare confuzie! Minhas nu-i o bază nucleară. Bazele noastre nucleare sunt toate ținute secrete.

— Da, însă grupuri de jihadişti au încercat să răpească ofițeri şi tehnicieni care lucrează în domeniul nuclear. Dacă aceştia erau luați ostatici, nu puteau fi amenințați şi forțați să asambleze bombele?

Generalul se încruntă, de fapt jurnalista asta nu-i chiar prost informată...

— Tocmai pentru a evita un asemenea pericol, niciunul dintre tehnicieni nu are competență globală, ci doar o competență specifică pentru un element particular, precizează el. În plus, ei lucrează în locuri diferite şi nu se întâlnesc niciodată, sunt strict supravegheați.

Anne se abține să replice că e dificil să-i supraveghezi pe toți până la sfârşitul vieții lor, nu vrea să-l enerveze, căci mai are o ultimă întrebare.

— Dar „bomba murdară”? Teroriştii n-ar putea să fabrice una cu uşurință? Le-ar fi suficient să fure o cantitate mică de uraniu şi să fabrice un dispozitiv de aprindere, chiar rudimentar. Nu-i nevoie de o rachetă, bomba poate fi pusă într-un sac mai mic decât un cărucior pentru bagaje şi declanşată printr-un mecanism de ceasornic. Pericolul constă nu atât în distrugeri masive, dat fiind că încărcătura e mică, cât în consecințele radioactive, imprevizibile, înspăimântătoare!

— Într-adevăr, bomba murdară este coşmarul tuturor guvernelor deoarece e un teribil instrument de şantaj. Însă nu-i un pericol specific Pakistanului, se poate întâmpla la fel de bine şi la voi, în Franța.

— Sigur nu! protestează tânăra femeie. În Franța toate acestea sunt sever controlate, este imposibil să-ți procuri materiale radioactive.

— Şi cele care fac să funcționeze cele 58 de centrale nucleare ale voastre? Deşi sărăcite după folosire, rămân destul de radioactive. Un grup terorist, cumpărând câțiva complici, ar putea să le recupereze şi să fabrice o bombă murdară.

Este evident că generalul nu va admite existența vreunei slăbiciuni în sistemul de securitate al țării sale. Aşa că, pentru a-i arăta că nu se mulțumeşte doar cu declarații oficiale, Anne cedează dorinței de a-l provoca puțin.

— Domnule general, vă cer o favoare: m-ați putea ajuta să mă întâlnesc cu „tatăl bombei pakistaneze", dr. Abdul Qadeer Khan?

Generalul izbucneşte într-un hohot de râs.

Jurnalista se aştepta la o astfel de reacție, a citit tot despre dr. Khan care, în Pakistan, este erou național, dar trăieşte acum sub un nume fals. În 1998, el a permis țării sale să testeze prima bombă nucleară. În anii '70, când era inginer în uzina de îmbogățire a uraniului Urenco, în Olanda, copiase pe ascuns planurile maşinilor centrifuge, apoi se întorsese în Pakistan. Aici, în cooperare cu China, pusese la punct arma nucleară. Însă a ajutat şi la proliferarea ei furnizând toate elementele necesare Coreei de Nord, Libiei şi Iranului.

În 2004, pentru a potoli furia Statelor Unite, Pakistanul îşi plasase eroul național în arest la domiciliu. Însă din aprilie 2009, dr. Khan îşi recăpătase complet libertatea, trebuind bineînțeles să păstreze cea mai mare discreție.

Netulburată, Anne insistă:

— Dacă e imposibil, atunci aş putea să-l întâlnesc pe Bashiruddin Mahmoud, care a fost o vreme ajutorul său?

— După părerea mea, ăsta e un nebun periculos! Vorbeşte peste tot despre necesitatea de a face din Pakistan un stat islamic care să furnizeze bomba tuturor ţărilor musulmane. De peste cincisprezece ani, l-am îndepărtat de cercetările nucleare şi-i supraveghem atent legăturile cu islamiştii.

— Din ce-mi spuneți, pare mult mai periculos decât dr. Khan! Cum de se află încă în libertate?

— Dacă ar fi să-i arestăm pe toți cei care au simpatii pentru islamişti, ar trebui să închidem jumătate din populație.

Generalul clatină din cap, exasperat.

— Înainte nu era aşa, până în anii 1980, cei mai mulți pakistanezi erau proamericani. Dar jocul dublu al Statelor Unite şi bombardamentele lor fără discernământ i-au împins spre radicalizare pe oameni.

— Care ar împărtăşi acum punctele de vedere ale lui Bashiruddin Mahmoud, de pildă?

— Convingeți-vă singură. Dar dacă vreți să aveți vreo şansă de a vă întâlni cu acest personaj, vă sfătuiesc să purtați văl.

Capitolul 15

Taher a râs cu poftă când Anne i-a relatat discuția ei cu generalul Hamid.

— Trebuia să-i ceri să vizitezi bazele nucleare, dacă tot erai acolo! Dar, într-adevăr, pentru informații despre securizarea bombei poate fi mai ușor să te întâlnești cu Bashiruddin Mahmoud decât cu profesorul Khan, care după scandal, trăiește retras. Bashiruddin scrie despre islam și s-ar părea că e apropiat de talibani. De ce să nu încerci să intri în contact cu el prin intermediul organizaților islamiste?

Taher se încruntă și se scarpină în cap, gânditor.

— Nu departe de institutul meu e o tabără de refugiați. Urma să fie închisă, guvernul a oprit subvențiile, însă un grup islamist are grijă acum de ea.

— De unde vin bani? De la guvernul saudit?

— Nu neapărat. De când a fost acuzat că susține terorismul, Riadul a devenit prudent. Mai degrabă vin prin intermediul unor prinți și al ulemalelor wahhabite. O cale mai puțin directă, dar rezultatul e același, mâna stângă nu poate ignora ce face mâna dreaptă.

Bărbatul o privește pe Anne cu îndoială.

— Dacă vrei ca islamiștii să accepte să discute cu tine, trebuie să arăți că ești de încredere. Știi ceva despre islam?

— Puțin. Cea mai bună prietenă a mea e turcoaică, strănepoata ultimului calif. Întrucât fac multe reportaje în țările musulmane, ea m-a învățat lucrurile de bază și câteva rugăciuni, crezând că mi-ar putea fi de folos.

— Perfect, pune-ți niște haine largi și o eșarfă. Diseară te duc acolo.

E o tabără ceva mai aparte, situată în sud-vestul orașului. În locul obișnuitei întinderi de corturi, ai zice că te afli într-un cartier de locuințe sociale din estul parizian, doar că nu vezi blocuri foarte înalte, ci vreo treizeci de imobile cu opt etaje, majoritatea neterminate, dar deja într-o stare avansată de degradare. Construite pentru muncitori, au rămas multă vreme goale fiindcă partidele din coaliția de la

putere nu reuşeau să cadă de acord asupra distribuirii lor. Acum aproape 12 000 de refugiaţi stau în ele. Dispun de o şcoală, de o moschee care serveşte şi drept madrasă şi de un mic spital.

— Îl cunosc pe medic, explică Taher. Lucrează independent de noua organizaţie. O să mergem întâi la el.

Spitalul e, de fapt, un dispensar amenajat la parterul unui imobil, unde se acordă îngrijiri curente şi sunt primite urgenţele înainte de a fi trimise la un spital adevărat. S-a înnoptat deja, dar sala de aşteptare e încă plină de femei şi de copii.

— Nu-mi termin niciodată munca înainte de ora 23:00, zâmbeşte tânărul medic când îi primeşte în birou. Dar măcar aici mă simt util, iar oamenii sunt atât de recunoscători! Cei mai mulţi n-au văzut un medic în viaţa lor, deşi se chinuiesc de ani întregi cu boli uneori grave. Întâlnesc mai ales cazuri de tuberculoză şi de glaucom pe care le trimit la spitale.

De restul încearcă să se ocupe el; ziua vine să-l ajute o asistentă voluntară.

— Doctorul Iqbal uită să spună că şi el e voluntar, intervine Taher. Înainte lucra într-o clinică elegantă în Gulberg, dar de un an a lăsat tot ca să-i îngrijească pe refugiaţi.

— Nu mai vorbiţi aşa, nu sunt un erou! De fapt, regret că n-am luat decizia mai devreme: pe plan uman, ţăranii aceştia îmi oferă mai mult decât mi-aş fi imaginat vreodată, dau dovadă de o solidaritate în faţa nenorocirii cum n-am mai întâlnit nicăieri.

Toţi refugiaţii vin dintr-un sat situat la 50 de kilometri nord de Lahore. Majoritatea aveau casa pe malul râului Ravi, în locuri unde e periculos să construieşti, dar nu avuseseră de ales, celelalte terenuri fiind prea scumpe. Sunt agricultori, lucrau un pământ ce nu le aparţinea şi abia îşi

câştigau traiul. Dar măcar aveau demnitatea lor. Azi sunt reduşi la condiția de asistați.

— Tratez un număr enorm de depresii, se plânge doctorul, în special printre bărbați, capi de familie forțați aproape să cerşească. Duceți-vă să vedeți cum se desfăşoară mesele, o să înțelegeți.

În centrul taberei, în lumina crudă a unor lămpi cu gaz, s-a format un şir lung de copii şi de femei. Aşteaptă toți, strânşi unul într-altul, cu o farfurie de tablă în mână. Când o zăresc pe străină, femeile îşi feresc privirea.

— Nu încerca să le vorbeşti, îi şopteşte Taher însoțitoarei sale, le este prea ruşine.

În mulțime se observă foarte puțini bărbați. Unii preferă să se lipsească de mâncare decât să se umilească stând la coadă cu orele. Mai cu seamă bărbații vârstnici refuză să-şi piardă astfel demnitatea. S-ar lăsa să moară de foame dacă soțiile sau fiicele lor nu şi-ar împărți cu ei porția sărăcăcioasă.

Pe o scândură sprijinită pe capre de lemn, sunt înşirate oale aburinde, pline cu biryani, orez garnisit cu câteva bucățele de carne de oaie. Cinci bărbați stau în spatele lor şi împart mâncarea. E singurul punct de distribuire a hranei pentru 12 000 de refugiați.

— Ar putea totuşi să facă mai multe puncte de distribuire, izbucneşte Taher. Ai zice că vor să-i facă să simtă şi mai mult că depind de ei, de parcă bieții oameni nu sunt şi aşa destul de umiliți!

Pentru copii însă, această nouă situație este o sărbătoare. Se înghiontesc şi râd, se strâmbă, se pişcă, glumesc între ei fluturându-şi farfuriile goale ca pe nişte trofee. Până când un bărbat înalt, cu barbă, vine şi restabileşte ordinea amenințându-i cu bastonul.

— Allahu Akbar! strigă el făcându-le semn să repete.

— Allahu Akbar! strigă copiii în cor, din răsputeri, încântați ca de un joc nou.

Cei mai mici își agită blidele.

— Allahu Akbar! Allahu Akbar! strigă țopăind și căutând să evite scatoalcele surorilor mai mari.

Vacarmul e asurzitor, copiii s-au dezlănțuit. Aceste momente pe care ei le petrec laolaltă, băieți și fete, în care scapă de tristețea apăsătoare a adulților, sunt o distracție foarte așteptată în viața monotonă a taberei.

Ceva mai departe, vreo șase indivizi, cu tichii și cu *kameez* ce le coboară până la jumătatea pulpei – ținuta clasică a islamiștilor –, s-au strâns în jurul unui bărbat cu părul alb, care, așezat într-un scaun cu rotile, pare să fie șeful lor.

— Așteaptă-mă aici, îi spune Taher însoțitoarei sale. Mă duc să-i pregătesc pentru venirea ta.

De la distanță, Anne studiază micul grup. Printre ei, e și un arab care nu scoate niciun cuvânt. Totuși, la un moment dat, renunță la atitudinea lui rezervată și, arătând spre copiii de la coadă, dă din mâini nervos. Peste câteva minute, când se întoarce la Anne, Taher îi povestește că bărbatul se indignase fiindcă fetițele nu poartă văl, interlocutorii lui au promis că vor îndrepta lucrurile chiar de a doua zi.

După ce-au așteptat câteva clipe pentru ca străinul să plece și membrii grupului să fie mai dispuși să discute, Taher înaintează, urmat de Anne, care își potrivește cu mare grijă eșarfa, astfel încât să acopere orice șuviță de păr.

— Domnilor, declară el pe ton solemn, v-o prezint pe strănepoata ultimului calif.

Anne tresare și îl privește năucită. El se preface că nu o vede și continuă:

— Așa cum știți, după abolirea califatului de către dușmanii islamului, familia otomană a fost exilată. Prin urmare, *begum* Anne s-a născut și a crescut în Franța.

— E căsătorită? întreabă șeful grupului.

— Cu un musulman? se interesează altcineva.

— Evident, îi asigură Taher, e căsătorită cu un musulman francez cu care are doi fii.

— Şi-atunci cum se face că se plimbă pe aici cu un bărbat care nu-i este soţ? îl chestionează bănuitor şeful.

— Ştiţi foarte bine, Hozur, că în Europa obiceiurile sunt diferite şi că musulmanii au trebuit să se adapteze. *Begum* Anne este o profesionistă respectată. Este... asistent social. Organizaţia ei a trimis-o aici să vadă care sunt nevoile refugiaţilor. Aşa a luat legătura cu mine.

Anne a încremenit. Chiar şi cu rudimentarele ei cunoştinţe de urdu, reuşeşte să prindă sensul conversaţiei. Oare până unde va merge tovarăşul ei cu minciuna?

Şeful, despre care Taher îi spune că poartă titlul de maulana[36] şi predă la o madrasă vecină, vrea mai multe detalii, nu referitoare la Anne care, ca femeie, nu contează deloc, ci legate de relaţia ei cu familia otomană. Din ce sultan descinde şi, mai ales, câţi unchi şi veri are?

Secretarul lui, un bărbat mohorât, cu barbă lungă, neagră, în mod clar vopsită, traduce. E posibil ca maulana să nu vorbească engleza într-o ţară unde şi cel mai mărunt negustor bălmăjeşte câte ceva pe limba foştilor colonizatori? Anne bănuieşte mai degrabă că, la fel ca multor fundamentalişti, îi repugnă să se adreseze direct unei femei.

— Străbunicul a fost sultanul Murad al V-lea, fratele mai mare al sultanului Abdul Hamid, recită jurnalista dându-şi silinţa să-şi amintească tot ce-i povestise cândva prietena ei. În prezent, de la cei mai bătrâni până la nou-născuţi, suntem circa două sute cincizeci.

Maulana dă din cap aprobator.

— Câţi bărbaţi în putere?

---

[36] Maulana: titlu religios mai respectuos decât *maulvi*, fiindcă se referă la un preot foarte instruit (n. a.).

— Poate vreo cincizeci.

— Perfect! Şi printre aceştia cincizeci există vreunul care ar fi gata să ia asupra sa nobila funcţie de calif?

— Ah, nu cred! răspunde Anne spontan.

O lovitura discretă cu piciorul din partea lui Taher o face să se răzgândească.

— În fine, poate doi sau trei dintre unchii mei, deosebit de pioşi, ar fi interesaţi...

— Ne puteţi da numele şi datele lor de contact?

— Trebuie mai întâi să vorbesc cu ei şi să le cer acordul.

— Bineînţeles, dar faceţi asta repede, avem nevoie să ştim dacă putem conta pe familia otomană.

Maulana s-a destins şi schimbă câteva cuvinte cu discipolii care-l înconjoară.

— Pe vremea otomanilor, eram protejaţi de puterea imperiului, le povesteşte admiratorilor care-l ascultă respectuoşi. Popoarele musulmane nu erau nici divizate, nici supuse Occidentului, aveam mândria marilor noastre civilizaţii, nu ne consideram inferiori nimănui – se opreşte ca să scuipe un jet lung de zeamă roşie de betel –, englezii ştiau ce fac atunci când l-au împins pe Mustafa Kemal să desfiinţeze califatul. Ne-am pomenit lipsiţi de orientare, în conflict unii cu alţii, făcând astfel jocul marilor puteri. Însă musulmanii au ridicat în sfârşit capul, conchide el triumfător, curând vom fi uniţi sub conducerea unui calif. Anul trecut, la Mecca, am întâlnit turci care mi-au mărturisit că există la ei o mişcare secretă pentru restaurarea califatului.

— Dar aveţi deja un calif, se miră Anne. Al-Baghdadi, care a declarat un stat islamic în Siria şi în Irak.

Maulana ridică din umeri, nu are încredere în „nou”, în acest Baghdadi care, fără a se raporta la vreo autoritate musulmană recunoscută, s-a autoproclamat „calif”.

— Pretinde că e din familia Profetului, dar cum ar putea un descendent al Profetului să comită asemenea crime? După părerea mea, e un tâlhar care caută putere şi bani. Pe deasupra, e duşmanul înverşunat al saudiților, prietenii noştri dintotdeauna. Cum să încheiem o alianță cu duşmanii prietenilor noştri?

— Înțeleg, aprobă Anne. În ceea ce mă priveşte, am citit textele unui intelectual pakistanez remarcabil, care mi se pare mult mai demn de stimă. Vorbeşte despre binefacerile pe care islamul le-ar aduce lumii, un islam luminat şi umanist, în contrast cu deriva morală a Occidentului. N-am înțeles tot şi mi-ar plăcea să pot discuta cu el. Cred că îl cheamă... Bashir... Bashir Mahmoud, cam aşa ceva.

Maulana o întrerupe.

— Vreți să spuneți Bashiruddin Mahmoud? Am auzit de el. A fost asistentul doctorului Khan, inventatorul bombei pakistaneze. Dar noi aici nu vrem să tratăm nici cu promotorii bombei, nici cu ISIS. Cum v-am spus, mişcările musulmane pakistaneze sunt împotriva violenței.

— Talibanii, împotriva violenței? nu se poate abține Anne să reacționeze.

A făcut-o pe naiva ca să le adoarmă bănuielile, dar să n-o ia drept idioată!

— În orice caz, ONG-ul nostru, Al Khair, se ocupă doar de partea umanitară, insistă traducătorul, mai ales de distribuirea hranei. Cartierul nostru general se află la Karachi, dar lucrăm în toate regiunile inundate. Am format 138 de comitete, din nordul până în sudul țării. Fiecare comitet cuprinde zece voluntari, dar, la nevoie, poate mobiliza 3 500 într-o oră.

— Impresionant! exclamă Anne. Şi cine finanțează toate acestea?

— Oamenii obişnuiți. Ne dau mult fiindcă au încredere deplină în noi.

— Este extraordinar ce faceți! murmură tânăra femeie. Mi-ar plăcea să pot lucra cu voi, adaugă ea fără să bage în seamă ghiontul prin care Taher o previne că exagerează.

— Cel mai bun mod de a ne ajuta este să ne puneți în legătură cu un bărbat din familie capabil să-şi asume rolul de calif.

— O să mă ocup de asta, promite Anne, blestemându-l în sinea ei pe Taher.

— Aşteptăm veşti de la dumneavoastră, declară maulana din scaunul său cu rotile. Să nu întârziați.

La rândul lui, traducătorul îi dă cartea de vizită şi îi cere în schimb datele ei de contact, iar Anne nu se poate eschiva.

Când rămân singuri, Anne dă frâu liber furiei.

— Ce te-a apucat să mă prezinți drept strănepoata sultanului? Eşti complet inconştient! Dacă descoperă că i-am mințit, îți dai seama în ce situație mă pui?

— Era singura cale ca ei să stea de vorbă cu tine. Acest maulana cumsecade, în scaunul lui cu rotile, este un islamist radical. Îl ştiu din vedere, oficiază în moscheea de lângă institutul meu. În fiecare vineri rosteşte predici îndârjite împotriva guvernului, acuzându-l că e vândut Americii. A acceptat să discute cu tine fiindcă te-am prezentat ca făcând parte din familia califului. Oricum, ce contează? N-o să-i mai vezi niciodată.

— Zici tu că n-o să-i mai văd? E posibil să mă caute, au numărul meu de telefon şi numele hotelului la care stau.

Anne tună şi fulgeră, însă răul e deja făcut, nu i-ar folosi la nimic să se certe cu Taher. Se străduieşte să-şi recapete calmul.

— În orice caz, mi se par interesanți. Vorbeşte-mi puțin despre ei. Chiar sunt contra politicii lui Baghdadi sau e doar o dispută pentru putere?

— N-au vrut să ne spună, dar sunt sigur că se află în contact cu ISIS. Când vorbeau în arabă cu vizitatorul, am urmărit un pic...

— Înțelegi araba?

— Cât de cât. Itinerarul meu de militant m-a purtat în Orientul Mijlociu. Dacă am înțeles bine, omul era un irakian trimis să afle dacă ei o să se alăture ISIS sau nu. Iar ei întorc problema pe toate fețele şi se întreabă dacă ar putea obține de la Baghdadi cantități importante de arme şi finanțare. După cum îmi închipui că se întreabă la ora actuală mare parte dintre grupările militante din Pakistan.

— Dar ei zic că sunt împotriva violenței!

Taher se uită la ea cu un zâmbet uşor ironic.

— Ceea ce ți-au povestit ține de domeniul fanteziei. Realitatea este că în spatele Al Khair, ONG-ul lor caritabil şi pacifist, stă una dintre cele mai periculoase grupări din Pakistan: Jamaat-ud-Dawa, o organizație înființată de fondatorul Lashkar-e-Taiba.

— Poftim?

Anne aproape că se sufocă.

— Lashkar-e-Taiba, grupul terorist care i-a tăiat gâtul jurnalistului american Daniel Pearl şi a filmat tot?

— Exact! La insistența Washingtonului, Lashkar-e-Taiba a fost interzisă, dar a fost creată Jamaat-ud-Dawa ca să-i ia locul. Asta se petrece frecvent în Pakistan: guvernul desființează o organizație teroristă, ea renaşte sub alt nume şi-şi continuă activitățile ca înainte până face atâtea, încât guvernul e obligat din nou s-o interzică, iar ea renaşte sub un al treilea nume... şi tot aşa... Autoritățile închid ochii. Imaginează-ți, colegiul islamic unde a fost ucis Daniel Pearl şi care depindea de Lashkar-e-Taiba continuă să existe sub controlul Jamaat-ud-Dawa!

— Incredibil! Dar de ce atâta indulgență față de nişte organizații teroriste?

Anne i-a mai pus această întrebare lui Taher, însă tot nu pricepe jocul dublu al responsabililor pakistanezi.

— Trebuie să ştii că Lashkar-e-Taiba este copilul serviciilor secrete ale armatei, creat în anii ’80 pentru a conduce sabotaje în Caşmirul Indian. Există deci relaţii, chiar prietenii între ei şi militari. Aceştia din urmă protejează organizaţia ca s-o poată folosi împotriva Indiei. Sunt convinşi că India încearcă să provoace o scindare a Pakistanului, susţinând mişcările separatiste. Aşa cum a făcut cu Bangladesh şi cum face acum cu Baluchistan.

Anne îşi pune mâinile în cap.

— Serviciile secrete pakistaneze i-ar susţine pe terorişti ca să-i poată folosi împotriva inamicului indian, dar nu îi controlează?

— Exact!

Remarcând expresia abătută a însoţitoarei sale, Taher adaugă:

— OK, gata cu vorba! Cred că ai nevoie de un întăritor. Haide, te duc la Hotspot să mănânci cea mai bună îngheţată cu ciocolată din întregul Lahore.

E unsprezece seara, dar cartierul M.M. Alam Road freamătă de viaţă. Stând împreună cu Taher pe terasa unei cafenele în vogă, Anne se uită la tinerele elegante, cu părul în vânt, care trec sprintene de la un magazin la altul, probând într-o rumoare voioasă ultimele fleacuri la modă.

Între lumea pe care tocmai a părăsit-o şi cea de aici e o prăpastie atât de adâncă, încât Anne simte o mare nelinişte, are presentimentul, aproape certitudinea, că toate acestea nu se pot termina decât cu o teribilă tragedie.

Maulana: titlu religios mai respectuos decât *maulvi*, fiindcă se referă la un preot foarte instruit (n. a.).

Capitolul 16

Anne şi Karim au lăsat maşina într-o parcare plină de praf, unde nişte şoferi stând pe vine beau ceai, şi se pregătesc să intre în oraşul vechi printr-o monumentală poartă din piatră, „Poarta Delhi”.

De săptămâni bune, tânăra femeie doreşte să viziteze centrul din Lahore şi, când Karim i-a propus dimineaţă s-o ducă acolo, a profitat de ocazie. Ultima perioadă a fost epuizantă, aşa că are nevoie de o pauză. Şi ce ghid mai bun ar putea găsi decât acest băiat ciudat despre care descoperise că, în spatele aerului nonşalant, era un adevărat erudit.

Un ghid care-şi lua rolul în serios.

— Akbar, cel mai mare împărat mogul, a ridicat în secolul al XVI-lea zidurile ce înconjoară încă oraşul, explică el. Lui Akbar îi plăcea în mod deosebit Lahore, unde a fost încoronat la vârsta de 14 ani, şi petrecea aici mai mult timp decât în capitala sa, Delhi. El a construit magnificul fort pe care îl vedeţi dominând oraşul.

O examinează aprobator pe Anne care, pentru această ocazie specială, renunţase la blugi şi purta un *shalwar kameez* ce-i ascundea formele.

— O să facem un tur, sper că vă place să mergeţi pe jos, da?

— Sunt gata să vă urmez până la capătul lumii, răspunde ea zeflemitor.

Au pornit pe străduţele înguste, mărginite de dughene, pe unde trec căruţe trase de măgăruşi şi cărăuşi cu braţele încărcate de mărfuri. Căci acest vechi oraş părăginit, forfotind de meşteri şi de comercianţi mărunţi, constituie bogăţia întregului Lahore.

Străzile au păstrat numele îndeletnicirilor celor care le ocupau la origine. După ce-au străbătut „strada sacagiilor”, Anne şi Karim o iau pe „strada călăreților” pentru a ajunge în sfârşit pe „strada croitorilor”, o stradă lungă, cu asfalt neregulat, ce se întretaie cu poteci laterale de pământ bătătorit. Acolo, în prăvălii minuscule, bărbați aplecați peste țesături de satin şi brocarturi pedalează la maşinile lor de cusut din alt secol ca să confecționeze minunății strălucitoare.

— În Pakistan, croitorii sunt în mod tradițional bărbați, ceea ce face cam dificil probatul hainelor, comentează ironic Karim. Observați că toate magazinele sunt ținute de bărbați, în cultura noastră, se consideră că femeile nu trebuie să aibă o activitate publică. Oamenii de rând le consideră pe femeile libere din cercurile înalte nişte ființe de pe altă planetă sau nişte depravate. Însă au de secole obiceiul de a-i respecta pe cei puternici şi de a li se supune, aşa că acceptă totul.

— Nu-i sigur ca asta va mai dura, propaganda islamistă împotriva stilului de viață occidental este eficientă.

— Da, riscăm să ne trezim într-o zi cu un război civil. O să aveți ocazia să reveniți aici!

— Ați fi uimit, dar poate că o să mă întorc de plăcere. Țara asta atât de discreditată mie mi se pare atrăgătoare.

Karim îi aruncă o privire şi încheie conversația cu una dintre obişnuitele lui schimbări bruşte de atitudine.

— Chiar aşa? Întotdeauna am crezut că sunteți ciudată.

Au ajuns în cartierul țesăturilor, unul dintre cele mai frecventate din tot bazarul. E lume multă în jurul tarabelor acoperite cu cearşafuri albe, pe care comercianții etalează metri de stofe sub ochii clientelor aşezate pe canapele. Se discută despre calitate şi preț, în timp ce femeile îşi sorb ceaiul oferit din partea casei. Vânzătorul nu-şi cruță nici timpul, nici energia, îți arată cupoane de material fără să i-o

ceri, chiar dacă protestezi spunând că nu eşti interesat, el ţine să-şi expună comorile. Anne e uimită. Oare el crede că prin acest exces de bunăvoinţă le convinge pe cliente să cumpere? Pot ele, după atâtea dovezi de amabilitate, să plece fără să se simtă vinovate că l-au făcut să piardă vremea?

Karim izbucneşte în râs.

— Nu suntem în Occident, aici oamenii au timp din belşug. Negustorii şi clienţii sunt complici: clienţii trebuie să fie capricioşi, altfel negustorul n-ar avea prilejul să-şi desfăşoare întreaga sa artă. Aşa se întâmplă din vremuri imemoriale, spre marea satisfacţie a ambelor părţi. Credeţi-mă, s-ar simţi frustraţi dacă i-aţi lipsi de asta şi mai ales răniţi că relaţia lor se rezumă la un schimb vulgar de mărfuri contra bani.

Pe aleile laterale, vânzători ambulanţi oferă tot soiul de articole pentru femei, de la truse de machiaj şi parfumuri franţuzeşti contrafăcute, la lenjerie intimă. În această ţară musulmană atât de pudică, Anne descoperă cu stupefacţie o mulţime de sutiene şi de chiloţi de toate culorile şi mărimile legănându-se înşirate pe fire de nailon. Bărbaţii împreună cu soţiile în burka neagră îşi fac liniştiţi cumpărăturile.

Puţin mai departe, câteva magazine expun în vitrine diverse ţinute lejere, dezabieuri provocatoare, chiloţi cu deschizătură şi sutiene decupate în dreptul sfârcurilor, cum găseşti în Pigalle. Aceste magazine par frecventate exclusiv de tipi bărboşi.

— Aleg pentru nevestele lor, o lămureşte Karim pe Anne care nu-şi crede ochilor.

— Glumiţi?

— Nu. Să mergem să discutăm cu vânzătorul cât timp magazinul e gol.

— Cei mai buni clienţi ai noştri sunt bărbaţii evlavioşi, recunoaşte proprietarul fără nicio reticenţă. Mulţi

pakistanezi, dar şi oameni din Golf cumpără de la noi astfel de articole de lenjerie un pic mai speciale.

— Şi nu se ascund?

— La musulmani, după căsătorie, orice este permis între soţ şi soţie!

Anne simte că roşeşte. Oare o tulburră francheţea bărbatului sau mai degrabă prezenţa lui Karim pe care-l ghiceşte la fel de jenat ca ea?

Dornic să schimbe subiectul, tânărul îi propune să-i arate cartierul aurului. După ce traversează cartierul metalelor răsunând de activitatea meşterilor care, aşezaţi chiar pe pământ, modelează arama şi cositorul, trec rapid prin cartierul argintului şi ajung în faimosul cartier al aurului, unde în vitrinele lipite una de alta scânteiază bijuterii fabuloase. În faţa lor, se înghesuie femei îmbrăcate în burka, cu ochii sclipind de dorinţă.

— Chiar cumpără sau doar cască gura? întreabă Anne mirată de numărul lor.

— O, cumpără! Nici nu vă imaginaţi ce cantitate de bijuterii se vinde în această piaţă. Pentru femei, ele reprezintă nu atât nişte podoabe, cât o măsură de siguranţă pentru zile negre. De aceea greutatea lor în aur contează mai mult decât lucrătura, oricât ar fi de rafinată, şi chiar mai mult decât micile pietre preţioase ce constituie farmecul acestor giuvaiere, dar sunt dificil de negociat.

Continuându-şi drumul, poposesc pe strada brăţărilor de sticlă. Fascinată, Anne are impresia că merge printre pereţi de cristal multicolor, atât de înalte sunt piramidele alcătuite din aceste minunăţii puse unele peste altele. Recent au apărut brăţările din plastic, care sunt mai ieftine şi se sparg mai greu. Însă femeile elegante le disprețuiesc. Frumuseţea brăţărilor din sticlă constă tocmai în faptul că se sparg, fragile şi efemere precum clipele vieţii. Orice mireasă trebuie să poarte, pe lângă bijuterii din aur, cel puţin douăsprezece

astfel de cercuri fine, care în noaptea nunții se vor sparge, dovadă a pasiunii bărbatului căruia de acum ea îi aparține, iar dacă pe brațul ei delicat răsar câteva picături de sânge, acestea vor dovedi și mai bine ardoarea pe care ea a stârnit-o.

Dar brățările din sticlă sunt și veritabile instrumente de seducție, precum evantaiele în Europa. Clinchetul lor cristalin a inspirat numeroase poeme, reprezentând pentru îndrăgostit amintirea iubitei, semnul discret și încântător al apropierii ei. Însă poate să fie și mărturia furiei sale și a unei iubiri ce se încheie tragic în sunet de sticlă spartă.

E deja ora unu și bazarul geme de lume, abia te mai poți mișca.

— E timpul să plecăm, hotărăște Karim. Hai, vă deschid calea!

Protector, dă la o parte lumea din fața ei. Se deplasează amândoi cu dificultate spre Poarta Taxila, printr-un cartier de case vechi în stil mogul, cu arcade ornamentate și balcoane susținute de coloane delicate, dar într-o asemenea stare de degradare, încât pare că stau să cadă. Karim se oprește.

— Nu puteți să ratați asta! E celebrul cartier Heera Mandi, „piața de diamante". Diamantele erau frumoasele curtezane de pe vremea mogulilor, dansatoare respectate care primeau în salonul lor societatea aleasă din Lahore, dădeau chiar și lecții de „tawaif", cultura și bunele maniere, tinerilor din aristocrație. Cam ca gheișele.

— Depindeau de un protector bogat?

— Negreșit. Însă ele îl alegeau și puteau să-l respingă când doreau fiindcă nu duceau lipsă de pretendenți. Tradiția a durat peste două secole și s-a pierdut odată cu sosirea britanicilor care, neînțelegând nimic din subtilitățile Orientului, le considerau târfe. Clienții au părăsit cartierul, saloanele s-au închis pe rând, iar „diamantele" au cedat

locul prostituatelor. Şi azi e tot „cartierul interzis”, dar e supravegheat strict: femeile au dreptul să lucreze doar noaptea şi multe continuă să danseze pentru a-şi păstra un aer de respectabilitate. Ziua, în schimb, e un bazar cunoscut pentru mâncarea bună, instrumentele muzicale tradiționale care le acompaniază dintotdeauna pe dansatoare şi prăvăliile cu sandale de piele fină şi vârf curbat „ca să nu rănească pământul”, cum spune tradiția mogulă. Pe scurt, după cum puteți constata, ziua este un cartier ca oricare altul.

Abia îşi termină fraza, că se trezesc înconjurați de nişte personaje ciudate – bărbați? femei? Anne nu reuşeşte să stabilească până când îşi dă seama că sunt transsexuali. Dansând şi cântând, aceştia flutură cu entuziasm nişte bucăți de hârtie pe care țin neapărat ca Anne şi Karim să le citească.

— Nu vă temeți, sărbătoresc aniversarea naşterii lor oficiale, vor doar să vedeți cartea lor de identitate, o linişteşte Karim.

Apoi ia una dintre cărțile întinse şi-i arată însoțitoarei sale că, în loc de mențiunea bărbat sau femeie, este scris un al treilea gen: „hijra”.

Anne nu-şi revine.

— Incredibil! Pakistanul, considerat retrograd, este în această privință mult înaintea Franței! La noi, transsexualii sunt somați să decidă dacă sunt bărbați sau femei, cu toate suferințele ce decurg de aici, fiindcă deseori nu se simt nici una, nici alta.

După o jumătate de oră de mers prin soare, după ce au părăsit cartierul aurului, ajung în sfârşit în nord-vestul oraşului vechi. Înaintea lor se înalță splendida moschee Badshahi, construită în 1671 de către Aurangzeb, ultimul mare împărat mogul, şi impunătorul fort de gresie roşie, despărțit de moschee printr-o grădină.

— Fortul reuneşte douăzeci de palate, moschei mici şi pavilioane care mai de care mai rafinate, explică tânărul. Au fost clădite în decurs de un secol, în cea mai glorioasă perioadă a imperiului, sub domnia lui Akbar, a fiului său Jahangir şi a nepotului său Shah Jahan, împăratul care a construit Taj Mahalul pentru ca iubita lui soție, Mumtaz Mahal, să se odihnească acolo. Iar acum – se întoarce spre Anne – trebuie să alegeți, pentru că nu avem timp să vedem tot. Fie vizităm moscheea Badshahi, curtea sa interioară, unde pot să se roage o sută de mii de persoane, apoi fortul şi minunățiile sale, precum pavilionul oglinzilor, al cărui interior pare tăiat din diamante, fie mergem la câțiva kilometri de oraş să vedem legendarele grădini Shalimar. Iar pe drum ne putem opri la mausoleul lui Anarkali, dansatoarea iubită de împăratul Akbar şi de Jahangir, fiul său.

Anne nu ezită nici măcar o secundă. O să viziteze mai târziu palatele şi moscheea. Dar grădinile Shalimar pe care bunicul i le descria cu ochii scânteindu-i, grădinile unde sigur se plimba cu Rekha, departe de privirile indiscrete...

— Aleg grădinile Shalimar.

Oarecum uimit, Karim vrea să prevină o dezamăgire.

— Să ştiți că nu mai sunt ce erau odată.

— Nu-i nimic, îmi doresc foarte mult să le văd.

— Perfect, să mergem!

După orele petrecute în căldura toridă a începutului de mai, aerul condiționat din maşina lui *begum* creează un microclimat extrem de plăcut. Noroc că nu-i trecuse prin minte lui Karim să ia Citroënul 2CV, se gândeşte Anne ironizându-se singură în sinea ei: hotărât lucru, te obişnuieşti repede cu luxul...

E încântată, dar şi surprinsă că tânărul îşi ia atât de mult în serios rolul de ghid. Karim e cu adevărat pasionat de Lahore, îi cunoaşte toate cotloanele, iubeşte oraşul pentru

măreția, frumusețea rafinată şi trecutul său glorios, ce reînvie în ochii celor ce-şi dau osteneala să-l privească, dar îl iubeşte cu duioşie şi pentru nesfârşita tristețe a decăderii sale. Ar vrea ca tânăra femeie să-i împărtăşească aceste sentimente, nu-şi explică de ce, dar ar fi rănit dacă ea n-ar fi cucerită de „oraşul lui".

Întrebarea pusă de Anne îi întrerupe şirul gândurilor.

— De unde vine numele de Lahore? Din sanscrită?

— Probabil. Se spune că provine de la Loh, unul dintre băieții gemeni ai zeului Rama şi ai Sitei, erou al Ramayanei, marele poem mitologic hindus.

Rama şi Sita formează cuplul perfect până în ziua când Sita este răpită de Ravana, regele demonilor. Într-un târziu, după multe peripeții, Rama o găseşte, dar este chinuit de îndoială: şi-a păstrat ea puritatea? Ca să-i recâştige încrederea, Sita cere să treacă prin proba focului şi scapă neatinsă. În sfârşit convins, Rama strigă: „Te recunosc drept soția mea." Şi cad unul în brațele celuilalt.

— Dar există şi o versiune feministă a poveştii, continuă Karim, care îmi închipui că o să vă placă mai mult. Când Rama îşi desface brațele şi spune: „Te recunosc drept soția mea", Sita răspunde: „Eu nu te mai recunosc drept soțul meu." Apoi pleacă împreună cu cei doi fii ai săi, unul fiind Loh, care va fonda Lahore, deformare a lui Loh.

Anne începe să râdă.

— Ce versiune preferați?

— Ghiciți!

Însă ea nu apucă să răspundă fiindcă maşina se opreşte în fața unei construcții albe, octogonale, dominată de cupole, în pur stil mogul.

— Mausoleul lui Anarkali, cea mai romanescă eroină din Lahore. Frumoasa venită din Iran era dansatoarea preferată şi una dintre concubinele împăratului Akbar. Însă fiul lui Akbar, prințul Jahangir, s-a îndrăgostit de ea. Într-o zi,

împăratul a surprins un schimb de priviri între favorită şi fiul lui. Pentru această crimă de lezmajestate, subiect de distracție pentru întreaga Curte, Akbar a condamnat-o pe Anarkali să fie zidită de vie.

— Ce oroare!

— Aşteptați urmarea! Legenda povesteşte că, încă îndrăgostit, el a făcut o deschizătură în zid pentru ca ea să poată fugi şi să se întoarcă în Iran. Cert e că, odată devenit împărat, fiul său, Jahangir, a ridicat acest mausoleu în amintirea celei pe care o iubise.

— E adevărat că Akbar, renumit pentru marea lui toleranță religioasă, era analfabet?

— Da. Cu toate că se trăgea dintr-o dinastie foarte cultivată, n-a reuşit niciodată să învețe să citească. Cred că astăzi am zice că era dislexic. Însă avea o memorie şi o inteligență extraordinare, precum şi o nemaipomenită deschidere a spiritului. A încurajat în artă, mai ales în arhitectură, o fuziune a stilurilor musulman şi hinduist. Dar mai presus de orice, a încercat să instituie o credință unică prin care să se pună capăt conflictelor religioase. Invita reprezentanți ai diferitelor religii din India – musulmani, hinduişti, iezuiți din Goa, jainişti, budişti – să dezbată tot felul de probleme teologice în fața lui. Din discuțiile lor, a identificat punctele comune şi a stabilit bazele unei religii unice, Din-I-Ilâhî, religia luminii, sperând ca astfel să se încheie înfruntările dintre comunități. Din păcate, după moartea lui, oamenii au revenit curând la vechile lor credințe.

Au ajuns la grădinile Shalimar, grădinile cântate de poeți ca o anticipare a paradisului, cu peluzele lor mereu verzi, cu apele limpezi ce delimitează straturile de flori ce se succedă tot timpul anului: panseluțe şi trandafiri, apoi iasomie, crizanteme şi narcise şi, în cursul celor mai călduroase luni, gardeniile al căror parfum îmbătător umple aerul.

Deşi Karim o prevenise, Anne are un şoc: asta e minunea despre care ghidurile turistice fac atâta caz? Nu vede altceva decât peluze arse de soare, arbori încărcaţi de praf, bănci de piatră sparte şi arteziene mute. Chiar şi pe canalele menite să reprezinte râurile Cerului, presărate odinioară cu petale de trandafiri pentru a le parfuma, curgeau acum nişte firicele de apă gălbuie, pe care pluteau plastice. Anne are o senzaţie de părăsire, de cumplită irosire. Grădinile Shalimar nu mai sunt decât umbra lor însele.

Şi totuşi... Ghemuiţi ici şi colo, grădinarii îşi dau silinţa, culeg cu precauţie şi dragoste florile veştejite, plantează delicat altele noi, conştienţi şi mândri că sunt păzitorii unei frumuseţi ancestrale.

Anne se uită la ei gânditoare... Şi dacă ei aveau dreptate, dacă, odată trecută prima impresie, Shalimar te lăsa să-i descoperi treptat farmecul?

Înconjurate de ziduri înalte şi crenelate, din gresie roşie, de-a lungul cărora cresc arbori seculari, în care croncăne stoluri de ciori, grădinile se întind pe un spaţiu vast şi se ridică pe trei terase.

— Cunoaşteţi simbolistica grădinilor mogule? Sunt desenate după modelul celor din paradis, descrise în Coran. Perfecta lor simetrie exprimă ordinea şi pacea. Cuprind patru platbande separate de canale unde curge apă vie, care reprezintă cele patru grădini ale paradisului unde curg râuri. Coranul descrie de asemenea fântâni din care ţâşnesc lapte, miere, apă proaspătă şi un vin care nu îmbată. Cele patru fântâni evocă cele patru cunoaşteri: cunoaşterea spirituală, cunoaşterea prin intermediul minţii, cunoaşterea prin simţuri şi cunoaşterea cu ajutorul inimii.

În paradis, grădinile au lungi alei cu palmieri veşnic verzi simbolizând eternitatea, iar printre ei sunt rodieri, pomi fructiferi simbolizând ciclul vieţii şi al morţii. Aici palmierii sunt înlocuiţi cu chiparoşi.

— Priviți!

Karim s-a oprit lângă doi chiparoşi tineri, plantați în mijlocul unui strat de flori.

— Reprezintă doi îndrăgostiți în paradis. Aceleaşi grădini, cu aceeaşi simbolistică, se regăsesc în Iran şi în Asia Centrală, continuă Karim, dar şi în vechile regate musulmane din Spania, de pildă în Granada, grădinile Generalife. Le-ați vizitat?

— Da, dar trebuie să mărturisesc că le-am privit drept frumuseți ale naturii, n-aveam nici cea mai vagă idee despre simbolistica lor.

Anne şi Karim se află acum pe a treia terasă, cea de jos, unde se aduna poporul, pe cea de-a doua terasă se găseau oamenii de condiție înaltă, prima terasă fiind rezervată împăratului şi Curții sale. Şi această repartizare corespunde celor scrise în Coran, care precizează că în paradis oamenii vor fi împărțiți în trei categorii: credincioşii, sufletele alese, care se consacră căutării spirituale, şi sfinții, cei mai apropiați de Allah.

— Să urcăm pentru a vedea marele bazin unde se desfăşurau jocurile de apă şi concertele.

Bazinul este imens. Aşezată pe margine, Anne cade în visare. Pe platforma de marmură din mijlocul bazinului, i se pare că zăreşte muzicanții şi dansatoarele ale căror siluete grațioase se reflectă în apă. De-o parte şi de alta, în pavilioane elegante cu arcade din ghirlande de flori, demnitari îmbrăcați în brocarturi petrec. Anne îşi imaginează grandoarea spectacolelor sub clar de lună sau în noaptea luminată de sute de purtători de făclii. Singur, pe un divan de catifea ornat cu nestemate, tronează împăratul, iar în spatele lui, apa se prelinge pe un zid de marmură cu măiestrie înclinat, astfel încât apa să susure.

Karim o trezeşte la realitate.

— Toată apa provine din fântâna situată în palatul împăratului, aflat la est de prima terasă, acolo unde răsare soarele. Se varsă într-o mulțime de bazine şi fântâni de pe a doua, apoi de pe a treia terasă. Fiindcă împăratul, doar el este stăpânul apei, apa dătătoare de viață. Vreți să urcăm pe prima terasă să vedem palatul împăratului şi pe cel al împărătesei? Două mici capodopere de marmură, ajurate ca o dantelă.

Se îndreaptă amândoi spre scările de piatră, însă trecerea este barată de un gard de lemn.

— Ah, se pare că se fac lucrări. Le ocolim, o luăm pe potecă... Atenție la apă!

Abia a rostit cuvintele, că Anne, încălțată cu sandale fine din piele, a alunecat. În ultimul moment se prinde de el ca să nu zboare cât colo. Câteva clipe rămâne agățată de Karim, care o ține strâns, luptându-se totodată să-şi păstreze echilibrul. Când în sfârşit stau siguri pe propriile picioare, se privesc... jenați.

— Sunt complet aiurită, ar fi trebuit să mă încalț cu altceva! exclamă Anne ca să mai atenueze stânjeneala. Nu m-am gândit că o să mergem atât. De fapt, sunt epuizată, putem să stăm jos puțin?

— Bineînțeles! Scuzați-mă, de azi-dimineață v-am impus un ritm infernal... Doream aşa de mult să vă arăt tot ce-mi place în acest oraş!

Karin pare sincer dezolat.

— În plus, păreți foarte puternică, nici nu mi-a trecut prin minte să vă întreb...

— Nu ştiți că sub înfățişarea de femei puternice se ascund adesea făpturi delicate?

Karim se uită fix la ea, Anne nu pare că glumeşte. De astă dată e rândul lui să nu ştie ce să creadă.

La vreo sută de metri mai încolo, lângă vânzătorul de înghețată, Karim a observat o cafenea în aer liber, cu trei mese de metal şi câteva scaune. Ei i se pare un loc potrivit?

— Perfect! aprobă Anne. La umbra chiparoşilor, cu un suc de fructe rece, aproape că m-aş crede în paradisul descris de Coran.

În chip de suc de fructe rece, chelnerul le aduce două sticle de fanta călduță, cu care ei trebuie să se mulțumească fiindcă alt local nu se vede la orizont.

Între ei s-a aşternut tăcerea. Karim îşi întinde picioarele lungi, ezită, apoi deschide discuția pe un ton detaşat.

— Ne cunoaştem de două luni şi nu ştiu despre dumneavoastră decât ce-ați spus mai deunăzi, că bunicul era diplomat şi că vă vorbea deseori despre Lahore.

— De fapt, am fost crescută de bunici, părinții mei au divorțat când aveam opt ani.

Bunicul ei o formase, intelectual şi moral. Anne nutrea față de el o admirație fără margini, era un om pasionat de călătorii, care îi transmisese gustul aventurii. Dar era şi un idealist convins că oamenii sunt buni, că doar circumstanțele nefaste îi fac s-o ia razna, dar că omenirea în general merge spre o lume mai bună.

Anne zâmbeşte cu tristețe.

— Eu nu sunt atât de convinsă ca el.

— Bunicul dumneavoastră pare din aceeaşi categorie cu bunica mea, comentează Karim.

Tânărul nu şi-a cunoscut bunicul, mort înainte să se nască el. Se pare că era un adevărat gentleman, dar avea de două ori vârsta soției lui. Karim se întrebase mereu de ce măritaseră o încântătoare fată de 18 ani cu un bărbat ce ar fi putut să-i fie tată. Pentru bani? Nu, căci nu era bogat. Spoliat de moştenire de către fratele său mai mare – lucru frecvent pe aici –, nu dispunea decât de salariul de inginer ce le permitea un trai confortabil, dar nu luxos.

— Bunica vă vorbea despre el?

— Da, şi întotdeauna cu multă admiraţie.

— Admiraţia nu înseamnă dragoste...

— Fără îndoială... De altfel această căsătorie nepotrivită a avut consecinţe asupra întregii familii.

Karim tace, uitându-se în gol. Anne nu vrea să fie indiscretă, dar are impresia că pentru prima dată Karim e sincer şi că doreşte să se destăinuie. Cu glas blând, reînnoadă discuţia.

— Ce consecinţe?

— A determinat alegerile făcute în viaţă de mama, fără îndoială pe ale surorii mele şi, cine ştie, poate şi pe ale mele, răspunde el autoironic.

Anne se fereşte să-l întrerupă, doar se uită la el cu simpatie pentru a-l încuraja să continue.

— Nu v-am prezentat-o pe mama fiindcă n-aţi fi avut ce să vă spuneţi. E o femeie mondenă, ba mai mult, o mondenă nefericită, care-şi petrece viaţa căutând uitarea în distracţii.

— Ce încearcă să uite?

— Pe soţul ei, tatăl meu.

— Serios?! exclamă Anne, şocată de atâta francheţe.

— Nici pe tata nu-l cunoaşteţi, n-aţi fi găsit nimic de discutat cu el, chiar nimic. Nici măcar cu mine, fiul lui, nu cred că a mai stat de vorbă cu adevărat de când eram adolescent. E unul dintre acei oameni de afaceri pe care nu-i interesează decât un lucru: să facă bani, tot mai mulţi bani. Şi se pricepe foarte bine, e şi motivul pentru care mama l-a luat de bărbat, deşi familia ei s-a opus. Iar acum nu poate recunoaşte că a făcut o alegere proastă. E prea târziu să-şi schimbe viaţa, s-a obişnuit prea mult cu recepţiile, cu hainele de lux, cu călătoriile la clasa întâi şi cu hotelurile de cinci stele, n-ar putea să renunţe.

— Dar, intervine Anne, nu văd cum căsătoria mamei este o consecinţă a căsătoriei bunicii.

Karim îl strigă pe chelnerul care tocmai trecea pe lângă ei.

— Sucurile astea de fructe nu se pot bea, sunt chimie curată. Vreți o cola? îi propune el lui Anne.

— Dacă e să ocolim chimia, avem opțiuni mai bune! râde ea. Aş prefera un ceai, dacă e posibil.

În mod evident, chelnerul nu-i obişnuit cu clienți aşa de pretenționi, bâiguie că o să întrebe şi dispare cât ai clipi.

— După ce-a murit bunicul, situația financiară a devenit dificilă, îşi reia povestea Karim. Nu rămăsese decât salariul bunicii, care pe atunci lucra la Ministerul Afacerilor Sociale, se ocupa de promovarea femeilor. Un post important, dar, ca orice post de funcționar, prost retribuit. Primea multe oferte din sectorul privat, dar le refuza, vocația ei era serviciul public. Însă nu-şi dădea seama că fiica ei îşi dorea cu totul altceva: să poarte sariuri frumoase şi să meargă în localuri la modă, să primească invitați fără să se ruşineze că are un singur servitor, iar casa arată desuet, să călătorească, să vadă Europa în fiecare vară. Acesta-i standardul în cercul nostru. Se simțea mai prejos decât prietenele ei şi a căutat permanent să-şi recapete poziția la care credea că avea dreptul prin naştere.

— Şi sora dumneavoastră?

— O, ea v-ar plăcea. Este excentrică. Treizeci şi cinci de ani, necăsătorită, îmbrăcată aiurea, cu blugi vechi şi tunici largi pentru ca nimeni să nu poată bănui că e o femeie cu forme frumoase. De cincisprezece ani se ocupă de copiii străzii, nu doar că-i învață să citească şi să scrie, ci se îngrijeşte de toate problemele lor, locuință, sănătate. Pe scurt, le ține loc de mamă, sunt pasiunea sa, în afară de ei n-are timp de nimeni şi de nimic.

Chelnerul n-a mai apărut.

— L-ați terorizat, glumeşte Anne.

Karim dă din umeri, aruncă o privire peste meniul plastifiat şi lasă o bancnotă de o sută de rupii pe masă.

Se ridică amândoi şi o iau din loc. Pe Anne n-o lasă inima să-l întrebe în ce fel căsătoria bunicii i-a putut schimba lui viaţa. E destul de evident că între părinţii săi, lebede mândre alunecând pe ape calme, el era rățoiul agitat şi răzvrătit. Şi pentru prima dată, Anne simte faţă de el un val de tandreţe.

S-au plimbat în tăcere, respirând aerul răcoros al serii. În arbori, mii de păsări se întrec în triluri, iar pe cer se rotesc vulturi. Pe bănci, în colţurile mai întunecate ale parcului, îndrăgostiţii se ţin de mână. Anne observă că majoritatea fetelor poartă văl, li se vede doar faţa. Oare cum de îndrăznesc? Dacă sunt descoperite, familiile lor ar putea să spele dezonoarea cu sânge.

Un refren îi vine în minte, stăruitor: „Dar iubirea e mai puternică decât orice, iubirea e mai puternică decât moartea. Iubirea!"

Scuturând din cap pentru a alunga aceşti paraziţi dintr-o altă lume, Anne inspiră adânc ca să se bucure de moment şi să se agaţe de firul care a adus-o până aici.

A vrut să vină în grădinile Shalimar pentru a căuta amintirea tinerei Rekha şi a lui Yannick şi poate chiar pentru a încerca să le simtă prezenţa. Are certitudinea că ei s-au reîntâlnit şi că se plimbă iar prin aceste locuri unde s-au iubit, unde au petrecut cele mai fericite clipe din viaţa lor. Înţelege acum tăcerile bunicului ei şi perioadele de melancolie din care nimeni şi nimic nu-l putea scoate. Îşi amintea de paradisul pierdut, de grădinile paradisului unde el şi iubita lui se plimbau îmbrăţişaţi.

Anne visează că este Rekha şi că păşeşte alături de Yannick, în splendoarea unei seri de vară, amândoi tăcuţi, orbiţi de dragostea lor. Sunt frumoşi, au douăzeci de ani şi toată viaţa înainte.

— Yannick, murmură ea.

— Poftim?

Glasul lui Karim o trezeşte din vis, se uită la el oarecum mirată.

— Vă simțiți bine? întreabă el îngrijorat.

— Da, da.

Anne se înfioară, îi este greu să revină la realitate.

— Păreți obosită, vreți să ne întoarcem?

— Cred că da...

Pe drumul înapoi, tânărul, neobişnuit de atent, o ține de mână pe porțiunile mai dificile, iar ea, sportiva, ea, corespondenta de război care a scris de la fața locului despre o mulțime de conflicte, se lasă condusă, de parcă ar avea nevoie de el. Simte că pluteşte pe un norişor.

Ajunsă la maşină, Anne îşi vine în fire, magia grădinilor nu mai are efect asupra ei, umbrele trecutului au dispărut.

Le trebuie o oră întreagă ca să răzbată până în centrul oraşului. Regăsindu-şi cea de-a doua natură, jurnalista vrea să afle părerea însoțitorului ei despre ultimele atentate.

— Ştiți bine că n-am habar de politică, eu sunt om de teatru, saltimbanc. Însă dumneavoastră aveți grijă, vă întâlniți cu oameni periculoşi.

— De unde ştiți cu cine mă întâlnesc?

— Aici se ştie tot, nu treceți neobservată.

— Atât de urâtă sunt? întreabă ea făcând ochii mari.

— Nu, e OK, intrați în categoria medie.

La naiba! Vexată, Anne se uită fix la el ca să fie sigură că glumeşte. Tânărul are cel mai serios aer posibil, însă văzându-i expresia indignată, nu-şi mai poate stăpâni râsul.

— Să vă învățați minte să mai cochetați! Nu vi se potriveşte stilul ăsta, dumneavoastră sunteți altfel.

Îşi continuă drumul în tăcere, Anne priveşte cartierele de la periferie unde bărbații stau de vorbă fumând țigări bidi, în lumina slabă, gălbuie a lămpilor cu petrol.

La hotel, când să-şi ia la revedere, Karim îndrăzneşte s-o întrebe stângaci:

— Dacă n-aveți altceva mai bun de făcut, am putea lua cina împreună mâine-seară?

— Cu plăcere, răspunde ea zâmbind.

Şi cu inima uşoară se îndreaptă spre camera ei.

Capitolul 17

Pe tava cu micul dejun împodobită cu un trandafir, băiatul de la room-service a aşezat cât mai la vedere un plic maroniu.

— L-a adus un puşti. Zice că un bărbat i l-a dat pe stradă, insistând să vi-l înmâneze cât mai repede.

Sprijinită comod de perne, Anne îşi bea ceaiul cu înghiţituri mici. Scrisoarea poate să aştepte, doar n-o să-i strice unul dintre cele mai plăcute momente ale zilei. Însă indiferența prefăcută nu rezistă prea mult în fața curiozității. O scrisoare sosită anonim, de unde poate să provină? Anne o examinează circumspectă – dacă e o scrisoare-capcană? O ia cu precauție şi o cântăreşte în palmă. Prin plic nu se simte decât grosimea unei foi de hârtie. *Mă sperii de una singură, sunt de-a dreptul ridicolă!*

Cu un gest scurt, desface plicul.

Înăuntru e un mesaj de la bărbatul care servise drept traducător pentru acel maulana întâlnit în tabăra de refugiați.

„Doamnă, vă propun să vă luăm de la hotel la începutul după-amiezii pentru a vă duce la o întâlnire cu cineva care vă interesează. Sunați-mă dacă nu sunteți liberă.

Allah Hafiz.[37] „

Anne îl revede în minte pe bărbatul mohorât, cu barbă lungă, neagră, care îi ceruse datele de contact. Nu-i inspira deloc încredere. O să-l întrebe pe Taher ce părere are despre asta.

La telefon, asistentul lui Taher o informează că acesta e plecat în misiune în taberele de refugiați din Sindh, la o mie de kilometri, şi că nu se va întoarce decât peste câteva zile. Nici măcar nu poate fi sunat fiindcă nu există rețea în zonă.

Cui să ceară un sfat? Lui Samiah? Nu, Anne n-are chef să-i povestească despre minciuna fostului soț, are impresia că ea ar face o întreagă dramă din asta. Atunci, lui Karim? Nici nu merită să încerce, ştie că el s-ar opune categoric, doar ce i-a recomandat aseară să fie prudentă.

Prudentă... Dar, dacă eşti prudent, nu faci niciodată nimic. În fond, meseria mea e să caut informații!

A ales să fie reporter în locuri periculoase, şi nu să rămână la Paris ca să se țină după miniştri cu microfonul în mână, aştepând să prindă „câteva cuvinte”, tocmai pentru că are altă concepție despre această meserie. Dar şi pentru că... îi place aventura. Ca toți corespondenții de război care – Anne a înțeles repede – nu sunt nişte eroi, ci nişte adolescenți mari pe care traiul de zi cu zi îi plictiseşte, şi ea se simte sufocată de viața sigură şi limitată oferită de societatea europeană actuală, o societate moartă fără s-o ştie. E suficient să vezi ochii goi ai trecătorilor... atât de

---

[37] În mod tradițional, „Khuda Hafiz”, „Dumnezeu să te ocrotească”, era folosit de musulmanii şi de non-musulmanii din Iran, India şi Pakistan. În Pakistan este tot mai des înlocuit cu „Allah Hafiz”, specific musulman (n. a.).

diferiți de ochii oamenilor din India şi din Pakistan, ochi vii, ochi care te privesc.

Poate că în Occident atâția oameni sunt deprimați deoarece simt inconştient că-şi pierd viața puțin câte puțin, neavând în majoritatea timpului alt orizont decât sporirea confortului şi înmulțirea distracțiilor. De unde şi revolta multor tineri care se aruncă în orice – chiar şi în jihad – pentru a scăpa de o societate care nu le mai oferă niciun ideal, în afară de acela de a face bani – în cazul celor privilegiați, pe ceilalți aşteptându-i şomajul sau o muncă neinteresantă. Să-ți iroseşti viața străduindu-te să ți-o câştigi...

Puțini sunt cei care au norocul de a practica o meserie care-i pasionează. Ea se numără printre aceştia, iar pericolul face parte din meseria ei.

S-a decis, o să meargă la întâlnirea propusă de maulana.

Uşurată că a luat o hotărâre, începe să se îmbrace, apoi îşi aminteşte brusc că seara urma să ia cina cu Karim. Trebuie să anuleze, dar ce scuză să găsească?

Nu are timp să caute una. Abia apucă să spună câteva cuvinte, că el o întrerupe:

— Cruțați-mă de explicații. Nu aveți nicio obligație față de mine.

Anne simte că el este dezamăgit, poate chiar rănit. Oare îşi închipuie că ea nu este interesată de el, că doar îl foloseşte pentru a-şi face meseria?

Ar vrea tare mult să-i explice, dar este imposibil.

La ora două fix, o maşină se opreşte la intrarea în hotel. În față stau doi tipi cu barbă, care-i fac semn să urce. În spate, perdele opace acoperă geamurile. Anne încearcă o senzație neplăcută de claustrofobie şi vrea să le tragă, însă unul dintre bărbați o opreşte.

— Nu! Femeile trebuie să fie ascunse de priviri străine, aşa-i obiceiul la noi.

Oare scopul chiar este acela de a o ascunde? Jurnalista are mai degrabă impresia că perdelele sunt menite s-o împiedice să identifice traseul. Oricum, nici n-ar fi în stare: maşina coteşte la dreapta, la stânga, pare să se întoarcă, drumul durează cam o oră. Anne e aproape sigură că nu se află departe de centrul oraşului şi că ei au ocolit doar ca s-o dezorienteze.

În final, maşina se opreşte în faţa unei clădiri înalte, păzite de vreo şase tineri înarmaţi cu kalaşnikovuri. E un cartier popular, câţiva copii se joacă pe stradă, dar nu se vede nicio femeie.

Ascunsă sub eşarfa cu care şi-a acoperit şi partea de jos a feţei, după cum i s-a cerut, Anne este condusă într-o sală pardosită, mobilată cu o masă şi câteva scaune şi cu pereţii plini de rafturi cu cărţi în urdu.

După câteva minute, apare nu bărbatul mohorât pe care îl aştepta Anne, ci un domn în vârstă, zâmbitor, care vorbeşte foarte bine engleza şi se prezintă ca fiind maulana Salim ud Din, însărcinat cu relaţiile externe ale Jamaat-ud-Dawa, mişcarea de care depinde Al Khair.

— Organizaţia noastră umanitară este cea mai importantă din Pakistan, începe el. Avem 91 de dispensare, patru spitale şi o sută de tabere medicale de urgenţă răspândite în toată ţara. În timpul inundaţiilor, tinerii noştri au sărit în ajutorul satelor izolate, unde nimeni nu risca să meargă. Spre deosebire de tinerii de la oraş, ai noştri au aceeaşi origine cu cei pe care-i ajută, vin din familii de ţărani săraci, sunt obişnuiţi cu viaţa grea, cunosc problemele, circumstanţele şi, în consecinţă, reacţionează mai rapid şi mai eficient. Actualmente, avem 18 000 de voluntari, inclusiv femei, care lucrează zi şi noapte în regiunile inundate.

— Aveţi şi o reţea de şcoli şi de madrase?

— Da, insistăm asupra educației, vrem ca oamenii să devină adevărați musulmani.

— Ca talibanii? îl provoacă Anne, care vrea să-l abată de la discursul lui liniştitor.

Ofensat, bătrânul *maulvi* afişează o expresie sfidătoare.

— Musulmanii sunt frați, iar noi trebuie să-i ajutăm pe frații noştri afgani împotriva invadatorului american.

A renunțat la tonul suav, ochii lui aruncă fulgere.

— Oriunde se duce, America ucide. Îi numeşte pe talibani terorişti fiindcă omoară câțiva necredincioşi. Dar câte sute de mii de nevinovați a ucis America? La Hiroshima, în Vietnam, în Irak, în Afganistan? Ne-am săturat de atitudinea moralizatoare a Occidentului. În materie de masacre, nu-i ajungem nici la degetul mic.

Anne dă din cap pentru a-şi arată aprobarea şi pentru a-l încuraja să vorbească.

— Înțeleg, dar ce e de făcut? Ei sunt foarte puternici...

— Nu chiar atât de puternici. În toată lumea, revoluția islamică e în plină desfăşurare. Nu mai acceptăm aceste democrații corupte, aceşti conducători occidentalizați, care disprețuiesc poporul şi-l exploatează, vrem doar un stat corect, guvernat după regulile islamului.

— Precum cel al ISIS? riscă Anne.

— Aderăm la programul ISIS, dar în practică ei comit nişte crime de neiertat. Noi vrem un stat islamic cu un calif adevărat, nu un Baghdadi!

O priveşte pe Anne cu interes reînnoit.

— De altfel, despre asta trebuie să discutăm. Ați spus că în familia otomană ar exista un prinț care să poată ocupa funcția de calif?

— Da, aşa cred.

— Trebuia să luați legătura cu el.

— Am făcut-o, minte Anne, blestemându-l încă o dată în gând pe Taher. Deocamdată însă nu am un răspuns. E o

decizie importantă, vrea să mai reflecteze. Dar el consideră, astă vă pot spune deja, că nu câteva zeci de atentate sinucigaşe vor determina puterile occidentale să cedeze.

Maulvi o priveşte ironic.

— A zis şi de câți morți are nevoie ca să ia o hotărâre?

— Nu aşa ceva o să... bâiguie Anne.

— Spuneți-i prințului că atunci când o să dăm o lovitură puternică şi vor fi zeci de mii de victime, Occidentul o să ne accepte toate condițiile.

Enormitatea amenințării o face pe jurnalistă să reacționeze.

— Zeci de mii... glumiți! De ce nu o sută de mii, dacă tot loviți?

Anne n-a menționat un număr la întâmplare, o sută de mii este chiar numărul de victime pe care le-ar putea face, aruncată asupra unui oraş, una dintre acele mici bombe tactice care trezesc teama serviciilor secrete occidentale la gândul că terorişti ar pune mâna pe ele.

Bătrânul nu se oboseşte să-i răspundă la întrebare, ci îşi continuă ideea.

— Transmiteți-i prințului din partea noastră că nu are de ce să se îngrijoreze, vom avea cât de curând mijloacele de a îngenunchea acest Occident decadent, care nu mai merită să conducă lumea. Însă avem nevoie de un şef incontestabil, care să unească diversele organizații islamiste, un calif descinzând din neamul glorios care vreme de şase secole a vegheat ca lumea musulmană să fie puternică şi independentă.

Discuția este întreruptă de apariția unui bărbat care se uită la Anne bănuitor, apoi arată spre geanta ei rostind câteva cuvinte într-un amestec de urdu şi engleză greu de înțeles.

— Vrea să vă vadă paşaportul, îi explică *maulvi*. O să-l fotocopieze.

— De ce?

— E procedura obişnuită cu toţi vizitatorii noştri străini. Nu vă neliniştiţi, vi-l aduce înapoi imediat. Acum, în legătură cu califul...

— Ca să existe un calif, e necesar mai întâi un stat islamic. Credeţi că ar fi posibil în Pakistan? îl întrerupe Anne, dornică să schimbe subiectul.

— Nu putem instaura un stat islamic decât prin luptă.

Jurnalista profită de portiţa deschisă.

— N-o să reuşiţi niciodată, îl provoacă ea. Cum aţi putea înfrunta o armată atât de puternică şi care pe deasupra posedă şi bomba nucleară? Cu ce vă puteţi opune?

Bătrânul *maulvi* pare să-şi dea seama că a spus prea multe.

— Acestea sunt întrebări complexe la care doar liderul nostru poate să vă răspundă. O să-i vorbesc despre dumneavoastră.

Bărbatul care-i luase paşaportul s-a întors şi i l-a restituit. Gazda se ridică să plece.

— O să fiţi condusă înapoi. Allah Hafiz, Allah fie cu dumneavoastră!

Plecând de la întâlnire, Anne constată că e ora cinci, poate are timp să recupereze cina cu Karim, dacă el nu e supărat.

Mobilul tânărului sună întruna ocupat. Să fie vreo problemă cu semnalul? Anne ar putea să treacă pe la Casa Cafelei, unul dintre refugiile sale preferate. Voia să şteargă impresia urâtă de azi-dimineaţă sau poate dorea pur şi simplu să-l vadă.

În orice caz, indiferent dacă el se afla sau nu acolo, ei îi place cafeneaua respectivă şi are şanse să dea şi de Samiah, care-şi stabilise acolo cartierul general.

El n-a observat-o. Aşezat în fundul sălii, discută cu un bărbat mai în vârstă. Acesta din urmă e îmbrăcat în haine

civile, dar Anne ar paria că este militar, îi recunoşti de la o poştă.

Când o vede apropiindu-se, Karim tresare, Anne are senzaţia clară că sosirea ei este inoportună, însă buna creştere învinge: Karim se ridică şi face prezentările: Safed, un prieten de la universitate.

— Încântată, spune ea fără să-i întindă mâna – s-a dezvăţat până la urmă de acest obicei francez, care în această societate musulmană – şi anglicizată – e nepotrivit.

Însă rămâne perplexă: un prieten de la universitate? Pare să aibă cel puţin douăzeci de ani mai mult!

Remarcându-i uimirea, bărbatul zâmbeşte.

— Sunt armator, mi-am reluat studiile foarte târziu şi efectiv ne-am împrietenit la universitate.

— Ce studii ai făcut? întreabă Anne din politeţe.

— Ai grijă, Safed, intervine Karim, Anne e jurnalistă, dacă-i spui trei cuvinte, o să inventeze o întreagă poveste.

A zis-o ca pe-o glumă, însă Anne are sentimentul că de fapt Karim şi-a pus prietenul în gardă.

Safed îşi stăpâneşte râsul.

— Mi-ar plăcea să fiu atât de interesant, încât să se scrie despre mine!

Amândoi rămân în picioare, nu o invită pe tânăra femeie să ia loc, în mod clar ea îi deranjează.

— Vă las, sunt în trecere, o caut pe Samiah.

Karim se joacă nervos cu paharul, evident se simte jenat, dar nu face nimic ca s-o reţină.

Anne se îndepărtează cu convingerea că Safed a minţit. Susţine că-i armator, însă chiar are alura unui militar. Ciudat, nu-i genul de prieten pe care ea şi-l imagina că-l are Karim, el, care nu încetează să ironizeze şi să critice armata. În fond, poate chiar e un prieten de la universitate. Oricum, un prieten pe care nu vrea să-l împartă cu nimeni de vreme

ce, încălcând sacrosancta tradiție a ospitalității, n-a invitat-o să se aşeze la masa lor. Poate e încă supărat?

Anne ridică din umeri, ce tot căuta? Călătoria la Gwadar o face să vadă peste tot comploturi. Karim nu poate să discute singur cu un prieten? De altfel, ea ştie prea bine că el are prieteni armatori, se duce des la Karachi pentru partide de pescuit. Anne, ca o veritabilă bretonă, legată aproape ombilical de mare, îi mărturisise la un moment dat că i-ar plăcea să meargă acolo cu el. Într-una din zile, mormăise Karim...

Femeile nu sunt niciodată invitate, îi explicase Samiah când Anne se arătase mirată. Când domnii aceştia pleacă într-o escapadă, preferă să fie doar între ei.

Fără îndoială... Escapade între bărbați, cu toate excesele de rigoare. Nu, nu se potriveşte cu ceea ce ştie ea despre Karim. Dar, în definitiv, ce ştie? Ieri, pentru prima dată, el a renunțat la cinismul pe care-l afişează pentru a se proteja, şi-a deschis sufletul în fața ei. Iar ea n-a găsit altceva mai bun de făcut decât să trântească uşa întredeschisă, anulând cina pe care el i-o propusese cu atâta greutate.

Îl rănise şi regreta amarnic. Ar fi fost totuşi uşor să-i transmită lui *maulvi* că era ocupată, să ceară o altă întâlnire, şi ar fi obținut-o. În loc de asta, n-a ascultat decât de stupida ei conştiință profesională, care o împinge să pună munca mai presus de orice, chiar şi de relațiile umane. Of, cât de ciudă îi era! Un fost iubit îi reproşase cândva că e un monstru, ea râsese punând cuvintele lui pe seama resentimentelor amoroase. Dar poate că tipul nu greşea prea tare.

Brusc, îi vine să plângă.

Capitolul 18

Soldații bat tot mai tare în uşă cu patul puştii, sparg uşa, o arestează, o vor ucide.

Anne se trezeşte lac de sudoare. Cineva continuă să bată în uşă şi o voce insistentă repetă:

— Deschideți! Deschideți!

Anne clatină din cap să se convingă că nu mai visează. Prin fereastră pătrunde primul licăr al zorilor. Cine poate s-o trezească la o asemenea oră?

— Deschideți, sunt Karim!

Îşi trage imediat pe ea un halat. În prag îl găseşte pe Karim, care bălmăjeşte ceva, cu chipul descompus.

— Parveen...

Anne simte un fior rece pe şira spinării.

— Ce-i cu Parveen? strigă ea.

— Au asasinat-o...

Karim s-a prăbuşit într-un fotoliu, cu capul în mâini, hohotind:

— Nenorociții! O să plătească pentru asta!

— Cine?

Anne îl scutură pe Karim.

— Cine a ucis-o? Islamiştii?

— Nu – Karim îşi şterge ochii cu dosul palmei –, mafia terenurilor. De doi ani Parveen le ținea piept şi-i împiedica să pună mâna pe casele săracilor din Orangi.

Şocată, Anne se gândeşte la femeia plăpândă care îi arăta mândră planurile cartierului unde, casă cu casă, echipa ei întocmise documente pentru fiecare proprietate. Astfel încât mafia nu putea, sub pretext că terenurile nu aparțineau nimănui, să-i alunge pe proprietari ca să construiască imobile. Îşi aminteşte râsul ei poznaş când îi povestise cum

bandiții se dădeau mari pe lângă birourile ei ca să-i sperie pe ea şi pe cei din echipă. Îşi aminteşte mai ales ultima ei remarcă: „În definitiv, ce pot să-mi facă mai mult decât să mă ucidă?”

Karim, cu ochii umflați, continuă:

— Era singură împotriva criminalilor ălora. Guvernul nu o sprijinea. În realitate, autoritățile au legături cu şefii mafiilor, altminteri i-ar fi arestat de mult. Însă afacerile sunt prea profitabile.

Se ridică să plece.

— Trebuie să-i anunț şi pe ceilalți. Înmormântarea are loc mâine. Rugăciunile încep la 11:00, acasă la ea, la Karachi. Veniți?

— Evident.

— E un avion la 7:00. Trec să vă iau.

Pe platformă, în fața apartamentului lui Parveen, se îmbulzeşte o mulțime imensă. Din toate colțurile țării au venit prieteni, colaboratori, admiratori, cu toții devotați acestei femei extraordinare care, fără scandal, dar cu o tenacitate veşnic zâmbitoare, a îmbunătățit soarta a milioane de săraci din țara ei.

Se află aici personalități ale lumii politice şi academice, ale societății civile, ale organizațiilor pentru drepturile omului şi delegați ai asociațiilor partenere reprezentând treizeci de districte din Sindh şi din Punjab. Dar cei mai mulți dintre cei prezenți sunt oameni săraci din Orangi, care o considerau pe Parveen „măicuța” lor, bărbați şi femei care plâng în hohote, disperați. Şi vin într-un şir nesfârşit să-şi ia adio de la ea.

Corpul lui Parveen este expus înfăşurat într-o pânză albă şi cu chipul descoperit, cum cere tradiția. A fost ucisă de mai multe gloanțe care i-au nimerit pieptul şi gâtul, însă fața ei frumoasă este senină, parcă ar vrea şi acum să-i aline pe cei care o înconjoară.

Soarele a ajuns la zenit, femeile aşezate pe jos învârt între degete *tesbihul*[38] în timp ce lumea continuă să sosească.

Anne simte că cineva o ia de mână. E Samiah, lividă, însoțită de Sylvie, cu chipul scăldat în lacrimi.

— Samiah – Karim o priveşte cu afecțiune şi nelinişte –, ai grijă de tine, te rog!

— Cum să fac asta, Karim?

— Ştiu... Dar ce-o să devină această țară dacă îi pierdem pe cei mai buni?

— Trebuie să continui, Karim, mai ales acum, altfel aş avea impresia că o trădez pe Parveen.

Arată spre o femeie din mulțime, o femeie de vreo şaizeci de ani, cu expresie energică.

— Uită-te la Asma, au încercat de mai multe ori să o ucidă, şi ea îşi continuă munca.

Asma, adică Asma Jahangir, este avocată şi preşedintă a comisiei pentru drepturile omului în Pakistan, precizează Karim. De patruzeci de ani, apără drepturile femeilor şi ale minorităților religioase, luptă neobosit împotriva legii blasfemiei, a crimelor pentru onoare şi a exploatării copiilor. A scăpat de moarte de mai multe ori, dar continuă să se afle la discreția unui fanatic care poate s-o omoare ca să apere onoarea Profetului, în numele lui Allah.

E ora trei după-amiaza. Şase bărbați s-au apropiat şi, cu grijă şi infinit respect, au ridicat corpul lui Parveen ca să-l aşeze pe o targă. În mijlocul mulțimii care psalmodiază „La illaha illalah Mohamad rassoul allah”[39], procesiunea se pune în mişcare îndreptându-se spre cimitir.

---

[38] *Tesbih*: şir de 99 de mărgele de rugăciune, fiecare dintre ele corespunzând unui atribut al lui Dumnezeu, de exemplu, Milostivul, Darnicul (n. a.).

[39] „Nu există alt Dumnezeu decât Allah şi Mahomed este profetul său.” (n. a.).

Anne se pregăteşte s-o urmeze, însă Samiah o opreşte.

— Femeile nu au voie să însoțească mortul.

— De ce?

— Aşa-i tradiția. Odinioară, motivul era fără îndoială evitarea manifestărilor excesive de emoție.

— Şi astăzi? protestează Anne vizibil exasperată, totuşi supunându-se.

Doar un bătrân cu aspect fragil şi barbă lungă, albă a rămas cu femeile. Poartă un *shalwar kameez* simplu, din pânză cenuşie, şi o bonetă uzată. Pare bulversat. Lumea se grăbeşte să-l ajute să ia loc în timp ce numeroase persoane vin să-l salute.

— Este Edhi[40], şopteşte Samiah.

— Cine?

— Cum, nu ştii? E abatele Pierre al nostru.

De peste şaizeci de ani, Edhi se ocupă de nevoiaşii din Pakistan. A înființat maternități, orfelinate, aziluri, adăposturi pentru femeile bătute, pentru drogați şi mai cu seamă o flotă de 1 800 de ambulanțe care străbat țara. Şi toate acestea, doar cu donații de la persoane particulare! Oamenii donează fără ezitare fiindcă au deplină încredere, ştiu că el va cheltui fiecare rupie cu scrupulozitate numai pentru binele săracilor. E considerat de toți un sfânt, populația îl venerează.

Prietenii lui Parveen au adus câte ceva de mâncare. Se obişnuieşte ca, timp de trei zile, persoanele apropiate să se ocupe de tot pentru a uşura familia de grijile materiale. Cu ochii umezi, cei prezenți evocă amintirea luminoasă a lui Parveen, dar îşi rețin lacrimile. În islam, nu se cuvine să-i plângi pe cei care au păşit în paradisul lui Allah.

---

[40] Personaj autentic, decedat în iulie 2016 (n. a.).

Bărbații s-au întors. Karim se apropie de Edhi şi se oferă să-l conducă acasă. La rugămintea lui Anne, îl întreabă dacă acceptă să stea de vorbă cu o jurnalistă din Franța, prietenă cu Parveen.

Au ajuns în Mithidar, unul dintre cele mai vechi cartiere din Karachi, vecin cu cartierul muncitoresc Lyari. În fața fundației Edhi, o clădire mare, simplă, ambulanțele vin şi pleacă, cu sirenele urlând, având la bord tineri brancardieri îmbrăcați în uniforme roşii pe care scrie cu alb Edhi.

Urcă toți trei pe o scară îngustă până la locuința stăpânului casei. Anne se aştepta la simplitate, dar nu chiar la atâta! Ceea ce vede o lasă fără glas. Bătrânul trăieşte într-o odăiță având doar un pat de fier, un lavoar şi un reşou pentru gătit. Alături, o încăpere cu o masă şi trei scaune îi serveşte drept birou.

Observând uimirea jurnalistei, bătrânul îi explică:

— Trăiesc la fel ca săracii de care mă ocup. Ca şi ei, nu am decât două rânduri de haine, unul pe care îl spăl seara şi unul nou, o dată la trei luni. Oamenii au încredere în mine fiindcă trăiesc ca ei şi nici nu risc să uit ce îndură trei sferturi dintre locuitorii acestei țări. E aşa de uşor să uiți mizeria când te bucuri de confort!

O femeie cu expresie amabilă intră în cameră.

— V-o prezint pe scumpa mea soție, Bilquis, mâna mea dreaptă. A încercat multă vreme să mă lămurească să-mi schimb obiceiurile spartane, dar a trebuit să renunțe.

Râd amândoi, iar Bilquis comentează:

— E încăpățânat ca un catâr, aşa a şi reuşit să treacă peste toate obstacolele, nu mă îndoiesc.

Impresionată de această asceză, Anne insistă până când Edhi acceptă să-şi spună povestea.

— Provin dintr-o familie de comercianți bogați de lângă Bombay. După divizarea din 1947, am abandonat tot şi am fugit. Îmi imaginam Pakistanul drept o țară primitoare

pentru musulmani, un soi de stat-providență pentru refugiați. Nu mică mi-a fost dezamăgirea când am constatat că era exact contrariul: de o parte, bogații închiși în egoismul lor, de cealaltă, milioane de săraci. Îmi amintesc angoasa pe care am trăit-o când mama s-a îmbolnăvit şi niciun medic nu era dispus s-o îngrijească pentru că nu-l puteam plăti. Eram adolescent, dar atunci mi-am înțeles vocația, aveam să fiu asistent social, să-i ajut pe nevoiaşi.

Începuse să lucreze într-un dispensar, apoi, cu puținele sale economii şi cu doi voluntari, îşi înființase propria infirmerie, unde dormea noaptea. Însă şi-a dat seama curând că principala problemă era transportul celor grav bolnavi, care nu aveau niciun mijloc de a veni să primească îngrijiri. Mai era şi problema morților, toaleta lor funerară trebuie făcută după anumite rânduieli religioase înainte de a-i îngropa cu demnitate, însă familiile sărace nu puteau să plătească. Aşa că deseori cadavrele erau abandonate, putrezind în stradă, iar în cel mai bun caz, erau adunate cu excavatorul şi aruncate într-o groapă comună.

Totul s-a schimbat în ziua când un om de afaceri, recunoscând importanța muncii lor, le-a donat o camionetă. Au scris pe fiecare latură a ei „Camioneta săracului" şi au început să se ducă după bolnavi, după accidentați şi după morți, pe care Edhi îi spăla el însuşi, nimeni altcineva nu voia să-i atingă. La vremea respectivă, nu existau decât cinci ambulanțe pentru milioanele de locuitori din Sind. Camioneta lor a devenit celebră şi a atras alte donații cu care Edhi a cumpărat echipament medical, apoi, treptat, şi alte camionete pe care le-a transformat în ambulanțe.

— Şi aşa ați ajuns să aveți astăzi cea mai mare flotă de ambulanțe din lume? se minunează Anne.

— Da, recunoaşte cu modestie bătrânul. Pe lângă 1 800 de ambulanțe, avem şi trei elicoptere care vin în ajutorul

oamenilor din zone inaccesibile, în special în cazul cutremurelor de pământ şi al inundaţiilor.

— Şi toate acestea, doar cu donaţii de la persoane particulare?

— Categoric. Refuzăm donaţiile guvernelor şi ale organizaţiilor umanitare pentru că încercăm să ne păstrăm independenţa. Primim destui bani de la persoane particulare. Clasele de mijloc şi săracii contribuie cel mai mult. Aţi fi uimită câţi sărmani insistă să ne dea 10–20 de rupii pentru a-i ajuta pe cei mai necăjiţi decât ei.

— O să scriu un articol despre organizaţia dumneavoastră, promite Anne entuziasmată. Aveţi un cont bancar unde să se poată face donaţii?

Edhi clatină din cap.

— N-avem nevoie de bani.

— Cum adică?

— Strângem destule donaţii din Pakistan, chiar nu avem nevoie de bani din străinătate. Dimpotrivă, noi îi ajutăm pe ei.

— Pe cine ajutaţi? întreabă Anne sceptică.

— Când a fost tsunamiul, am trimis mulţi bani, dar şi după uraganul Katrina din Louisiana am donat 200 000 de dolari Crucii Roşii americane. Iar recent am trimis nişte ambulanţe drept cadou unor spitale englezeşti, precum şi un ajutor în bani.

Văzând aerul de nedumerire al jurnalistei, bătrânul zâmbeşte maliţios.

— Ei da, se întâmplă ca pakistanezii amărâţi să vină în ajutorul fiilor orgoliosului Albion!

Anne s-a întors seara în Lahore. Abia intră în cameră, că telefonul începe imedait să sune. E redactorul-şef, furios.

— Unde ai fost? Toată ziua am încercat să te găsim. Doar ştii că trebuie să ai mereu mobilul la tine!

Nici că putea să pice într-un moment mai prost. Brusc, întreaga tensiune acumulată peste zi izbucneşte cu violență.

— Mereu? Cred că delirezi! Deja simt că nu mai suport!

De la moartea lui Parveen, are impresia că trăieşte un coşmar, iar acum o mai muştruluieşte şi nemernicul ăsta de şef care stă bine-mersi în biroul lui din Paris.

— Închipuie-ți că am fost la înmormântarea unei prietene, o femeie extraordinară, asistent social, asasinată de mafie.

— Ah...

Urmează o tăcere jenată la celălalt capăt al firului.

— Bine, îmi pare rău... Povesteşte asta într-o casetă în articol. De fapt, despre ce ne vorbeşti săptămâna asta? Ai avansat cu investigația despre terorişti şi bombă?

— Da, da, nu-ți face griji, avansez.

Anne se grăbeşte să închidă ca să nu trebuiască să dea explicații amănunțite.

Peste câteva minute, telefonul sună iar. Cineva de la cartierul general al Jamaat-ud-Dawa.

— Liderul nostru vă acordă o întrevedere. Fiți pregătită, mâine-seară la 19:00 va veni cineva să vă ia. Dar să nu spuneți nimănui, altfel vom fi obligați să anulăm.

Nici măcar n-au întrebat-o dacă acceptă, pentru ei este evident că nimeni nu poate refuza o asemenea favoare. Oricum, Anne nu s-a gândit nicio clipă să refuze. N-a prea înaintat cu investigația despre bombă, însă cei din redacție nu vor avea de ce să se plângă: o să obțină o ştire în exclusivitate!

O voce firavă îi şopteşte că ar putea fi periculos, însă Anne o ignoră. N-o să anunțe pe nimeni, fiindcă mai ales acum, după moartea lui Parveen, toți ar încerca s-o facă să se răzgândească.

Totuşi, de câteva zile, nu se simte în largul ei, din nou are impresia că este urmărită. Îi mărturisise lui Karim, care ridicase din umeri.

— Vă miră? Deranjați cu toate anchetele şi întrebările dumneavoastră. Nu sunteți o jurnalistă care se mulțumeşte să ia interviuri unor barosani şi să redea discursurile lor fără a căuta să afle ce se ascunde dincolo de ele. Vă băgați nasul peste tot şi asta deranjează. Pun pariu că vă supraveghează nu doar serviciile pakistaneze, ci şi americanii, fără îndoială chinezii, poate chiar saudiții şi talibanii de când v-ați dus să-i întâlniți în tabăra controlată de ei.

Tânărul o privise drept în ochi.

— Sunteți sigură că nu ați aflat destule despre Pakistan, sunteți sigură că nu vreți să vă întoarceți în Franța?

— Aşa de mult doriți să plec? replicase ea.

Anne zâmbeşte când îşi aduce aminte cum roşise el. În fond, acest băiat mare, care face pe cinicul, este timid. Se gândeşte la plimbarea lor prin grădinile Shalimar, la stânjeneala lui când, ca să nu cadă, o ținuse în brațe.

Gata, nu-i momentul pentru reverii, trebuie să se pregătească pentru întâlnirea de a doua zi.

Aşezată la birou, Anne începe să alcătuiască o listă de întrebări pe o foaie de hârtie albă, dar nu reuşeşte să se concentreze. O voce slabă continuă să murmure că îşi asumă un mare risc. Anne nu-şi poate stăpâni un gest de iritare. Se ridică, deschide larg fereastra şi inspiră adânc. Noaptea a coborât peste oraş, aerul e plăcut ca o mângâiere. Treptat, Anne se calmează, doar n-o să se lase biruită de teamă, a văzut atâtea în calitate de corespondent de război în Liban şi în Irak. Prima vizită s-a desfăşurat bine, de ce a doua ar constitui o problemă?

S-a hotărât, se va duce acolo.

Şi închizându-i uşa „nebunei casei”[41], Anne adoarme într-un târziu, epuizată de toate emoţiile de peste zi.

Capitolul 19

La 19:00 fix, maşina opreşte la intrarea în hotel. La bord sunt aceiaşi doi bărbaţi care au venit s-o ia pe Anne şi la prima vizită. Îi fac semn să urce. După experienţa de data trecută, tânăra femeie nu mai încearcă să dea la o parte perdelele de la geam. Se mulţumeşte doar să le tragă discret un centimetru. Maşina goneşte pe şosea şi curând Anne îşi dă seama că se îndreaptă spre altă destinaţie, situată mult mai departe decât precedenta. După circa o oră, maşina încetineşte. Prin spaţiul îngust de la geam, jurnalista distinge casele joase ale unui sat slab luminat. În sfârşit, vehiculul se opreşte în faţa unei clădiri masive cu trei etaje, înconjurată de o grădină prin care patrulează bărbaţi înarmaţi.

La intrarea în casă e pustiu, fapt ce i se pare curios lui Anne. În general, împrejurul reşedinţelor unor persoane importante se adună tot felul de oameni loiali şi de

[41] Aluzie la expresia „imaginaţia este nebuna casei”, aparţinând lui Nicolas Malebranche (1638-1715), filozof şi teolog francez (n. tr.).

solicitanți pe care stăpânul locului îi primeşte seara, după ce trece căldura.

Indivizii din maşină o duc pe tânăra femeie într-un salon mobilat în stil oriental, cu divane îmbrăcate în catifea şi măsuțe joase, apoi pleacă fără să scoată o vorbă.

Ca să-şi potolească anxietatea, Anne încearcă să descifreze scrisul frumos ce decorează pereții. Cu ani în urmă, în cursul unui reportaj în Irak, învățase alfabetul arab, dar îl uitase aproape complet.

După câteva minute ce i s-au părut o eternitate, apare un bărbat de vârstă mijlocie, îmbrăcat în negru, cu barba vopsită cu henna. Îl însoțeşte acel maulana în scaun cu rotile, pe care Anne l-a întâlnit când a vizitat cu Taher tabăra de refugiați. Maulana nu dă niciun semn că ar recunoaşte-o, doar se uită la ea îngustându-şi ochii.

Învingându-şi neliniştea, Anne se ridică şi-l salută pe bărbatul în negru cu un respectuos „Salam aleikum". Bărbatul se aşază în tăcere, îi face semn să ia loc pe divanul cel mai îndepărtat, apoi, învârtind între degete un *tesbih*, cade pe gânduri.

Anne, care se simte tot mai neliniştită, îşi drege glasul.

— Vă mulțumesc, maulana sahab, că v-ați făcut timp să mă primiți.

Bărbatul în negru a ridicat capul şi a privit-o cu răceală.

— Ce doriți?

Ostilitatea interlocutorului este palpabilă, Anne se străduieşte să-şi stăpânească teama ce o cuprinde şi zâmbeşte larg.

— Am constatat munca extraordinară pe care o faceți pentru refugiați, declară ea. Mi-ar plăcea să aflu mai multe despre organizația dumneavoastră şi activitățile sale.

— De ce vreți să ştiți asta?

— Pentru a răspunde mai bine la nevoile refugiaților şi pentru a încerca să schimb ideile greşite pe care francezii şi le fac despre Pakistan.

Bărbatul râde sarcastic.

— Nu-şi fac doar idei greşite. Dimpotrivă, cred că încep să evalueze forța mişcării adevăraților credincioşi. Dar nu-şi dau încă seama că dominația occidentalilor asupra lumii s-a încheiat. „Jihadul de la sfârşitul vremurilor" a început. După cum spune *hadith*-ul, lupta se va întinde asupra tuturor pământurilor musulmane pe care le va elibera de sub dominația necredincioşilor. N-au decât să ne bombardeze, pentru fiecare martir de-al nostru, o sută de noi luptători se vor alătura cauzei. Şi o să învingem pentru că, spre deosebire de ei, noi suntem gata să murim. Ultima bătălie, cea decisivă, va elibera Palestina şi Ierusalimul, al treilea oraş sfânt al nostru, după Mecca şi Medina.

— Nu înțeleg, obiectează cu blândețe Anne, cu excepția Palestinei, pământurile musulmane sunt de mult independente.

— Ce independență?

Ochii bărbatului în negru aruncă fulgere.

— Aceste țări sunt supuse unor regimuri nelegiuite! Pentru musulmanii adevărați, singura autoritate e Dumnezeu. Autoritatea lui Dumnezeu nu poate fi înlocuită de invenții umane ca democrația, socialismul sau vreo autocrație! Lupta trebuie să se desfăşoare pe două fronturi, tună el. Mai întâi, contra tuturor musulmanilor eretici, care acceptă regimuri aduse din străinătate. Dacă nu-şi recunosc greşelile şi nu adoptă adevăratul islam, merită moartea. A doua luptă este împotriva Occidentului care n-a încetat să supună țările musulmane economic şi, la nevoie, politic. Iar când acestea încearcă să se revolte, le striveşte cu bombe. Uitați-vă la distrugerea Irakului, uitați-vă la Libia – maulana

se sufocă de indignare –, dacă era vorba de instaurarea democrației, nu trebuiau să înceapă cu țările din Golf?

Înfierbântat de propriul discurs, maulana se ridică în picioare.

— Mult timp Occidentul ne-a înşelat cu vorbe frumoase, dar am deschis până la urmă ochii, a sosit vremea răzbunării. Europa e în plin declin, guvernele temătoare vor fi înlăturate. De-acum, nu vom mai lupta pentru un loc în lume – un loc pe care îl ceream cu umilință şi pe care ni-l refuzau –, de-acum vom lupta pentru dominația lumii!

Se uită iscoditor la Anne.

— Ce crede despre toate astea strănepoata califului? Hai, vorbiți, spuneți-ne ce credeți, insistă el sfredelind-o cu privirea, în timp ce, în scaunul lui cu rotile, maulana rânjeşte.

Anne tresare... Nu mai încape îndoială, ştiu amândoi... Încă de la început a avut o presimțire.

Bărbatul în negru îndreaptă un deget amenințător spre ea.

— Terminați cu teatrul! Ne-ați mințit, nu sunteți descendenta califului, sunteți spioană!

Când Anne clatină din cap speriată şi încearcă să explice că este jurnalistă, bărbatul în negru începe să urle.

— Spioană! Dar vă facem noi să vorbiți, o să aflăm noi cine v-a trimis şi de ce!

La un semn, doi bărbați o înşfăcă pe Anne şi o scot cu forța din sală. Ea țipă îngrozită, se zbate, îi pălmuieşte, muşcă, loveşte cu picioarele. Degeaba. Bărbații îi răsucesc mâinile la spate şi o împing fără milă spre o scară în spirală. Anne îşi pierde echilibrul şi se împiedică. Cei doi bărbați nici n-o lasă să se ridice, insensibili la strigătele ei, o târăsc de-a lungul unui culoar îngust şi o aruncă fără menajamente într-o carceră întunecoasă.

Uşa grea din fier s-a închis. Deşi inima îi bate nebuneşte, Anne se străduieşte să-şi recapete suflul şi să se calmeze,

examinând încăperea mică, luminată de o fereastră îngustă. Mobila se rezumă la un pat şi o găleată de plastic murdară. Cum a fost atât de fraieră, încât să pice în această capcană?

Nu a reflectat suficient, bulversată de înmormântarea lui Parveen. Totuşi, ar fi trebuit să bănuiască, după ce i-au cerut paşaportul, că ei o să culeagă informaţii despre ea. Şi Taher cum a putut să fie iresponsabil în asemenea măsură? Îndoiala îi încolţeşte în minte: oare să fi făcut-o intenţionat? Vrea el să provoace un scandal care ar împinge guvernul pakistanez, prea îngăduitor faţă de islamişti, să ia în sfârşit măsuri drastice? Ar putea Taher să facă nişte calcule aşa de cinice, ştiind că pune în pericol viaţa prietenei lui?

Prietena lui? *Oare sunt prietena lui? Ne simpatizăm reciproc, dar abia dacă ne cunoaştem, ce ştiu eu despre el, cu excepţia devotamentului pentru cauza poporului său? Asta ar justifica tot?* Îi apar în faţa ochilor chipul blând al lui Taher, zâmbetul lui... *Nu, imposibil, Taher o fi imprudent, dar nu e capabil de un astfel de machiavelism.*

Sau cel puţin asta vrea Anne să creadă.

De fapt, imprudentă a fost ea, care s-a purtat ca o novice! Ar fi putut măcar să lase un bilet în cameră, să dezvăluie cu cine avea întâlnire. Să fi ştiut ceilalţi unde s-o caute. Însă nici nu-i trecuse aşa ceva prin minte, preocupată doar de materialul în exclusivitate pe care avea să-l obţină: un interviu cu un şef islamist! Blestematul ei de orgoliu profesional – e cunoscută printre colegi ca neavând teamă de nimic – riscă s-o coste scump de astă dată.

Aşezată pe marginea patului, cu capul în mâini, Anne încearcă să-şi adune gândurile care zboară aiurea. Ar putea s-o ucidă? Din ce motiv? Au ei nevoie de vreun motiv? Ei nu ezită să omoare jurnalişti pe care-i consideră spioni cu toţii.

Tânăra femeie se înfioară când îşi aduce aminte de explicaţiile lui Taher: ONG-ul Al Khair, model de devotament şi eficienţă în ajutorarea refugiaţilor, depinde de Jamaat-ud-

Dawa, o asociație recompensată de guvernul pakistanez pentru serviciile deosebite aduse în timpul inundațiilor. Dar şi o asociație ce ar avea legătură cu Lashkar-e-Taiba, cei care i-au tăiat gâtul lui Daniel Pearl.

O apucă tremuratul şi se străduieşte să-l controleze. Nu trebuie să se lase cuprinsă de panică, nu-i prima dată când se găseşte într-o situație dificilă. De mai multe ori a crezut că o să moară şi de fiecare dată a scăpat. Închide ochii şi respiră profund, căutând să reflecteze calm, metodic. Chiar dacă organizația lor ar fi fost fondată de Lashkar-e-Taiba, asta nu înseamnă că i-au adoptat şi practicile. Bineînțeles, au acelaşi scop: crearea unui stat islamic, ei înşişi o proclamă răspicat, însă afirmă că resping violența. În fond, guvernul pakistanez nu i-ar susține public dacă i-ar bănui că sunt nişte asasini.

Taher exagerează. În ura lui față de islamişti, tinde să-i bage pe toți în aceeaşi oală.

S-a înnoptat de mult. Prin ferestruică, Anne zăreşte o fărâmă de cer luminată de lună. S-a lăsat o căldură apăsătoare, nu se simte nicio adiere. Anne are senzația că se sufocă, îi e sete.

Se ridică şi bate în uşa de fier, tare, mai tare, tot mai tare. Niciun răspuns. O dor pumnii. Disperată, se descalță şi bate cu pantoful până când uşa se deschide într-un târziu şi în prag apare un tânăr înalt, lat în umeri, care o priveşte furios.

— Ce v-a apucat? se răsteşte la ea într-o engleză perfectă. O să treziți pe toată lumea.

— Mi-e sete, vreau apă.

— Nu.

— De ce nu?

— Şeful a interzis să vi se dea apă şi mâncare până nu mărturisiți pentru cine spionați.

— Dar nu spionez pentru nimeni, sunt jurnalistă!

— Atunci, de ce ați mințit dându-vă drept strănepoata califului?

— E o neînțelegere, bâiguie Anne.

Gardianul său râde disprețuitor.

— Aşa zic toți!

Apoi adaugă cu o expresie compătimitoare:

— Nici nu vă dați seama de crimele voastre. Mă faceți să mă gândesc la vechii mei amici din Anglia care pretindeau – când, sub un pretext mincinos, avioanele lor bombardau Irakul şi ucideau mii de nevinovați – că apărau civilizația de barbari, că era „lupta Binelui împotriva Răului”!

Anne nu-l mai ascultă... *Anglia, a crescut în Anglia, e aproape un compatriot*... Se agață de speranța că el ar putea s-o înțeleagă. Îşi învinge teama şi îi zâmbeşte cât mai binevoitor cu putință.

— Din ce zonă a Angliei sunteți?

— Nu vă priveşte!

Tânărul iese trântind uşa.

Orele trec, setea o chinuie din ce în ce mai crunt pe Anne. Are gâtlejul ca de carton, saliva e puțină şi acră, capul i se învârte, are senzația că o să leşine. Îi trebuie neapărat apă!

Bate din nou în uşă cu pantoful, întâi tare, apoi tot mai slab. Constată cu îngrijorare că oboseşte foarte repede. Aproape că şi-a pierdut speranța când, în fine, uşa se deschide: e acelaşi gardian ca prima dată.

Sprijinindu-se de perete, Anne înaintează spre el nesigură pe picioare.

— Apă, vă rog, bolboroseşte ea.

Tânărul pare şocat s-o vadă într-o asemenea stare. Ezită câteva clipe, după care, cu un licăr de milă în ochi, îi aduce o cană cu apă.

Anne o ia cu amândouă mâinile şi o goleşte dintr-o înghițitură.

— Încă puțin!

Încearcă să se ridice, se clatină, el o prinde, o ajută să se aşeze pe salteaua de paie şi îi mai aduce o cană cu apă.

— Încet! o sfătuieşte el când Anne apucă lacomă cana.

Ea se opreşte şi se uită la el cu lacrimi în ochi.

— Mulţumesc.

Dintr-odată se simte mai bine, nu doar apa, ci şi gestul de omenie i-a făcut bine. Trage adânc aer în piept.

— Mai rămâneţi o clipă, vă rog, murmură ea. O să vă povestesc de ce sunt aici. Dar aş vrea să înţeleg ceva... În Franţa, unul dintre cei mai buni prieteni ai mei e musulman. Ţine post, se roagă de cinci ori pe zi, dar critică violenţa jihadiştilor.

Gardianul tresare şi se înroşeşte la faţă. Cuvintele jurnalistei l-au ofensat.

— Dar violenţa voastră, a occidentalilor? izbucneşte el. Şi de-am vrea, n-am ajunge niciodată să ucidem cât voi! Să luăm secolul trecut: şase milioane de evrei lipsiţi de apărare au fost trimişi în lagărele morţii, milioane de dispăruţi în gulaguri, masacrarea civililor nevinovaţi în cursul bombardamentelor din al Doilea Război Mondial. Şi nu mai punem la socoteală nenumăratele victime ale colonizărilor voastre! Şi vă indignaţi că ne revoltăm! Şi continuaţi să ne vorbiţi despre morală, să vă mândriţi cu valorile voastre umaniste! Ne consideraţi nişte monştri când ucidem câteva sute de-ai voştri, deşi voi aţi exterminat zeci de milioane de-ai noştri!

Anne i-ar răspunde că şi arabii au practicat comerţul cu sclavi şi colonizarea. Dar, pe lângă faptul că, în linii mari, el nu greşeşte, ea nu vrea să-l enerveze, dimpotrivă, nutreşte speranţa nebună de a-i câştiga încrederea.

— Am dezbătut aceste probleme cu prietenii mei în repetate rânduri. Să nu credeţi că suntem orbi, mulţi dintre noi sunt de acord cu voi. Dar pentru a readuce dreptatea,

există alte mijloace. Dumneavoastră, de exemplu, n-ați fi putut acționa politic acasă, în Anglia?

Gardianul ezită, îşi aminteşte cam târziu că e interzis să discuți cu prizonierii. Dar, în definitiv, unde e pericolul? Femeia e foarte slăbită, nu-i niciun risc să încerce să fugă. Şi apoi, a trecut atâta vreme de când n-a mai avut ocazia să stea de vorbă cu o europeancă, şi extrem de frumoasă pe deasupra. De atâta vreme n-a mai pomenit de trecutul lui. Viața e dură aici. Chiar dacă ştie că urmează calea cea dreaptă, chiar dacă e gata să-şi dea viața pentru Cauză, se simte deseori singur. Are alături tovarăşii de arme, fireşte, dar nu şi un prieten cu care să împărtăşească trecutul, un limbaj comun.

Văzând cât de atentă îl ascultă tânăra femeie, îi vine brusc cheful să-şi spună povestea. Oricum, asta n-ar avea mari consecințe, femeia n-o să iasă curând de aici.

Cu privirea în pământ, de parcă s-ar adresa lui însuşi, murmură:

— Am încercat, e imposibil. Cum pui în discuție sistemul, găsesc ei o modalitate să te facă să taci. Mai ales când nu eşti englez de origine.

Se născuse la Bradford, un oraş pe sfert pakistanez. Primise o educație bună datorită sacrificiilor pe care le făcuse tatăl lui, muncitor la filaturi. Tânăr fiind, avusese mulți prieteni englezi cu care juca fotbal şi mergea în puburi; era, după cum se spune, „integrat”.

Însă când se închiseseră uzinele în anii 2000 şi când, ca urmare a şomajului, izbucniseră revolte rasiale, îşi pierduse iluziile. Grupuri neonaziste îi atacau cu violență, iar vecinii lor englezi, care trăncăneau despre drepturile omului şi democrație, nici măcar nu încercau să-i apere. El, care crezuse că e un cetățean ca toți ceilalți, îşi dăduse seama că, la apariția celei mai mărunte probleme, redevenea un străin, răspunzător pentru toate relele.

— Trebuie să fi fost foarte greu, îl compătimeşte Anne.

— Ce ştiți voi? şuieră el aruncându-i o privire urâtă. Voi, albii, n-ați suferit niciodată din cauza rasismului. Cei mai buni dintre voi ne „tolerează” dacă ne renegăm istoria, cultura, tot ce constituie identitatea noastră profundă, ca să devenim ca voi.

Ochii tânărului scânteiază.

— Dar noi nu vrem să devenim ca voi! Noi suntem noi, vrem să fim acceptați ca atare. De fapt, rasismul vostru fățiş m-a ajutat. Nu mai puteam să mă amăgesc că o să-mi găsesc locul până la urmă, că o să pot duce o viață normală ca orice cetățean englez.

— Unii totuşi reuşesc s-o facă, îl contrazice Anne.

— Cu prețul câtor compromisuri? Al câtor umilințe? Al laşităţii, doar pentru a fi acceptați, pentru a se pierde în mulțime. Sunt numiți „negri albi”, „Unchiul Tom”, dacă preferați. Însă noi nu mai vrem să fim musulmanul vostru cel amabil, arabul vostru cel bun, evreul vostru cel bun, nu mai vrem să vă semănăm cu orice preț!

Anne îi înțelege furia, a regăsit-o de atâtea ori în cursul discuțiilor cu musulmani tineri şi a încercat să o explice în articolele ei, în ciuda reacțiilor ostile pe care putea să le stârnească. Ironia este că azi riscă să fie ucisă tocmai de cei ale căror idei le-a apărat.

— Dar dumneavoastră, insistă ea, cum ați ajuns să vă alăturați unui grup jihadist?

— La Bradford eram un privilegiat. Grație sacrificiilor tatei, făcusem studii de inginerie şi mă angajasem la o mare societate.

— Şi atunci, de ce?

— De ce?

Tânărul se uită fix la ea, indignat.

— Credeți că revoltele trebuie lăsate doar pe seama societății? Chiar gândiți că un om trăieşte doar pentru sine?

Nu concepeți că poate fi indignat de sărăcia celorlalți şi că vrea să lupte pentru ei?

Dă din umeri. El nu mai suporta să vadă nedreptățile şi umilințele la care erau supuşi ai săi. Arestat în mai multe rânduri fiindcă protestase la adresa violențelor poliției, fusese eliberat de fiecare dată, după o scurtă anchetă, pe când cei care poveneau din familii defavorizate rămâneau în închisoare. Asta îl revolta şi mai tare, se simțea laş că nu face nimic, nu mai dormea, îşi neglija serviciul, nu mai ştia încotro să se îndrepte.

— Până în ziua când l-am cunoscut pe Zafar...

Sorbind cuvintele interlocutorului ei, Anne înregistrează în minte fiecare frază. În ciuda epuizării, înțelege importanța confesiunii unui jihadist. Când o să iasă... când... Anne clatină din cap, alungând ideea absurdă că s-ar putea să nu iasă niciodată.

— Cine este Zafar? întreabă ea, uitând de orice reținere.

Tânărul amuțeşte, i se pare că a mers prea departe, o studiază pe jurnalistă cu un aer circumspect.

— De ce vreți să ştiți? Nu vă priveşte. Zafar e Zafar!

— Cum doriți, spune Anne împăciuitoare, însă e adevărat că, atunci când te simți trădat, te poți lăsa influențat...

Tânărul sare brusc în picioare. Anne se trage speriată înapoi.

— Nu vă temeți, rânjeşte el, nu am obiceiul să lovesc femeile. Dar nu-mi place să-şi bată cineva joc de mine.

— Îmi pare rău, nu am nici cea mai mică intenție să-mi bat joc, încercam doar să înțeleg cum nedreptatea din societatea engleză v-a împins să vă alăturați unei organizații jihadiste din Pakistan.

— E clar că nu pricepeți mare lucru. Nu-i vorba doar de situația din Anglia, ci de tot ce se petrece în lume: dubla măsură a politicii voastre în Orientul Mijlociu, minciunile pentru justificarea distrugerii Irakului şi bombele voastre cu

uraniu sărăcit, care au provocat şi continuă să provoace naşterea a mii de copii anormali. Iar ororile la care soldaţii americani i-au supus pe prizonierii irakieni la Abu Ghraib când...

Tânărul s-a înroşit tot, şovăie, apoi continuă cu privirea aţintită în pământ:

— Când îi forţau să meargă în lesă, în patru labe, să lingă pe jos, să se masturbeze în grup, când le ardeau organele genitale şi îi violau cu bastoanele? Asta i-a scos din minţi pe milioane de tineri musulmani. Nu atât suferinţele, cât umilirea! În societăţile noastre bazate pe onoare, imaginile respective nu pot fi uitate.

— Dar ar trebui acţionat împotriva celor vinovaţi în loc să se comită atentate sinucigaşe care fac sute de victime nevinovate.

Tânărul ridică privirea şi se uită acuzator la Anne:

— Nevinovaţi? Dar sunteţi cu toţii vinovaţi! Voi alegeţi guvernele care aduc războiul pe pământul nostru ca să ne ia resursele. E foarte uşor să-ţi vezi liniştit de viaţa ta măruntă în timp ce bombele voastre ne pârjolesc ţările. Azi nu mai poţi spune că nu ştiai, nu mai ai dreptul să rămâi neutru în faţa acestor grozăvii. Sau nu vă mai indignaţi dacă cei care au pierdut tot caută să se răzbune.

— Dar cum am putea noi...

Uşa se deschide brusc, întrerupând discuţia. Intră un bărbat în vârstă, care, după ce-i măsoară cu ochi bănuitori, se răsteşte la ei:

— Despre ce vorbiţi?

— Îi explicam că nu primeşte apă şi mâncare până nu ne spune pentru cine lucrează, se grăbeşte să răspundă gardianul.

— Cunoşti ordinele, nu trebuie să vorbeşti cu ea!

— Vă repet că nu lucrez pentru nimeni în afară de ziarul meu, intervine Anne. Nu vă foloseşte la nimic să mă ţineţi închisă aici.

Fără să-i răspundă, bătrânul iese împingându-l înaintea lui pe tânărul gardian, apoi încuie uşa cu grijă.

Au trecut zile, Anne nu mai reuşeşte să se ridice, capul i se învârte. A încercat să strige din nou. În zadar. Nimeni nu mai vine. Presimte că nici nu va mai veni cineva vreodată.

Începe să înţeleagă că probabil o să moară, ucisă ori doar părăsită în această celulă. O moarte lentă. Oare e dureros să mori astfel? Nu se teme de moarte, dar îi e frică de suferinţă. Ar putea s-o tortureze? N-ar rezista, ar mărturisi orice, ca majoritatea celor torturaţi, se pare, exceptându-i pe acei eroi care au o misiune.

Însă ea nu are altă misiune decât să informeze şi chiar nu merită să mori pentru câteva rânduri în plus la un articol. Parcă şi vede publicitatea de care ar beneficia ziarul de pe urma morţii ei. O să-i pună fotografia pe prima pagina, editorialul îi va ridica în slăvi calităţile profesionale, regretele se vor ţine lanţ, toţi îşi vor exprima profunda tristeţe. Dar aude şi comentariile acide ale unora: „Mereu voia să depăşească orice limită, acum a plătit pentru imprudenţa ei.” Şi ghiceşte aviditatea tăcută din jurul postului atât de râvnit rămas liber. Toate aceste meschinării, care înainte ar fi revoltat-o, acum o lasă indiferentă.

Nu mai are decât o obsesie: să bea. Lângă ea, un pahar cu apă cristalină o sfidează, ea întinde braţul, dar paharul se îndepărtează în bătaie de joc. Anne înţelege că are halucinaţii. O menghină îi striveşte ţeasta. Se ghemuieşte pe pat, nu mai vrea să se gândească la nimic. Încet-încet, simte cum pluteşte spre neant. Ţine ochii închişi, nu mai are noţiunea timpului. De câte zile se află aici? Se simte atât de slăbită, că nici capul nu-l mai poate ridica. Din când în când, îşi dă seama ea, cineva o zgâlţâie, îi vorbeşte. La

început a protestat, acum nu-i mai pasă, are o singură dorință: să doarmă.

Să doarmă în ierburile înalte ale acestui început de vară... Culcată între maci, inspiră mireasma caldă a pământului şi priveşte în joacă printre gene scânteierea soarelui. E în Bretagne, în grădina bunicului, de undeva de jos răzbate freamătul monoton al valurilor care se lovesc de stânci. E începutul vacanței, are paisprezece ani şi mintea plină de visuri.

Sunetul de glasuri o smulge din universul moale în care se afunda. Ca prin ceață, crede că distinge silueta lui Karim aplecată deasupra ei. Karim vorbeşte cu omul în negru. Silueta tremură, apoi dispare. Are halucinații... Leşină iar.

Capitolul 20

Unde sunt?

Totul e albastru în jurul lui Anne, plafonul cu muluri, perdelele cu arabescuri violet, fotoliul mic de lângă patul ei. Are senzația că pluteşte, se simte bine, atât de bine, încât zâmbeşte şi închide ochii.

Uşa camerei scârțâie uşor. O femeie cu părul alb se apropie şi îi atinge fruntea cu mâna ei răcoroasă.

— Bunico! murmură Anne cu un oftat de mulțumire.

— *Are you all right, darling?* şopteşte silueta.

Ia te uită, de ce bunica vorbeşte în engleză?

Anne deschide brusc ochii. Nu e în casa din Bretagne şi lângă pat nu e bunica ei, ci *begum* Nusrat care o mângâie pe păr. Totul îi revine imediat în minte, capcana, celula întunecoasă şi urât mirositoare, setea, teama, disperarea insinuându-se treptat, certitudinea ca o să moară, resemnarea, indiferența.

— Cum de sunt aici? îngaimă ea încercând să se ridice.

— Calmați-vă, nu mai e niciun pericol, sunteți în siguranță! o linişteşte *begum* strângând-o uşurel de mână. Karim v-a adus aseară. Când v-a scos din maşină, eraţi leşinată şi atât de palidă, că mi s-a oprit inima, o clipă am crezut că ați murit. V-am urcat în cameră, Karim mi-a cerut să am grijă de dumneavoastră, dar să nu chem medicul. Infirmiera mea v-a pus o perfuzie fiindcă eraţi complet deshidratată.

Karim? Deci n-a visat, pe Karim l-a văzut în starea ei comatoasă, Karim vorbea cu temnicerul, Karim venise s-o elibereze. Dar cum?

Se lasă să cadă la loc pe perne. Se simte epuizată, prea epuizată ca să gândească.

A dormit toată ziua şi noaptea următoare, douăzeci şi patru de ore încontinuu. Când se trezeşte în sfârşit, soarele luminează camera printre perdelele trase uşor într-o parte, iar pe o tavă de argint o aşteaptă un mic dejun bogat.

— Puțin ceai?

Begum îi întinde o ceaşcă fină de porțelan.

— Trebuie neapărat să beți şi să începeți să vă hrăniți un pic. De patru zile n-ați mâncat nimic.

Patru zile! Au trecut patru zile de când a fost închisă?

— Ziarul meu e la curent? întrebă ea îngrijorată.

— Dacă este la curent? A dat totul pe prima pagină, scumpa mea copilă, iar ieri agenția France Presse a anunțat

că ați fost salvată. De douăzeci şi patru de ore, telefonul dumneavoastră sună fără oprire. Vreți să vi-l aduc?

— Nu! strigă Anne precipitat. Nu, mulțumesc, se corectează pe un ton mai blând. Am nevoie să-mi revin înainte să înfrunt toate întrebările, sfaturile şi chiar reproşurile care nu o să lipsească. În plus, ziarul meu o să-mi ceară să povestesc tot şi deocamdată nu am nici puterea, nici cheful s-o fac.

Înconjurată de afecțiunea aproape maternă a lui *begum*, Anne începe să mănânce. Dar mai ales doarme cum n-a dormit niciodată şi, treptat, simte că îşi recapătă forțele.

A doua zi, cineva ciocăne la uşă. Karim.

— O, arătați mai bine! Ce plăcere să vă văd astfel! Trebuie să mărturisesc că ne-ați speriat, nu glumă.

Karim! Anne s-a săltat în capul oaselor. Cu ochii în lacrimi, îl prinde de mână.

— Bunica dumneavoastră mi-a spus că m-ați salvat! Cum să vă mulțumesc?

— Odihnindu-vă şi regăsindu-vă energia şi pofta de viață. Nu vă gândiți la nimic, încercați să uitați acest coşmar. Azi nu pot să rămân, dar vă promit că mâine trec iar să vă văd.

Anne a ascultat, în parte, sfaturile lui Karim. Se lasă răsfățată ca o copiliță firavă, însă îi este imposibil să nu se gândească la nimic. Întrebările nu încetează să i se învârtă în minte. Cum a ştiut Karim unde se afla ea? Şi cum a făcut s-o scoată din ghearele Al Khair?

A doua zi, se ridică din pat şi îl primeşte pe Karim aşezată comod pe o canapea. Arde de nerăbdare să afle cum s-au petrecut lucrurile şi nu pierde timpul cu preambuluri.

— Ați apărut în sfârşit! Povestiți-mi tot! Pentru început, cum m-ați găsit?

— Taher mi-a dat un indiciu. Mi-a spus că ați vizitat o tabără de refugiați ținută de Al Khair şi că acolo un bărbat v-a cerut cartea de vizită. Taher se temea că v-a contactat.

Era înnebunit, se simțea vinovat. Îl liniştea doar gândul că vă explicase că Al Khair are legături cu o grupare teroristă şi nu putea crede că v-ați aruncat singură în gura lupului.

Karim se întrerupe, nu reuşeşte să ignore întrebarea ce-i stă pe limbă.

— Cum ați putut fi atât de inconştientă?

Anne se încruntă. Ei uite, de asta se temea!

— Chiar nu-i momentul să-mi faceți reproşuri, îi răspunde îmbufnată.

— Reproşuri?!

Karim se uită la ea stupefiat.

— Nu vă dați seama, v-ați asumat nişte riscuri absurde, trebuia să fiți moartă acum! Numai printr-o minune ați scăpat teafără!

Begum intervine:

— Ajunge, Karim! Anne e încă slăbită. O să aveți destul timp să discutați mai târziu despre asta.

— Adevărat... Iertați-mă! Odihniți-vă! Aveți nevoie după atâtea emoții.

Se ridică să plece, însă tânăra femeie îl strigă. Şi când el se apropie, îl ia de mână şi îl priveşte cu ochii strălucitori.

— Inconştienta vă mulțumeşte din adâncul inimii.

Telefonul nu încetează să sune. Până la urmă, Anne a trimis un mesaj la redacție, unul bunicii sale şi unul lui Julien, cerându-le să nu-şi facă griji. Are nevoie de câteva zile să-şi revină, o să-i sune ea peste o săptămână.

— Înțeleaptă decizie! comentează Karim care vine zilnic să o vadă. Însă pentru a vă reveni complet, trebuie să schimbați aerul. Ce-ați zice de o scurtă călătorie în paradis?

Observând uimirea tinerei femei, începe să râdă.

— Pe aici numim paradis valea Swat, i se spune şi „Elveția Pakistanului”. E la circa 300 de kilometri nord de Lahore, o vale înaltă în mijlocul munților Hindukuş, un loc sălbatic,

superb şi, dată fiind reputația sinistră a țării noastre, ferit de turişti.

Face o grimasă.

— Fără îndoială, ăsta-i singurul aspect pozitiv al terorismului.

În această dimineață de mai, aerul este limpede precum cristalul. Departe de căldura apăsătoare din Lahore şi de poluarea generată de miile de autovehicule vechi şi de zecile de uzine dimprejurul oraşului, Anne îşi umple plămânii cu aerul pur al văii. Simte că trăieşte din nou. Cu bustul ieşit pe jumătate din maşină, se lasă biciuită de vânt, iar ochii ei larg deschişi nu se mai satură de atâta frumusețe: lacuri cu ape turcoaz printre munți cu vârful încununat de zăpezi veşnice, întinderi albe de pomi în floare şi cursuri de apă atât de cristalină, că poți să numeri pietrele din albiile lor şi să urmăreşti zbenguiala peştilor. Cursuri de apă pe care acum, la începutul verii, jeepul le traversează fără probleme, dar care, când se topesc zăpezile şi mai ales când vine musonul, se transformă în torente furioase. Atunci, vreme de câteva luni, satele sunt izolate, iar locuitorii lor, rupți de lume.

Anne se întoarce spre Karim;

— Ați pomenit de Elveția, strigă ea ca să acopere zgomotul motorului, dar e o mare diferență. Elveția e frumoasă, civilizată, cu cabanele ei drăguțe şi balcoane încărcate de flori. Chiar şi munții par la scară umană, oarecum îmblânziți. Pe când aici e o altă lume, sălbatică, grandioasă!

Au părăsit de mult şoselele asfaltate şi merg acum pe un drum de pământ plin de făgaşe, care şerpuieşte printre munți. Pe măsură ce urcă, drumul devine tot mai îngust, într-o parte sunt pereți înalți de stâncă, în cealaltă, prăpăstii amețitoare. Jeepul ia virajele în ac de păr cu uşurință, însă Anne nu se simte decât pe jumătate liniştită.

— Ce facem dacă vine din față o maşină? Nu-i loc să treacă una pe lângă alta.

— La fiecare kilometru există un refugiu, o lămureşte Karim, trebuie doar să mergi cu spatele.

— Să mergi cu spatele un kilometru pe drumul ăsta?

— Nu-i evident, dar se poate... de cele mai multe ori, răspunde el observând-o cu coada ochiului.

Expresia ei îngrozită îl amuză.

— N-aveți încredere?

— N-am de ales. Mi-am pus viața în mâinile dumneavoastră, se pare că devine un obicei, glumeşte ea.

Anne schimbă brusc tonul şi se uită la el cu un aer grav.

— N-am vrut să discut înainte, mă simțeam prea slăbită. Însă acum am nevoie să înțeleg prin ce minune i-ați convins pe Al Khair să mă elibereze.

— Nu eu i-am convins, ci un prieten.

— Un prieten?

Karim îşi drege glasul.

— De fapt, o veche cunoştință, un tip pe care l-am cunoscut la universitate şi care mai târziu s-a radicalizat. Nu ne mai întâlniserăm de ani, însă când Taher mi-a spus că probabil erați în mâinile celor din Al Khair, am reuşit să dau de urma lui şi l-am contactat.

— Face parte din Al Khair?

— Nu, dar toate aceste grupuri au legături, adoptă ele tactici diferite, însă au aceeaşi ideologie şi acelaşi scop.

— Da, lupta împotriva unui Occident pe care îl acuză de războaie şi de joc dublu. Şi tocmai de aceea o jurnalistă reprezintă pentru ei o pradă valoroasă fiindcă răpirea ei ajunge pe prima pagină a ziarelor. În schimbul a ce mi-au dat drumul?

— Nimic special. Cred că au făcut-o din respect pentru acest băiat, ce pare să joace un rol important în organizarea jihadului.

— Care jihad? Par să fie atâtea în prezent!

— Jihadul contra trupelor ONU care ocupă Afganistanul, precizează Karim fără să acorde atenție tonului ironic al lui Anne.

— Şi ați venit după mine împreună cu el?

Karim nu dă semne că ar fi auzit întrebarea, aşa că Anne insistă, are impresia că el îi ascunde ceva.

— Eram pe altă lume, dar mi s-a părut că vă văd.

— Nu, n-am fost eu. Eu aşteptam puțin mai departe în maşină, dar – se uită la ea pregătit s-o tachineze – sunt impresionat că în starea dumneavoastră comatoasă m-ați visat pe mine...

Cu un gest neaşteptat îi mângâie părul şi o sărută uşor pe obraz.

Anne se simte cuprinsă de o moleşeală atât de plăcută, că îi e ruşine de întrebările ei. De ce trebuie să despice firul în patru? Ce importanță are dacă el şi-a însoțit prietenul? Îşi sprijină capul instinctiv de umărul tânărului şi lasă să-i scape un oftat adânc. Toată încordarea acumulată în ultimele săptămâni începe să se risipească.

Rulează în tăcere de ore întregi, trecând prin strâmtori abrupte ca să coboare apoi prin păduri dese de brazi până în văile înverzite. Uneori întâlnesc câte un păstor tânăr, îmbrăcat în alb, care îşi păzeşte turma de capre. În zare, fumul albăstrui lasă să se ghicească un cătun. Totul respiră pace, seninătate, aerul e translucid, ai impresia că te afli la începuturile lumii.

Jeepul iese de pe drumul de pământ, luând-o pe un drumeag prin pădure şi după câteva minute se opreşte.

— Am ajuns, anunță Karim, ajutând-o pe Anne să coboare.

În fața lor, se ridică o casă din lemn închis la culoare, înconjurată de verande, un soi de cabană care, deşi neîngrijită, se ține încă bine.

— E o *lodge*, explică tânărul, adăposturi construite pe vremea britanicilor pentru funcționarii aflați în inspecție. Trebuie să recunoaştem că nemernicii ăia ştiau unde să le amplaseze. În plină natură, în mijlocul unor peisaje extraordinare. Astăzi sunt abandonate, funcționarii pakistanezi preferă hotelurile din oraşe, mai confortabile. Doar excentricii aleg uneori să poposească în asemenea locuri magice.

Excentricii sau cuplurile de îndrăgostiți... se gândeşte Anne, completând în sinea ei fraza pe care Karim n-a îndrăznit s-o rostească.

— Nu există nici apă, nici electricitate. Dar am trimis un mesaj în cătunul cel mai apropiat, oamenii de acolo o să ne aducă lămpi cu petrol şi găleți cu apă caldă. Şi ne-au pregătit cina. Vi se pare în regulă?

— Nici nu puteam să visez la mai mult!

— Există o singură problemă.

Karim ezită, vizibil jenat.

— Care anume?

— A trebuit să spun că sunteți soția mea.

— Bine, nu-i grav.

— Da, dar... nu-i decât o cameră.

Anne se abține să-l ia peste picior. Oare el crede că ea nu bănuise? Se străduieşte să adopte o atitudine dezinvoltă.

— Îmi închipui că sunt două paturi, nu?

— O, da, bineînțeles! se grăbeşte să răspundă Karim, uşurat. Sunt chiar trei.

Şi văzându-i consternarea, precizează:

— Pentru familiile cu copii.

De pe verandă, te poți bucura de panorama râului Swat şi a munților din jur. Deasupra apelor de smarald se leagănă o punte de funii ce permite trecerea de pe un mal pe altul.

— Odinioară, sătenii erau izolați jumătate din an sau trebuiau să parcurgă zeci de kilometri ca să găsească un

vad, povesteşte Karim. Britanicii au fost primii care au construit aceste poduri suspendate.

Karim şi Anne stau în nişte fotolii-balansoar vechi, datând şi ele, fără îndoială, din epoca colonială, admiră peisajul şi beau *khava*, un ceai verde specific regiunii. Tânărul ţăran cu picioarele goale care îi serveşte îşi ţine ochii plecaţi. Moare de dorinţă să se uite la doamna albă, dar nu îndrăzneşte, sahab l-ar putea lovi pentru această lipsă de respect. Nici măcar n-a răspuns când ea, binevoitoare, l-a întrebat cum îl cheamă, însă inima i-a bătut cu putere.

Soarele dispare lin în spatele munţilor, umbrele năpădesc veranda şi răcoarea se lasă peste vale. Cu un gest de neaşteptată gentileţe, Karim a adus un şal şi l-a pus pe umerii lui Anne cu mişcări domoale. Mâinile lui sunt blânde, ea se întoarce să-i zâmbească, însă îl vede încordându-se brusc.

— Vin oamenii din sat.

Într-adevăr, pe poteca abruptă, câţiva bărbaţi urcă spre cabană, încărcaţi cu oale şi pachete pline cu alimente şi cu vase ce zăngăne.

Ignorând-o pe Anne, se înclină înaintea lui sahib până îi ating picioarele în semn de respect. Jenat, Karim încearcă să-i convingă să renunţe, însă ei insistă; nu ştiu cine este el, dar oaspeţii de la *lodge* sunt întotdeauna persoane importante şi, speră ei, generoase.

Pe terasă este pusă rapid o masă, acoperită cu pânză albă, peste care sunt aşezate farfurii de ceramică desperecheate, păstrate cu grijă pentru invitaţi. În mijloc tronează un urcior cu apă. Văzând-o pe Anne că ezită, Karim o linişteşte:

— Apa provine direct din gheţari, beţi fără teamă, nu există apă mai pură.

Ghemuit în faţa lor, un bătrân aţâţă focul. Când flăcările ţâşnesc, aruncă peste ele un braţ de frunze ce răspândesc

imediat un miros agreabil în timp ce bătrânul murmură incantații.

— Ce spune? întreabă Anne.

— Ne fereşte de deochi. Zice că suntem frumoşi şi am putea să stârnim invidie. Prin incantații, le cere zeilor să ne ocrotească. E o veche tradiție din valea Swat.

În sfârşit, cina e gata. Bucătarul a făcut minuni. Pe lângă chebapuri, *samozas* şi *pakora*, a tăiat cu această ocazie cea mai frumoasă găină şi a gătit-o cu un sos aromat cu mirodenii, pe care Anne nu le identifică.

— Miroase delicios, ce este?

— Habar n-am! Oamenii de aici culeg plante care cresc pe munte la 2 000 de metri. Doar ei le cunosc şi păzesc cu străşnicie secretul. Susțin că pe lângă gust, plantele respective au şi virtuți medicale, dau forță şi linişte sufletească.

— În orice caz, e un regal, conchide tânăra femeie punându-şi cu poftă încă o porție.

Dintr-odată, o muzică pare să răzbată din desişuri, apoi apar doi bărbați ce-şi car cu precauție instrumentele, o damdama, o mică tobă dublă, şi un belu, un soi de fluier.

— Formația satului, îi şopteşte Karim la ureche lui Anne. Le-am cerut să vină să vă cânte muzică locală şi cântece folclorice, m-am gândit că o să vă placă.

Cei doi muzicanți, însoțiți de o femeie doar pe jumătate acoperită cu văl, se instalează alături, pe un *charpoy*, tradiționalul pat din funii împletite. Anne se miră de ochii lor verzi şi părul şaten-deschis.

— Se spune că sunt descendenții legiunilor lui Alexandru Macedon care, în secolul al IV-lea înaintea erei noastre, a năvălit în Swat, pe drumul spre Indii, şi a lăsat aici câteva garnizoane.

Femeia începe să cânte cu glas răguşit, iar Karim traduce pentru Anne:

— „Frumusețea mea a ucis jumătate din sat, cealaltă jumătate va fi moartă curând.”[42]

— O adevărată Mesalina, se amuză Anne. În veci n-aş fi crezut că voi auzi asemenea cuvinte din gura unei femei cu văl!

— O, aici femeile sunt mult mai libere decât majoritatea celor de la oraş. După cum ați putut constata, vălul nu-i neapărat o formă de servitute, uneori, dimpotrivă, e un instrument al libertății, care-i permite femeii să vină şi să plece fără a fi recunoscută. Dar ia spuneți-mi, vă place muzica?

— Muzica, atmosfera, luminile, totul este minunat! exclamă Anne.

Mişcată de dovezile de atenție ale lui Karim, vrea să-l prindă de mână, însă el se fereşte.

— Nu aici, îi şopteşte.

— Nu se presupune că suntem căsătoriți?

— Ba da, dar tradiția impune ca nici măcar soții să nu dea semne de familiaritate în public. Sătenii n-ar zice nimic – ospitalitatea le-o interzice –, dar de ce să-i şocăm?

— Nu vă ştiam aşa de grijuliu cu convențiile! îl persiflează ea, ofensată că el i-a respins gestul tandru.

— Înțelegeți că pentru aceşti săteni nu sunt simple convenții, ci codul moral transmis din moşi strămoşi, un cod pe care e structurată societatea lor, murmură Karim. Dacă aş locui aici, poate aş încerca să-i fac să evolueze, dar ca turist aflat doar în trecere nu am dreptul să-i tulbur.

Are dreptate, Anne trebuie s-o recunoască, chiar dacă... Însă ea nu are chef să mai discute, nu vrea să strice aceste momente magice.

---

[42] Cântec tradițional din regiunea Swat (n. a.).

În licărul torțelor, formația cântă acum în surdină melopee romantice, întrerupte când şi când de strigătul unui animal sălbatic. Odată cu căderea nopții, s-a stârnit un vânt uşor, ce aduce cu el miresmele pădurii. Cerul e presărat cu puzderie de stele. Anne se afundă în perne, pătrunsă de pacea şi de armonia pe care le degajă acest loc izolat de lume. De mult nu s-a mai simțit atât de fericită.

Orele trec, se face târziu, muzicanții cer permisiunea să se retragă.

Când Karim scoate din buzunar un teanc de rupii, ei refuză cu hotărâre, a fost cadoul lor pentru tinerii căsătoriți. Iar când aceştia, mişcați de gestul lor, nu mai contenesc cu mulțumirile, cel mai bătrân dintre muzicanți clatină din cap.

— Noi vă mulțumim, păreți atât de fericiți, încât ni s-au umplut inimile de bucurie privindu-vă. Allah să vă binecuvânteze unirea, să vă dea viață lungă şi mulți fii!

A plecat toată lumea. Anne şi Karim au rămas singuri pe terasa luminată de lămpile cu petrol ce proiectează umbre dansând. Se țin tăcuți de mână. E momentul pe care Anne, fără să-şi mărturisească nici sieşi, îl aşteaptă, dar de care se şi teme. Îşi dă seama că inconştient a visat la Karim şi că acum se teme să nu fie dezamăgită şi, poate chiar mai mult, să nu-l dezamăgească.

Îi plac disputele dintre ei, spirituale, uşoare ca nişte mângâieri, îi place flirtul lor ce ia aspectul unor înfruntări, îi place când se observă reciproc, când se provoacă unul pe altul, când se sfidează într-un joc ce le-a devenit drag, ține mult la prietenia lor amoroasă, la complicitatea lor tacită, îi este frică să nu le piardă.

Măsoară cu îngrijorare locul pe care el a ajuns să-l ocupe în viața ei.

Anne nu are decât douăzeci şi opt de ani, dar parcursul ei sentimental a fost presărat cu deziluzii. Din vina ei, cu siguranță. Oricât s-ar strădui, nu reuşeşte să se stabilească

undeva, e mereu gata să plece. Uneori rămâne ca să nu provoace suferință, dar foarte repede începe să se sufoce şi sfârşeşte prin a pune capăt relației brusc, lăsându-şi partenerul năucit, incapabil să înțeleagă ce i se întâmplă.

Unii o califică drept „Don Juan". Dacă ar şti ei! N-are nimic din Don Juan, exceptând faptul că, la fel ca ea, Don Juan se temea până în pragul panicii să se ataşeze de cineva. În copilărie, după ce tata şi mama o abandonaseră, de fiecare dată când îi vedea, spera. Ei i se adresau cu „scumpo", o mângâiau, îi spuneau că o iubesc – nu încape îndoială, aveau s-o ia cu ei –, dar după asemenea momente luminoase de tandrețe, o strângeau la piept şi plecau cu ochii umezi de lacrimi, lăsând-o şi mai singură, convinsă că nu era demnă de dragostea lor şi că nimeni nu putea s-o iubească.

Afecțiunea bunicilor o salvase, însă ei n-au reuşit să umple golul, viața ei amoroasă e un dezastru, aşa că Anne a sfârşit prin a se gândi că există răni ce nu se vindecă şi cu care trebuie să trăieşti.

Fără să-şi dea seama, a oftat adânc.

Cu blândețe, Karim îşi petrece brațul pe după umerii ei şi-i spune de parcă i-ar citi gândurile:

— Ştiți de ce suntem noi apropiați? Pentru că am trăit experiențe foarte asemănătoare. Dumneavoastră n-ați avut părinți, eu aveam, dar parcă nu i-aş fi avut, nu existam pentru ei. Eram convins că nu mă iubeau fiindcă nu meritam, că aveam un defect, că nicio persoană normală nu mă putea iubi...

— Dar eu nu sunt normală! Eu te iubesc!

Într-un elan de tandrețe, Anne îşi sprijină fruntea de pieptul lui şi, emoționată, îl acoperă cu sărutări uşoare. Înțelege în sfârşit că atitudinea lui ironică nu-i decât un mod de apărare, că e la fel de vulnerabil ca ea, că amândoi au o sete mistuitoare de a fi iubiți.

Karim o trage lângă el şi o strânge aproape s-o înăbuşe.

— Şi eu te iubesc, Anne, de mult.

Ea ridică spre el privirea sceptică.

— Refuzam să recunosc şi faţă de mine, dar cred că te iubesc încă de la prima noastră întâlnire.

Se apleacă spre ea şi îi prinde buzele într-un sărut pătimaş.

Anne se simte luată de un val puternic, nimic nu mai există decât căldura acestui trup lipit de al ei, un fior îi urcă din pântec şi îi cuprinde pieptul, respiraţia i se taie, pământul îi fuge de sub picioare.

În întuneric, el pare un zeu oriental, cu ochii lui migdalaţi, cu buzele pline şi cu tenul aurit de reflexia flăcării tremurătoare. Aplecat deasupra ei, cu mici broboane de sudoare pe tâmple, o contemplă fermecat, „nu te-aş fi crezut niciodată atât de dulce", îi şopteşte şi o sărută întruna, din vârful picioarelor până în adâncitura caldă a pântecului, apoi până pe sâni. Sub mâinile lui, ea tresare şi vibrează, se dăruieşte cu ochii înceţoşaţi de lacrimi, are impresia că o face pentru prima dată.

S-au iubit toată noaptea, iar dimineaţa, băiatul care a venit cu micul dejun, găsind uşa închisă, a lăsat coşul în faţa ei. Însă ei doi nu s-au atins de mâncare, sunt flămânzi doar de mângâierile lor, nu se pot dezlipi unul de altul, orbiţi de această dragoste la care nu mai îndrăzneau să viseze.

Două zile şi două nopţi se caută cu pasiune, se pierd şi se redescoperă, bulversaţi de un torent de emoţii şi senzaţii necunoscute, fascinaţi, subjugaţi unul de altul.

Când răcoarea se aşterne peste vale la sfârşitul după-amiezii, merg îmbrăţişaţi pe poteci de munte să culeagă flori purpurii, ciudate, din care Karim împleteşte coroniţe pentru Anne şi, cu un genunchi în pământ, o proclamă împărăteasa lui. Ea îl tachinează, fuge de el, alergând prin

pădure, cu braţele larg deschise, respirând vântul, însă el o prinde, se împiedică amândoi, cad şi se rostogolesc prin ierburile înalte, râzând ca nişte copii eliberaţi de povara lumii.

Pentru prima dată, Anne nu mai deţine controlul, se dăruieşte cu totul, ea, care până atunci se implicase atât de ponderat, se lasă purtată acum de evidenţa luminoasă a dragostei lor. Nu mai există trecut, nici viitor, nu există decât prezentul cu savoarea eternităţii.

Refuză amândoi să se gândească la ziua de mâine, nu vor să rupă vraja, de comun acord evită să vorbească despre ce-o să urmeze.

Totuşi, la un moment dat, vor fi nevoiţi să părăsească paradisul. Telefonul lui Anne geme de mesaje la care ea nici măcar nu se uită, însă ştiu amândoi că într-un final trebuie să se întoarcă.

Pe drumul înapoi, păstrează amândoi tăcerea, niciunul nu îndrăzneşte să abordeze problema care-i frământă: şi acum?

Şederea lui Anne în Pakistan se apropie de sfârşit, deja a prelungit-o dincolo de orice limită, se fac curând trei luni de când a venit aici. Şi din păcate s-au dus vremurile când marile publicaţii întreţineau corespondenţi la faţa locului, de câţiva ani, din motive de economie, folosesc doar reporteri speciali trimişi în grabă ca să acopere evenimentele importante.

Să demisioneze din postul ei prestigios şi să lucreze aici ca jurnalist independent pentru diferite ziare şi posturi de radio? N-o să fie uşor, dar simte că debordează de energie. Alături de Karim, se simte în stare să depăşească toate obstacolele.

Şi cu Julien ce faci? şopteşte o voce firavă în mintea ei. Fostul ei partener îi apare acum ca o siluetă cu contur imprecis, ştearsă. Lângă el, trăia într-o stare de amorţeală fiindcă el nu-i cerea niciodată nimic, o considera perfectă.

Relația lor i se păruse comodă lui Anne, în prezent o găseşte insipidă.

În schimb, viața alături de Karim e ca un drum pe culmea muntelui, pretențios. Anne a înțeles de mult că, dincolo de purtările lui indolente, se ascunde o voință de fier. Sub privirea lui atentă – deopotrivă afectuoasă şi ironică –, Anne doreşte să se depăşească pe sine, presimte că împreună cu el poate să meargă foarte departe. Spre ce anume? Asta n-ar putea spune, ştie doar că viața ei va fi astfel o perpetuă reinventare, o descoperire fără sfârşit, şi nu o repetare plicticoasă şi ucigătoare a trecutului.

Karim rupe primul tăcerea.

— Anne – tuşeşte încet ca pentru a-şi drege glasul –, să terminăm cu visurile, în curând trebuie să ne despărțim. Povestea noastră nu are viitor, cu cât amânăm să privim lucrurile în față, cu atât despărțirea va fi mai grea.

Tonul se vrea ferm, însă vocea tremură. Anne se întoarce spre el, însă el evită să o privească, se uită fix la drum, cu mâinile încleştate pe volan.

— De ce ar trebui să ne despărțim? întreabă ea blând.

— De ce? Dar ştii bine că zilele acestea trebuie să te întorci în Franța. Iar eu nu mi-aş părăsi niciodată țara.

— Cine zice să o părăseşti? Pot să locuiesc aici, să lucrez ca ziarist independent sau chiar ca traducătoare. Sunt sigură că există o mie de lucruri pe care le pot face dacă ştiu că tu eşti alături de mine şi că mă iubeşti.

Karim se uită la ea, nevenindu-i să creadă.

— Ai renunța pentru mine la meseria pe care o adori?

— De ce nu?

— Eşti nebună, iubirea mea – glasul lui Karim se frânge –, nu poți să faci asta, n-ar trece mult şi te-ai simți nefericită, iar eu n-aş suporta.

— Karim, nu înțelegi că am nevoie de tine? exclamă Anne, luându-l de mână. De când te cunosc, am impresia că

trăiesc din plin, mai intens decât oricând înainte. Nu sacrific nimic, crede-mă, nu-i stilul meu, doar schimb direcția. În plus, îmi place această țară, îmi plac oamenii, vreau să fac ceva util. Aş putea eventual să lucrez la fundația lui Taher sau a lui Parveen, ce zici?

— Da, ai putea, admite el.

Nu-l lasă inima să-i explice că, fiind străină, oricâtă bunăvoință ar avea, inițiativele ei riscă să fie greu acceptate. Odinioară era mai uşor, însă azi, în toată lumea, societățile se închid în sine în mod periculos.

Ea îi simte reticențele, dar are siguranța că-l va convinge până la urmă.

Îşi sprijină drăgăstos capul de umărul lui.

— O să găsim o cale, insistă ea.

— Da, o să găsim, răspunde el cu voce schimbată, privind pierdut în zare.

Îşi continuă drumul în linişte, dar când să părăsească valea şi să intre pe şosea, Karim opreşte brusc maşina în mijlocul unui mic vad.

— Ce se întâmplă?

Nici nu apucă să termine întrebarea, că el o cuprinde cu înfrigurare în brațe, o înăbuşă cu sărutări, o strânge atât de tare, că îi provoacă durere, parcă ar vrea ca trupurile lor să se contopească aşa încât nimic, niciodată, să nu-i poată separa. Şi brusc, Anne simte pe obraz... o lacrimă.

— Karim!

Se desprinde imediat din îmbrățişare şi îl priveşte bulversată.

— Karim, ce e?

El îşi ține capul plecat şi cu un gest familiar îşi trece degetele lungi prin coama de păr negru. După câteva secunde, care lui Anne i s-au părut ore, ridică ochii spre ea.

— N-am iubit pe nimeni ca pe tine, nu-mi pot imagina că te pierd.

Asta era...

Uşurată, Anne zâmbeşte.

— Dar cine vorbeşte de pierdut, iubitul meu? Abia ne-am găsit, avem toată viața înainte!

— Viața...

Karim clatină din cap.

— Ai dreptate, sunt un imbecil, avem toată viața înainte!

De ce i se pare că spune asta doar ca să-i facă ei pe plac?

Când ajung în Lahore, e deja noapte. Karim opreşte maşina în dreptul hotelului. Nu o conduce? El pare încurcat.

— Trebuie să plec mâine-dimineață devreme la Karachi. Prietenul meu armator mi-a trimis un mesaj, are o problemă, i-am promis că-l ajut. Te superi dacă te las?

— Bineînțeles că nu! se apără ea ascunzându-şi dezamăgirea sub un ton dezinvolt. Când te întorci?

— Peste trei zile cel târziu. Deja îmi e dor de tine.

O ia în brațe tandru şi o priveşte insistent.

— Ştii, nu sunt obişnuit să fiu fericit. O să mă înveți?

În loc de răspuns, ea se cuibăreşte la pieptul lui şi-l sărută pe buze. Un sărut lung, un sărut foarte lung.

Capitolul 21

Au trecut patru zile de la întoarcerea din valea fermecată şi Anne n-are nicio veste de la Karim.

Ca să-şi mai uite nerăbdarea, a cinat seara precedentă cu Taher, într-un mic restaurant de pe M.M. Alam Road. Au stat la taifas vreme îndelungată, în lumina lumânărilor. Pentru prima dată, Taher i-a vorbit despre Samiah, s-au despărţit de trei ani, dar niciunul nu şi-a refăcut viaţa şi el nu-şi pierde speranţa de a o recuceri. Anne se îndoieşte, judecând după comentariile tinerei femei despre căsătoria lor, dar în fond ce ştie ea? A înţeles de mult că, din exterior, nu poţi pricepe niciodată ce uneşte sau separă un cuplu.

Întoarsă la hotel, nu reuşea să adoarmă. De ce n-o sună Karim? Admite că poate a fost reţinut la Karachi, dar de ce nu-şi face timp să-i dea un telefon? După tot ce-au trăit împreună, aşa ceva i se pare inexplicabil. Asta dacă nu cumva – i se strânge inima –, dacă nu cumva el s-a gândit mai bine, a ascultat de glasul ridicol al raţiunii şi a conchis că relaţia lor nu are niciun viitor. Nu, nu e posibil, Karim nu-i un om rezonabil, dimpotrivă, e un pic nebun, tocmai de aceea îl şi iubeşte ea.

După o noapte cu somn agitat, s-a trezit cu o durere de cap teribilă. Aşezată în balcon, frunzăreşte distrată teancul voluminos de ziare adus odată cu micul dejun. Atenţia îi este atrasă de un titlu de pe prima pagină din *Lahore Times*: „Încă un atac asupra unui convoi NATO”.

Parcurge rapid articolul. De data aceasta, convoiul era păzit de forţele speciale, remarcă ea, sigur era un convoi cu muniţie.

„În schimbul de focuri, au fost ucise cinci persoane, trei dintre acestea fiind din rândurile atacatorilor”, precizează reporterul.

Telefonul îi întrerupe lectura. La celălalt capăt al firului se aude o voce înăbuşită.

— Cine e?

— Samiah. Sunt jos. Por să urc?

— Bineînțeles, încuviințează Anne, surprinsă de vizita matinală. Eşti oricând bine-venită!

În prag, Samiah ezită. E albă la față.

— Am... am o veste proastă... unul dintre prietenii noştri... a avut un accident.

— Ce prieten?

Samiah tace. Anne are o presimțire cumplită.

— Karim? Karim e?

O apucă de umeri pe Samiah.

— E rănit? Unde este?

Samiah se codeşte să răspundă.

— E grav...

— Un motiv în plus să-mi spui unde este! strigă Anne scuturând-o cu putere. Du-mă imediat la el!

— Anne...

Samiah nu mai reuşeşte să scoată niciun cuvânt, hohotele de plâns o sufocă, se uită cu o asemenea disperare la prietena ei, încât în mintea acesteia încolțeşte o bănuială oribilă.

— E... mort? îngaimă ea.

Samiah încuviințează din cap, vrea s-o ia de mână, însă Anne se smuceşte violent.

— Nu-i adevărat! Karim nu poate fi mort!

— A fost ucis într-un atentat împotriva unui convoi NATO, abia rosteşte Samiah făcând semn cu bărbia spre ziarul lăsat pe masă. *Lahore Times* dă toate amănuntele.

— Karim, într-un atentat împotriva NATO! E absurd! Detesta politica, i-o reproşai mereu!

Cu mâna tremurând, Anne ia ziarul. Literele îi joacă în fața ochilor, se chinuie să citească, nu poate, inima îi bubuie gata să plesnească, o durere ascuțită îi străpunge craniul, un văl roşu i se lasă pe ochi, nu mai vede nimic, se prăbuşeşte.

La spital, zile în şir, Anne a rămas în pat într-o stare de adâncă prostraţie, cu ochii închişi, ţeapănă. La început, medicii au bănuit un atac cerebral, însă scannerul nu a arătat nimic. În lipsa unor simptome clare, i-au pus în final diagnosticul de şoc psihosomatic profund.

— O să scape, dar n-o grăbiţi, rămâneţi lângă ea ca să vă simtă afecţiunea, dar nu o forţaţi, lăsaţi-o să-şi revină în ritmul ei. Deocamdată se protejează.

— Cât timp, domnule doctor?

— Până se va simţi suficient de puternică pentru a înfrunta realitatea.

Nu e adevărat, nu e posibil, ei mint, vor să ne despartă, sunt invidioşi pe iubirea noastră, Karim, dragul meu Karim, ce tot inventează ei? Tu, cu talibanii? Tu, care îi dispreţuiai şi îi considerai nişte nebuni periculoşi?

Anne a început să se agite în pat, geme, printre pleoapele mijite zăreşte umbre, nu vrea să le vadă, toţi sunt ipocriţi, n-o să deschidă ochii, n-o să le permită să-i povestească asemenea orori, vrea să doarmă, să doarmă cuibărită în braţele lui Karim, fericită pe veci.

— Se trezeşte, zice un glas de femeie lângă ea. Anne, scumpo, sunt Samiah, mă recunoşti?

Nu, n-o recunosc, nu vreau să-i văd, îi urăsc pe toţi, vreau să-l văd pe Karim.

— Karim!

A strigat atât de tare, că a tresărit la sunetul propriei voci. Se ridică în capul oaselor, buimăcită.

— Unde e Karim?

În loc de răspuns, întâlneşte priviri consternate. Îşi aminteşte totul brusc şi cade înapoi pe pernă hohotind de plâns, în timp ce Samiah îi şterge fruntea fierbinte cu comprese reci.

A plâns toată noaptea, gândindu-se la durerea ei: *Sunt blestemată, îi pierd pe cei pe care-i iubesc, părinții mei, bunicul, acum Karim... toți mor sau mă părăsesc*.

Zilele trec între prostrație şi revoltă, stupoare şi hohote de plâns. Samiah, Sylvie şi Taher stau cu rândul la căpătâiul prietenei lor, nu vor s-o lase singură, ar putea comite vreo nebunie.

Anne îşi revine treptat, într-o bună dimineață iese din coşmarul în care era pe cale să se piardă. A plâns atât, că nu i-a mai rămas nicio lacrimă, a obosit să se autocompătimească. Acum are nevoie să înțeleagă. Să înțeleagă ce s-a întâmplat şi mai ales cine era cu adevărat acest Karim pe care l-a iubit atât de mult şi pe care, după toate aparențele, l-a cunoscut atât de puțin.

Ziarele lăsate de Samiah pe masă îl descriu drept un informator al luptătorilor afgani, unii îl numesc trădător, alții îl preamăresc ca pe un erou.

Karim... Anne îşi aminteşte înfiorându-se cuvintele lui la întoarcerea din Swat:

— *Anne, nu trebuie să te ataşezi de mine, eu n-am niciun viitor.*

— *Adică nicio meserie?*

— *Să zicem. Nicio meserie şi niciun viitor.*

Oare avea o presimțire?

Samiah intră în cameră.

— Anne, draga mea! În sfârşit, ai revenit printre noi? Cât mă bucur să te văd aşa!

Se aşază lângă convalescentă, îi ia mâna şi o mângâie delicat pe păr. Anne închide ochii, se lasă în voia acestei dezmierdări, măcar de-ar putea să uite...

Însă se dezmeticeşte foarte repede şi o priveşte fix pe prietena ei.

— Samiah, tu îl cunoşteai bine pe Karim. Explică-mi! Îmi e ciudă pe mine. Îl iubeam, mă simțeam atât de aproape de el,

cum am putut să nu observ nimic, cum am fost atât de oarbă?

— Draga mea, toată lumea a fost oarbă. Karim, ştii şi tu, era un om de teatru. Nimeni nu trebuia să aibă bănuieli legate de activităţile lui. Şi-a jucat rolul cu brio.

— Dar tu? Tu ştiai?

— Da, eu şi Taher. Karim ni s-a destăinuit fiindcă avea nevoie uneori de acoperire. Dar nici familia, nici prietenii nu erau la curent cu viaţa lui dublă. Îşi întreţinea cu grijă imaginea de amator iresponsabil, de artist căruia nu-i pasă de politică. În realitate, era un idealist. Ca majoritatea pakistanezilor, considera criminală ocuparea Afganistanului şi condamna masacrarea miilor de civili. Însă el nu s-a mulţumit să critice, a hotărât să ajute concret cauza independenţei.

Karim al ei, susţinător al luptei talibanilor?

Anne nu reuşeşte să facă legătura între acest Karim şi cel pe care îl cunoştea. E ochi şi urechi la prietena ei.

— Deţinea un rol esenţial în această luptă, continuă Samiah. Fiindcă şi-a trăit o parte din tinereţe la Karachi, avea prieteni printre armatori şi-şi cultiva cu grijă relaţiile. Aşa se face că ştia când un transport important de arme lua direcţia Afganistanului. Îi anunţa pe militanţi care e traseul convoiului şi ora aproximativă la care trece. Câteodată chiar participa la atacuri, era de părere că trebuia să-şi asume riscuri, precum ceilalţi. Degeaba îi repetam că risca şi-aşa destul, că nimeni nu putea să procure informaţii ca el, dar oricine putea să tragă cu mitraliera sau să arunce o bombă. Îmi răspundea că era o chestiune de solidaritate cu restul combatanţilor, o chestiune de onoare.

Prietenii lui armatori, desele călătorii la Karachi, weekendurile la pescuit *unde n-a vrut niciodată să mă ia cu el... Deci asta era!* Totul se lămureşte acum, Anne n-a visat.

Chiar Karim a venit la talibani să mă elibereze. Le era indispensabil, nu puteau să-i refuze nimic.

Şi brusc îi vine în minte episodul întâlnirii cu armatorul-student la Casa Cafelei şi stânjeneala pe care Karim nu reuşea s-o ascundă.

— L-am văzut într-o zi pe unul dintre prietenii lui, un aşa-zis armator, dar mie mi s-a părut că avea aerul unui fost militar, se hazardează Anne să comenteze.

Samiah ridică din sprâncene.

— Trebuie să fi fost principalul lui contact, fratele maiorului Haroon.

Anne o priveşte întrebător.

— Maiorul Haroon[43] este o legendă în cadrul rezistenței. El a organizat totul începând din 2002.

Scandalizați că armata pakistaneză, ascultând de Statele Unite, bombardează Afganistanul, maiorul Haroon şi fratele său Khurram demisionaseră în 2002 ca să se alăture talibanilor. Pentru ei, ca pentru 99% dintre pakistanezi, talibanii sunt naționaliști care luptă pentru alungarea ocupantului. Haroon este un excelent ofițer şi constată rapid că mii de talibani sunt uciși, pe lângă doar câțiva soldați din NATO, pentru că, deşi curajoşi, nu au nici disciplină, nici antrenament. Din acel moment, se consideră un soldat cu o misiune: ajutat de fratele său, o să-şi pună toate aptitudinile în slujba formării forței militare talibane.

— La fel cum, câțiva ani mai târziu, foşti ofițeri ai armatei irakiene îi vor antrena pe militanții ISIS?

— Cu uriaşa deosebire că scopul ISIS nu e lupta pentru independență, ci lupta pentru dominarea lumii.

Luni întregi, maiorul Haroon merge cu regularitate la biblioteci ca să studieze cele mai eficiente tactici, cele folosite de vietnamezi în lupta lor contra SUA, de Tigrii

---

[43] Maiorul Haroon: personaj şi fapte autentice (n. a.).

Tamili împotriva guvernului din Sri Lanka. Va forma astfel Brigada 313, tineri antrenați în lupta de gherilă, care se va face cunoscută ca redutabila „armată din umbră”. Spirit inventiv, maiorul Haroon concepe un amortizor pentru kalaşnikov şi un aruncător de mine atât de mic, că poate fi ascuns într-o valiză şi transportat uşor. Aceste arme devin elemente esențiale în lupta împotriva ocupantului. Procură de asemenea piese de armament din străinătate, ochelari cu vedere pe timp de noapte din China.

Anne se miră.

— Dar cum sunt trecute peste graniță?

— Datorită complicității din sferele înalte ale armatei şi ale poliției, ofițeri care dezaprobă politica guvernului lor.

Maiorul Haroon continuă să se vadă cu foşti camarazi de arme, a reuşit să-i convingă pe mai mulți să părăsească armata şi să se alăture luptei afganilor. Dar după o vreme, îşi dă seama că, decât să atace frontal trupele occidentale, este mai eficient şi mai puțin costisitor în vieți umane să împiedice aprovizionarea lor. În consecință, din 2008 pune la punct un plan ce urmăreşte să blocheze aprovizionarea NATO organizând atacuri asupra convoaielor. Zilnic sunt atacate convoaie în trecătoarea Khyber, în zona Peshawar.

— Se estimează că, în ultimii ani, între 20 şi 40 de camioane pe săptămână au fost distruse sau jefuite. Evident, asta presupune un sistem de spionaj riguros, care să anunțe sosirea mărfurilor în port şi împărțirea lor între diverse companii de transport. Şi aici le era de folos Karim, conchide Samiah.

În ciuda suferinței, Anne nu se poate abține să zâmbească. Îşi aminteşte că Rashid îi povestise despre perplexitatea diplomaților americani: cum de erau atât de bine informați talibanii asupra datelor şi a orelor când treceau convoaiele NATO? Rashid nu bănuia nici pe departe

că prietenul său Karim, un om de teatru, era pivotul sistemului lor de informații.

Karim pe care ea îl iubește din ce în ce mai mult pe măsură ce-i descoperă cealaltă viață, pasiunea și curajul ascunse sub fațada nonșalanței.

— În 2009, maiorul Haroon a fost arestat, adaugă Samiah, dar formase deja o rețea eficientă care a preluat ștafeta și atacurile au continuat neîntrerupt.

— Mai trăiește?

— Da, se află în închisoare la Rawalpindi, unde îi impresionează atât de tare pe gardieni, că trebuie schimbați regulat. Nu m-ar surprinde ca într-o zi cineva să-l lase să scape.

Ziarul lui Anne a fost informat – fără alte detalii – că a fost grav bolnavă și, dovedind înțelegere, a lăsat-o să decidă singură dacă se întoarce sau mai rămâne puțin. Ea ezită, sfâșiată între dorința de a pleca și a uita totul și nevoia de a prelungi legătura cu Karim. Nu are dreptul să-l părăsească, simte ea, și e convinsă că, atâta vreme cât se gândește intens la el, Karim continuă să trăiască. A-l uita înseamnă a-l abandona definitiv morții.

Când răsfoiește ziarele de după-amiază, dă peste un scurt articol marcat cu un chenar și intitulat „Nu a fost un glonț american”.

În câteva rânduri, reporterul pune o întrebare: „Cine l-a ucis pe Karim Khan în atacul contra convoiului NATO?”

Anne tresare. Ce mai e și povestea asta? Parcurge iar în grabă ziarele de dimineață. Nimic. Cine ar putea să-i dea detalii? Taher? Pune mâna pe telefon.

— Taher, ai văzut articolul despre Karim din *Lahore Times*? Ce înseamnă asta?

Tăcere.

— Taher?

— Da, Anne... Ești la hotel? Trec pe la tine.

Taher a sosit cu un aer posomorât. Aşezat în fotoliu, în faţa prietenei sale, şovăie.

— Acum, când Karim e mort, ce rost au aceste amănunte? Nu fac decât să răsucească cuţitul în rană.

— Taher, nu ai dreptul să-mi ascunzi adevărul, i-o retează Anne. Vreau să ştiu cum a fost ucis bărbatul pe care îl iubeam.

— Există unele elemente, dar nicio certitudine...

— Ce elemente? Vorbeşte!

— Bine, dacă insişti... Karim se pare că a fost ucis de un glonţ tras de aproape în ceafă, un glonţ făcut la Darra, un sat din nordul Pakistanului unde se fabrică tot soiul de arme şi muniţie.

— Vrei să zici...

Anne abia reuşeşte să articuleze cuvintele.

— Insinuezi că nu americanii, ci talibanii l-ar fi omorât pe Karim! Talibanii pe care îi ajuta?

— Da... Apăruseră tot mai multe disensiuni între ei. La început, toţi erau luptători care voiau să-şi elibereze ţara de trupele străine. Însă treptat al-Qaida a căpătat influenţă, oferind ajutor financiar, dar şi dezvoltând un discurs coerent ce denunţa politica occidentală drept sursă a tuturor relelor. A reuşit să-i convingă pe militanţi că trebuiau să poarte război în toată lumea. Karim nu era deloc de acord cu această orientare. Susţinea că, deşi într-adevăr Occidentul colonizase şi continua să exploateze lumea, o putere islamistă putea fi la fel de nefastă, ba chiar şi mai rea, având în vedere ororile comise de ISIS în Irak şi în Siria, precum şi crimele săvârşite de Boko Haram în Africa de Vest. Dar cu cât bombardamentele asupra Afganistanului se înmulţeau, cu atât tovarăşii săi de luptă se radicalizau. Discuţia ajunsese imposibilă, începuseră să-l privească cu suspiciune. Când Karim mi-a povestit despre această problemă acum câteva luni, am încercat să-l conving că

lucrurile deveneau prea periculoase, că trebuia să renunțe. A refuzat, argumentând că doar el putea să aducă informațiile indispensabile pentru continuarea operațiunilor. Avea dreptate, însă tovarăşii lui îşi pierduseră încrederea în el şi l-au omorât în final.

Anne e împietrită de groază.

— L-au ucis la o săptămână după ce m-a salvat. Trebuie să fi considerat că nu mai era o persoană sigură, că nu se putea avea încredere într-un militant care-şi asuma riscuri pentru o jurnalistă, pe deasupra şi occidentală!

Taher nu comentează, îşi cercetează cu atenție mâinile.

— Răspunde-mi, Taher!

Anne începe să strige.

— Din cauza mea l-au omorât, nu-i aşa?

— Nu, nu din cauza ta. L-ar fi ucis oricum, îi suspectează pe toți cei care nu adoptă sută la sută poziția lor.

Se abține să precizeze că, fără îndoială, salvarea jurnalistei le-a înlăturat ultimele ezitări, însă ea a înțeles.

— Din cauza mea, a inconştienței mele, a nenorocitului meu de orgoliu profesional! Eu ar fi trebuit să mor!

Se prăbuşeşte plângând cu hohote, surdă la protestele lui Taher care îi repetă că, pentru talibani, Karim era prea independent, prea liber, oricum ar fi sfârşit prin a fi omorât.

Capitolul 22

Un curier a adus o scrisoare şi aşteaptă în pragul camerei răspunsul. Anne deschide plicul. Pe un dreptunghi subțire de carton bleu sunt câteva cuvinte aşternute cu scris ascuțit şi fin:

„Mi-ar plăcea să te văd. Poți să vii azi după-amiază, pe la 4?
Nusrat Sagid Khan”

Absorbită de propria durere, Anne nu s-a gândit la bătrâna doamnă, nu a mai văzut-o de la călătoria cu Karim în valea fermecată. O să-i reproşeze frivolitatea şi moartea nepotului ei adorat? Dacă n-o să zică nimic va fi şi mai rău. Anne nu se simte pregătită să suporte disperarea bătrânei şi câtuşi de puțin în stare s-o consoleze. O să se ducă s-o vadă, bineînțeles, dar mai târziu, când o să mai prindă putere.

Curierul aşteaptă, trebuie să-i dea un răspuns. Ce să spună? Că are de lucru? *Begum* n-ar crede, s-ar simți rănită şi ar avea dreptate. Anne ezită şi brusc i se face ruşine de laşitatea ei. O să se ducă la bătrâna doamnă, o să-i înfrunte privirea, reproşurile. Dar în primul rând... simte nevoia imperioasă de a vorbi despre Karim, iar bunica lui, persoana pe care el o iubea şi o respecta cel mai mult pe lume, este fără îndoială singura care îl cunoştea cu adevărat.

Begum o aşteaptă pe Anne în salon. E îmbrăcată toată în alb, culoarea doliului la sunniți. Când tânăra femeie intră, *begum* se ridică şi o strânge îndelung în brațe, ea, în general atât de reținută în gesturi. Apoi se îndepărtează puțin şi o priveşte cu emoție. Are lacrimi în ochi, buzele îi tremură.

— Haide să ne plimbăm! o invită cu glas slab.

Cele două femei se urcă tăcute în maşină, care traversează oraşul, apoi o ia pe şoseaua principală şi, după trei sferturi de oră, se opreşte în fața unui grilaj impunător: intrarea în grădinile Shalimar. Anne îşi reprimă o tresărire. Grădinile unde s-a plimbat cu Karim şi unde s-au apropiat pentru

prima dată. Oare *begum* ştie asta? Şi dacă da, de ce vrea să-i readucă la viaţă aceste amintiri? Nu înţelege cât de dureros este pentru ea? Vrea s-o facă să sufere?

Au intrat pe prima terasă. Străbat grădina, fiecare adâncită în propriile gânduri. Fiind o după-amiază din cursul săptămânii, locul e aproape pustiu, cu excepţia câtorva cupluri de îndrăgostiţi care hoinăresc. La vederea lor, lui Anne i se strânge inima, ochii i se umplu de lacrimi pe care nu le poate opri. *Begum* se apropie de ea, o ia de mână şi arată spre o bancă de piatră.

— Să ne aşezăm, trebuie să-ţi vorbesc.

Se uită drept în ochii tinerei femei.

— Anne, să nu crezi că din cauza ta a murit Karim. Ştia că o să moară tânăr, îşi asuma multe riscuri.

Anne o priveşte uimită.

— Îmi cunoşteam nepotul ca pe mine însămi. Nu mi-a spus nimic despre activităţile lui clandestine, însă le bănuiam. Tocmai pentru că îşi ştia viaţa ameninţată, n-a vrut niciodată să înceapă o relaţie amoroasă adevărată, dar în faţa ta, cu toate eforturile lui, n-a putut să reziste.

Anne schiţează un gest de negare.

— Nu protesta! Am ghicit de la bun început că eraţi îndrăgostiţi, am ştiut-o înaintea voastră – zâmbeşte uşor –, era suficient să mă uit la voi şi să vă aud cum vă ciondăniţi. Dar de câteva luni Karim se schimbase, era preocupat, cred că simţea pericolul apropiindu-se.

Begum lasă să-i scape un oftat adânc şi cu voce înăbuşită, abia auzită, adaugă:

— În definitiv, poate că e mai bine aşa...

— Ce e mai bine? tresare Anne crezând că a înţeles greşit.

Bătrâna doamnă clatină din cap.

— Nu te vedeam în toată povestea asta, e ceva prea grav. Şi-n plus, nu e lupta ta, ai fi simţit-o şi tu până la urmă. Dar mai ales...

— Mai ales ce? o întrerupe tânăra femeie.

Begum şovăie, apoi cu o privire directă şi limpede continuă:

— Nu puteai să-ţi trăieşti viaţa alături de Karim.

Anne se îndreaptă de spate şi se uită neîncrezătoare la această femeie pentru care simţise până atunci admiraţie şi chiar afecţiune. *De ce mă respinge? Pentru că sunt străină? Nu, nu se numără printre acei burghezi înguşti la minte pe care îi întâlneşti atât în Pakistan, cât şi în Franţa. Şi-atunci, de ce? Consideră că nu eram destul de bună pentru nepotul ei? Dar Karim mă iubea, voia să-şi petreacă viaţa cu mine. Nimeni n-avea dreptul să se opună iubirii noastre! Nici ea, nici altcineva!*

Anne strânge din buze, ochii ei aruncă fulgere, o să-i spună acestei femei ce gândeşte, puţin îi pasă de părerea ei!

Begum o opreşte cu un gest.

— Linişteşte-te, nu-i ce crezi!

După care adaugă cu voce tandră:

— Am vrut să vin cu tine în aceste grădini fiindcă ştiu că te plimbai aici cu Karim. Tot aici mă plimbam şi eu...

Se albeşte la faţă, îşi duce mâna la inimă şi articulează cu dificultate:

— Mă plimbam cu...

— Cu? întreabă Anne uimită.

— Cu... bărbatul pe care-l iubeam... murmură bătrâna doamnă închizând ochii.

Se lasă tăcerea şi Anne se fereşte să o tulbure.

Însă curând *begum* începe iar să vorbească.

— Cu bărbatul pe care-l iubeam, Yannick.

— Yannick? repetă Anne, uitându-se insistent la bătrâna doamnă fără să priceapă.

— Da, bunicul tău, singurul bărbat pe care l-am iubit vreodată.

Tânăra femeie o priveşte stupefiată.

— Vino mai aproape de mine!

Cuprinde mâinile lui Anne într-ale sale şi le strânge afectuos.

— Tu nu ştii, dar în societatea musulmană, un copil are adesea două nume, numele secret şi numele public. Un obicei care provine din vechile credinţe potrivit cărora numele nou-născutului trebuie ascuns pentru a înşela spiritele rele ce dau târcoale leagănului său. Numele meu public este Nusrat, dar adevăratul meu nume, numele meu secret este Rekha. Da, eu sunt Rekha pe care a iubit-o bunicul tău.

Şocul o încremeneşte pe Anne. *Begum* şi bunicul ei? Cum e posibil? Şi de ce, dacă e adevărat, nu i-a spus nimic înainte? Anne îşi trage mâinile. Se simţea apropiată, o admira foarte mult pe această femeie, însă acum are impresia că a fost trădată.

Begum nu bănuieşte nici pe departe ce furtună a stârnit. Ochii îi sclipesc, o lumină pare să radieze dinlăuntrul ei, ca şi cum redevenea fata de odinioară. O ia pe Anne de braţ.

— Să mergem şi lasă-mă să-ţi spun povestea. Imaginează-ţi Lahore în aprilie 1947. O recepţie la consulatul Franţei. O mulţime elegantă şi cosmopolită se adună în grădinile luminate, europence în rochii lungi, bărbaţi în smoching, femei indiene în cele mai frumoase sariuri şi soţii lor foarte eleganţi în *shirvani*[44] negru. Printre invitaţi sunt şi părinţii mei şi, pentru prima oară, m-au luat cu ei. Am optsprezece ani, vârsta potrivită pentru a ieşi în lume. Tata, un bărbat modern, vrea ca fiica lui, la fel ca el, să frecventeze cercurile burgheziei creştine şi hinduiste, să-şi facă relaţii şi chiar prieteni, dar, bineînţeles, când se va pune problema măritişului, va lua de bărbat un musulman. Un tânăr mă

[44] *Shirvani*: redingotă lungă cu guler tunică (n. a.).

invită la dans. E zvelt, cu ochi albaştri, magnifici – *begum* se întrerupe şi se întoarce spre Anne –, la fel de albaştri ca ai tăi. Mă uit la tata, l-a cunoscut deja pe acest tânăr, un diplomat sosit recent din Franța. Tata îşi dă acordul.

Nusrat nu prea ştie să danseze, a învățat acasă cu prietenele şi e prima dată când dansează cu un bărbat. Orchestra înşiră polci şi mazurci, apoi începe să cânte un vals. Cavalerul ei se apropie, o ține de talie, la o distanță respectuoasă, dar mâna lui o arde, s-a făcut roşie ca focul la față, are impresia că toată lumea îi priveşte.

Begum râde, amintindu-şi de naivitatea ei.

— Cum s-a terminat valsul, l-am lăsat baltă şi m-am dus să mă aşez la loc lângă părinții mei. El vine după mine şi intră în vorbă cu tata. E de două luni în Lahore şi afirmă că frumusețea oraşului şi ospitalitatea locuitorilor l-au cucerit. Ca urmare, tata îl găseşte fermecător şi Yannick devine un obişnuit al casei noastre. Ne vedem des, niciodată singuri, dar de fiecare dată o forță invizibilă ne atrage unul spre celălalt. Îmi strecoară pe furiş bilețele pe care eu le citesc şi le recitesc, visez la el, nu mai dorm. Îi mărturisesc totul unei prietene creştine, care ne propune să ne întâlnim la ea. Şi sub pretext că merg să învăț cu Charlotte, îl văd pe Yannick zilnic. E nu numai chipeş, ci şi inteligent şi foarte sensibil! Ne îndrăgostim nebuneşte.

Bătrâna doamnă se opreşte şi se uită în jur cu nostalgie.

— Veneam deseori să ne plimbăm aici... În cursul săptămânii nu vedeai pe nimeni, era, ca şi azi, refugiul cuplurilor de îndrăgostiți. Câteva luni am trăit o idilă minunată, dar – glasul i se schimbă – Yannick voia să ne căsătorim şi hotărâse să discute cu tata şi să-mi ceară mâna. Îi spuneam să aştepte, că nu era momentul potrivit, că pe tata îl preocupa situația politică, inventam mii de scuze. Cum puteam să-i mărturisesc că tata, o minte atât de

deschisă, n-ar fi acceptat niciodată ca fiica lui să se mărite cu un creştin?

Nusrat nu ştia ce să facă, ştia doar că, dacă Yannick vorbea cu tatăl său, ei doi aveau să fie despărțiți definitiv.

În jurul lor, evenimentele se precipitau, Yannick era reținut la consulat până târziu după-amiaza. Rekha se ducea uneori să-l vadă în apartamentul lui, ascunsă sub o burka – părinții ei credeau că e la cinema cu prietenele.

Trăiau într-un cocon de fericire. Ea nu era câtuşi de puțin conştientă de tragedia ce se profila, iar Yannick, care prin meseria lui nu putea să ignore situația politică, când o avea pe Rekha alături, voia să uite de toate.

Până în acea teribilă zi de 17 august.

— Când s-a anunțat că Lahore face parte din Pakistan?

— Da. Aveam întâlnire cu Yannick într-o cofetărie unde mergeam câteodată fiindcă, aflându-se departe de centru, nu riscam să dăm peste oameni din anturajul nostru. Trebuia să ne vedem la 18:00. La 20:00, el încă nu apăruse şi patronul localului voia să închidă, deoarece, zicea el, erau tulburări grave în oraş. Invocând pericolul la care mă expuneam dacă mă întorceam singură acasă, a insistat chiar să mă conducă. Tata mă aştepta în prag în culmea agitației. Fără să mai piardă timpul întrebându-mă de unde veneam, mi-a ordonat să-mi fac valiza cât mai repede, urma să plecăm la țară şi să rămânem acolo până revenea calmul în oraş. Protestele mele – pretextam că am examene de pregătit – n-au avut alt efect decât să-l scoată din sărite. „Examenele tale! Ce tot zici? Nu pricepi ce se întâmplă? Oamenii se omoară între ei. Trebuie să plecăm, altminteri o să murim cu toții!” Nu aveam de ales. Totuşi, am făcut în aşa fel încât să-i las bătrânului paznic o scrisoare pentru Yannick, în care îi dădeam noua mea adresă. Din câte îmi povesteşti tu, se pare că n-a primit-o niciodată. Poate paznicul nostru a fost ucis sau a fugit.

— Dar dumneavoastră n-aţi primit scrisorile lui? Bunica mi-a spus că el v-a scris luni în şir, era nebun de îngrijorare, se întreba dacă aţi scăpat cu viaţă.

Begum clatină din cap.

— Poate că scrisorile au ajuns, dar nu mi-au fost înmânate. De fapt, noi trăiam o mare dramă: îmi dădusem seama că... sunt însărcinată!

În timp ce Anne o priveşte cu gura căscată, *begum* continuă să vorbească pierdută în amintiri.

— Nu aveam nicio posibilitate să-l anunţ pe Yannick şi nu-mi puteam imagina cum să le spun asta părinţilor mei. Eram îngrozită, nu vedeam altă ieşire decât să mă sinucid.

Îşi tăiase venele, mama ei o găsise inconştientă într-o baltă de sânge. Medicul chemat de urgenţă, după ce o consultase, le dezvăluise părinţilor starea ei.

Parcă le-ar fi picat cerul în cap. Mama ei plângea încontinuu, iar tatăl se închisese în birou şi refuza să primească pe oricine. Din vina ei, familia întreagă era dezonorată. Însă destinul i-a cruţat de suferinţă trimiţându-le un salvator sub forma celui mai bun prieten al tatălui ei. Acesta îşi pierduse de câţiva ani soţia şi, ca să-i ferească de o ruşine imposibil de şters, a propus s-o ia de soţie pe Rekha.

— Aţi acceptat?

— Aveam încotro? Era un gentleman, îi port recunoştinţă eternă. Am trăit împreună cincisprezece ani, până la moartea lui. Am încercat să fiu o soţie bună, dar noi doi n-am avut copii – corpul meu, cred, refuza să poarte un alt copil decât al lui Yannick.

Anne are nevoie să se aşeze, nu mai ştie unde se află, întrebările i se învălmăşesc în minte.

— Fiica dumneavoastră ştie cine e tatăl ei adevărat? Karim ştia?

— Nu, evident! N-am regretat nicio clipă iubirea pentru Yannick şi cu atât mai puţin copilul pe care l-am avut cu el, mi-a luminat toată viaţa. Însă suntem o societate conservatoare, în care nu se admit astfel de lucruri. Consider că nu am dreptul să distrug pacea familiei, să pătez reputaţia părinţilor mei şi a unui bărbat atât de bun, care a acceptat să mă ia de soţie. Astăzi, că ei sunt morţi, doar tu şi cu mine ştim.

— Dar de ce?

Anne clatină din cap, încă sub efectul şocului.

— De ce mi-ai spus tocmai mie?

— Nu înţelegi? Dacă fiica mea este sora tatălui tău, Karim e vărul tău primar!

— Şi?

— Păi, nu puteai să te căsătoreşti cu vărul tău primar.

Asta-i prea de tot! Anne izbucneşte într-un râs sarcastic.

— Ce prejudecăţi ridicole! În primul rând că, dacă povestea e reală, mama lui Karim e doar sora vitregă a tatei. Şi oricum, ce contează?

Begum se uită lung la ea, pe jumătate enervată, pe jumătate compătimitoare. După care rosteşte clar şi apăsat:

— N-ai auzit niciodată de problemele de consangvinitate? Pot să-ţi spun că în familia mea a făcut ravagii: fratele meu e anormal, la fel şi cei doi veri. Am trăit calvarul lor, nu există nimic mai rău, le purtau ranchiună părinţilor, susţinând că ar fi trebuit să-i lase să moară. Mi-am promis că atunci când o să fiu adultă, o să fac totul ca să împiedic acest gen de uniri. Familiile care se căsătoresc între ele ca să nu risipească averea, Dumnezeu le pedepseşte. Sunt singura din generaţia mea care a scăpat de blestem.

Nelăsând-o pe Anne s-o întrerupă, *begum* continuă:

— Când am înţeles că tu şi Karim eraţi îndrăgostiţi, mi-am pierdut somnul. Oare trebuia să vă vorbesc? Dar, după cum îl cunoşteam pe el şi după cum te ghiceam pe tine, n-ar fi

folosit la nimic, întotdeauna ne închipuim că putem scăpa. Întorceam problema pe toate fețele, nu puteam să accept că vi se întâmplă o asemenea nenorocire, îmi făceam sânge rău, îl imploram pe Dumnezeu să mă ajute...

Vocea i se frânge, îşi ascunde fața în mâini.

— Nu mi-aş fi imaginat niciodată că o s-o facă într-un mod atât de crud.

Bătrâna doamnă, mereu atât de demnă, se clatină, tot corpul îi tremură de durere. Uitând de propria furie şi suferință, Anne se apropie, îi e brusc ruşine că a fost atât de dură, ar vrea s-o consoleze, dar ce să spună? Există cuvinte care să aline asemenea chin?

La capătul câtorva minute, *begum* reuşeşte să se stăpânească. Se îndreaptă de spate cu dificultate.

— Iartă-mă, copila mea, că m-am lamentat în fața ta când ştiu cât suferi. Dar eşti tânără, trebuie să mergi mai departe, să-ți croieşti propriul drum. Şi eu, când l-am pierdut pe Yannick, am crezut că o să mor de durere, apoi viața şi-a reintrat în drepturi.

S-a ridicat şi, luând-o pe Anne de umeri, o contemplă cu afecțiune.

— Poți să continui să-l faci pe Karim să trăiască.

Anne se uită la ea fără să înțeleagă.

— Ai învățat să cunoşti şi să apreciezi Pakistanul şi poporul său, poți să depui mărturie pentru bogăția şi complexitatea acestei țări, pe care el o iubea atât, această țară subestimată, care se luptă să supraviețuiască şi să-şi păstreze umanitatea, sfâşiată între teroarea islamistă şi respingerea de către Occident, dar pentru care Karim nu şi-a pierdut niciodată speranța.

Şi încheie tandru:

— Dacă totuşi într-o zi simți nevoia să spui această poveste ca să te eliberezi de ea, fiindcă s-o ții în tine ar fi o

povară prea grea şi te-ar împiedica să mergi înainte, fă-o! Nu-ţi cer decât un singur lucru: să nu dezvălui numele.

CUPRINS

1. Capitolul 1
2. Capitolul 2
3. Capitolul 3
4. Interludiu
5. Capitolul 4
6. Capitolul 5
7. Capitolul 6
8. Capitolul 7
9. Interludiu
10. Capitolul 8
11. Capitolul 9
12. Capitolul 10
13. Capitolul 11
14. Capitolul 12
15. Capitolul 13
16. Capitolul 14
17. Capitolul 15

18. Capitolul 16
19. Capitolul 17
20. Capitolul 18
21. Capitolul 19
22. Capitolul 20
23. Capitolul 21
24. Capitolul 22